

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

İBB ATATÜRK KİTAPLIĞI Mc_Yz_K_0168 NUMARADA
KAYITLI MECMUANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE
"ŞİİR MECMUALARININ SİSTEMATİK TASNİFİ
PROJESİ"NE (MESTAP) GÖRE TASNİFİ

Sevilay Buse GÖK

YÜKSEK LİSANS

KIRŞEHİR-2021

©2021-Sevilay Buse GÖK

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

İBB ATATÜRK KİTAPLIĞI Mc_Yz_K_0168 NUMARADA
KAYITLI MECMUANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE
“ŞİİR MECMUALARININ SİSTEMATİK TASNİFİ
PROJESİ”NE (MESTAP) GÖRE TASNİFİ

İBB ATATURK LIBRARY CLASSIFICATION OF THE
JOURNAL REGISTERED IN Mc_Yz_K_0168 IN
REFERENCE TO THE TEXT WITH TRANSCRIPTION AND
“SYSYEMATIC CLASSIFICATION OF POEM JOURNALS
PROJECT” (MESTAP)

Hazırlayan

Sevilay Buse GÖK

YÜKSEK LİSANS

Danışman

Prof. Dr. Seyfullah KORKMAZ

KIRŞEHİR-2021

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Sevilay Buse Gök tarafından hazırlanan “İBB Atatürk Kitaplığı Mc_Yz_K_0168 Numarada Kayıtlı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni ve “Şiir Mecmualarının Sistematik Tasnifi Projesi”ne (MESTAP) Göre Tasnifi” adlı tez çalışması tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Prof. Dr. Seyfullah KORKMAZ

Üye.....

Prof. Dr. İbrahim YILMAZ

Üye.....

Prof. Dr. Ahmet DOĞAN

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2021

Prof. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2021

Sevilay Buse GÖK

ÖZET

İBB ATATÜRK KİTAPLIĞI Mc_Yz_K_0168 NUMARADA KAYITLI MECMUANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE “ŞİİR MECMUALARININ SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ”NE (MESTAP) GÖRE TASNİFİ

YÜKSEK LİSANS

Hazırlayan: Sevilay Buse GÖK

Danışman: Prof. Dr. Seyfullah KORKMAZ

2021 – xii+411

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Jüri

Prof. Dr. Seyfullah KORKMAZ

Prof. Dr. İbrahim YILMAZ

Prof. Dr. Ahmet DOĞAN

Arapça “cem” kökünden türemiş olan mecmua, “toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin bütünü” anlamına gelmektedir. Edebî bir terim olarak da genellikle derleyicisinin zevkine göre farklı sanatçıların değişik türlerdeki eserlerinin toplanmasından meydana gelen manzum, mensur ya da manzum-mensur karışık defterler anlamında kullanılmıştır. Muhteva bakımından muhtelif çeşitleri bulunan mecmualardan biri de şiir mecmualarıdır. Yazıldığı dönem için antoloji niteliği taşıyan şiir mecmuaları biyografik kaynaklarda izine rastlayamadığımız şairlerin şiir veya şiirleriyle karşılaşma imkânını sağlamaktadır. Edebiyat tarihinde büyük bir boşluğu doldurduğu görülen şiir mecmuaları, yazıldığı dönemin edebî zevkine ışık tutmaktadır.

Çalışmamızda, bir şiir mecmuası ele alınmıştır. Resmî ve özel kütüphanelerde bulunan tüm mecmuaların veri tabanı çıkartılarak edebiyat araştırmacılarının hizmetine sunulmasını amaçlayan “Mecmuaların SistematiK Tasnifi Projesi” (MESTAP) kapsamında çalıştığımız söz konusu mecmua İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Mc_Yz_K_0168 numarada kayıtlıdır. Derleyicisi hakkında herhangi bir bilgi içermeyen mecmua, 110 varaktır ve 303 şiirden oluşmaktadır. Bünyesinde 15.ve 19. yy arasında yaşamış olan şairlerin şiirlerini bulundurmaktadır.

Çalışmada, ilk olarak mecmualar hakkında genel bilgiler verilmiş daha sonra incelediğimiz mecmuanın nüsha tavsifi yapılmıştır. Ardından mecmuada şiiri bulunan şairler ve şiir sayıları, şairlerin yaşadığı yüzyıllar, mecmuada bulunan nazım şekillerinin dağılımı, şiirlerin aruz ve hece ölçüsüne göre dağılımı tablolar halinde gösterilmiştir. Mecmuada yer alan şiirlerin nazım şekillerine göre sayfa numaraları verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde söz konusu mecmuanın transkripsiyonlu metni verilmiştir. Transkripsiyonlu metin, ilgili divanlar ve akademik çalışmalarla karşılaştırılması yapılarak farklılıklar dipnot şeklinde gösterilmiştir. Devamında MESTAP kapsamında sekiz sütundan oluşan tabloya 303 şiir yerleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, MESTAP, şiir mecmuası, şiir.

ABSTRACT

**IBB ATATURK LIBRARY CLASSIFICATION OF THE JOURNAL REGISTERED
IN Mc_Yz_K_0168 IN REFERENCE TO THE TEXT WITH TRANSCRIPTION
AND “SYSYEMATIC CLASSIFICATION OF POEM JOURNALS PROJECT”
(MESTAP)**

Ph. D. Thesis

Preparer: Sevilay Buse GÖK

Advisor: Prof. Dr. Seyfullah KORKMAZ

2021 – xii+411

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School of Social Sciences

Turkish Language and Literatur Department

Jury

Prof. Dr. Seyfullah KORKMAZ

Prof. Dr. İbrahim YILMAZ

Prof. Dr. Ahmet DOĞAN

Macmua (مجموعة), derived from the Arabic root “cem’ (جمع)”, means “the whole of things that was collected and accumulated, organized and arranged”. As a literary term, it was also generally used in the sense of verse, prose or verse-prose mixed notebooks, which consist of the collecting of varied genres works by different artists according to the pleasure of its compiler. One of the macmuas, which have various copies in terms of content, is the poetry macmuas. Poetry macmuas, which have the characteristics of anthologies for the period in which they were written, provide the opportunity to be able to find the poem or poems of poets whose traces we can not find in biographical sources. Poetry macmuas, which are seen to fill a great void in the history of literature, shed light on the literary pleasure of the period in which they were written.

In our study, a poetry macmua was dealt with. The aforementioned macmua, which we work within the scope of the "Systematic Classification Project of Macmuas" (MESTAP), which aims to put at the disposal of literary researchers by be searching the database of all macmuas in public and private libraries, is registered at number Mc_Yz_K_0168 in Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library. The macmuas, which does not contain any information about its compiler, is 110 pages and consists of 303 poems. It contains the poems of poets who lived between the 15th and 19th centuries.

In the study, firstly, general information about the macmuas was given and then the copy of the macmuas we examined was characterised. Then, the poets and the number of poems available in the macmua, the centuries in which the poets lived, the distribution of verse forms in the macmua, the distribution of poems according to prosody and syllable measure in the macmua was shown in tables. The page numbers were given according to the verse forms of the poems in macmua. In the second part of the study, the transcribed text of the aforementioned macmua was given. The transcribed text was compared with the relevant divans and academic studies, and the differences

detected were shown as footnotes. Afterwards, 303 poems were placed in the table consisting of eight columns within the scope of MESTAP.

Key Words: Classical Turkish Literature, MESTAP, Poetry Macmua, Poetry.

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatı geleneğinin günümüze taşıyıcısı olup ayna görevi üstlenen divanlar ve tezkireler, edebiyatımızın temel yapı taşlarını oluşturur. Divanlar ve tezkireler kadar önem arz eden bir başka kaynak da mecmualardır. Mecmualar, derleyicisinin hiçbir ölçüt gözetmeden kişisel zevklerine bağlı oluşturdukları, dönemin estetik anlayışını ve edebî temayüllerini yansıtan, dönemin sosyal ve siyasi hayatından izler taşıyan, farklı şekillerdeki edebiyat mamullerini içeren bir nevi edebiyat antolojileridir.

Mecmua yazma geleneği, İslam kültürü içerisinde Peygamber efendimizin hadis-i şeriflerin yazıya geçirilmesine müsaade etmesinden sonra, bu hadislerin Sahabe-i Kiram tarafından kaydedilmesine dayandırılabilir. Türk kültüründe ise “söz uçar yazı kalır” künhüne dayanarak bir ilacın tarifi, yemek tarifi, bir kişiye ait önemli bilgiler, şahit olunan iyi veya kötü bir hadise, duyulan bir şiiri unutmama gayesiyle yazılması gibi pek çok sebebe bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Türk edebiyatında mecmua geleneğinin tam olarak ne zaman başladığı kesin olmamakla birlikte XV. asırdan beri var olduğu bilinmektedir.

Telif-müstakil eserler kadar ehemmiyet teşkil eden mecmualar daha önce kullanımına rastlanılmayan aruz vezinleri ve nazım şekillerinin, şairlerin divanlarında yer almayan şiirlerin, kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin gün yüzüne çıkmasına vesile olmaktadır. Bu bağlamda mecmular özellikle edebî ve biyografik açıdan edebiyat tarihimizdeki boşlukların doldurulmasında elzem bir kaynak görevi üstlenmektedir.

Prof. Dr. M. Fatih Köksal’ın ifade ettiği gibi edebiyat tarihimizin tam anlamıyla ortaya koyulabilmesi için divan, mesnevî, tezkire ve mecmua gibi değerlerimizi neşretmek ilmi ve milli bir ödevdir. Bizde bu ödev bilinciyle çalışmamızı hazırlamaya gayret gösterdik. Konuk olduğumuz mecmuayı, mecmua çalışmaları için bir model ve simge olarak kabul görülen Mecmuaların Sistematik Projesi (MESTAP) zincirinin bir halkası olma muradıyla hazırladık.

Çalışmamızın konusu İBB Atatürk Kitaplığı MC_Yz_K_0168 numarada kayıtlı şiir mecmuasının transkripsiyonlu metni ve MESTAP projesine göre tasnifidir. “Giriş” kısmında mecmua kelimesinin tanımı, tarihsel gelişimi ve şiir mecmuaları hakkında genel bilgiler değerlendirilmiştir. Ardından çeşitli bilim insanlarının mecmua üzerine yapmış oldukları tasniflere yer verilmiştir.

Birinci bölümde mecmuanın tavsifi yapılmış ardından mecmuada şiiri bulunan şairler ve şiir sayıları, şairlerin yaşadığı yüzyıllar, mecmuada bulunan nazım şekillerinin

dağılımı, şiirlerin aruz ve hece ölçüsüne göre dağılımı, tablolar halinde detaylı bir şekilde gösterilmiştir. Bunun yanında mecmuada yer alan şiirlerin nazım şekilleri ve vezinlerine göre sayfa numaraları da verilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünü mecmuanın transkripsiyonlu metni ve MESTAP tablosu oluşturmaktadır. Transkribe ettiğimiz şiirler, yayınlanan divanlarla karşılaştırılarak farklılıklar ve divanlarda yer almayan şiirler dipnotlarla belirtilmiştir. Ardından bu şiirler, MESTAP kapsamında sekiz sütundan oluşan tabloya yerleştirilmiştir. MESTAP tablosunda sütunlar sırasıyla: “sayfa/varak numarası, şairin mahlası, matla’ beyti, makta’ beyti, nazım şekli/birimi, nazım türü, vezin ve açıklamalar” kısımlarından oluşmaktadır.

Çalışmam esnasında yardımlarını esirgemeyen arkadaşım Selma Ataç’a ve desteğini eksik etmeyen Enis Yalçın’a tüm içtenliğimle teşekkür ederim. Beni büyüten ve bu günlere getiren, merhametlerini, şefkatlerini ve sevgilerini her daim üzerimde hissettiğim sevgili babam afitâbım Engin Gök’e, sevgili annem mâh-ı tâbanım Fatma Gök’e ve ablalarım sonsuz minnet ve hürmetlerimi sunarım.

Çalışmam esnasında ilgi ve desteğini her zaman hissettiren, değerli zamanını bana ayırarak hatalarımı titizlikle düzelten, bilgisinin yanında şefkâtini ve ilgisini benden hiç esirgemeyen, şânının bu kubbede bâki kalmasını temenni ettiğim danışmanım Prof. Dr. Seyfullah Korkmaz’a şükranlarımı sunarım.

Sevilay Buse GÖK

Kırşehir-2021

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLOLAR LİSTESİ	x
GRAFİKLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ	1
MECMUANIN TANITIMI, TARİHSEL GELİŞİMİ VE ŞİİR MECMUALARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER	1
1. BÖLÜM	11
İBB ATATÜRK KİTAPLIĞI MC_YZ_K_0168 NUMARADA KAYITLI BULUNAN ŞİİR MECMUASININ TANITILMASI	11
1.1. Nüsha Tavsifi	11
1.2. Mecmuanın Tertip Hususiyetleri	13
1.3. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler ve Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Dağılımı	15
1.4. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllara Göre Dağılımı	21
1.5. Mecmuada Bulunan Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Dağılımı	23
1.6. Mecmuada Bulunan Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Buldukları Sayfa Numaraları	24
1.7. Mecmuada Bulunan Şiirlerin Vezinlere Göre Dağılımı	26
1.7.1 Aruz Vezniyle Yazılmış Şiirler	26
1.7.2 Hece Vezniyle Yazılmış Şiirler.....	28
1.8. Mecmuada Bulunan Şiirlerin Vezinlerine Göre Buldukları Sayfa Numaraları	29
1.8.1. Aruz Veznine Göre Buldukları Sayfa Numaraları	29
II. BÖLÜM	32

MECMUANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE MESTAP'A GÖRE DÖKÜMÜ	32
.....	32
2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem	32
2.2 Mecmuanın Karşılaştırıldığı Divanların Kısaltmalar Listesi	33
2.3. Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni	36
2.4. Mecmuanın MESTAP'a Göre Dökümü	333
SONUÇ	392
KAYNAKÇA	394
A) Mecmuada Yer Alan Şiirlerle İlgili Kaynaklar	394
B) Diğer Kaynaklar	395
SÖZLÜK	398
EKLER	404
ÖZGEÇMİŞ	411

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Şairler ve şiirlerinin nazım şekillerine göre dağılımı.

Tablo 1.2. Şairlerin yaşadıkları yüzyıllara göre dağılımı.

Tablo 1.3. Şiirlerin nazım şekillerine göre dağılımı.

Tablo 1.4. Aruz vezinlerinin kullanım sıklığına göre dağılımı.

Tablo 1.5. Hece vezinlerinin kullanım sıklığına göre dağılımı.

Tablo 1.6. Metin çevirisinde kullanılan özel işaretler.

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1.1. Şairlerin yaşadıkları yüzyıllara göre dağılımı.

Grafik 1.5. Nazım şekillerinin şiirlere göre kullanım sıklığı.

Grafik 1.6. Aruz vezinlerinin şiirlere göre kullanım sıklığı.

Grafik 1.7. Hece vezinlerinin şiirlere göre kullanım sıklığı.

KISALTMALAR LİSTESİ

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.¹

Ar.	Arapça
bb.	Başka başka
Bel.	Belediye
bk.	Bakınız
C	Cilt
çev.	Çeviren
D.	Divan
drl.	Derleyen
ed.	Editör
Far.	Farsça
haz.	Hazırlayan
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
M	Mecmua
MC	Melih Cevdet
MESTAP	Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi
mm.	Milimetre
no.	Numara
S	Sayı
s.	Sayfa
stn.	Sütun
TDK	Türk Dil Kurumu
vb.	Ve benzeri
vs.	Vesaire
yp.	Yaprak
yy.	Yüzyıl
yz.	Yazma

¹ Kısaltmalarda TDK kısaltmalar dizini esas alınmıştır.

GİRİŞ

MECMUANIN TANITIMI, TARİHSEL GELİŞİMİ VE ŞİİR MECMUALARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Mecmua (مجموعه), Arapça'da toplama, yığma anlamına gelen cem' (جمع) (Devellioğlu, 2017: 148) kökünden müştak olan mecmû' (مجموع) kelimesinin müennesidir. Mecmu' kelimesi bu anlamıyla Kur'an-ı Kerim Hud Suresi 103. ayette geçmektedir.² Mecmua kelimesi sözlüklerde ise, “toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap, dergi” (Devellioğlu, 2017: 689), “toplanılıp biriktirilmiş ve tanzîm ve tertîb edilmiş şeyler hey'eti, eş'âr ve sâ'ir âsâr-ı müntehaba cem' ve kayd ile hâsıl olmuş risâle, ulûm ve fûnûn ve edebiyâta müteallik mebâhisi câmi' olarak neşr olunan risâle-i mevkûta” (Şemseddin Sami 2010: 1293) vb. şekillerde tanımlanmaktadır.

Mecâmî', mecma', câmi' gibi cem' kökünden türemiş kelimelerle -yalnızca Osmanlı Türkçesi'nde- cüzdan, defter ve cerîde isimleri de mecmua ile aynı anlamda kullanılmıştır (Uzun, 2003: 265). Mecmua, günümüzde Türkçesinde “dergi”, kütüphanecilik literatüründe ise “derleme” olarak karşılık bulmaktadır (Köksal, 2012: 83).

Mecmualar genellikle bir ya da birden daha fazla yazar/şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, la-dinî nesir veya şiiirlerden yahud ikisi birlikte oluşan derleme eserlerdir. Örnek olarak; Mecmûatü'l-ehâdis, mecmûa-i feteva, mecmûa-i ed'îye, mecmûatü'r-resâil, mecmûa-i eş'âr, mecmûa-i tevârih, mecmûa-i fevaid gösterilebilir. Kadim zamanlardan beri insanoğlu –mecmua ismi henüz konulmadan önce bile- çeşitli ilaç tariflerini, faydalı bilgileri, notları, tarihi belge ve kayıtlarını, ayetleri, hadisleri, şarkıları, latifeler ve lugazları unutmamak amacıyla kaydetme ihtiyacı duymuşlardır. Bu derlenen not defterleri zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak çeşitli türlerde bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır (Uzun, 2003:265).

İslamiyetten önceki Arap kültüründe şiir önemli bir yere sahipti. (Şenödeyici, Akdağ, 2016: 368) Bilhassa “Arapların İslamiyetten önceki hayatlarından kalan en büyük sanat eserleri şiirleridir” (Çetin, 1973: 1). Cahilliyye döneminde ve ilk İslâmi dönemde şairler, kabilelerin sözcüsü görevinde oldukları için şiir söyleme Araplar arasında ayrıcalık

² Kuran-ı Kerim Hud,11/103: “ ذلك يوم مجموع له الناس “Bugün insanların kendisi için toplandığı bir gündür.”

olmuştur. Bu sebeple bu dönemlerde şairlerin ve şiirlerin sayısı oldukça fazladır (Sancak, 1999: 34).

Bu dönemde, sözlü gelenek içinde söylenen bu şiirlerin unutulup kaybolmaması adına şairlere refakat eden hususi râvisi veya râvileri vardır. Bir meslek olan ravîlik, şiir sanatının ananevi mektebi mahiyetinde olmuştur (Çetin, 1973:23). Ezberlenen eserlerin unutulup kaybolmaması adına şiirler “divan” veya “dergi” şeklinde tertip edilmeye başlanmıştır. Derlenen şiirler arasında en tanınanı ve mecmualar halinde intikal eden şerhli veya şerhsiz yedi kasideden oluşan el-Muallakât’tır (Şenödeyici, Akdağ. 2016: 368). Bir diğer önemli eser ise 67 şaire ait 128 şiir bulunan Mufazzal az-Zabbi’ninal-Mufazzaliyât’tır (Çetin, 1973: 31).

İslam kültüründe ise esasen Peygamber efendimiz hadislerinin yazılmasını yasaklamıştır. Ancak daha sonra bazı sahabîlere hadis yazımı husunda özel izin vermiştir. Özel izin alma şerefine nail olan sahabîlerden biri olan Abdullah b. Amr. b. El-Âs’ın hadisleri “es-Sâdıka” adını verdiği sayfalarda bir araya getirildiği söylenmiştir. (Diyabet, Hadislerle İslam, 2020: 63) Böylelikle mecmua türü, Peygamber efendimizin hadis-i şeriflerinin yazıya geçirilmesine müsaade etmesinden sonra Sahabe-i Kiram tarafından kaydedilmesine başlanmasıyla ortaya çıkmıştır. (Uzun, 2003: 265).

Türk edebiyatında ise mecmuaların müstakil eserler olarak ne zaman yazılmaya başlandığı ile ilgili kesin bir tarih söylemek mümkündür değildir. Ancak 1437 yılında Ömer bin Mezîd tarafından derlenen Mecmûatü’n-Nezâir, mecmûa türünün ilk örneği olarak kaynaklarda karşımıza çıkmaktadır. Bu eser bir nazire mecmuasıdır. XV. yüzyılda nazire mecmuası şeklinde ortaya çıkan bu gelenek, XVI. yüzyıldan itibaren farklı şairlerin, farklı tür ve şekillerdeki eserlerinin derlendiği defterler olarak süregelmiştir. Sonraki yüzyıllarda ise mecmua sayılarında artış yaşanmıştır. Bu gelenek XIX. yüzyıla kadar hatta daha sonraki yüzyılda da devam etmiştir (Şenödeyici, Akdağ, 2016:368).

Mecmualar çeşitli tür ve şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bizim de çalışmamızın konusunu teşkil eden şiir mecmualarını M. Fatih Köksal “*Herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği/müşterekliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerden oluşan toplamalar*” (Köksal, 2012: 84) olarak tanımlamaktadır. Şiir mecmuaları genellikle belirli bir sıra ve esas gözetilmeden birçok veya birkaç şairin türlü nazım şekillerdeki şiirlerin bir araya toplanması ile oluşturulmuştur. Mecmualarda, Türkçenin yanında Arapça ve Farsça şiirler de olup, şairler değişik yüzyıllardan, şiirler çeşitli nazım şekillerde olabilmektedir. Bu

eserler kütüphanelerde “Şiir Mecmuası” adı altın kayıtlı olabildiği gibi genellikle “Mecmû’-a-i eş’âr veya Mecmû’atü’l-eş’âr” şeklinde de kayıtlıdır. XIX. yüzyılın sonları XX. Yüzyılın başlarında şiirlerin toplandığı defterlerin ise “şiir defteri” olarak kaydedildiğine rastlanılmaktadır (Köksal 2012: 84).

Mecmua türü genellikle toplama-derlemeler için kullanılsa da özellikle son dönem şairleri tarafından “gayr-ı mürettep divan” dediğimiz türden divanlara da mecmua ismi verilmektedir (Köksal, 2012: 86). Şiir mecmualarında sadece şiirler bulunmamaktadır. “Mecmû’-a-i eş’ar ve fevayid” kaydı olarak isimlendirilen boş sayfalara veya der-kenarlara çeşitli dualar, tılsımlar, ilaç terkip ve tarifleri, bazı din büyüklerinin duaları, padişahların cülus veya ölüm tarihleri, türlü mektup suretleri, şecere kayıtları, mecmua sahibi/sahipleri tarafından eklenen aile efradı veya diğer yakınlarının doğum ve ölüm tarihleri vb. gibi bazı notlar ve kayıtlarda yer almaktadır (Köksal 2012: 85).

Müstakil te‘lif eserler kadar ehemmiyet teşkil eden mecmualar, daha önce kullanımına rastlanılmayan aruz vezinleri ve nazım şekillerinin, şairlerin divanlarında yer almayan şiirlerinin, kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin gün yüzüne çıkmasına vesile olmaktadır. Bu bağlamda mecmualar özellikle edebî ve biyografik açıdan edebiyat tarihimizdeki boşlukların doldurulmasında elzem bir kaynak görevi üstlenmektedir.

M. Fatih Köksal, mecmualar ve şiir mecmualarının önemini on bir madde halinde şu şekilde sıralamıştır:

“a. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.

b. Bilinen şairlerin bilinmeyen / divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.

c. Şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.

d. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır. Özellikle kırk hadis, mi’raciye, yüz hadis, mevlid, şehrengiz, biladiye, hasb-i hâl, kimi mektup ve münşeâta dair risaleler vb. fazla uzun olmayan türlerin çoğu bu mecmuaların arasında gizlidir.

e. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşılabiriz.

f. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşünülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşünülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.

g. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.

h. Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şahsın / şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür. Bir şairin o dönem mecmularında çok şiirinin bulunması o devirde çok beğenildiğini, keza nazım şekillerinin sıklığından o nazım şeklinin gördüğü rağbeti, çok kullanılan aruz kalıpları ve kafiye yapıları devrin aruz ve zevkini bize bildiren önemli işaretlerdir.

1. Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdî temayüllerin de izini sürmek mümkündür. Nazire mecmuası olmasa da kimi mecmualarda nazire şiirler bulunduğundan- şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkün olur.

i. Mecmualar dışındaki eserlerin fevayid ve vikaye yapraklarında da zaman zaman rastlamak mümkünse de özellikle mecmualarda çok sık rastladığımız edebiyat dışı kimi konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalar. Şöyle ki hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında çeşitli dualar, otlarla ilâç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe''ül gibi gizli ilimler (havâs) denilen itakatlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla' ve müfredler, bazı münşeât örnekleri, kimi resmî kayıtların örnekleri çokça rastlanan –asıl mecmua konusuyla ilgisi olmayan- kayıtlardır. Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar hatta onlardan da fazla sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi), kültürel antropoloji, dinler tarih, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren çok önemli ama ihmal edilmiş bilgi kırıntılarından. Bunları bileşkesi Türk

milletinin kültür kodlarını ortaya koyacaktır. Bütün mecmuaların bir de bu gözle alınması çok çok önemlidir.

k. Bütün bunlarla beraber, özelde şiir mecmualarının, genelde de bütün mecmuaların yukarıda sayılan fayda ve önemleri tek tek ve birbirinden bağımsız olarak incelendiğinde çok fazla bir anlam ifade etmezler. Meselâ Bâkî'nin divanında bulunmayan şiirlerini inceleyecek olsak bir tek mecmuayı taramamız ne ifade eder? Yahut bir mecmuada falan şairin şu kadar filan şairin bu kadar şiirinin bulunmasının bir anlamı var mıdır? Bu olsa olsa bize o derleyicinin şiir zevkini yansıtan bir işareti verir. Ama aynı dönemde derlenmiş yüzlerce mecmuanın taranmasından ortaya çıkacak manzara devrin müşterek anlayış ve zevkini ortaya dökecektir.” (Köksal, 2012: 88-91)

Mecmuaların sınıflandırılması hususunda tam bir mutabakata varılmamışsa da mecmualarla ilgilenen araştırmacılar kendilerine has bir sınıflandırma yoluna gitmişlerdir. Mecmuaların tasnifi hususunda ilk teşebbüs, Âgâh Sırrı Levend tarafından gerçekleştirilmiştir. Tasnif şu şekildedir:

- “1. Nazire Mecmuaları
2. Meraklılarca Toplanmış Birer Antoloji Niteliğindeki Seçme Şiir Mecmuaları
3. Türü Konulardaki Risâlelerin Bir Araya Getirilmesiyle Meydana Gelen Mecmualar
4. Aynı Konudaki Eserlerin Bir Araya Getirilmesiyle Meydana Gelen Mecmualar
5. Tanınmış Kişilerce Hazırlanmış, Birçok Yararlı Bilgileri, Fıkraları ve Özel Mektupları Kapsayan Mecmualar” (Levend, 1984: 164-167)

Âgâh Sırrı Levend'den sonra Günay Kut'un, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'nin IV. cildinde mecmuaları sınıflandırma çalışması olmuştur. Günay Kut'un tasnif çalışması şu şekildedir:

- “1. Nazire Mecmuaları
2. Seçme Şiir Mecmuaları (Mecmû'a-i Eş'âr, Mecmû'a-i Devâvîn)
3. Aynı Konu İle İlgili Eserlerin Bir Araya Getirilmesiyle Oluşan Mecmualar
4. Karışık (Manzûm/Mensûr) Mecmualar
5. Tanınmış Kişilerce veya Derleyeni Bilinenlerce Hazırlanmış Mecmualar” (Kut, 1986: 170-174)

Yaşar Aydemir'in mecmua tasnifi ise şöyledir:

“1. Nazire Mecmuaları

2. Antoloji Niteliğindeki Seçme Şiir mecmuaları

3. Türlü Konularda Risalelerin Bir Araya Getirilmesiyle Ortaya Çıkan Mecmualar

4. Aynı Konudaki Eserleri İçine Alan Mecmualar

5. Tanınmış Kişilerce Hazırlanmış Yararlı Bilgileri, Fıkraları ve Özel Mektupları Kapsayan Mecmualar” (Erol, 2019: 5)

Mehmet Gürbüz ise şiir konusuna yoğunlaşarak mecmua sınıflandırmasına yaptığı tasnif şöyledir:

“1. Şiirlerin Şekil Özelliklerine Göre Oluşturulan Şiir Mecmuaları

1.1. Gazel Mecmuaları (Mecmû‘a-i Gazeliyyât)

1.2. Kasîde Mecmuaları (Mecmû‘a-i Kasâ'id)

1.3. Müstezâd Mecmuaları

1.4. Matla‘ Mecmuaları (Mecmû‘a-i Metâli‘)

1.5. Beyit Mecmuaları (Mecmû‘a-i Ebyât)

1.6. Mısra‘ Mecmuaları (Mecmû‘a-i Mesâri‘)

1.7. Farklı Nazım Şekilleriyle Yazılmış Şiirlerden Oluşmuş Mecmualar

2. Şiirlerin Konularına Göre Oluşturulan (Tematik) Şiir Mecmuaları

2.1. Tarih Mecmuaları (Mecmû‘a-i Tevârîh)

2.2. Na‘t Mecmuaları (Mecmû‘a-i Nu‘ût)

2.3. Mu‘ammâ Mecmuaları (Mecmû‘a-i Mu‘ammeyyât)

2.4. Lugaz Mecmuaları (Mecmû‘a-i Elgâz)

2.5. Medhiyye Mecmuaları (Mecmû‘a-i Medâ'ih)

2.6. Şehrengîz Mecmuaları

2.7. Farklı Konularda Yazılmış Şiirleri İhtiva Eden Mecmualar

3. Nazîre Mecmuaları

4. Şairlerin Aidiyeti/Mensubiyeti Esasına Göre Hazırlanan Mecmualar

4.1. Aynı Zümreyeye (Tasavvufî Oluşum, Meslek Grubu ve benzeri) Mensup Şairlerin Şiirlerini Toplayan Mecmualar

4.2. Aynı Coğrafyada ya da Aynı Şehirde Yetişmiş veya Aynı Milliyete Mensup Şairlerin Şiirlerini Toplayan Mecmualar

5. Bir Mensubiyet İlişkisi Gözetilmeksizin Belirli Şairlerin Divanlarını/Şiirlerini Bir Araya Getirmeyi Amaçlayan Mecmualar” (Erol, 2019: 6)

Mecmuaların tasnifi hususunda en kapsamlı çalışma Atabey Kılıç tarafından yapılmıştır. Atabey Kılıç, yazdığı makaleyle mecmua tasnifini daha da genişleterek şöyle bir sınıflandırmaya gitmiştir:

“1. Cilt ve Tertip Hususiyeti Bakımından Mecmualar:

1.1. Cönkler

1.2. Mecmualar

1.2.1. Tertip Durumuna Göre Mecmualar

1.2.1.1. Mürettep Mecmualar

1.2.1.2. Mürettep Olmayan Mecmualar

1.2.2. Mürettip Durumuna Göre Mecmualar

1.2.2.1. Mürettibi Bilinen Mecmualar

1.2.2.2. Mürettibi Bilinmeyen Mecmualar

1.2.3. Aynı Zümreyeye Mensup Şahsiyetlerin Eserlerinin Toplandığı Mecmualar

2. Şekil Bakımından Mecmualar:

2.1. Manzum Metin Mecmuaları

2.1.1. Kaside Mecmuaları

2.1.2. Gazel Mecmuaları

2.1.3. Nazire Mecmuaları

2.1.4. Mu‘amma Mecmuaları

2.1.5. Manzum Lugat Mecmuaları

2.1.6. İlâhî Mecmuaları

- 2.1.7. Şehr-engîz Mecmuaları
- 2.1.8. Na't Mecmuaları
- 2.1.9. Hilye Mecmuaları
- 2.1.10. Mi'râciyye Mecmuaları
- 2.1.11. Matla' Mecmuaları
- 2.1.12. Mersiye Mecmuaları
- 2.1.13. Mesnevî Seçkilerini İhtiva Eden Mecmualar
- 2.1.14. Güfte Mecmuaları
- 2.1.15. Müstezat Mecmuaları
- 2.1.16. Tarih Mecmuaları
- 2.1.17. Musammat Mecmuaları
- 2.1.18. Kıt'a ve Ruba'i Mecmuaları
- 2.1.19. Dîvan Mecmuaları Mecmuaları
- 2.2. Mensur Metin Mecmuaları
 - 2.2.1. Lügâz Mecmuaları
 - 2.2.2. Fetva Mecmuaları
 - 2.2.3. Tefsir Mecmuaları
 - 2.2.4. Şerh Mecmuaları
 - 2.2.5. Sakk Mecmuaları
 - 2.2.6. Mekân Tasvirlerini İhtiva Eden Mecmualar
 - 2.2.7. Münşe'ât Mecmuaları
 - 2.2.7.1. Derleme Münşe'ât Mecmuaları
 - 2.2.7.2. Tek Şahsa Ait İnşa Örneklerinden Oluşan Münşe'ât Mecmuaları
- 2.3. Karışık (Manzum ve Mensur) Eser Mecmuaları
 - 2.3.1. Fevâ'id ve Eş'âr Mecmuaları
 - 2.3.2. Farklı Türleri İhtiva Eden Mecmualar

3. Dil Bakımından Mecmualar:

3.1. Arapça Mecmualar

3.2. Farsça Mecmualar

3.3. Türkçe Mecmualar

3.4. Çok Dilli Mecmualar

4. Muhteva Bakımından Mecmualar:

4.1. Din Mecmuaları

4.2. Tasavvuf Mecmuaları

4.3. ‘İlm-i Nücûm/Fâl ve Reml Mecmuaları

4.4. Hikâye/Latife Mecmuaları

4.5. Hezl ve Hicv Mecmuaları

4.6. Edviye Mecmuaları

4.7. Mûsikî Mecmuaları

4.8. Hat ve Kitabet Mecmuaları

5. Şahısların Tertip Ettiği veya Şahıslar Adına Tertip Edilen Mecmualar” (Kılıç, 2012: 75- 96).

Atabey Kılıç, bu tasnifine ilâveten “Konusunu Bir Şehirden Alan Mecmualar”, “Tezkire Benzeri Mecmualar” ve “Şecere” başlıklarının da eklenmesini teklif etmiştir (Kılıç: 2012’den aktaran Erol, 2019: 7-8).

Klasik Türk edebiyatının temel yapı taşlarını divanlar ve tezkireler oluşturur. Ancak divanlar ve tezkireler kadar önem arz eden bir başka kaynak da mecmualardır. Araştırmacılar daha önceki yıllarda çalışmalarını divanlar ve tezkireler üzerine yoğunlaştırmıştır. Günümüzde ise mecmua çalışmaları özellikle yüksek lisans ve doktora tezi olarak yapılmaktadır. Ancak birbirinden bağımsız ve kopuk olan bu çalışmaları resmî ve özel kütüphanelerde bulunan tüm mecmuaların veri tabanı çıkartılarak edebiyat araştırmacılarının hizmetine sunulmasını amaçlayan “Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi” (MESTAP) hayata geçirilmiştir.

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı tarafından 30.06.2012 tarihinde 39 bilim adamının katılımıyla gerçekleştirilen *Osmanlı Şiirinin Hazinesi: Mecmualar ve Cönkler*

adlı çalıştayda Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal'ın gündeme getirdiği “Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi” (MESTAP) ile kültür ve edebiyat tarihimiz açısından son derece önemli kaynaklar arasında bulunan mecmua ve cönklerin hızlı ve pratik bir şekilde araştırmacıların hizmetine sunulması amaçlanmıştır.

“Mecmuaların Sistematik Projesi” (MESTAP) projesi kapsamında hazırladığımız bu çalışmaya konu olan mecmua Prof. Dr. Mehmet Gürbüz'ün tasnifine göre “Bir Mensubiyet İlişkisi Gözetilmeksizin Belirli şairlerin Divanlarını/şiirlerini Bir Araya Getirmeyi Amaçlayan Mecmualar” (Gürbüz, 1988, 126) sınıfına dâhil olmaktadır.

1. BÖLÜM

İBB ATATÜRK KİTAPLIĞI MC_YZ_K_0168 NUMARADA KAYITLI BULUNAN ŞİİR MECMUASININ TANITILMASI

İBB Atatürk Kitaplığı Mc_Yz_K_0168 Numarada Kayıtlı Bulunan Şiir mecmuasının nüsha tavsifi aşağıdaki şekildedir.

1.1. Nüsha Tavsifi³

Kütüphane: İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Atatürk Kitaplığı

Koleksiyon: Yazma Eserler

Yer Numarası: T811 Şİİ 1

Mürettib: -

Mecmua Adı: Şiir Mecmuası

Dili: Türkçe

Cilt Sayısı: 1

Telif ve İstinsah Tarihi: -

Yaprak Sayısı: 110

Ölçüsü: 215x135, bb mm.

Satır: muhtelif

Sütun: 2 stn.

Hattın Cinsi: Talik

Tezhip: -

Cilt: Koyu kahverengi, yıldız cetveli, mukavva ciltli

Kâğıt: Düz nohidî renklidir.

Kütüphaneye Geldiği Yer ve Geliş Tarihi: Bağış, -

Baş:

Oldı zāhir mu' cizāt-ı Hāzret-i Peyğamberī

³ Nüsha tavsifinde, mecmuanın kayıtlı bulunduğu MC_Yz_K_0168 İBB Atatürk Kitaplığında verilen bilgilerden istifade edilmiştir.

Gördüler dünyâda kâfirler ‘ azâb-ı maḥşeri

Son:

Nedir ol dimiş yâresi sîb-i zeneḥdânında

Şulı ŧeftâlû yemişler gibi bostânında

Gice aġyârıyla mey içdigüne ŧâhid var

Uyhıusuzluk eşeri nergis mestânende

Fevâid Kaydı:

“Biñ iki yüz otuz bir senesi mâh-ı Zi’l-ka‘ de-i ŧerîfîñ yigirmi yedinci cuma‘ rtesi günü sa‘ at ikide bir oġlumuz Ḥalîl isminde dünyâya geldi Cenâb-ı Ḥüdâ tûl-i ‘ ömr ile mu‘ ammer eyleyüp, ‘ amele-i ŧâlîhinden ve ḥademe-i Kuran’dan eyleye amin.

Zi’l-k’de 27, Sene 1231”

“Biñ ikiyüz otuz dört senesi mâh-ı Rebi‘ ul-âhiriñ onuncı günü sâ‘ at dörtde bir oġlum Muş᧘afa isminde dünyâya geldi Cenâb-ı Ḥüdâ tûl-i ömr ile mu‘ ammer ḥademe-i Kuran’dan ‘ amele-i ŧâlîhinden eyleye amin

Sene 1234, 10 Receb.”

“İkiyüz kırk senesi mâh-ı Zi’l-hiccenîñ yigirmi tokuzuncı günü yevm bazâr günü sâ‘ at sekiz buçuğda Aḥmed Şefkat isminde bir maḥdûmumuz olmağla Cenâb-ı Ḥaḳ ‘ amele-i ŧalihinden eyleye tûl ‘ ömr ile mu‘ ammer eyleye amin

Sene 1240, 29 Z’il-hicce.”

Biñ ikiyüz kırk yedi senesi Şafer’ül-ḥayriñ yigirmi ikinci pazartesi günü vaḳt-i seḫerde ‘ Ali Rıza isminde bir evlâd Cenâb-ı Ḥüdâ ‘ inâyet eyledi

Safer 22, Sene 1247”

Açıklamalar: Sayfa kenarlarında hafif su lekeleri bulunan nohudî renkteki kâğıtlardan oluşın mecmuada siyah ve kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Mecmuada tezhip, tahrir, motif, yıldız, filigran yoktur, son derece sadedir. 1b sayfasından itibaren manzumeler başlamaktadır. 40b, 41a sayfasında çeşitli hesaplamalar, 88b-89b sayfaları arasında “Hanya

Mutasarrıfı Osman Efendi Hazretlerine” başlıklı bir mektup, 92b-97a sayfaları arasında “Eyâleti Anadolu” başlıklı Anadolu livaları listesi vardır. Mecmuada çok sayıda boş sayfa vardır. Boş sayfalar; 3b, 5a, 6b, 7a, 17b, 37a, 39b, 41b, 47a, 58b, 59a, 61b, 71a-72a, 73b, 74a-75a, 76b-84b, 86b, 88a, 90a-92a, 98a-109a’dır.

Manzumelerin başında şiirin nazım şeklini, türünü ve şairin mahlasını bildiren başlıklar yer almaktadır. Şarkı-yı Rast, Gazel, Muhammes, Âzizim Hazretlerinin Nutk-ı Şerîfleridir, Gazel-i Ahmed Paşa Valî Bağdadî, Gazel-i Fuzûlî Tahmis Rûhî Kilisî gibi. Umumiyetle manzumede yer alan şairin mahlasları, kırmızı mürekkeple çizilerek belirtilmiştir. Manzumelerin sonlarında genellikle manzumenin bittiğini bildirmek için mim (م) harfi bulunmaktadır. Mecmuanın bazı sayfalarındaki şiirler farklı el yazısı ile yazılmıştır. Mecmuada 12b ve 37b sayfalarında mürekkep lekesi, 46a sayfasında hafif rutubet lekesi vardır.

1.2. Mecmuanın Tertip Hususiyetleri

Derleyicisi belli olmayan 110 varaklık mecmua; gazel, kaside, terci-i bend, murabba’, muhammes, tahmis, rubai, kıt’a, şarkı, beyit gibi nazım şekillerinden müteşekkildir. Mecmuada şiirler kafiyesine, redifine, şekline, türüne göre sıralanmamıştır. Mecmuada manzumeler, aynı şairin farklı şiirlerinin ard arda gelmesi veya aynı vezinle yazılmış şiirlerin ard arda gelmesi gibi bir düzen gözetilmeden dizilmiştir. Ancak 13b-26a arası ve 31b-40a arasında yalnızca murabba nazım şekli ile kaleme alınmış şarkılara yer verilmiştir. Bu sayfalar arasında şarkılardan farklı olarak yalnızca beş ilahi nazım türü vardır. 1b-13a ve 42a-87b sayfalarında genellikle gazeller, tahmisler ve terci-i bendler bulunmaktadır.

Mecmuada, 1b-2b sayfasında yer alan Tavsif-i Vak’a başlıklı şiirin devamı 6a sayfasında, 65a sayfasında bulunan Aynî mahlaslı şiirin devamı ise 68a sayfasında bulunmaktadır. Ancak diğer şiirlerde bu dağınıklık tespit edilmemiştir. Mecmuada, umumiyetle aruz vezniyle yazılan şiirler yer almaktadır fakat hece ölçüsü ile de yazılmış olan şiirler mevcuttur. Mecmuada dikkat çeken başka bir husus ise şarkı nazım biçiminin azımsanmayacak kadar fazla yer almış olmasıdır. Öyle ki mecmuada yer alan 301 şiirin 54’ünü şarkı nazım biçimi oluşturur.

Mecmuanın önemli bir özelliği de neredeyse şiirlerin tamamına yakınının şairlerinin isimlerinin başlıklarda zikredilmiş olması ve mahlaslarının kırmızı mürekkeple çizilerek belirtilmiş olmasıdır. 86a varlığında yer alan dört beyitte ise “kimin tarafından söylendiği

bilinmeyen şiiirlere “şâiri meçhul” anlamında klişeleşmiş söz olan “Lâedrî”nin kısaltılmış hâli olan “lâ” imzası atılmıştır. Bazı şairler ise başlıklarda nisbesi ile birlikte kaydedilmiştir. Fakat mecmuada yer alan iki şiiirin şairleri kaynaktakilerin aksine kaydedilmiştir. Bunlardan ilki 8a sayfasındaki Gazel-i Âgehî başlığı ve Âgehî mahlası ile kaydedilen şiiiridir. Bu şiiir Âhî Divanında kayıtlıdır. (Kaçalın, e-kitap: 29) Diğeri ise Kilisli Rûhî başlığı ve Rûhî mahlası ile kaydedilen şiiirdir. Bu şiiir ise Bağdatlı Rûhî (Ak, 2001: 976) divanında tespit edilmiştir.

Mecmuada dikkat çeken başka bir husus ise bazı şiiirlerin beyit ve bend sayıları ile aynı şiiirlerin divanlardaki beyt ve bend sayılarındaki farklılıktır. Mesela; Bağdatlı Rûhî’ye (8b) ait şiiir mecmuada 5 beyit olarak kaydedilmişken divanda 7 beyittir. Nedîm’e (9a) ait şiiir mecmuada 7 beyitken divanda 9 beyittir. Ahmet Paşa’ya (10a) ait şiiir mecmuada 4 beyitken aynı şiiir divanda 6 beyittir. Rûhî’ye (42a) ait şiiir mecmuada 4 beyit olarak bulunurken bu şiiir divanda 5 beyittir. Enderunlu Vâsîf’a (43a) ait şiiir mecmuada 4 bend olarak yer alırken aynı şiiir divanda 5 benddir. Neşed’e (45a) ait şiiir mecmuada 4 beyit olarak kaydedilmişken aynı şiiir divanda 5 beyittir. Vehbî’ye (52a) ait şiiirin 6 beyiti mecmuada yer alırken aynı şiiir divanda 9 beyittir. Sabit (55b)’e ait şiiir mecmuada 5 beyit iken mecmuada 4 beyittir. Vâsîf’a (66a) ait şiiir mecmuada 8 beyit olarak kaydedilmişken aynı şiiir divanda 9 beyittir.

Mecmuanın bir diğeri önemli özelliği ise mecmuada yer alan şairlerin büyük bir çoğunluğunu Güney ve Doğu Anadolu’da yetişen şairlerin oluşturmasıdır. Bu şairlere örnek olarak Antep’li Aynî, Kilisli Rûhî, Maraşlı Şem’î, Hâmî-i Âmidî, Niyâzî Mısrî, Darendeli Mehmed Sâib Efendi gibi daha birçok örnek verilebilir.

Mecmuada 88b-89b sayfaları arasında kaleme alınmış olan “Hanya Mutasarrıfı Osman Efendi Hazretlerine” başlıklı bir mektup kaleme alınmıştır. Mecmuada yalnızca bu kısım mensur olarak kaydedilmiş bulunmaktadır. Ardından 92b-97b sayfalarında “Eyâlet-i Anadolu” başlığı altında Anadolu livalarının listesi verilmiştir. Mecmuanın sonunda bulunan fevaid kaydı ve mecmuadaki şairlerin yaşadığı yüzyıllar göz önünde bulundurulduğunda mecmuanın 18. asrın ikinci yarısında yazıldığı düşüncesi ön plana çıkmaktadır. Ayrıca mecmuanın bazı sayılarında farklı el yazısı ile kaleme alınmış şiiirler mevcuttur. Bu farklılık ise mecmuanın el değiştirmiş olabilme ihtimalini güçlendirmektedir.

1.3. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler ve Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Dağılımı

Mecmuada yer alan 85 şaire ait 170 manzume ile birlikte şairi belli olmayan 133 manzume yer almaktadır. Mecmuada toplam 303 manzume vardır. Tabloda 85 şaire ait 170 manzume ve şairi belli olmayan 133 manzumenin nazım şekilleri belirtilmiş ve karşılıklarına da bu nazım şekillerinin mecmuada buldukları sayfa numaraları yazılmıştır.

Sıra No	Yaşadığı Yüzyıl	Mahlas	Nazım Şekli	Şiir Sayısı
1		Âdem Efendi	Gazel	1 (10b)
2		Âdem	Gazel	1 (5b)
3	18.yy	Adlî	Müseddes	1 (25b)
		(Sultan Mahmud) II.	Murabba	1 (33a)
4	15.yy	Âhî	Gazel	1 (8a)
5	15.yy	Ahmed Paşa	Gazel	1 (10a)
6	19.yy	Ahmed Dede	Kıt'a	1 (43b)
7		Âlî	Gazel	2 (3a, 56a)
			Kıt'a	1 (13a)
8		Ârif	Gazel	1 (70b)
9	17.yy	Aşık Ömer	Beyit	1 (13b)
10		Atâ	Müseddes	1 (44b)
11	19.yy	Avnî	Gazel	1 (43b)
12	18.yy	Aynî	Mersiye	1 (27b)
			Gazel	2 (65a, 68a)
13		Âzerî	Müseddes	1 (70a)

14	16.yy	Azîz Mahmûd Hüdâyi	İlahi	1 (32b)
15	16.yy	Bâkî	Gazel	1 (64a)
16	18.yy	Beliğ (Mehmed Emin)	Gazel	2 (44a, 44b)
17		Edhem	Murabba	1 (20b)
			Gazel	1 (55b)
18		Es'ad Efendi (Bağdatlı Esad Efendi)	Murabba	1 (36a)
19		Eşref	Gazel	5 (27a, 44a, 46b)
			Murabba	1 (19a)
20		Fânî	Gazel	1 (4a)
21	18.yy	Fâzıl	Gazel	3 (4b, 45b, 55a)
			Mersiye	1 (66b)
22	18.yy	Fehîm	Tesdis	1 (48b)
			Terkib-i Bend	1 (52b)
23		Ferîd	Nazire gazel	1 (67b)
24		Fethî	Gazel	1 (49a)
25	18.yy	Fitnât	Gazel	2 (26b, 57b)
26	16.yy	Fuzûlî	Beyit	1 (13b)
27	18.yy	Gâlib (Şeyh Galib)	Terkib-i Bend	1 (53a)
28		Hâfız	Murabba	1 (5b)
			3'lü	1 (54a)
29		Hâkim	Gazel	1 (4a)

30	18.yy	Hâmî-i Âmidî	Gazel	1 (38b)
31	17. yy	Hasan Kenzî	Gazel	1 (37b)
32	18.yy	Haşmet	Beyit	2 (86a)
33	16.yy	Hayretî	Gazel	1 (46a)
34	19.yy	Hevâyî	Gazel	1 (70b)
35	15.yy	İdrîs (Şeyh İdrîs)	Gazel	1 (72b)
36	19.yy	İsmâil Dede Efendî	Muhammes	1 (25a)
37	19.yy	İzzet (Keçecizade)	Kaside Murabba	1 (1b, 6a) 2 (15a, 22a)
38	18.yy	İzzet Paşa	Gazel	1 (12b)
39	18. yy	Kânî (Ebu Bekir)	Gazel Beyit	1 (43b) 3 (86a)
40	16.yy	Kânûnî	Beyit	1 (69a)
41	16.yy	Murâd (3. Murâd)	Kıta Beyit	1 (66a) 2 (69a)
42	17.yy	Mustafâ (Sultan Mustafâ)	Beyit	1 (66a)
43	18.yy	Nahîfî (Nahîfî Süleyman)	Gazel	1 (49a)
44	17.yy	Naîm Efendi	Gazel	1 (56a)
45	17.yy	Nedîm	Gazel	1 (54b)
46	17.yy	Nergisî	Gazel	1 (64b)
47	15.yy	Nesîmî	Gazel	1 (63a)
48	18.yy	Neşed	Muhammes	1 (45a)

		(Hoca)		
49	17.yy	Neylî	Tahmis	1 (65b)
50	17.yy	Niyâzî	İlahi	2 (39a, 59b)
		(Mısrî)		
51	18.yy	Nûrî	Gazel	2 (10a)
		(Antepli Nûrî Mehmed Paşa)	Murabba	1 (14b)
52	18.yy	Pertev	Müşterek Gazel	1 (48a)
		(Muvakkıdzade)	Murabba	1 (35b)
53		Rahmî	Gazel	1 (70b)
54		Râkım	Tahmis	1 (47b)
55	18.yy	Râsîh	Müstezat	1 (52a)
			Muhammes	1 (50a)
			Müseddes	1 (50b)
			Tahmis	1 (49b)
			Tesdis	2 (48b, 49b)
			Murabba	2 (51a, 51b)
			Gazel	2 (51b, 67b)
56	19.yy	Râsım	Nazire	1 (72b)
		(Şeyh Râsım)		
57	18.yy	Refî	Terkib-i Bend	1 (53b)
58	17..yy	Rezmî	Gazel	1 (26b)
59	19.yy	Rıfât	Tahmis	1 (8a)
60	16.yy	Rûhî	Gazel	2 (8b, 42a)
		(Bağdatlı)		
61	18.yy	Rûhî	Gazel	1 (9a)

		(Kilisli)	Muhammes	1 (10b)
			Tahmis	3 (8b, 9a, 62a)
62	15.yy	Rûmî (Eşrefoğlu)	Gazel	1 (40a)
63	18.yy	Sabîh	Gazel	1 (65b)
64		Sâbit	Gazel	1 (55b)
65		Saffet	Gazel	2 (57a, 58a)
66		Safvet	Müstezat	1 (60b)
67	19.yy	Sâib Efendi	Gazel	1 (12b)
68	15.yy	Selîm (I.Selîm)	Beyit	1 (69a)
69	18.yy	Selîm (III.Selîm)	Beyit	1 (69a)
			Gazel	1 (66a)
			Murabba	1 (35b)
70		Sezâyî	Gazel	1 (38a)
71	18.yy	Sürûrî	Gazel	2 (57a, 58a)
72	18.yy	Şahin Giray	Gazel	1 (42b)
73	17.yy	Şerîfî	Müseddes	1 (69b)
74	19.yy	Şem'î	Gazel	1 (45a)
75	16.yy	Şemsî	Murabba	2 (15a, 18a)
76		Şevket	Gazel	1 (55a)
77	19.yy	Sıdkı Baba	İlahi	1 (37b)
78	18.yy	Vâsîf	Murabba	4 (20a, 20b, 31b, 43a)
			Gazel	4 (22a, 24b, 66a, 67b)
79	18.yy	Vehbî	Gazel	2 (52a, 87a)

80		Yesârî	Divan	1 (7b)	
81		Zekî	Tahmis	1 (68b)	
82		Zihnî	Murabba	1 (26a)	
	Şairleri bulunamayan manzumeler		Beyit	60 (3a, 3a, 13b, 23a, 23a, 42b, 43a, 43a, 46b, 54b, 57a, 62b, 62b, 62b, 62b, 63a, 63a, 63a, 63a, 63a, 63a, 63a, 63b, 63b, 63b, 64a, 64a, 64b, 64b, 64b, 64b, 64b, 64b, 67a, 68a, 68a, 68a, 68b, 69a, 69b, 70a, 70a, 85a, 85a, 85a, 85a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86b, 87a, 87a, 87a, 87a, 87a, 87a, 87b)	
			Murabba	26 (14a, 14a, 14b, 15b, 16a, 18b, 19a, 20a, 21a, 21a, 21b, 21b, 22b, 23a, 24a, 25a, 27a, 32a, 33b, 36a, 36b, 38a, 51a, 51a, 51b, 60a)	
				Kıt'a	19 (13a, 25a, 26b, 27a, 36a, 43a, 47b, 62b, 62b, 62b, 62b, 63b, 64a, 68b, 69a, 85a, 86a, 86b)
				Gazel	18 (18b, 22a, 24a, 32a, 34b, 37b, 37b, 44a, 45b, 46a, 47b,

		48a, 51b, 65a, 68a, 69a, 69b, 76a)
	Rubai	5 (54a, 55b, 70a, 70a, 87b)
	Muhammes	2 (15b, 23b)
	Şarkı	3 (17a, 22b, 75b)
	Müseddes	3 (19b, 19b, 24a)
	Müstezat	2 (23b, 52a)
	Ferd	1 (22b)
	Müfred	1 (63b)
	Tazmin	1 (68a)

Tablo 1.1. Şairler ve şiirlerinin nazım şekillerine göre dağılımı.

1.4. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllara Göre Dağılımı

Mecmuada toplam 82 şair yer almakla birlikte bu şairlerden 26'sinin yaşadığı yüzyıl tespit edilememiştir. Ağırlıklı olarak 18. yy. yaşamış olan şairlerin şiirlerinin yer aldığı mecmuada; 15. Yüzyıldan 20.yy'ın başlarına kadar hayat süren şairler mevcuttur. Şairlerin yaşadıkları yüzyıllar ile ilgili bilgiler umumiyetle şair tezkirelerinden, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nden vb. kaynaklardan elde edilmiştir.

Mecmuada adına kaynaklarda rastlanılmayan 1 şair bulunmaktadır. Bu şair Bağdatlı Es'ad Efendi'dir. 56 şairin yaşadığı yüzyıl tespit edilebilmiş olup bu şairler ve yaşadıkları yüzyılların dağılımı tablo ile aşağıda gösterilmiştir.

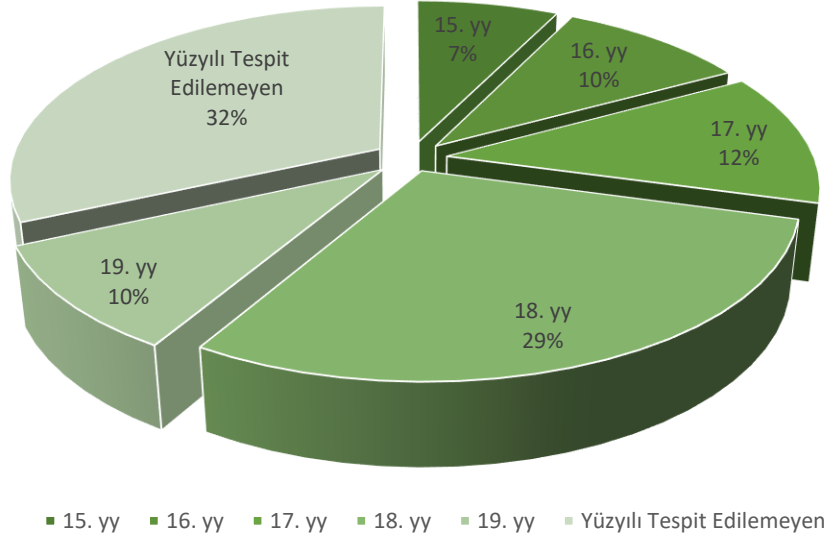
Yüzyıl	Şair Sayısı
--------	-------------

15.yy	6 (Ahî, Ahmed Paşa, İdris, Nesimî, Rûmî, I. Selim)
16.yy	8 (Azîz Mahmûd Hüdâyî, Bâkî, Fuzûlî, Hayretî, Kanûnî, III. Murâd, Rûhî, Şemsi)
17.yy	10 (Aşık Ömer, Hasan Kenzî, Sultan Mustafa, Naim Efendi, Nedim, Nergisî, Neylî, Niyazi Mısrî, Rezmî)
18.yy	24 (Adlî, Aynî, Beliğ, Fazıl, Fehim, Fitnat, Galip, Hami-i Amidî, Haşmet, İzzet Paşa, Kanî, Nahifî, Hoca Neşed, Nuri, Pertev, Rasih, Ref'i, Ruhî, Sabih, III. Selim, Sururi, Şahin Giray, Vasıf, Vehbi)
19.yy	8 (Avnî, Hevâyî İzzet, Rasimâ, Rıfat, Saib Efendi, Sıdkı Baba, Şem'i)
Yüzyılı Belli Olmayan Şairler	26 (Âdem Efendi, Ademâ, Ali, Arif, Atâ, Azerî, Edhem, Efendi, Esâd Efendi, Eşref, Fânî, Ferid, Fethi, Hafız, Hakima, Hoca Efendi, Rahmi, Rakım, Sabit, Saffet, Safvet, Sezai, Şevket, Yesâri, Zeki, Zihni)

Tablo 1.2. Şairlerin yaşadıkları yüzyıllara göre dağılımı.

Mecmuada yer alan 82 şairden 26'inin yaşadığı yüzyıl tespit edilememiştir. Bu 82 şairden geriye kalan 56 şairin yaşadığı yüzyıllara göre yüzdelerlik dağılımı aşağıdaki grafikte görüldüğü gibidir.

Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllara Göre Yüzdelerik Dağılım Oranı

Grafik 1.1. Şairlerin yaşadıkları yüzyıllara göre dağılımı.

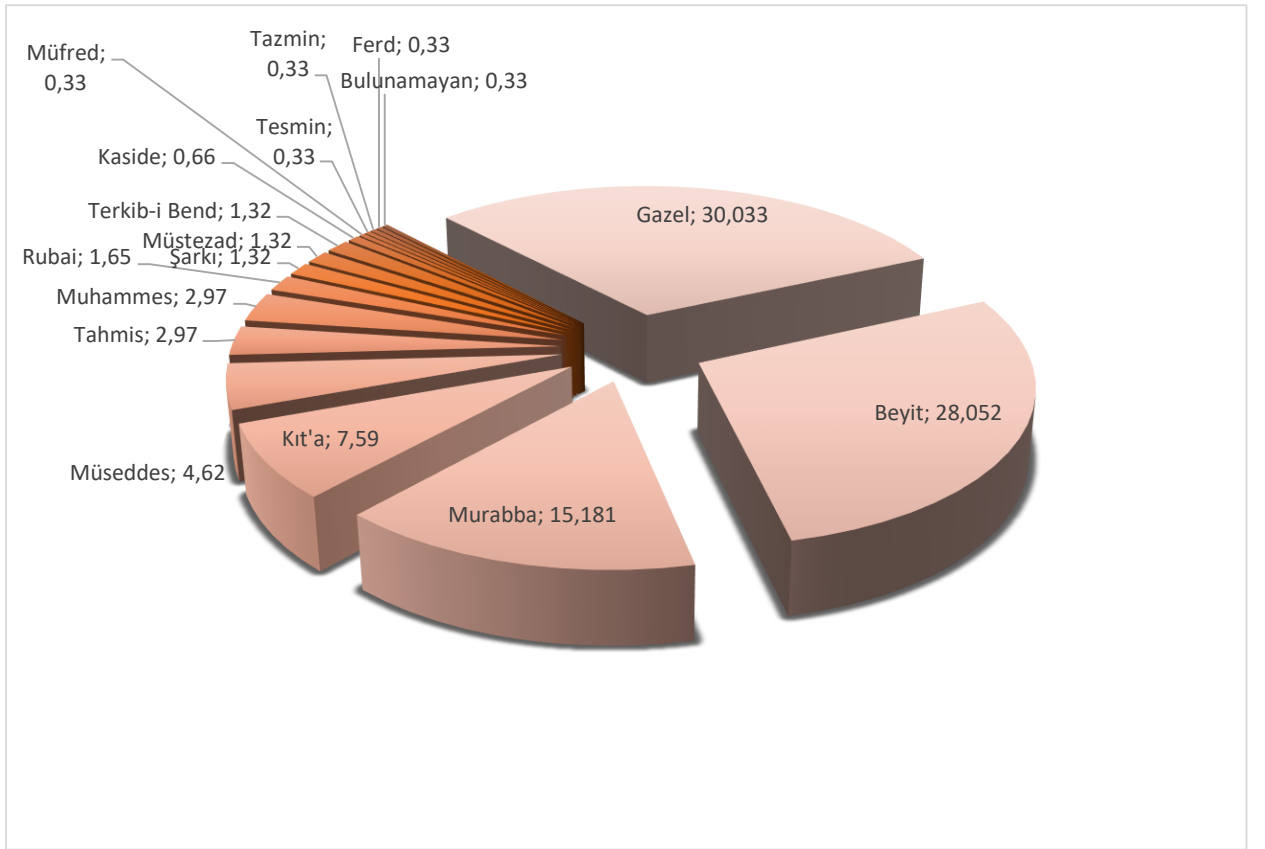
1.5. Mecmuada Bulunan Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Dağılımı

303 manzumenin yer aldığı belirttiğimiz mecmuada 17 farklı nazım şekliyle kaleme alınmış manzume vardır. Bu manzumelerden bir tanesinin şekli belirlenememiştir. Kullanılan nazım şekilleri ve manzume sayıları tablo ile aşağıda gösterilmiştir.

Sayı	Nazım Şekli	Şiir Sayısı
1	Gazel	93
2	Beyit	85
3	Murabba	46
4	Kıt'a	23
5	Müseddes	14
6	Tahmis	9
7	Muhammes	9
8	Rubai	5
9	Şarkı	4
10	Müstezat	4

11	Terkib-i Bent	4
12	Kaside	2
13	Müfred	1
14	Tesmin	1
15	Tazmin	1
16	Ferd	1
17	Bulunamayan	1

Tablo 1.3. Şiirlerin nazım şekillerine göre dağılımı.

Grafik 1.2. Nazım şekillerinin şiirlere göre kullanım sıklığı.

1.6. Mecmuada Bulunan Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Buldukları Sayfa Numaraları

Gazeller:

3a, 4a, 4a, 4b, 5b, 7b, 8a, 8b, 9a, 10a, 10a, 10a, 10b, 12b, 12b, 18b, 22a, 23a, 24a, 26b, 26b, 27a, 32a, 34b, 36a, 37b, 37b, 38a, 38b, 39a, 40a, 42a, 42b, 43b, 43b, 44a, 44a, 44b, 45a, 45b, 45b, 46a, 46a, 46a, 46b, 46b, 46b, 47b, 48a, 48a, 49a, 49a, 51b, 52a, 54b, 55a, 55b,

55b, 56a, 56a, 56b, 56b, 57a, 57a, 57b, 57b, 58a, 59b, 63a, 63a, 63b, 64a, 64b, 65a, 65a, 65b, 66a, 66a, 66b, 67b, 67b, 67b, 68a, 68a, 69a, 69b, 69b, 70b, 70b, 70b, 72b, 72b, 76a, 87a.

Beyitler:

3a, 3a, 3a, 13b, 13b, 13b, 22b, 23a, 23a, 42b, 43a, 43a, 44b, 46b, 46b, 54b, 57a, 62b, 62b, 62b, 63a, 63a, 63a, 63a, 63a, 63a, 63a, 63a, 63b, 63b, 63b, 64a, 64a, 64a, 64b, 64b, 64b, 64b, 64b, 64b, 66a, 67a, 68a, 68a, 68a, 68b, 69a, 69a, 69a, 69a, 69a, 69a, 69a, 69a, 69a, 69a, 69a, 69a, 69b, 70a, 70a, 85a, 85a, 85a, 85a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86a, 86b, 86b, 86b, 86b, 87a, 87a, 87a, 87a, 87a, 87a, 87a, 87b.

Murabba'lar:

5b, 13b, 14a, 14a, 14b, 14b, 15a, 15a, 15b, 16a, 18b, 19a, 19a, 20a, 20a, 20a, 20b, 20b, 21a, 21a, 21b, 21b, 22a, 22b, 23a, 23a, 24a, 25a, 25b, 25b, 26a, 27a, 31b, 31b, 32a, 32b, 33b, 35b, 36a, 36b, 38a, 43a, 51a, 51a, 51b, 56b, 57a, 60a, 63b.

Kıt'alar:

13a, 13a, 25a, 26b, 27a, 35b, 35b, 36a, 43a, 43b, 47b, 62b, 62b, 62b, 62b, 62b, 63b, 64a, 64a, 66a, 68b, 69a, 85a.

Müseddesler:

13b, 16b, 18a, 19b, 19b, 24a, 44b, 48b, 48b, 49b, 50b, 54b, 55a, 70a.

Tahmisler:

8a, 8b, 9a, 47b, 49b, 50b, 62a, 65b, 68b.

Muhammesler:

10b, 11b, 15b, 23b, 25a, 33a, 33a, 45a, 50a.

Rubailer:

54a, 55b, 70a, 70a, 87b

Şarkılar:

17a, 22b, 54a, 75b

Müstezatlar:

23b, 26a, 52a, 60b.

Terkib-i Bendler:

52b, 53a, 53b.

Kasideler:

1b, 6a.

Tesmin:

24b.

Tazmin:

68a.

Ferd:

22b.

Bulunamayan

34a.

1.7. Mecmuada Bulunan Şiirlerin Vezinlere Göre Dağılımı**1.7.1 Aruz Vezniyle Yazılmış Şiirler**

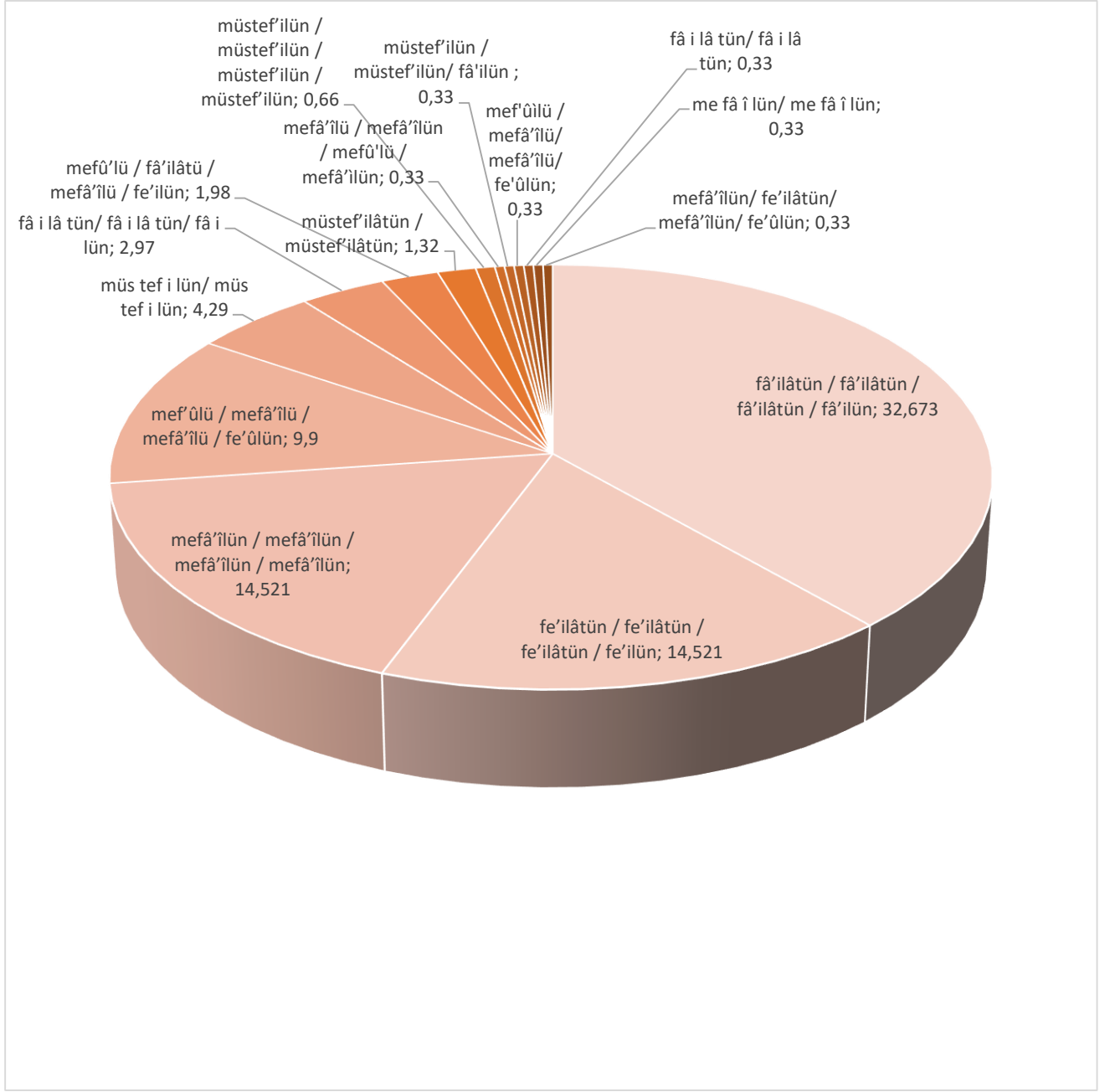
303 şiirin yer aldığı mecmuada 257 manzume aruz, 22 manzume ise hece ölçüsü ile yazılmıştır. 24 şiirin ise ölçüsü tespit edilememiştir. Mecmuada 16 farklı kalıp kullanılmış olup bu kalıpların kullanım sıklığı tablo ile aşağıda gösterilmiştir.

Sıra	Kullanılan Aruz Kalıpları	Sayı
1	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün	99
2	fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün	44
3	mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün	44
4	mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ûlün	30
5	müstef'ilün / müstef'ilün	13
6	fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün / fâ i lün	9
7	mefû'lü / fâ'ilâtü / mefâ'ilü / fe'ilün	6
8	müstef'ilâtün / müstef'ilâtün	4

9	müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün	2
10	mefâ' ilü / mefâ' ilün / mef' ülü / mefâ' ilün	1
11	müstef' ilün / müstef' ilün/ fâ' ilün	1
12	mefâ' ilü / mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülü	1
13	fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün	1
14	mefâ' ilün / mefâ' ilün	1
15	mefâ' ilün/ fe' ilâtün/ mefâ' ilün/ fe' ülü	1

Tablo 1.4. Aruz vezinlerinin kullanım sıklığına göre dağılımı.

257 manzumede kullanılan aruz kalıplarının grafik ile yüzdeler olarak kullanım oranı aşağıda gösterilmiştir.

Grafik 1.3. Aruz vezinlerinin şiirlere göre kullanım sıklığı

1.7.2 Hece Vezniyle Yazılmış Şiirler

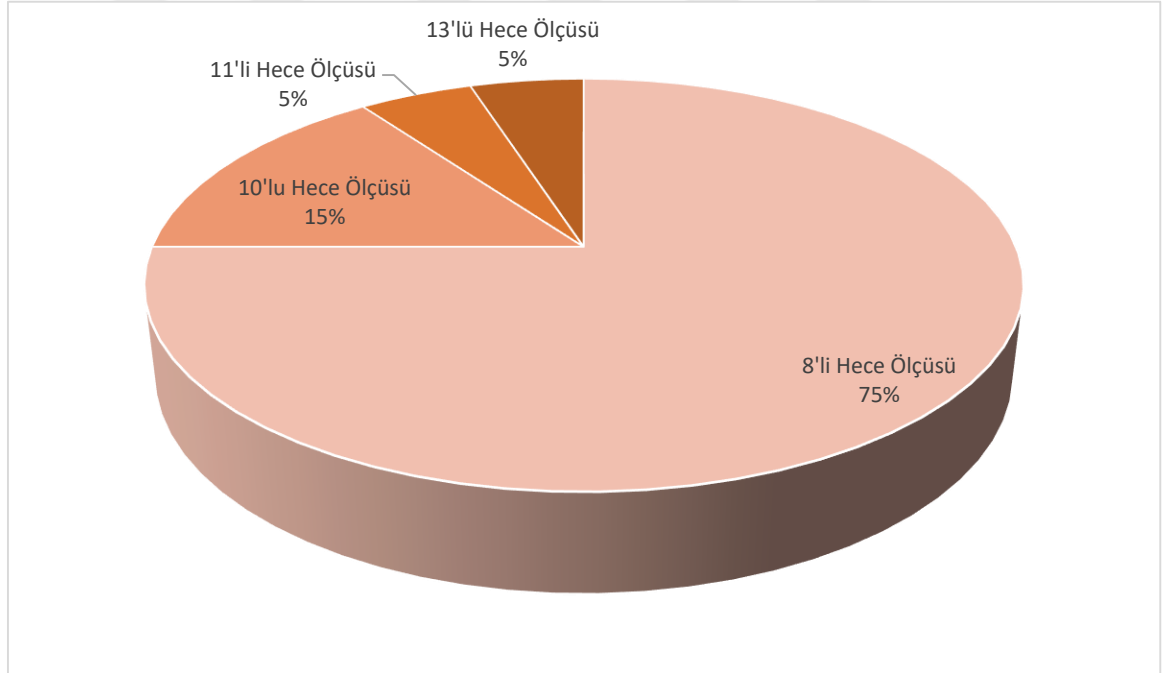
303 şiirin yer aldığı mecmuada beş farklı hece ölçüsü ile 22 şiir yazılmıştır. Bu 22 şiirin kullanım sıklığı aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Sıra	Hece Vezni	Sayı

1	8'li hece ölçüsü	15
2	10'lu hece ölçüsü	3
3	14'li hece ölçüsü	2
4	11'lü Hece Ölçüsü	1
5	13'lü Hece Ölçüsü	1

Tablo 1.6. Hece vezinlerinin kullanım sıklığına göre dağılımı.

Hece ölçülerinin mecmuadaki tüm manzumelere göre kullanım oranı yüzdelik dağılımı ile aşağıdaki tablo üzerinde gösterilmiştir.

Grafik 1.4. Hece vezinlerinin şiirlere göre kullanım sıklığı.

1.8. Mecmuada Bulunan Şiirlerin Vezinlerine Göre Buldukları Sayfa Numaraları

1.8.1. Aruz Veznine Göre Buldukları Sayfa Numaraları

Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

1b, 4a, 4b, 5b, 5b, 6a, 9a, 10a, 10b, 10b, 12b, 13b, 16b, 18a, 20b, 21b, 21b, 22b, 22b, 23a, 25a, 26b, 26b, 26b, 27b, 31b, 36a, 38b, 42b, 43a, 43a, 44a, 45b, 46a, 46a, 46b, 50a, 50b,

51a, 51b, 54a, 54b, 56a, 58a, 60a, 62b, 62b, 62b, 63a, 63b, 63b, 63b, 64a, 64a, 64b, 64b, 65a, 65a, 66a, 66a, 67a, 68a, 68a, 68a, 68b, 68b, 69a, 69a, 69a, 69b, 70a, 70a, 70b, 72b, 85a, 85a, 85a, 86a, 86a, 86b, 86b, 87a, 87a, 87a, 87a, 87a, 87a.

Fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün

7b, 8a, 8a, 11b, 13b, 22a, 24a, 35b, 35b, 36a, 36a, 40a, 42a, 42b, 43a, 44a, 44b, 45a, 45a, 47b, 48a, 48b, 49a, 49b, 52b, 53a, 53b, 54b, 55a, 55a, 55b, 63a, 63b, 64a, 64a, 64b, 66a, 66b, 69a, 69b, 70b, 86a, 86a, 86a, 87b, 87b.

Mefâ'ilün / me'fâ'î lün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

8b, 8b, 9a, 9a, 12b, 13a, 13b, 13b, 18b, 22a, 24a, 27a, 27a, 32a, 37b, 38a, 43b, 44b, 46b, 46b, 47b, 48a, 54a, 56b, 57a, 57a, 62a, 62b, 63a, 63b, 63b, 64a, 65b, 65b, 69a, 69a, 69a, 69b, 70a, 85a, 85a, 86a, 86a.

Mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fe'ûlün

3a, 4a, 10a, 23b, 39a, 49b, 51a, 51b, 52a, 55b, 57b, 59b, 60b, 62b, 62b, 64b, 64b, 66a, 67b, 67b, 67b, 68a, 86a.

Müstef'ilün / müstef'ilün

13b, 15b, 18b, 19a, 20a, 20b, 21a, 21a, 22a, 25a, 26a, 32b, 33a.

Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün

3a, 14a, 15a, 16a, 17a, 19a, 31b.

Müstef'ilâtün / müstef'ilâtün

15b, 24a, 35b, 37b.

Mef'ûlü / fâ'ilâtü / mefâ'ilü / fa'ûlün

43b, 50b, 52a, 55b.

Müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün

46a, 87a.

Mefâ'ilü / me fâ'ilü / mefâ'î lü / fâ'ûlün

22b.

Müfte'ilün / müfte'ilün / fâ'ilün

24b.

Fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün

63a.

Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün

25b.

Mefâ'ilün / mefâ'ilün

25b.

II. BÖLÜM

MECMUANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE MESTAP'A GÖRE DÖKÜMÜ

2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem

1. Osmanlı Dönemi Türk alfabesi ile yazılmış olan metin transkripsiyon haline dönüştürülmüştür.
2. Şiirlerin sıralanmasında mecmuadaki sıraya uyulmuştur.
3. Şiirlerin her birine mecmuadaki sıra esas alınarak sıra numarası verilmiştir.
4. Beyitlerle yazılan nazım şekillerinde her beyte, bendler halinde yazılan nazım şekillerinde her bende sıra numarası verilmiştir.
5. Şiirlerin başlıkları büyük harflerle yazılmıştır.
6. Şiirlerdeki şairin mahlasları koyu ve italik şekilde belirtilmiştir.
7. Mecmuadaki her sayfanın nerede başladığı metin üzerinde koyu ve köşeli parantez içinde gösterilmiştir. ([1a] vb. gibi)
8. Her şiirin aruz kalıbı veya hece ölçüsü şiirin başlığından sonra örneğin *fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün* veya *11'li hece ölçüsü* şeklinde- italik ve koyu karakterde gösterilmiştir.
9. Mecmuada yer alan şairlerin yayımlanmış olan divanlarında yahut farklı kaynaklarda yer alan şiirleri; mecmuadaki metin ile karşılaştırılmıştır.
10. Mecmuada yer alan şiirlerin beyt, bend sayısı divanda ya da o şiirin bulunduğu başka bir kaynaktan farklılık gösterdiği durumlarda eksik veya fazla beytler, bendler dipnotta gösterilmiştir. Dipnotun sonuna çalışmayı yapan kişinin soyadı, çalışmayı yaptığı tarih ve de eserde şiirin bulunduğu sayfa numarası yay ayrıç () içerisinde verilmiştir.
11. Divanda ya da şiirin geçtiği bir başka kaynaktaki beyt, bend sıralaması mecmuadaki şiir ile farklılık gösterdiği durumlarda bu fark dipnotta belirtilmiştir.
12. Metinde düzlük yuvarlaklık uyumuna uyulmuştur.
13. Metinde okunamayan kısımlar [...] ile gösterilmiştir.
14. Metin yazımında kullanılan transkripsiyon sistemi şu şekildedir:

Küçük Harf	Büyük Harf	Simge
ı	ı	ع
ā	Ā	ا
ṣ	Ṣ	ث
ḥ	Ḥ	ح
ḫ	Ḫ	خ
z	Z	ذ
ṣ	Ṣ	ص
ḏ, ž	Ḑ, Ž	ض
ṭ	Ṭ	ط
Ẓ	Ẓ	ظ
ع	ع	ع
ġ	Ġ	غ
ķ	Ķ	ق
ñ	Ñ	ك
ū	Ū	و
ī	Ī	ی

2.2 Mecmuanın Karşılaştırıldığı Divanların Kısaltmalar Listesi

Âhî D.:

Kaçalin, M. S. (1994). Âhî Dîvânı (), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, e-kitap).

- Ahmed Paşa D.:** Tarlan, A. N. (1966). *Ahmed Paşa Dîvânı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Antepli Aynî D.:** Arslan, M. (2004). *Antepli Aynî Divânı*. İstanbul: Kitabevi.
- Bağdatlı Rûhî D.:** Ak, C. (2001). *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin I*. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Bâkî D.:** Küçük, S. (1994). *Bâkî Dîvânı Tenkitli Basım*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Mehmed Emin Belîğ D.:** Açıköz, A. (1994). *Beliğ Divanı Metin-İndeks* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Enderunlu Vasîf D.:** Gürel, R. (2007). *Enderunlu Vâsîf Dîvânı*. İstanbul: Kitabevi.
- Fehîm-i Kadîm D.:** Felek, Ö. (2007). *Fehîm-i Kadîm Dîvânının Tahlîli*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Fitnat Hanım D.:** Çeçen H. (1996). *Fitnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Divanı İnceleme Metin*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Haşmet D.:** Arslan, M., Aksoyak, İ.H. (2018). *Haşmet Divânı*. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Hayretî D.:** Çavuşoğlu, M.-Tanyeri, M. A. (1981). *Hayretî Divan Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Keçecizâde İzzet Molla D.:** Ceylan, Ö., Yılmaz, O. (2005). *Hazâna Sürgün Bahâr Keçecizâde İzzet Molla ve Divân-ı Bahâr-ı Efkâr*. İstanbul: Sahhaflar Kitap Sarayı.
- Nahifî Süleymân Efendi D.:** Aypay, A. G. (1992). *Nahifî Süleymân Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni* (Cilt: 1-2). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Nedîm D.:** Macit, M. (2012). *Nedîm Divânı*. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Neylî D.:** Uzun, A. (1991) *Neylî Divânı Tenkidli Metin*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Pertev D.:** Bektaş, E. (2017). *Muvakkit-zâde Muhammed Pertev Divânı*. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Refî' Âmidî D.:** Aydemir, İ. A. (1989). *Refî' Âmidî Divânı* (Edisyon Kritik). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Sabîh D.:** Özdingiş, V. (1998). *Sabîh Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divânının Tenkidli Metni* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sâbit D.:** Karacan, T. (1981). *XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edikasyon Kritikli Dîvân Metni*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Seyyid Vehbi D.:** Dikmen, H. (1991) *Seyyid Vehbi ve Divânının Karşılaştırılmalı Metni*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

2.3. Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni

-1-

TAVŞİF-İ VAŞ' A

[‘ İZZET]⁴

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- [1b] 1. Oldı zāhir mu' cizāt-ı Hāzret-i Peygamberī
Gördüler dünyāda kāfirler ' azāb-ı maḥşeri
2. Vaşf-ı Hāḳḳ'a⁵ görmedi lāyık gürūh-ı fitneye
Hāḳḳlarında eyledim inşād-ı nazm-ı dīgeri
3. Bāğiyāndan kıldı istirdād Hāḳ tārīhimi
Nā' il⁶ oldı medhime sāyir-i şunūf-ı ' askeri
4. Oldu şāh-ı ' āleme münkād ceş-i Müslimīn
Var imiş tārīhimiñ ' İzzet meger kim erleri
5. Müslümān olsaydılar tārīhimi reddetmeyüp
Anlar olurlardı ceş-i Müslimīniñ mazharı

⁴ Hazāna Sürgün Bahār Keçecizāde İzzet Molla ve Divān-ı Bahār-ı Efkār (Ceylan, Yılmaz O: 2005: 102-106).

⁵ Vasf-ı Hāḳḳa: Vasfımı Hak, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

⁶ Nā' il: Lāyık, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

6. Fāl-i devletmiş dedim az aldı kim birden söne
Kül gibi şavruıldı külliyyen ocağın ahkeri
7. Eylediler ittifāk-ı dīnden meyl-i nifāk
‘Āıbet oldu heder ol Mūşrikiniñ⁷ demleri
8. oplanup bir gice At Meydānı’na hınzīrlar
Bak ne⁸ ekil itdi azğandan kilāb-ı serseri
9. Başıdılar Ağā apısın olmayız ‘ asker diyü
Şūret-i me‘ lūf⁹ üzre eyleyip gāretleri¹⁰
10. aşd edip Ağāların i‘ dāma bed-peymānlar
Döndüler ‘ ādetleri üzre yine sözden geri
11. Başıdı Bāb-ı Āşafīyi bir süri yağmagerān
Gitdi Şadr-ı A‘ amiñ her neyse zīb u zīveri
12. Cevher-ī imān ile aldı o merd-i dīndār
Neylesin mü‘ min olan dünyādaki sīm u zeri

⁷ mūşrikiniñ: bāğiyanın, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

⁸ ne: neler, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

⁹ me‘ lūf: me‘ lūfe, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

¹⁰ gāretleri: gāretgeri, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

13. Vaḳ' ayı teblīg edip nezd-i veliyyü'n-ni' mete

Ḳoydı ḥāḳān-ı cihānıñ yoluna cān u seri

14. Der-ʿ aḳab paşaları bi' z-zāt da' vet eyleyip

İki düstür oldılar ol Āşaf'ın fermānberi

15. Müfti-i dīn-i mubīn atdı sarāya cānını

Yek vücūd oldu alıp bir nice ḳadı-askeri

16. Ṭoblanıp¹¹ ṭāliblerin a' lāmı şaf şaf geldiler

Oldı erbāb-ı ğuzātın her birisi rehberi

17. Müfti-i ma' züller kim çār imām-ı dīndir

Naḳş-ı pāyı anlarıñ Müslimleriñ tēc-ı seri

[2a] 18. Anlarıñ cem' iyyeti resmen muḥāl iken Ḥudā

Rükn-i dīnveş bir yere cem' itdi ol beş cevheri

19. ' Asker-i sādāt ile¹² geldi Nakīb-i muḥterem

Baḫr-ı raḫmetden Ḥudā gösterdi mevc-i aḫḍarı

20. Şardı merhem yāre-i mülke ṭabīb-i pādīşāh

¹¹ ṭoplanıp: toplayıp, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

¹² sādāt ile: sādātla, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

Kesdi dārū-yı dirāyetle¹³ o derd-i seri

21. Mîr ‘Ārif Mîr Yaḥya Mîr Raḥmî cem‘ olup

Mîr Ḳadri Mîr Ṭāhir anda buldu Ca‘ feri

22. Geldi Sa‘ dullāh Ḥamdullāh Efendiler daḡi

Ol semāda Ferḳadān gördük o iki dāveri

23. Ṭutdu müftā-bih o gün ḳavl-i imāma mebnî¹⁴ daḡi

Muḳtedā-yı ḡüsrev-i ‘ālem bilenler anları

24. Yüzleri aḳ ola maḡşerde¹⁵ ricāl-i devletiñ

Oldular bu ḳara günde pādişāhiñ yāveri

25. Müznib-i bed-kār¹⁶ isem de raḡm edip Ḥaḳ zelleme

Gördü ol cem‘ iyyete şāyeste ‘abd-i aḡḳarı

26. Geḳdi yālı köşkiñe cennāta ‘azm eyler gibi

Baḡladılar şaflarıñ deryāda ṭopcu ‘askeri

¹³ dirāyetle: dirāyet ile, *Keḳecizāde İzzet Molla D.*

¹⁴ İmām mebnî: İmāmeyni, *Keḳecizāde İzzet Molla D.*

¹⁵ yüzleri aḳ ola maḡşerde: yüzleri maḡşerde aḡ olsun, *Keḳecizāde İzzet Molla D.*

¹⁶ müznib-i bed-kār: müznib ü bed-kār, *Keḳecizāde İzzet Molla D.*

27. Humbera Ocâğını Allâh ber-hurdâr eylesin¹⁷

Anları gördükce mâhîñ¹⁸ patladı dihenleri¹⁹

28. Cem' olup Tersâneli keşti-i dîn-i devlete²⁰

Her biri şevket-sarây-ı şâha atdı lengeri

29. Şaçdı âteş açılıp güller gibi Bostâniyân

Her birisi oldu bağ-ı devletiñ verd-i teri

30. Eyledi²¹ teşrîf şevketle Emirü'l-Mü' minin

Sineye gül-gönçeveş aldı livâ-yı ahđarı

31. Şer' ine kıldı tevessül ol melâz-ı Müslimin

Mültecâ etdi livâ-yı Hâzret-i Peyğamberi

32. Kıldı ta' lîm-i vesâyâ ol vekîl-i Muştafâ

Etdi irsâl-i seriyye qahr için kâfirleri

33. Serv-i bâğ-ı dîn olan sancağı çekdi mü' minin

Câmi' -i Hân Ağmed oldu hısn-ı emîn²² ' askeri

¹⁷ eylesin: ede, *Keçecizâde İzzet Molla D.*

¹⁸ mâhîñ: şâhın, *Keçecizâde İzzet Molla D.*

¹⁹ dihenleri: düşmenleri, *Keçecizâde İzzet Molla D.*

²⁰ dîn-i devlete: dîn ü devlete, *Keçecizâde İzzet Molla D.*

²¹ eyledi: eyleyip, *Keçecizâde İzzet Molla D.*

²² emîn: emn-i, *Keçecizâde İzzet Molla D.*

34. Naḥl-ı t̄ubāsı livā-yı Ḥazret-i Faḥr-ı Rüsül
Tāk-ı cennetdir kıyās etdim görünce minberi
35. İki āsaf kim²³ Ḥüseynle²⁴ Muhammed nāmdır
Şadr-ı a^c zam etdi me'mūr ol iki şîrleri²⁵
- [2b] 36. Ol²⁶ müşîr-i ekreme tariḥdir gāzi vezîr
Olsa şâyân her biriniñ zîver-i engüşteri
37. Mu^c cizāt-ı Ḥazret-i Peygamberîdir güş ediñ
Eyleyem tavşif icmālen gazāyı ekberi [1241]
38. Aldılar der-ān Yezîdāndan Ḥüseyniñ āhını
Yād edince nāmdāş-ı leşker-i ser-^c askeri
39. Yandı cânlar sū'-i ta^c bîr ise de ma^c zûr ola
Kışlanuñ dâr-ı ḥalāya döndü āḥir her yeri
40. Ḥaḫ Te'ālā şāh-ı devrāñı muvaffaḫ eyledi
Farz idi la^c net Ocağa iki yüz yıldan beri

²³ Kim: ki, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

²⁴ Ḥüseynle: Ḥüseyn ile, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

²⁵ Şîrleri: şîr-i neri, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

²⁶ Ol: üç, *Keçecizāde İzzet Molla D.*

41. Zorba alka zorba alka alkdılar ahir bütün

amdü lillāh seyf-i din def^c eyledi Őūr ü Őeri

42. Maz-ı Őerr idi ocāa fitne-engiz-i yehūd

Ba saa beyhūde mi verdi harb ile²⁷ neŐteri²⁸

43. Sildi Allāh levh-i mafūzdan Ocāın ismini²⁹

EŐiyānı nāmi ayy oldu dūrüldü defteri

44. Anları mūmkin degildi küfr³⁰ u tuyānı beyān

amdü lillāh yüzlerine söylenildi ekşeri

45. Tat-ı Őevketden sekiz Őāh cihānı al^c edip

ırdı Mevlā sā^c irine bau eden zālimleri

46. Gitdi cevri u adr ile üç dāne Sultān MuŐafa

Şerbet-i cām Őehādet ile andı lebleri

²⁷ Mecmuada kelimenin altında mavi renkli mūrekkeple soru iŐareti konulmuŐtur. Sehven yanlış yazılmıŐ olması mūmkündür.

²⁸ Ba saa beyhūde mi verdi harb ile neŐteri: Bak sana beyhūde mi verdi Arablar yenŐeri, *Keecizāde İzzet Molla D.*

²⁹ Sildi Allāh levh-i mafūzdan Ocāın ismini: Levh-i mafūzdan Allāh sildi Ocā ismini, *Keecizāde İzzet Molla D.*

³⁰ küfr: bagy, *Keecizāde İzzet Molla D.*

47. Aḥmed İbrāhīm Muḥammed hem de ʿOṣmān u Selīm
Halʿ olundılar cihāñ olmışken fermān birini
48. Şāh-1 devrāna dimez mi rūḥ-1 ʿOṣmān-1 şehid
Bir ğazā itdin ki hoşnūd eyledin Peyğamberi
49. Ḥān Murād ol ʿahramana böyle itmez mi hitāb
Aferin ey rüzgāruñ şehsüvār-1 şaf-deri
50. Sīṭ-i iqbālīñ Ḥudā bir rütbe efzūn etdi kim
Asumānı dūşuna ʿabl itmez ona³¹ mehteri

[3a]

-2-

BEYİT

mefʿ-ülü / mefāʿ-îlü / mefāʿ-îlü / feʿ-ülün

İtdikçe tefekkür dahi [...] ey mäh

Her şubḥ u mesā çarḥa çıkar devr-i figānım

-3-

BEYİT

³¹ Ona: edna, *K.İ.M.D.*

Göz dikdim ana eşk u dü çeşmimle [...]

Maḥsūs ciger pāredir ol ğonca fidānım

-4-

BEYİT

Çekemez iken iki ebrūlarının ḳahrını dil

[Bu mısra mürekkep lekeli-dir]

-5-

ĠAZEL-İ ‘ĀLĪ

fā‘ilātün / fā‘ilā‘tün / fā‘ilün

1. Ehl-i aşkıñ şanma zāhid maḳşadı mey-ḥānedir
Dest-i sāḳīden hemān nūş-ı mey-i peymānedir
2. Ḥālimiz esrār-ı maḥbūb u mey ehl-i bilür
Zāhidin ğüşe ince da‘vası bütün efsānedir
3. Yezkīrle meş idüp yaĝce-yi virdi ‘aḳlımı
Dil kemend-i zūlf-i yāre baĝlu bir divānedir
4. Yalınız bir ben miyim mecbūr o māḥ-ı ḥal‘ata
‘Āşık-ı şūrīde aḥvālim baña pervānedir

5. Fevt dirilirse reyhānı ‘*Aliyā* ayrılmamış
Ehl-i ‘aşkın meskeni elbetde cānāndır

-6-

FĀNĪ

mef‘ūlü / mefā‘ilü / mefā‘ilü / fe‘ülün

- [4a] 1. Māhım yine ‘āşık-ları derdālara şaldıñ
Dīdār-ı ruḥıñ ‘ıydını ferdālara şaldıñ
2. Dil hoş dem-i ünsiyyet-i müjgānla ammā
Āhir çevirüp rüyüñi tenhālara şaldıñ
3. Bulmuşdı gönül seyr-i cemāliñle teselli
Taḥrīk iderek zülfüñi sevdālara şaldıñ
4. Der-bürde idüp ḥüsniñi ey dilber-i ra‘ nā
Ḥasretle bütün ‘ālemi ğavġālara şaldıñ
5. Vuşlat diseler ḥançere eylersin işāret
Bī-çāreleri kōrkulu da‘ vālara şaldıñ
6. Ey gül virüp ab-ı rüḥiñi düşman-ı ḥāre
Hicr ateşini āşık-ı şeydālara şaldıñ

7. addiñ iki at oldu niçün meyliñi *Fāñi*

Būs-ı erem-i āmet-i bālālara şaldıñ

-7-

AZEL

[AKİM]

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Ey şanem 'āşık degil ruhsārıña biz yā neyiz

Bend olup zencir-i zülfinde henüz dīvāneyiz

2. Rüz u şeb māteler eyler an döker bu dīdemiz

Cām-ı Cemveş sīnemiz hūnla dolu peymānemiz

3. Dilberā nūş eylemek bir cur' amız ābil deül

Sem gibidir 'aş şarābı semm ile mestāneyiz

4. Gerçi nār-ı 'aş ile yanmış yaılmışlardanız

Dil olunmaz taşınılmaz böyle bir vīrāneyiz

5. Hāşılı her anda yansa Şem' -i kāfür *Hakīmā*

Hāzırız elbetde anda şem' ine pervāneyiz

FĀZİL BEG

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- [4b] 1. Teslimiyyet baḥş-ı dile bir elem Allāh Kerīm
Lutf-ı tebdīl oluncaḡ bu sitem Allah Kerīm
2. Ey nehy-i dest-i bilā-dīde ḡasāvet çekme
İrişür vaḡt-i kerem ḡam yine Allah Kerīm
3. Müjdeler dil-zādem ki bu aşināda saña
Didi bir zāt-ı mu' allā himem Allah Kerīm
4. Ḥāzret-i Rāşid Efendi o Reīs'ül-Küttāb
Kim odır nutḡına şaḡib ḡadem Allah Kerīm
5. Ya'ni yaḡılmışımsa vaḡt-i Kerem Rabbāni
Söylemezdi o sūtūde şiyem Allah Kerim
6. *Fāzihñ* ' ukdesi güc ḡāl olunur dimiş ikiye
Şimdi āmādeydi ol muḡteşem Allah Kerīm
7. Vaḡt-i tevzīde terāzu-yı ezel güyā
Yazdı ḡısmet baña levḡ-i ḡelam Allah Kerīm

8. Diye ihsāna ğavvaş her nefes Allah yapar
Himmet-i lütfına bul dem be dem Allah Kerīm
9. Ah devletlü efendim bir alā-yı didim himmet
Eylemiş māye-i def a himem Allah Kerīm
10. Bu tesellimi nevā dimiş mi ya ʿ ādet mi ʿ aceb
Yohsa olmuş mı baña ismim Allah Kerīm
11. Sīm u zer olmayacak lāfa gelür mi maḥbüb
Disem ağüşum gel ey şanem Allah Kerīm
12. Def olur mı bu sūḥanla ʿ acebā sultānım
Bende erbāb-ı dīvane disem Allah Kerīm
13. Ḥande eyler mi nefesle o dehi beste-i nāz
Ana disem açıl ey ğonca-yı fem Allah Kerīm
14. Kerem-i Ḥaḳḳa sebep lāzım efendim yohsa
Gönüle indirmez imiş bezdim Allah Kerīm
15. Kerem-i Ḥaḳḳa vesile olur ana maşallah
Himmet zāt-ı mekkārım ḥaşım Allah Kerīm

16. İrişür vaqti kerem Rabbāni kâlem teessüf *Fâzıl*

Dimişim ki saña ol muhteşem Allah Kerîm

17. Ne kerîm oldığımı bilürim ben Allah'ın

Ne bilür hânede ehl-i şekm-i Allah Kerîm

-9-

[NAİM]

fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' lün

[5b] 1 Bir daği cürm u günâh eylemeyem 'ahd olsun
Heves-i çeşm-i siyâh eylemeyem 'ahd oldun

2 İtmiyem dilberime dide-i şehvetle nazar
Ya' ni küstâh-ı nigâh eylemeyem 'ahd olsun

3 Tevbe yâ Rab eyledigim ma' şiyet
Fısqsa hâli tebâh eylemeyem 'ahd olsun

4 Bir tārîka olayım ez-dil ü cân 'âzim kim
Kimseye maḥrem-i râh eylemeyem 'ahd olsun

5 İtmiyem kevkeb-i baḥtîma nuḥûset isnâd

‘Arz-ı hürşid eyle mäh eylemeyem ‘ahd olsun

6 Pāk idüp hāñe-i ƙalbimi sevādına aşla

Ṭalib-i tāk u külāh eylemeyem ‘ahd olsun

7 Sen ƙabul it bu benim ‘özü ile tövbemi ya Rab

Yanmaz için bende ah eylemeyem ‘ahd olsun

8 Şābit it ‘ahdını o *Naīm* ƙulıñı eyleme red

Bir her cürm-i günāh eylemeyem ‘ahd olsun

Mim mim mim

-10-

ḤĀFİZ

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1. Müşkil ey dil çekmeyeñ bilmez ne mümkün derd u ser

Güşe-i miñnetde cānā görmez oldu dideler

Her göreden hāl-i perişānım baña insāf ider

İki çeşmim kân döker hasret çeker tāk-ı seher

El amān ‘afv eyle cürmü ey ger mekānım yeter

2. Zārı zārı ağlayu aldı yine firƙat elem

Baña raħm eyle bī-haƙƙ Ƙa‘be-yi Beytü’l Ĥaram

Ža‘ f-1 hāl oldım meded ey padişāh zü’l-kerim
Eyżan

3. Derd-i nākam yalvarıram leyl u nehār subhanıma
Yā ilāhi çāre senden derdime dermānıma
Sen ki *Settārü’l-Uyūbsun* baqma gel ‘ işyānıma
Eyżan

4. Kısmetim hālk eyleyüb şol yerde dāim derd-i şeb
Derdine tımār için *Hāfiz* kullıñ kıldın sebep
Tıfl-ı bī-çāre eyler lütf-ı ihsānıñ taleb
Mim

-11-

[‘İZZET]³²

fā‘ilātün / fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

- [6a] 1. Ehl-i ‘ arz eyledi ihsān esāmīsın yine
Seyr iden en‘ ām-1 hāqana merāhım perveri
2. Tā olunca ekl idüp nān-1 şehi ‘ aklı olan
Eylesünler ni‘ metine geldi şükrānıñ yeri
3. Seyr idek İslāmbol’uñ günden güne āsayış
Çünki anlar idi her çarh-ı fesadıñ mişveri

³² 1b-2b sayfası arasında yazılmış olan kasidenin devamıdır.

4. Merhâmetden halk olunmuşdur vücūd-ı pâdişâh
Mâl-ı mevtâdan dahı gencine sen kıldı berî
5. Şükrine ol pâdişâhıñ Hâkķ muvaffak eylesün
Tâ ki turdıkça Tuşî seccâde-i Peyğamberi
6. Eyledi tecdîd-i şevket devlet-i İslâmiyân
Şarķ u garbı feth ide yâ Rab mu' allem 'askeri
7. Refte refte ğazveler tebrikini taħrîr ide
Yâzdı 'İzzet bendesi vaşf-ı ğazâ-yı ekberi
Mim

-12-

DİVÂN

[YESÂRÎ]

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

- [7b] 1 Yüz çevirdim itmesün ğayrı edâyı istemem
Heb oña bahş eyledim zevķ-i şafâyı istemem
- 2 Bunca demdir eyledigim ah u inine tövbeler
Böyle bir hercâi yâri pür cefâyı istemem

- 3 Çekdiğim ğayrı hebā oldu benim leyl-i nehār
Kadr-i kıymet bilmeyem ol bī-vefāyı istemem
- 4 Vazgeç etme eski tavrı bize ne şūh-ı cihān
Yaşamaya böyle her derd-i belāyı istemem
- 5 Etmesem şimden gerü rüy-ı cihāna nazar
Ey *Yesārī* dāima ālem turābı istemem

-13-

[RIF' AT]

fe' ilātün / fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

- [8a] 1 Dil-leb-i teşne-i vişāline rehā şoluyarak
Dest-i āġuşuna götürdük biz anı kollayarak
Şārılıb dāyesi dāmānına bir yol bularak
Şeb-i vaşlında bir afet ile alt üst olarak
Cāme hub içre uzandık bu alındık yāndık
2. Bulunur nuḳre-i dūn niyyet ḥamd u kemde
Ola mālīk aña ehl-i kerem her demde
Germ bāzār direm kılıfidır bu demde
Bir zamān naḳd-i sūḥan rā' ic iken 'ālemde

Nice dilber ile bir ağız idüb aldandık

3. Şerer-i dehr hemân meyve-i hām olmağıçün
Gül ruhsârına tâbında gülâb olmağıçün
Ġamze-i tesnim mey oluda şafâ şunmağıçün
Şerbet-i lezzet lâl-i lebini bulmağıçün
Şanma sūziş ile dilde şeker kaynattık

4. *Rif'atâ* duşteriz bizde 'afet içre

Ab-ı dîlcü gibi ğırbal mürüvvet içre
Hâne-i meyhâne de fercâm meserret içre
Görüb ol âfet-i bāzâr muḥabbet içre
Rūhiyâ emtia-ı ḥasenini aldık şandık
Mim

-14-

ĠAZEL-İ ĀGEHİ³³

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

1. Nice taḥrîr edeyim³⁴ vaşfını derd ü elemün
Bağrı yufka kalemîñ³⁵ gözleri yaşlu kalemün
2. Nâmede nâm hümâyūnuñı taḥrîr ideli³⁶

³³ Bu şiir mecmuada *Āgehi* başlığı ve mahlasıyla kayıtlıdır fakat incelemeler sonucunda Ahî Divanı (Sungur, 1994:132)'nda bulunmuştur.

³⁴ ideyim: ideyin, *Āhî D.*

³⁵ kalemîñ: kâğıduñ, *Āhî D.*

³⁶ Bu beyit *Āhî Divanı*nda 3.beyittir.

Yeri baş üzredür ol nâme-i meşgîn-rağamuñ

3. Nâmeniñ barmağına rişte-i cân kıldı dili³⁷
Ki varup bende³⁸ elin öpe şâh-ı keremün³⁹
4. Ğam-ı hecrüñle ne çekdügimi yazdum idi
Nâmenüñ bükdi belini⁴⁰ şanema bâr-ı ğamuñ
- 5 .Ne bilür nâme ki şerh eyleye *Āgehi* hâlün⁴¹
Çıkmaya kâra elif kârını yarsıñ kalemün⁴²

-15-

ĞAZEL-İ ‘ ABDULLÂH PÂŞÂ TAĤMİS RŪĤİ KİLİSİ⁴³

mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün

- [8b] 1. Olâydı mihre manzarasında ki âyînesine
Ne şüretler virirdi mihrî görseñ mâh-ı pervine
Yemîn eyler gören rüyîñ kitâbın haţţ-ı müşkîne
Nesîm-i ayâţ hüsniñ ‘ arz iderse mülket-i Çîne
Ser-a-ser firķât-ı ateş püristân hep gelür diye

³⁷ kıldı dili: bağladı dil, *Āhi D.*

³⁸ bende, benden, *Āhi D.*

³⁹ Bu beyit *Āhi Divanı*nda 2. Beyittir.

⁴⁰ nâmenüñ bükdi belini: namenüñ kaddini bükdi, *Āhi D.*

⁴¹ Āgehi hâlîñ: halün *Āhi*, *Āhi D.*

⁴² Çıkmaya kâra elif kârını yarsıñ kalemün: Kar‘ elif çıkmaya kârını yararsañ kalemün, *Āhi D.*

⁴³ Kilisli Rūhi‘nin günümüzde divanına ulaşılamamıştır.

2. Hārām itdikce bu gülşen-serāde kām̄et hūbīñ
Olur her ser u kadd hayr-1 nūr tarz-1 nev uslūbīñ
Dimiştir ‘ aşık-1 şādıklar̄ı ol şuh murğıbīñ
Görüb hāl-i siyāhın şāruşın rūyında maḥbūbīñ
Habeş-i sulṭanıdır güyā oturmış naḥt-1 zerrine
3. Uşul nāzı çeşmiñ bahş idüb cem‘ -i Cevāmī‘ den
Firağ iltifāta ‘ özr ider men‘ -i Mevānī‘ den
Kılub ḥall rumūz-1 ebrūlarıñ metn-i Ṭavālī‘ den
Ruḥīñla mihr olunca imtiḥān şerḥ-i Ṭavālī‘ den
Mümeyyizler didi ḥüsnüñ sezā-var oldı taḥsine
4. Göñül baķır iken rūş oldı çun zulf-i şeb-būya
Anı ‘ aşıkıñ çapānıñ bir zamān bildirdi her şūya
Diriğ ol çeşm-i cāzubende sen bend itdi bir mūya
Geçerken ya‘ ni ğamzeñden eyleşdi dām-1 giysūya
Giriftār oldı murğ-1 ḥāzırım çengāl şāhına
5. Hemīşe ‘ ādet itmiş **Rūḥīyā** cev̄r itmiş ki ol māh
Bizi bir merd-i şādık eyledi bu nükteden agāh
Nedir seyr ile o mestūr olan kadr-i feraḥ cāh
Ol şāh-1 ḥüsnüne tīg-i ğamzeñ olmayaydı āh
Didi bilmez misin cellād lāzımdır selāṭına

RŪHĪ KİLİSĪ⁴⁴

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün

1. O şūhuñ naḥl-i ḳaddin⁴⁵ medḥ iden dil-i meyve-i ter yer
Sözin taḳlīd iden ṭūṭī dehen vaşfında sükker yer
2. Semender-veş gıdāsı ateş olsa bir sitemkāruñ
Vücutın ʿāḳıbet nār-ı nedāmet andan ekser yer⁴⁶
3. Cihānda merdüm-i mümsik mālīk olsa genc-i Ḳārūna
Fenādan göz yumunca mālīñ iller kendüsin yer yer
4. Bu nev⁴⁷ mażmün-ı reng-i āmīzi ḥoş naḳş eylemiş üstād
Reg-i faşş nigīn bir nām için bīñ zaḥm⁴⁸ neşter yer⁴⁹
5. Firāḳı nıḳmetin ol şāh-ı hüsnüñ yerse ger aḡyār⁵⁰
Vişāli niʿ metin **Rūhī** gibi bir ʿabd-ı kemter yer⁵¹

⁴⁴ Bu şiir Ak, Coşkın (2001) Bağdatlı Rūhī Divanı Karşılaştırılmalı Metin'de 424. Numarada kayıtlıdır.

⁴⁵ Ḳadin: zerin, *Bağdatlı Rūhī D.*

⁴⁶ Bu beyit divanda beşinci beyitte kaydedilmiştir.

⁴⁷ bu nev: bulur, *Bağdatlı Rūhī D.*

⁴⁸ zaḥm: kerre, *Bağdatlı Rūhī D.*

⁴⁹ Bu beyit divanda 6. Beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵⁰ Bu beyit divanda 7. Beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵¹ Bu şiir divanda 7 beyittir. Divanda olup mecmuada olmayan beyitler aşağıdaki gibidir:

2. Kemer-vārī miyān-ı dilbere zāhid ṭolaşduḳda

ĠAZEL-İ NEDİM⁵²

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- [9a] 1. ʿĀkıbet-i gön̄lüm es̄ir ettin o ġis̄ularla sen
Hey ne cād̄usun ki āteş baġladıñ m̄ularla sen
2. Böyle çāpük geldiñ ey hatt-ı siyeh ruḡsārına⁵³
Var ise pervāza meş̄k etdin prist̄ularla sen
3. Ben mi sāk̄i olayım bezme ṡururken sevdiğim⁵⁴
Böyle s̄imin saklar bill̄ur bāz̄ularla sen
4. Nāzdan ḡāmūşsun yoḡsa zebānın ṡuymadan⁵⁵
İstesen bin dāstān s̄öylersin ebr̄ularla sen
5. Ġamze-i fettānıñı koyduñ ki yıq̄dı ʿālemi⁵⁶
Baḡş̄e şalmışken⁵⁷ çeh-i Bābilde cād̄ularla sen

O piç u tābuñ encāmında belden pāk ḡancer yer

4. Zen-i d̄unyāya raġbet-ġir olanlar zenden alçaqdur
Fenā dārında ʿuqbā kārın ancaq er gibi er yer

⁵² Nedim D. (Macit, 2012: 305).

⁵³ Bu beyit Nedim D.'de 3. Beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵⁴ Bu beyit Nedim D.'de 4. Beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵⁵ Bu beyit Nedim D.'de 7. Beyir olarak kaydedilmiştir.

⁵⁶ Bu beyit Nedim D.'de 2. Beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵⁷ şalmışken: dalmışken, *Nedim D.*

6. Görmeden mecnūnların sahrāda ki cem' iyyetin⁵⁸

Sevdiğim meşk-i nigāh eylerdin āhūlarla sen

7. Serv-i dil-cūyumdan ayrı geşt-i gülşen istemem⁵⁹

Var yürü istersen ey eşk-i revān cūlarla sen

8. Bü'l-⁶⁰ aceb aġyār-ı⁶⁰ efsungersin ey kilik-i *Nedīm*⁶¹

Çok ṭabi' at ser-ḥoş eylersin bu dārūlarla sen⁶²

-18-

RUHĪ KİLİSĪ⁶³

mefā'īlūn / mefā'īlūn / mefā'īlūn / mefā'īlūn

1. Cebīn fersā olanlar ḥākiyāya pāye bulmaz mı

Felekde rütbe-i evc semāya māye bulmaz mı

2. Haris bir meniş düşdün ḳocanıñ ĩrsı-ı dūnyāya

Meger ceys ecelden evvel u ġāye ġāye bulmaz mı

⁵⁸ Bu beyit Nedīm D.'de 5. Beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵⁹ Bu beyit Nedīm D.'de 6. Beyit olarak kaydedilmiştir.

⁶⁰ Aġyār: ayyār, *Nedīm D.*

⁶¹ Bu beyit Nedīm D.'de 9. Beyit olarak kaydedilmiştir.

⁶² Mecmuada 8 beyit olarak yer alan bu şiir, şairin divanında 9 beyittir. Divanda olupda mecmuada yer almayan beyit aşağıdaki gibidir:

Şühtur tā şöyle reftārın ki fark etmez bakan

Şöyle gitsen serv-i āzādım akar sularla sen (Macit, 2012)

⁶³ Kilisli Rūhī'nin divanına günümüzde ulaşamamıştır.

3. Gedāmiñ şāh olan tıfl-ı delen aglatmasun yoḥsa

Zuhur gurre-i Allah ol gedāya dāye bulmaz mı

4. Yanār tāb-ı ta‘ ble zād-ı mesāye sāye bulmaz mı

Kanaat eyleyüp zād-ı mesāye sāye bulmaz mı

5. Mudavā-yı dil ğamiñın için Ruḥī seherlerde

Vārān-ı derd ehl-i dergāh devāye vāye bulmaz mı

-19-

ĠAZEL-İ FUZULİ TAHMİS RŪḤİ KİLİSİ⁶⁴

mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün

1. Dilā ayine-i veş şāf olmayan ‘akis şor virmez

Anın-çün şām-ı giysū-yı tebān feyz seher virmez

‘Aceb kim ah ateşnā kim ol şuḥa esir virmez

Baḥā bād-ı şabā ol serv-i gül-ruḥdan haber virmez

Açılmaz ğonce-i baḥtum ümīdüm naḥlī ber virmez

[9b] 2. Firāḳıñ pūtesinde ḥısm u cānım gül-küdāz itme

Saḥā ḳaşr oldı maḥlab ḳışsa-ı hicri dirāz itme

⁶⁴ Kilisli Rūḥī'nin divanına günümüzde henüz ulaşılammıştır.

Bu gülşende ecel ey goncâ-yı fem bu deñlü nâz itme

Gözümde mesken it hâr-ı müjemden ihtirâz itme

Gül-i ħandana her dem ħâra yâr olmağ zarar virmez

3. Şayılmaz derd u fitķâr olsa yüzimde biri ihşâ

Her ahım dūd-ı çün berâber ħasret eyledi peydâ

Olub her ħatre-i barân ħamdan içün biñ deryâ

Döküb gözyâşım sensiz helâķım isterem amma

Ecel peykine seyl-i eşk gir-âbı güzer virmez

4. Gel ey hercâi her câye şabânîñ sū-be-sū isme

Cefâculık yarâşamazsın şâh-ħübâna bu resme

Çeker ħûn çekerdin şâzin ebrûlarıñ vesme

Eger cân almağ istersen tenümden tîġuñı kesme

Ki pejmürde nihâle virmeyince şu şemer virmez

5. Felek-i dolabîñ evvel döndür çeşmiñ şarâbından

Dilerse saña bir gün gösterir soñra ħicâbından

Ĥazer kıl dehrîñ ħâşılı şevâb u tâbından

Ĥıyâs it şemden vehm itme çerhün inķılâbından

O kim baş almağa ħaşd itmeyince tâc-ı zer virmez

6. Nedenlü şehr-i çarġ ħaddâr olsa gec reftâr

Virir her şâmiñ encâmında bir ħurşid-i perenvâr

Cefā-yı müstevcib zevk u şafâdır eyleme inkâr
Belâ zımnında rahat oldığıñ halka ider izhâr
Felek bî-hüde hâr-ı huşkden gül-berg-i ter virmez

7. ‘ Aceb ‘ ibret-i nemâdır *Rûhîyâ* ayine-i devrân
Hıred dökünde ‘ âcizdir nedenlü eylese im‘ân
Görenler kerem u serd rüzgârı böyledir her an?
Fuzulî dehrden kām almağ olmaz olmadın giryân
Şadef şu olmayınca ebr-ı nisândan güher virmez

-20-

ĞAZEL-İ NÜRİ MEHMED PÂŞÂ ‘ AYINTÂBİ⁶⁵

mef‘ülü / mefâ‘ilü / mefâ‘ilü / fe‘ülün

- [10a] 1. Cân nağdi diler ğamze-i dellâli cânânuñ
Var müşteri vaşl ola gör varsa cânüñ
2. Oğşarken uyutsam seni cânâ kucağumda
Çözsem öperek dügmeleriñ bend-i miyânuñ
3. Bulsam raşad-ı vaşlıñı terbi‘ ederekden
Efsûn-ı niyâz acsa şehâ genc nihânuñ

⁶⁵ Antepli Divan Şairleri (Yakar, 2015: 106-107).

4. S̄inemde temâşāsı için yüz göz açubdur

T̄ir-i müjdesi lütf idüb ol kaçı kemānuñ

5. Çıkmaz dehen-i *Nūrî*'den esrâr-ı vişālũñ

Şun muşhaf ruhsârıñı varsa ise kemānuñ

Mim

-21-

[NŪRĪ]⁶⁶

mef' ūlũ / mefā' ĩlũ / mefā' ĩlũ / fe' ūlũn

1. Oynar yörük terennüm çeng-i çāğāneden

Raks-ı aver oldı şevkiyle dilkeş terāneden

2. Def' -i ğam hāmmār şafā-yı şabāh için

Sāki bağıyye yoķ mı şarāb-ı şebāneden

3. Resm-i fitnede bir nāzenin dehre nāz ider

Ter tāzelikte şānki gice toĝmş anadan

4. Bend-i meyān çözildi keşād oldı dügmeler

⁶⁶ Antepli Nūrî Mehmed Paşa'nın divanına günümüzde henüz ulaşılammıştır. Diğer şiirinin (10a-20) yer aldığı Antepli Divan Şairleri (Yakar, 2015)'nde bu şiir yer almamaktadır.

Lütf eyle sende ey pîrhan çık meyâneden

5. Gir *Nûrî* köynına gir ‘ arzıñ per u bâl isem

Çok yavrılar uçurdu ol pejmürde lâneden

-22-

ĞAZEL-İ AĦMED PÂŞÂ VÂLÎ-Yİ BAĞDÂDÎ⁶⁷

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

1. ‘ Ārızıñ ‘ arz it güle gülşende zibālanmasun
Serve göster kıddüni nāz ile ra‘ nālanmasun
2. Kıl muqavves kışlarıñ tarf-ı külâhından ‘ ayān
Ğurre-i meh şekl-i ebrūsına ğarralanmasun
3. Sür raķîbi ravza-i kûyundan ey ħûri-likā
Bağ-ı cennetdür anı kâfir temaşalanmasun
4. Bülbül-i kûdsi gibi medh ider *Āĥmed* ħaddüni
Läleler nāzügenüp güller muţarrālanmasun⁶⁸

⁶⁷ Ahmed Paşa D. (Tarlan, 2005: 354)

⁶⁸ Mecmuada 4 beyit olan bu şiir, şairin divanında 6 beyittir. Ahmet Paşa D.’nında olupta mecmuada olmayan beyitler aşağıdaki gibidir.

Ref kıl cānā cemāl-i dil-fürüzundan niķab
Gün yüzün āyinesin görsün mücellālanmasun

ĠAZEL-İ ĀDEM EFENDİ

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- [10b] 1. Bir peri ruhsāra dil akmış gider şular gibi
Cüş gelmiş çeşmim tufān hubz aķar cular gibi
2. Tūrfe-i cādū didigim itmiş dilleri bir mūya tīr
Çağır meşūb feryād iderler heb peristular gibi
3. Çin kāküllerine hoş düşmüş kenār-ı cebeye
Oķınur sernāmlarda bazılan havalara gibi
4. Yayınca şabr itsün **Ādem** merd-i mān dideler
Baş başa çatmış yaķarlar çifte ahular gibi
Mim

RŪHĪ⁶⁹

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Zūlfī zencirinde dil divānedür şol dil-berūn
Tolaşup bād-ı şabā zūlfine şeydālanmasun

⁶⁹ Bağdatlı Rūhī D.'nında bu şiir yoktur. Kilisli Rūhī Divanına ise günümüzde henüz ulaşılammıştır.

Bu gün on dört gün oldu görmedim ey mâh seni

Ey efendim bize gel bu gice aḥşamlayalım

1. Saḳiyâ mey şun bize yâr-i Hüdanun ‘aşḳına

Sürelim zevḳ-i Muḥammed Muştafânun ‘aşḳına

İdelim ‘işret ‘Aliyyü’l-Murtzânîñ ‘aşḳına

Nûş idelim Ḥasan ḥulkü’r-Rızânuñ ‘aşḳına

Cûş idelim şah Ḥüseyn-i Kerbalânuñ ‘aşḳına

2. Çün cihânda her zaman bir ‘âşıkîñ devrânıdır

Rehberimiz ḥâliyâ iki cihânîñ cânıdır

Pirimiz sulṭanımız lütf u ‘inâyet kânıdır

Bâde-i cām maḥabbet mü’miniñ imânıdır

Sâḳiyâ ṭoldır ‘Ali Zeyne’l-‘Abânîñ ‘aşḳına

3. Çünkü bildin aşlımız kim evvel u aḥir bizüz

İbtidâyuz intihâyuz bâtın u zâhir bizüz

Her neye baḳsaḳ cemâl-i ḥazrete nâzır bizüz

Sâḳiyâ mey şun bize zerrin eyle Baḳır bizüz

Şah Muhammed Bâḳır ol kân u vefânîñ ‘aşḳına

4. Nüh felek câr ‘anâşırđır bizim ḥuddamımız

Cem‘imizdir cür‘amız her gün bizim bayrâmımız

Cümle eşyâ bād ider gice gündüz nâmımız

Sâkiyâ mey şun bize tâ şubh olunca şâmımız

Şah Ca' fer ma'den-i Şıdk-ı şafânûñ 'aşkına

5. Ol biziz kim varlığımızla tolı kevn-i mekân

Gahi zâhir oluruz gâh ideriz sırr-ı nihân

[11a] Aşlımız arzû kılanlar cümle zerâh-ı cihân

Bâde-i güllüni tıldır sâkiyâ şun taze câm

Şah imâm Mûsâ-yı Kâzım Pir 'atânıñ 'aşkına

6. Ne felek arz u semâ her taraf seyrân bizim

Evvel u ahir 'âlem içre nâm eyle nişân bizim

Bunca bu kâinâtıñ hükümüne fermân bizim

Sâkiyâ mey şun bize dem bizim devrân bizim

Şah imâm Mûsâ radiyallah 'atânıñ 'aşkına

7. Mazhar-ı lütf-ı Hüdâ'yız bizdedir 'ilm-i ezel

On sekiziniñ 'aleme irer eger uzatsak el

'Âlim u 'amil biziz kim bizdedür 'ilm u 'amel

Sâkiyâ mey şun bize biz mest-i elest-i lem-yezel

Şah İmâm Muhammed Taqi Şemsü'd-duhânıñ 'aşkına

8. Kenzi 'arşıñ biñbir sırr-ı Kur'ân bizdedir

Çeşme-i hayvân biziz kim her derde dermân bizdedir

Bağr-ı 'Ummân'ız kamûdır ile mercân bizdedir

Sâkıyâmı şun bize şimdi devrân bizdedir

Şah Meḥmed'dir Takî Bedrû'd-Dücâ'nîñ 'aşkına

9. Ehl-i imân bizdedir biz müminin imâniyuz

Münkeriñ inkâriyız hem yezid tûfâniyuz

Cümle cismiñ câniyız hem cânlarıñ cânlarıyuz

Sâkıyâmı şun bize biz 'alemiñ sulţâniyuz

Şâh Ḥasan 'askeri yüz şâhib-i livânuñ 'aşkına

10. Bizdedir miftâhı-ı ğaybı bizde olur fetḥ-i bâb

Dem be dem kesb-i ziyâ-yı bizden alur aftâb

Ḳılmışız levḥ-i nazâr kim bizdedir Ümmü'l-Kitâb

Şâkıya mey şun bize tâ şubḥa dek câm-ı şarâb

Şah Muhammed Mehdi-i şâhib zamanıñ 'aşkına

11. **Rûhî**üz biz her nesnenin aşlı biriz kim şeş-i cihât

Tâ ezelden hem biz oldıq cemale zerât-ı z'ât

'Azam-ı esmâ biziz kim bizde bulunur nur-ı zât

Şâkıyâmı şun bize tâ şubḥa dek câm-ı ḥayât

Şâkıya şun Zü'l-Celâl-i Kibriyâ'nîñ 'aşkına

Mim

[ŞAFFET]

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

[11b] 1. Devr-i evvelden berü gözden o gönül ma' nimdi

Bilmezim güldigimi fark idemem nîk didi

Çalmadı gayrı emel-i cân cihânda idi

Rağm idüb hâl-i dil-zâde idersiñ mededi

Beni ol yâre ilet “Ya raculen huz bi-yedi”⁷⁰

2. Eşir itdi oğur cânıma suz-i firqat

Yanar ateş gibidir şimdi dil-ber-i miñnet

Olmuşum hâşılı mecnûn gibi divâne *Şaffet*

Hâlime bakda benim eyle fütüvvet u himmet

Eyzan

3. Ah şad ah gönül hasret ile hun oldu

Ağlamağdan gözimiñ yaşıda ceyhûn oldu

Hâtrım şüdem ki gayet eyle mañzûn oldu

Merhamet eyle gönül hâli diger gün oldu

Velehu⁷¹

4. Allah Allah bu naşıldır dū belâyı cân-gâh

⁷⁰ يا رجلا خذ بيدي: Ey adam! Tut elimden.

⁷¹ وله: Bu da ona aittir.

Bir ¼arafdan o bizi eylemede kibriya vah
Va¼t-i vişalinde olan ¼alimize eyle nigāh
Her zaman olmaz ise ¼are-gāh u bey-gāh

Velehu

5. Neyledi gör ki dil-zāde felek ğaddāri

Bir baña itdi beni bir baña ol dildāri

Ağlıyor yāre dağı ¼alime zāri zāri

Kerem olsun dil divāneye senden yarı

Velehu

6. Gezerim fir¼at-ı dil-zāde ile ¼āğ u ¼aşı

Gice gündüz a¼ıdır iki gözüm ¼anlı yaşı

Var mı bu yolda ‘ aceb ¼abes-i diliñ pādāşı

¼oymuřım yār yoluna ¼aşılı cānu bāşı

Velehu

7. Beni yārimden ayırdı felek dn meşreb

şimdi kimle edeyim şoğbet cān leb bir leb

Gice ve gündüz ¼ekerim nāle-i yā Rab yā Rab

Buldum sylemege senden enseb

Velehu

8. Ah kim tığ-i sitem ¼ıydı yine cānımıza

Çondı ğam leşkeri şehri dil virānemize

Çara ğün toğdı yine ğalb-i ahirānımıza

Kāfir ağlar bizim ahvāl-i perişānımıza

Velehu

9. Cāndan eyledi bizār beni hicr u elemi

Cān atardım bulabilsem idi rāh-ı   addemi

Şanma şekvā iderim çekmege bu derd-i ğanı

Kim çeker şeyk bu rütbe-i elem dimedi mi

Velehu

10. Devr iden birbirimizden bizi Hāğdan bulasun

Bād-ı hicr ile gel rûy-ı amidi şolsun

Dilerim dideleri ğun cigerle çolsun

İnkisār alma şağın her ne olursa olsun

Velehu

11. Cān-ı cānān seniñ ğamze-i   ayyāşı için

Ağlayub şam u şehir gözyaşı için

Göñül avāre seniñ ah şerer yaşı için

Cümlesinden geçelim sevdiğin başı için

Velehu

12. Yār için hicr ile çeksem ne kadar cevr-i sitem

Ben taḥammülde kuşur itmem er oğlu ersem

Cana minnet bulana rūḥ-ı revāna virsem

Nekriden mültemesem yarıdır ancak her dem

Beni ol yāre ilet “Ya raculen ḥuz bi-yedī”⁷²

Mim

-26-

SÂİB EFENDİ⁷³

mefā‘îlün / mefā‘îlün / me‘fâilün / mefā‘îlün

- [12b] 1. Eşir sūz-i dil ‘ uşşāḳdan ma‘ şuḳa ‘ âiddir
Sırâc eyle anın-çün olsa ‘ add pervâne vâḥiddir
2. Musāvīdir meks-i mizân-ı ‘ adl Ḥaḳ’da ḳeyl eyle
Musāvât oldığın mizân-ı Ḥaḳ’da bir mümehhiddir
3. Kemend-i bûy zülf-i yârdır bend dil-i ‘ âşıḳ
Anın-çün ḳayd-ı kâkülde rehâ sevdan fâsiddir
4. Görünmez ha‘ b raḳat dide-i pîr (lekeli)
Olub yeksân şabâḥ ile mesâ (lekeli)

⁷² يا رجلا خذ بيدي: Ey adam! Tut elimden.

⁷³ Sâib Efendi Divanı Filiz Kalyon tarafından yayımlanma aşamasındadır.

5. Hēsāb itdikce dađ sine-i mecrūh-ı sehv itdim

Sayıla derd-i hicrānı ne nāķıřdır ne zāiddir

6. Nizā‘ Őubĥ bir ‘ad ile terk it cevri-ı azārĩ

Bu ‘ālem olduğı fānĩ bu ma‘nāya mesā‘ iddir

7. Bu nev vālide peyrevlikde Nābĩ hūner sence

Dağilden ol emin Őāĥib taa‘ arruz ğayrı vardır

8. Devādır çab dendidemi geleñüm ğam-ı ‘ařķa

Bu řula tevbe olmaķla piřimānı mūekkeddir

Mim

-27-

‘İZZET PĀřĀ

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Hūkm-i taķdirde hūřyār-ı ‘āķıl birdir

Şısmet-i rüz-ı ezel ‘ālim cāhil birdir

2. Sevķ-i tevfiķde (lekeli) u mizān olmaz

Feyz-i Mevlā’ya (lekeli) kāmil birdir

3. Māni‘-i devlet olur ādeme ifrāt-ı zekā

Cāh-ı iķbāalde mecnūn ile ‘āķıl birdir

4. Hakkı teslim gör sa' y ile olmaz devlet
Olsa tevfiğ Hüdā-yı muqaddem u kâhil birdir
5. Bir olur 'adl-i ilâhide Süleymāñ ile mūr
Der ki Hakk'da hemān şāhla cāhil birdir
6. Gene erbāb-ı bilür ehl-i kemāliñ qaderiñ
Bezm-i cihâlde Hāsān'la bākil birdir
7. Vaşıl serhādā eyleyemez kıyl ile qāl
Genc vücūtda hemān sākıt u kâil birdir
8. 'İzzeta rahmet Hakk nîk vire yeksāndır
Yağsa barān-ı kerem baħr ile sāhil birdir
Mim

-28-

[‘ĀLĪ]

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün

- [13a] 1. O mihr u baħt 'ĀlĪ gibi ğaddār olmak istermiş
Vefā semtinden el çekmiş cefākār olmağ istermiş
Muħaşşıl zalime meyl itmiş sitemkār olmağ istermiş

Ḳırûb ‘ aşıkların cellâd-ı hınkâr olmak istermiş

Yetişünler meded-i üftâde yalvarı görsünler

Mim

-29-

1. Ḳavs-ı ḳuzah mihr u mah

İhmale-i târiḫ tâşına

Tâc-ı şâhiddir ki

Ḳondı çeşme sarık başına

-30-

ŞARḲI

8’li Hece Ölçüsü

[13b] 1. Ben bilmezdim baña noldı

Gözlerim yaş ile doldı

Benim gönlüm seni buldı

Yaḳma cânım gel gel a cânım gel

Ne oldıysa baña oldı

Yâr saña ne oldı

2. Sular gibi ne çağlarsıñ

Dertli sinemi dağlarsıñ

Benim için mi ağlarsın

Eyzân

3. Ben çekerim ah u zârı

Raḥm ile gel 'ömrüm vârı

Ben yandım señ yanma bari

Eyzân

-31-

BEYİT

[FUZŪLİ]⁷⁴

mefā'îlün / mefā'îlün / mefā'îlün / mefā'îlün

1. Benim yârim gibi ya Rab cefakâr olmasun kimse

Benim derdim gibi derde giriftâr olmasun kimse

-32-

BEYİT

fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün

1. Yâri tenhâda bulub pûsesin almağ diledim

⁷⁴ Bu beyit Fuzûlî Divanı (Tarlan, 2017:91)'nda kayıtlı olan şiirin matla beyitinin sadeleştirilmiş halidir. Bu beyit divanda aşağıdaki gibidir:

Menüm tek hiç kim zar ü perişan olmasun ya Rab

Esir-i derd-i ışk u dağ-ı hicran olmasmı ya Rab (Tarlan, 2017:91)

Bir h beŐ beklermiş ben anı h li Şandım

-33-

BEY T

[ ŐIK  MER]

f 'il t n / f 'il t n / f 'il t n / f 'il n

1. M btel yım h trımdan fikri y r eksik degil
M h-ı cem li n g rmeyeli ahuz r eksik degil

-34-

ŐARŐI

[ ' ZZET]⁷⁵

m stef' il n / m stef' il n

1. Seyr eyley b Őim u teni ⁷⁶
Mecburen⁷⁷ oldum ben seni 
Şem eyley b nazı ⁷⁸ beni 
Mecburen oldım ben seni 

2.

⁷⁵ TRT rep no: 10011

⁷⁶ Őim u teni : Őim n tenin, *TRT arşiv, rep no:10011*

⁷⁷ Mecb ren: mecb run, *TRT arşiv, rep no:10011*

⁷⁸ Nazın: anber, *TRT arşiv, rep no:10011*

Āşık virir varsa nesiñ

Ben daħil iderken herkesi

Eyzan

3. Etsen nolursun bir nigāh

Zaħmetdir amma gāh u gāh⁷⁹

Ah etmemek mümkin mi ah

Eyzan

4. Māil iken *‘İzzet* saña

Raħm itmedin asla baña

Cevriñ nolur ko bir yaña

Mim

-35-

*8’li Hece Ölçüsü*⁸⁰

[14a] 1. Bir melek-i simā ey nāzenin

Şemse beñzer yüz⁸¹ cemālin

Şırma telidir kākülin

⁷⁹ Gāh u gāh: gāh-gāh, *TRT arşiv, rep no:10011*

⁸⁰ TRT rep no: 2160

⁸¹ Yüz: gül, *TRT arşiv, rep no: 2160*

2. Güzeldir ol mişal güneş

Alub ʿaqlım ol şems-veş

Yağdı beni güzel ateş

3. Güzelsin yoğdır bahāne

Gelmemiş mişalin cihāne

Sevdim seni yağma beni gel

Gel aman

4. Uzun boylı ince meyān

Kaşlar kemān hoşka dehān

Yandım elinden el aman

Eyżan

5. Kūlun olsun saña kurbān

ʿAdūlara virme amān

Merhamet it sende bir ān

-36-

ŞARKI⁸²

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

⁸² TRT rep no: 9786

1. Sevdi cânım şimdi bir nevres-fidân

Vermedim sır kimseye hayli zaman⁸³

Pek çabuk halim aña oldı ‘ayân

Duydı mecbur oldığımı nev-civân

2. Yanağında var o şuñiñ çifte beñ

Can u dilden bende oldım aña beñ

Hiç mürüvvet yoğ mı sende gül-beden

Eyzan

3. Hayli dem rāhında çekmişken emek

Ben yanarım vaşlını qaldım dilek

Virmedi fırsat bize amma felek

Eyzan

4. Düşdi gönlim şimdi bir meh-pāreye

Kāfir engel görmek ister āraya

Ġayrı yoğ çāre dil-i bi-çāreye

Eyzan

-37-

ŞARQI-YI RĀST

⁸³ Hayli zaman: bir zaman, *TRT arşiv, rep no: 9786*

8'li Hece Ölçüsü

[14b] 1. Bâğ-ı hüsün dil-rübâsı

Yoşmadır gâyet edâsı

Şimdi gönül mübtelâsı

Var mıdır bilmem vefâsı

2. Perçemiñ ebrûsına baķ

Hâl-i 'anber bu sîne baķ

Dîde-i cân sözine baķ

Eyzan

3. Görmedim mislini ben de

Ṭâ' kat kalmadı bu tende

Oldı mâ' il saña ben de

Eyzan

4. Ḳaddi mevzündür o dilber

Ruḥıñda açılmış güller

Bende oldım aña bir bir

Mim

[NŪRĪ]⁸⁴

8'li Hece Ölçüsü

1. Beni cevriñ ħarāb itdi
Bī-ġayet gücüme gitdi
Dil-i maĥzūnım incitdi
Bī-ġāyet gücüme gitdi

2. İşitdim itdügin cāna
Bilürmisin gećen cum' a
Sen inkār eylediñ amma
Eyżan

3. Nićün kıydın baña öyle
Revāmıdır şimdi böyle
Efendim doćrusun söyle
Eyżan

4. *Nŭri* ħuluñ saña bende
Mürüvvet itmediñ sende
Kaŝıñ ćatdın gećenlerde
Mim

⁸⁴ TRT rep no: 1406

ŞARŖI-YI RAST

[ŞEMSI]⁸⁵

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

[15a] 1. Düşdi gönlim saña şimdi ey peri

Alub 'aqlım itdiñ ey mäh serseri

Yoluna virsem sezā cān u seri

Sevdi cān sen gibi yoşma dilberi

2. Baqmış oldım bir kere gerdānına

Hālimi fehm etdiñ aldıñ yanına

'Āşkın ateş bıraқdın cānına

Eyzan

3. Seyr idüb rüyanda 'anberden beni

Koқlıyan mest olur ey mäh seni

Kendüne üftāde kıldım sen beni

Eyzan

4. Şimdi buldıñ *Şemsi* sen cānāneye

⁸⁵ TRT rep no: 3703

Gel fedā itme dil-i divāneye

Sen sevendir ‘āşık-ı mestāneye

Mim

-40-

[AHMED ‘İZZET EFENDİ]⁸⁶

8’li Hece Ölçüsü

1. Etti eşer ‘aşq cānıma

Var bir sözim sulţanıma

Maḥfice gelsen yanıma

Nakarat

Var bir sözüm sulţanıma

2. Ben kimle gönül eyleyim

Sensiz cihānı neyleyim

Maḥbül olursa söyleyim

Eyzan

3. Gelmişken amma çok yeri

Oldı merāk dünden beri

Onuñ olursa ey peri

⁸⁶ TRT rep no: 3962

Eyzan

4. Ağyäre etmese⁸⁷ rağbeti

Lütf it unutma *‘İzzeti*

Çorqma uzatmam şöhbeti

Mim

-41-⁸⁸

müstef^ç ilātün / müstef^ç ilātün

- [15b] 1. Çokdur gönülde dağ-ı melâlim

Eyler teğâfûl ol qanlı zâlim

Müşkîl olubdur⁸⁹ gayetle hâlim

Eyler teğâfûl ol qanlı zâlim

2. Bir bî-amandır şîrîn-zebâñdır aşub cândır

Eyler teğâfûl ol qanlı zâlim

3. Seniñ ne müşkil hercâyi yâri

Dirdim yoluna can-ı figânı

Biñ kere qalsam feryâd u zârı

⁸⁷ Etmese: etse, TRT rep no: 3962

⁸⁸ TRT rep no: 3079

⁸⁹ Olubdur: olup dur, TRT arşiv rep no: 3079

Eyzān

4. Ol mest-i nazım bir mey amandır

Cevr eylemekde raik batandır

Cānım amandır hālīm yamandır

Eyżan

Mim

-42-

[‘ İZZET]

müstef’ ilātün/ müstef’ ilātün

1. Şu‘ lelenüb derd u ğam u ıstırāb

İtdi gönül mülkini yeksir hārāb

Ateş-i ‘ aşk itmedi baĝrım kebāb

2. Ah mine‘ l-aşk ve hālātihi / Ahraka kalbī bi-hararatihi⁹⁰

Ma nazara’ l-aynu ila-gayrikum / Uḡsimu billahi ve ayātihi⁹¹

⁹⁰ “Mine’l-aşk” sözü Şeyh Galip’in bir terci-i bent’inin (Okcu, 2014:118-120) vasıta beyti olarak (Âh mine’l aşk ve hālātihi / Ahraka kalbī bi-harârâtihi) şeklinde geçmektedir. Bu terci-i bent altı bentten oluşmaktadır. Her bentte sekizer beyit (16 mısra) bulunmakta, her bendin ilk altı beyti hane beyti, son iki beyti ise vasıta beytidir. Vasıta beyti terci-i bentlerde tekrarlanır. Dolayısıyla Galip’in terci-i bendinde bu beyit altı kez tekrarlanmıştır.

⁹¹ Âh aşkın elinden ve onun hallerinden
Kalbimi ateşiyle yakıp küle çevirdi
Allah'a ve âyetlerine yemin olsun ki
Göz, ondan başkasına da bakmadı

3. Başladı beyzade o şah ah ah
Halimi pek itdi tebāh ah ah
Çaldı memān dilde bir ah ah

Eyzan

4. ‘Aşk salub başımı ğavġalara
Dirdi yine aklımı yaġmalara
Hayfdır serdi beni sevdalara

Eyzan

5. ‘Aşk beni günden güne maḥzūn ider
Baġrımı ḥūn eşkimi ceyhūn ider
Ḥālimi götürdükçe diger gün ider

Velehu

- [16a] 6. Gördüm iki bir gün ādem-i peykeri
Nolduġımı bilemem evvelundan biri
Ateşe düşdim gezerim serseri

Eyzan

7. Maḥlabıñ ey sāki mehveşindir
Mey yerine derdiniñ ateşidir
Aşkımı bu şu‘le serkeşindir

Eyzan

8. ‘Aşk düşürdiyse seni zillete

Bakma ey esrâr-ı ğam u mihnete

‘Aşkla ahir ayrılır ‘*İzzete*

Mim

-43-

ŞARŖI-YI EVİC⁹²

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

1. Bülbül asa rûz-ı şeb kıarım nevâ
Mübtelâyım mübtelâyım mübtelâ ah ben saña
Söylesün ey gül saña bad-ı şabâ
Mübtelâyım mübtelâyım mübtelâ ah ben saña

2. Kaçma benden ey peri gel yanıma
Râz-ı aşkı söyleyim sulţânıma
Şor inanmazmısın dil-i nalânıma

Eyzan

3. Sen düşürdiñ ateş-i ‘aşka beni
Va‘ di-i miñnetde tuttum⁹³ meskeni
Sevdim inkâr eylemem ey meh seni

⁹² TRT rep no: 2641

⁹³ Tuttum: tutun, *TRT arşiv rep no: 2641*

Eyżan

4. Ateşim parlar oldu ey nev-civân

İñledi ahımdan üç asmân

Eylerim bülbül gibi ah u figân

-44-

[ŞEYH GĀLĪB]⁹⁴

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün

[16b] 1. Sulţān-ı rüsül-ı şāh-ı mümeccedsin efendim

Bi-çārelerle devlet-i sermedsin efendim

Divān-ı ilāhīde ser-āmedsin efendim

Menşūr-ı le ' amrük le müeyyedsin efendim

Sen Ahmed ü Maḥmūd u Muḥammed'sin efendim

Ḥaḳ'dan bize sulţān müeyyedsin efendim

2. Tābiş-dih-i ervāḥ-ı mücerred güheriñdir

Māliş-ken-i⁹⁵ ruḥsār-ı melek ḥāk-i deriñdir

Āyīne-i dīdār-ı tecellī nāzarıñdır

Bü Bekr ' Ömer ' Oşmān u ' Āli yārlarıñdır

⁹⁴ Şeyh Gālīb D. (Okcu, 2014:139-140)

⁹⁵ Māliş-ken-i: māliş-geh-i, *Şeyh Gālīb D.*

Eyzan

3. Hıṭbeñ oḡunur minber-i iḡlīm-i beḡāda
Hükümñ tıtulur maḡkeme-i rüz-1 cezāda
Gülbānk-1 ḡudümñ çekilür ‘arş-1 Hüdā’da
Esmā-1 şerīfñ añılır arz ü semāda

Eyzān

Velehu

4. Ol dem ki velīlerle nebīler ḡala ḡayrān
Nefsī deyü dehşetle ḡopa cümleden eḡñ
Ye’s ile ‘uşātñ ola aḡvāli perīşān
Destūr-1 şefā’atle seniñdir yine meydān

Eyzan

5. Bir ḡünki ṭalup baḡr-1 ḡāma fikrete gittim
İlden yitürüp kendimi bī-ḡodluḡa yitdim
‘İşyānım añıp ‘āḡıbetimden ḡazer etdim
Bu maṭlāı yād eyledi bir seyyid işitdim

Eyzān

6. Ümmideyiz ye’s ile āḡ eylemeyiz biz
Sermāye imānı tebāḡ eylemeyiz biz
Bābñ koyub aḡyāre penāḡ eylemeyiz biz

Bir kimseye sāyeñde nigāh eylemeyiz biz

Eyzan

Velehu

[17a] 7. Biçāredir ümmetleriñ ‘ işyāñına baqmaya

Dest-i red urup Һasret ile dūzaha yaqmaya

Rahm eyle amān ateş-i bi-çāreniñ yaqmaya

Ez-cümle kuluñ *Gālib*-i pür-cürmü biraqmaya

Sen AҺmed ü MaҺmūd u MuҺammedsin efendim

Haqdan bize sulţān müeyyedsin efendim

-45-

Hicāz⁹⁶

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1. Seyr-i gülşen idelim ey sivekār

Nev-nihālim aman geldi eyyām-ı bahār

Açdı güller bülbül eyler ah u zār

Eyzan

2. ŞaҺn-ı sa‘d abāda gel ey nev-zuhūr

⁹⁶ TRT rep no: 10015

Def -i ilâm et birâz eyle huzûr
Gel efendim kaküline virme fütûr

Eyzan

3. Dilferibim geldi eyyâm-ı safâ
Gel kerem kıl hüsniye itme cefâ
Kalmadı gayrı şekibim dilberâ

Eyzan

-46-

‘AZİZİM EFENDİM HAZRETLERİNİN NUTK-I ŞERİFLERİDİR

[ŞEMSİ]

fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilün

- [18a] 1. İztırabı terk it ey dil Hakkı dâim eyle yâd
Şakınup ihsân-ı ‘abd-i ‘âciz ile olma şâd
Erişüp luğf-ı Hüdâ bir gün olursun ber-murâd
Geldi bir pîr-i Hüdâ bu beyti kıldı güşe-i yâd
Bir kapuyı bend ederse biñ kapu eyler küşâd
Hazret-i Allâh Efendi fâtiḥü‘ l-ebvâbdır

2. Kûl eger ihsânıñı kaṭ‘ eylese çekme elem

Ol daħi muhtâc-1 bâb-1 Zü'l-^c Aṭâ vü Zü'l-Kerim⁹⁷

Bağlanup bâb-1 Hudâ'ya ḳoma dilde vehm-i ğam⁹⁸

Vird edin şubḫ u mesâ bu beyti gel sen dem-be-dem

Velehu

3. *'Fi's-semâi rizkukum*⁹⁹ naşş-1 kerim mev'ud iken

Ḥazine-i ğaybına¹⁰⁰ ḳısmet itdiği mevcud iken

Ḳuluna muhtâc ider mi yârdan ḥoşnüd iken

Cümleye rızḳın virince olmağın ma' büd iken

Velehu

4. Ḥâlıkın etdiği ḳısmet bil teḥallüf eylemez

Eylese vaḳt-i ḥulül bil¹⁰¹ tevaḳḳuf eylemez

Haḳḳa teslim-i vücud eden teessüf eylemez

Öyle bir kân-1 keremdir va^c dine ḥulf eylemez

Velehu

5. Maṭbah-1 iḥsânın açmış on sekiz biñ ^c âleme

Bezledip elṭâf-1 ḥânın ^c âleme ve Âdeme

Hem ğına ile seḥâvet-i bahş eden ol Ḥâteme

⁹⁷ Zü'l-Kerim: Zü'l İkrâm, *Mehmet Şemseddin Divançesi*.

⁹⁸ vehm-i ğam: ğam u hemm, *Mehmet Şemseddin Divançesi*.

⁹⁹ “Ve fis semâi rizkukum ve mâ tûadûn. وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ.” “Gökte rızḳınız ve uyarıldığınız şeyler vardır.” (Kur'ân-ı Kerim: Zariyat Suresi, 22. Ayet.)

¹⁰⁰ Ḥazine-i ğaybına: Ğayb ḥazînesinde, *Mehmed Şemseddin Divançesi*

¹⁰¹ Bil: asla, *Mehmed Şemseddin Hazretleri Divançesi*.

Her gedā ve şāh anıñ muhtācıdır sen ğam yeme

Velehu

6. Zāhir ü bâtın tecellî-yi Zât-ı Ālâ'dan gelür

Cümle ef'āl u şuūnuñ sırrı esmādan gelür

Şanma kim erzāk-ı ālem şāh dārādan gelür

Herkesiñ rızķı hele “*naħnu ķasemnā*”dan gelür

Velehu

7. Mevc-i deryā gibidir esbāba şarf etseñ şu'ūr

Biri maħv-olur birisi der-āķeb eyler zuhūr

‘Aynı degil mahv olanıñ mislidir bulandır nüşūr

‘*Turfetü'l-ayn*’ içre nazār kııl¹⁰² ne seyrānlar olur

Velehu

8. Rızķ için efkāra düşüp *Şemsīyā* itme telāş

Çün muķadderden ziyāde olamaz itme şavāş

Velehu

Sā'y ile mümkin degildir hāsılı ‘aql-ı me'āş

Sen tevekkül ile Hāķķ'a bāb-ı teslim ile bāş¹⁰³

Bir ķapuyı bend iderse biñ ķapu eyler küşād

¹⁰² nazār kııl: baķ sen gör, *Mehmed Şemseddīn Divançesi*.

¹⁰³ bāb-ı teslim ile bāş: bāb-ı Hāķķa teslim ile bāş, *Mehmed Şemseddīn Divançesi*.

Hazret-i Allah Efendi fâtihü'l evvâbdır

Mim

-47-

ŞARHI

müstef' ilün / müstef' ilün

1. Ey mâh-ı evc-i hüsn u ân

Olsun ruhuñ pertev-feşân

‘ Aşıklarıñ kııl şadımân

Mehtâba çık zevk it hemân

2. İtsün riqâbında şabâ

Sinem nişâr olsun semâ

Meş‘ ale geş olsun meh saña

Mehtaba

3. Âmâdedir bezm-i tarab

Meyler sebûlar muntehâb

Cennet gibi deryâ bu şeb

Eyzân

4. Maqsûd ise şayd-ı simiñ

İşte müheyyâdır biñ

İster dilersen subhâ dek

Eyzān

5. Zevraḳı-ı sūvār ol gizlice

Enbāre ben ister kııce

Kām ol felekün bu gice

Eyzan

6. Şeb tashir-i meh sū-be-sū

Eyler ḳorumak ceset-cū

Görsün rûḳ ey māh-ı rû

Eyzan

Mim

-48-

BESTE-İ HÜSEYNİ UŞULVEŞ-İ ÇENBER¹⁰⁴

mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün / mefā'ılün

1. Nigāha ruḫşat olmış neyleyim ol afitābımdan

Temāşā-yi cemāl itmek degil mümkin hicābımdan

2. Yar ne denlü¹⁰⁵ setr-i mihr-i aşḳ-ı cānān eylesem sālīm¹⁰⁶

¹⁰⁴ TRT rep no:8331

¹⁰⁵ Yar ne denlü: ne denli, *TRT arşiv rep no: 8331*

¹⁰⁶ sālīm: hālīm, *TRT arşiv rep no: 8331*

Cihana keşf olur rāz-ı derūnum ıztırabımdan

3. Tā dir tendir tendir tendir dir ten dir teniñ

Tene nā dir nī neyleyim ol āfitābımdan

-49-

ŞARŖI-YI ŖEHNAZ BŪSELİK

[EŞREF]

müstef' ilün / müstef' ilün

[19a] 1. Ey vird-i gülizār cemāl

Yoğ mı 'aceb bŷy-ı visāl

Çekdirme 'uşşāka melāl

Luğ eyle gel dostdım mağāl

2. Her dem firağınla baña

Çekdirme gel cevr u cefā

Dārū-yı visālīñ kıl devā

Eyzan

3. Olsa bu sinem dağ dağ

Eyler mi dil-i senden firağ

Elde iken güzel bu çağ

Eyzan

4. Gör *Eşref* ol gönca dehan

Etmez nigāh bilemem neden

Yıkılmadan iklim u ten

Mim

-50-

[YAHYĀ NAZİM EFENDİ]¹⁰⁷

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Ğayrıdan bulmaz teselli sevdiğim

Sendedir divāne gönlüm sendedir

Āşıkım ile tecelli sevdiğim

Sendedir divāne gönlüm sendedir

2. Ey peri hicriñle olmuşdım melül

Çok mı bezm-i vaşlına olsam vuşul

Señ gerek redd it gerek eyle kabül

Eyzan

3. Bırak ruhsarıñ evvelden dil-febrüz

Cânla oldum yolunda sine-i süz

¹⁰⁷ TRT rep no: 4546

‘ Āşıkım ‘ āşık nazım asā henüz

Mim

-51-

DER MAĀAM-I HÜZZĀM

8’li Hece Ölçüsü

[19b] 1. HaĀ seni güzel yaratmış

UyandıĀça pertev almış

Reftārına reftār uymaz

Meydān sitārede Āalmıř

şaydı meřĀl ah ne Āāre

Adı dillerde sitāre

2. Nazik şalın şar beline

Aşlını zülfiñ teline

Her rüz-ı şeb Āan aĀlarım

RaĀm-ile Āeřmim seline

Eyzan

3. Güzel olur beyūd gece

Güller meydana geldikĀe

AřıkĀların hayran olmış

Āol Āaldırub oynadıĀca

Eyzan

4. Şayd eylesem görmez eyle

Rezzâbı şâl ince bele

Nâzıyla gelse meclise

Virir meydâna velevle

Eyzan

-52-

DER MAKÂM-I HÜZZÂM

8'li Hece Ölçüsü

1. Gönül verdim ol dildâra

Yandım ' aşkın ile nâra

Gececi bülbül misâli

Başladı feyâd u zâra

Düşdi gönülüm ah ne çâre

Kim kapılmaz fedâkâra

2. Mah yüzinde var bir beni

Gördigimle yaqdı beni

Böyle güzel hiç görmedim

Kim görse olur meftûnı

Eyzan

3. Semen-g̃zden geçemeyim
Şû-bû-g̃zden içme bilmem
Böyle güzel sevmeyim
Sever isem yüz virmeyim

Eyzan

4. Nazûk şâln şar belini
Aşlını zülfin teline
Her rûz-ı şeb kıan ağlar
Raħm eyle çeşmim seline

-53-

HÜMÂYÜN

[VÂŞIF]¹⁰⁸

müstef' ilün / müstef' ilün

- [20a] 1. Kim görse ol lâ' l-i müli
Olur esir-i kāküli
Görsem¹⁰⁹ sezâdır bülbüli
Açıldı bir sâķız güli
Gel gel aman saķız güli

¹⁰⁸ Enderunlu Vâsıf D. (Gürel, 1999:500)

¹⁰⁹ Görsem: olsam, *Enderunlu Vâsıf D.*

2. Yok mislin gibi¹¹⁰ ince bel

Gayet nazırın¹¹¹ bî-bedel

Aṭvârı kendüden¹¹² güzel

Eyzan

3. Reng-i ruyın gibi gül az¹¹³

Gül penbeye mâil biraz

Güller açılmadan bu yaz

Eyzan

4. Gül¹¹⁴ gülistanda *Vāsıfā*¹¹⁵

Bülbül haber virirdi bize¹¹⁶

Şimden-gerü müjde size¹¹⁷

Eyzan

-54-

EVC-ĀRĀ

müstef' ilün / müstef' ilün

¹¹⁰ Mişliñ gibi: mişli şüh-1, *Enderunlu Vāsıf D.*

¹¹¹ Nazırın: edâsı, *Enderunlu Vāsıf D.*

¹¹² Kendüden: kendünden, *Enderunlu Vāsıf D.*

¹¹³ Reng-i ruyın gibi gül az: Rüyü gibi reng-i gül az, *Enderunlu Vāsıf D.*

¹¹⁴ Gül: dün, *Enderunlu Vāsıf D.*

¹¹⁵ Bu şiir divanda 5 benddir. Divanda olup mecmuada olmayan bend aşağıdaki gibidir:

Gel bülbülün efgenesi
Bülbül gülün nälendesı
Dünyâ değer bir ḥandesı
Açıldı bir Şakız güli

¹¹⁶ Bize: bana, *Enderunlu Vāsıf D.*

¹¹⁷ Size: saña, *Enderunlu Vāsıf D.*

[VĀSİF]

1. Ey ğonca-i baĝ-ı cefā
Yoĝ sende hiĝ buy-ı vefā
Lāyık mı uşşaka cefā
İnsafa gel ey buy-ı vefā

2. Baĝ dīde-i giryāñıma
Raĝm it dil-i suzāñıma
Kerīme kerīm kıl ħanıma

Eyzan

3. Bilmezmisin ey gül-beden
Yanmaĝdadır ʿ iĝlim u ten
Raĝm itmedeñ bir kerre sen

Eyzān

4. ʿ Aşşınla ey mah dem be dem
Çekmekdeyim derd elem
Yoĝmı bize lūtf u kerem
Eyzan

-55-

TĀHİR

8'li Hece Ölçüsü

1. Gördüm o şūh mehveşi
Bağdım add-ı bālāsına
Kāfir sevinmez ateşi
Urdı gönül şahrāsına

2. Azādesi olsam revā
Üftādesi olsam sezā
Her bir nigāhı biñ vefā
Bağ dīde-i şehlāsına

3. Kim gördi hiç böyle güzel
Böyle güzel ile böyle el
Bir bī-bedel bir ince bel
Bağ amet-i balāsına

4. Canāndır bu gec nigāh
‘Āyānedir bu gec külāh
Heb kārım oldu ah vah
Düşdi gönül ğavgāsına
Mim

-56-

ŞARFI-YI HÜZZĀM

[VĀŞIF]¹¹⁸

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- [20b] 1. Hâlimi biñ kerre taqrîr eylesem sulţânıma
Güş idüp raħm eylemezsiñ nâle-i efgânıma
Nice feryâd etmeyem yâr¹¹⁹ gelişde yanıma
Sen benim ey bî-vefâ âteş bıraқdıñ cânıma
2. Sensiz ey meh-rû ħarâm oldu baña nûş-ı şarâb
İşledi bir yandan bir yana sîh-ı ıztırâb
Ağlayub sızlanmayım mı daħi mânend-i kebâb
Eyzan
3. Canıma ħasd etdi ħübî gözlerüñ düşmân gibi
Bağrımı deldi siteimli¹²⁰ sözleriñ süzân¹²¹ gibi
Şu' le zâr-ı iftirâk olsam nola külhâñ gibi
Eyzan
4. Dâmeñ-i nâzuñ gibi düşsem de her dem pâyuña
Bu ne şırdır kim a açılmazsıñ mişâl-i âyine
'Aşkıñla yanıb kül olmışken yeñi başdan yine

¹¹⁸ Enderunlu Vâsıf D. (Gürel, 1999: 467)

¹¹⁹ yâr: evvel, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹²⁰ Siteimli: siteikle, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹²¹ süzân: süzen, *Enderunlu Vâsıf D.*

Eyzan

5. Başıma yakıp hâşır¹²² ey şâh-ı ʿiqlim cemâli
Saña dil nâmında etdim bir yanıqdan¹²³ ʿarz-ı hâl
Ben daği derdim yanıp yaqılmadan *Vâşif*-ı mişâl
Eyzan

-57-

ŞARFI-YI MUḤAYYER ʿARAẒBÂR

[EDHEM]

müstefʿilün / müstefʿilün

1. Derdiñle dil eyler figân
Rahmıyla gel ey nev-civân
Zirâ ki hâlim pek yamân
Yazıq baña inşâfa gel
2. Terk itmeye noldı sebeb
Küsdin mi kim baña ʿaceb
Güldürme gel ağyar hep

Eyzan

¹²² Yaqıp hâşır: hâşır yaqıp, *Enderunlu Vâstf D.*

¹²³ Etdim bir yanıqdan: bir yanıqdan etsem, *Enderunlu Vâstf D.*

3. Beñ söylerim hâlim sana

Güş eyleyüb eyle vefâ

İnşâfmıdır her dem cefâ

Eyzan

4. Baq eşk-i çeşm âleme

Raħm eyle zâlim hâlime

Luţf it daħi meyâllime

Eyzân

5. *Edhem* ider derdiñle ah

İtme beñim hâliñ şebâh

Gel nâz eyleme eyle nigâh

Mim

-58-

ŞARĖI

müstef' ilün / müstef' ilün

[21a] 1. Cana gönül virdim saña

Cevr itme yazıqdır baña

İnşâfa gel n'itdim saña

İnşafa gel ey bî-vefâ

2. Çekmekdeyim derd u elem

Görmekdeyim cevr u sitem

Cânâ vişâline ebrum

Eyzan

3. Cânânsıñ âfet-i nigâh

Aḥvalimi itdiñ tebâh

Kâdim benim heb ah u vâh

Eyzan

4. Derdiñle sinem dağlarım

Sinemde yara bağlarım

Kendime kendim ağlarım

Eyzan

-59-

ŞARŖI

[VÂŞIF]¹²⁴

müstef' ilün / müstef' ilün

1. Bir yoşma şuhı nevâdâ

Seyr idüb oldım mübtelâ

Her nazına biñ cân fedâ

¹²⁴ Bu şiir Enderunlu Vâsıf Divanında (Gürel, 1999) yoktur.

Nakarat

Her bir edası cān-ķazā

2. Bi-mişl-i şasen anı var

Gayet eyle irfān var

İnkāra kimiñ cān var

Eyzan

3. Ol şuş a aşifte mizāc

Cezbetdi gōñlüm lā ilāc

Tavşife yoķdır iřtiyāc

Eyzan

4. Bak *Vāřıf* ol nevres-i güle

Oķu muşayyer sen-ile

Řayret fezādır bñlbñle

Eyzan

-60-

DER MAĀAM-I ACEM AŐIYĀN

fā' ilātñn / fā' ilātñn / fā' ilātñn / fā' ilñn

[21b] 1. Ey devā-yı derd-i pinhān ey deli aşifte řāli

Eyleyñb ol vefāyı ahd eyle 'arz-ı cemāli

Şimdi bulsun bu tegāfil ile bu ḥaşim celāl
Zālîmi bî-dād itmişsiñ böyle bilmezdim seni

2. İbtidā meyiliñ görüb bu ḥatırımı meyyālîme
Zan ederdim ağladıkça raḥm idersin ḥalîme
Ḥūni dildir bu aḫan baḫmazsın eşki eleme

Eyzāñ

3. Ben seni bir yār-ı cāñ şandımda dil-virdim saña
Eyledin rahînda naḫd-i şabra etlāfî hebā
İnfi' āle bir sebep yok eyledin beni fedā

Eyzan

4. Gerçi itdikleriñ elbet bulursun mū-be-bū
Neyleyim ta' mir olunmaz mülk-i dil şimden-gerü
Ḥaşılı senden o kızdım ben bunu et fitnecü
Eyzan

-61-

DER MAKAMI ' ACEM ' ĀŞİRĀN

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Bir perî peyker beni divāne itdi nā-kūhān
Cilve kāhı ḥüsnüne zincire bend itdi hemān

Gelmemiş mişâli cihâna bir dilârama cebîn
Mâhî ken'ân u zamân u padişâhî dilberân
Ehli 'aşka cân fedâ itmek zahî 'izzet beli
Devr ider pervane-veş heb şem' -i ruyîñ 'âşıkân

Eyzan

2. Ger şabâ meşki niķâbîñ zülfiñ eylerse keşâd

Şoñ güneşdir doğdı ruyı ziri zülfiñde kefâd

Eyzân

3. Vaşf-ı hüsniñ her ne denlü vaşf idersiñ demezyâ

Göze dir güyâ baḥardan zerreveş oldu beyân

Eyzan

-62-

[VÂŞIF]¹²⁵

fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

[22a] 1. O gül endâm bir al şâle bürünsün yürüsün

Gel gel gel aşka bazım gel gel gel çâre-sâzım

Mim

¹²⁵ TRT rep no: 8400

2. Ucu gönlüm gibi ardınca sürünsün yürüsün
Gel gel gel aşka bazım gel gel gel çâre sazım
Mim

3. Alıp ağışa bu çağında mebân-ı nâzı
Gel gel gel aşka bazım gel gel gel çâre-sâzım
Mim

4. Şarân ol serv-ğaddi *Vâsıf*ögünsün yürüsün
Gel gel gel aşka bazım gel gel gel çâre-sâzım

-63-

ŞARŒI-YI 'IRAŒ

['İZZET]

müstef' ilün / müstef' ilün

1. Ey nür-ı seyre gel baña
Vir neşe-i şunub mel baña
Reşk eylesün bülbül baña
Ben ağlayum sen gel baña

2. Hiç kimse yok
Hep sende mi bu hâl yoksa
Mağlub isek her yaz u kış

Eyzan

3. Kâh idüb sineñ keşād

Şevk-i derûnım kııl zebād

Kibrim seni eylerse şād

Eyzan

4. Her gördigîñ ‘aşıkımıdır

‘Aşıkıñsada şadıkmıdır

Ey dilrubā lâyıkmıdır

Eyzan

5. ‘Aşkıñla ey nā mihribān

‘*İzzet* ider ah u figān

Tākat gel ü mi her zamān

Eyzan

-64-

DER MAĞAM-I RAST

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

[22b] 1. Bir fedākārı ğamı kıaldı giryān-ı ‘āleme

Hun ider gözden nemi yokdur olmuş hürremi

‘Aşık-zārım beñ bî-karārım yarāmın

Ne murādım̄da aman aman ah beli şāhımın

2. ʿĀşıka gāhı ne Һu ah kāh olur itmez nigāh

Cenneti vaşlına gāh lāyık eyler ādemi

Eyzan

3. Tār-ı meşki rüyınıñ mesti oldum büyınıñ

Gülistānı rüyınıñ eşkim oldı şebnemi

Eyzan

4. Dişleri dürri yetim ruĥları verdi naʿim

Muları ʿanber şemim sünbilstān perçemi

Eyzan

5. Derdiniñ en ehveni yaqma der cān u teni

Dağ dağ itdi beni zaĥmetiñ yoq merhūmı

Eyzan

-65-

FERD

mefāʿilü / mefāʿilü / me fāʿilü / feʿülün

Eline beline bi-ĥaçuguma cāl keseri

Al şeftāli geriñse baña cānım kayısı

BESTE-İ DER MAĞAM-I RÂST CEDİD ¹²⁶

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün/ fâ' ilün

1. Nâvek-i ğamzen ki her dem bağrımı pür-ğun ider
Bir tarafından zülfîñ 'aqlım dağıdup mecnûn ider
Cânım 'ömrüm¹²⁷ amân bağrımı pür-ğun ider dây
2. Kâküliñ bend eylemişken bu dil-i divâneyi
Dâimâ çeşmimiñ¹²⁸ yine bilmem niçün efzûn ider
Eyzan

SEMÂ'İ RAST

[NŪRİ]

mef'ülü / mefâ'îlü / mefâ'îlü / fe'ülün

- [23a] 1. Oynar yörük terennümü çünkü çağandan vay
Rağsadır oldu şavkıyla dil geç bahânedan vay
Tâ nâ tâ nâ ney tene dereni tâ nâ tâ nâ ney tene dereni

¹²⁶ TRT rep no: 7901

¹²⁷ Cânım 'ömrüm: ömrüm canım, TRT arşiv rep no: 7901

¹²⁸ Çeşmimiñ: çeşmin, TRT arşiv rep no: 7901

Tā der ten ney ten ney nā tene dereni

Tā der ten ney ten ney nā tene dereni

Hey hey hey hey mükerrir

Miyān

Def u ğamı ħumār şafāyı şabāh için vāy

Sāḳi baḳiyye yoḳ mı bize şarāb-ı şabāndan vāy

Mim mim mim

-68-

BEYİT

mef' ūlū / mefā' ilū / mefā' ilū / fe ū lūn

Keder bizi men' eyleyecek bāĝ-ı canāndan

Mürüvvet pederdir gireriz ḥāne bizimdir

Mim

-69-

BEYĀTİ¹²⁹

10'lu Hece Ölçüsü

1. Ağlatma beni incitme beni¹³⁰

¹²⁹ TRT rep no: 146

¹³⁰ Beni: aman, TRT arşiv rep no:146

Divâne dili¹³¹ hâl oldu yine¹³²

Netdim¹³³ saña ben ey kaçış kemânım¹³⁴

Böyle cefânîñ yoğdır şafası

2. Ağyâr-ı süzına adem uyur mı

Bu hasret ile bağrım yanar mı

Kişi yârine böyle kıyâr mı

Eyzan

3. Bu bâbda benim gel elime ahım

Şuc bende degil bî-ğattı teyâhım

Fağfur u dili şân eyle şâhım

Çaldı bu kesvet çıkmaz şadâsı¹³⁵

-70-

BEYİT

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

Düğter-i pâk sürseñ meyl-i emred eyleme

¹³¹ Dili: dilim, *TRT arşiv rep no:146*

¹³² Yine: yanam, *TRT arşiv rep no:146*

¹³³ Netdim: ah nettim, *TRT arşiv rep no:146*

¹³⁴ kemânım: kemân, *TRT arşiv rep no:146*

¹³⁵ TRT arşiv’de olup mecmuada olmayan bend aşağıdaki gibidir:

“Ah aşkımla yanar bu cism ile can

Hiç merhametin yok mu acıman

Ah bülbül gibi dil etmekte figan

Böyle cefanın yoktur safası” (TRT arşiv rep no: 146)

Lîk-i emred leblerim em dirse em red eyleme

-71-

ŞARŖI-YI BEYĀTİ¹³⁶

mef' ūlū / mefā' ilū / mefā' ilū / fe' ūlūn

[23b] 1. Ey ğamzesi fettān hem giysūsı kemendim¹³⁷

Ol yoşma kıyāfet-keş¹³⁸ endāmı begendim

Cevr itme yeter bendene ey zŭlf-i kemendim¹³⁹

Aldı bu revişler beni ey serv-i belendim¹⁴⁰

Ķurbānıñ olam kıyma kerem kāni¹⁴¹ efendim

2. Cānā nice bir didelerim ħūn ile dolsun

Ħasretle gönŭl gülşeniñ gülleri şolsun

Her cānı gönŭl sevmegeyim tevbeler olsun

Eyzan

3. Ħun eyledi baĝrımı ol ğamzesi çāhu

Billāh yeter cānıma kār itmedi nedir bu

Şimden-gerü ey ħulı yalān sañada yāhu

¹³⁶ TRT rep no: 4083

¹³⁷ hem giysūsı kemendim: hemi giysūsına men dīdem, *TRT arşiv rep no: 4083*

¹³⁸ Kıyāfet-keş: kıyāfetkeşi, *TRT arşiv rep no: 4083*

¹³⁹ Zŭlf-i kemendim: sultānım efendim, *TRT arşiv rep no: 4083*

¹⁴⁰ Serv-i belendim: zŭlf-i kemendim, *TRT arşiv rep no: 4083*

¹⁴¹ kāni: canım, *TRT arşiv rep no: 4083*

Eyzan

4. Gülmez mi   aceb y rine el af keremler

 ak itdi benim  ak timi cevri sitemler

Bu h zniyle geldi gideyor bir nice demler

Eyzan

-72-

DER MA AM-I BEYATI

1. Benim bir bağrı yanuğ sa a ey Şuğ    lem   aŐıđ

Dil-i eniŐi  olsa l yık

MeŐrebime y r f iğ  ba  ma g yet mu abık

2. Bildim iŐi  m ver i   lfeti  kesmem ar i 

Hiç sa a Őormam or i 

Eyzan

3. CeniŐ u cilve miz ci  Şeyve ilen imtiz ci 

Se sin g nl min il ci 

Eyzan

4. Meclis-i işve Őaf da    deti dir n Ő-ı b de

Var sa a meyilim ziy de

Eyzan

-73-

ŞARŖI-YI REĖADĪ

müstef' ilātün / müstef' ilātün

[24a] 1. 'Aşkıñla mecnün oldu bu gönüm

Cevriñle maḥzün oldu bu gönüm

Gel serv-i revān gel ince meyān gel

Kaşı kemān gel

2. Ateşi ḥasret yaqdı bu gönüm

Sinemde dağ-dār gel gülşenim ḥār

Bülbül gibi zār olsı bu gönüm

Eyzan

-74-

[FUZÜLĪ]¹⁴²

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

1. Nice bir şabr ideyim şabr ile Eyüb'im

Nice bir kån ağlayım hicr ile Ya' ḩub'im

¹⁴² Bu şiir Fuzülî Divanında yoktur. (Tarlan, 2017)

2. Ana raħmine dūşeli terk itmedi beni ğam
Bilmezem ben bu ğamıñ gözine maħbūbım
3. Kāh-1 ğam kāh-1 elem kāh-1 sitem kāh-1 cefā
Çekerim bunları ben rāğıb murğubım
4. Ey baña ŧālib olan miħnet ü ğam derd ü elem
Beni terk eyle amān ben saña maŧlūbım
5. Eyledi ğonca **Fuzūlī** nice k̄ān aĝlamasun
Rast-1 cevriñle bükersiñ belimi meknūbım
Mim

-75-

ŞARŦI¹⁴³

8'li Hece Ölçüsü

1. Efendim k̄adrini bildim
Emriñle ˆ ināyet¹⁴⁴ kıldım
Bu iħsāndır ĝāyet bize

¹⁴³ TRT rep no: 3761

¹⁴⁴ ˆ İnāyet: itaat, TRT arşiv rep no: 3761

Cürmüm ' afv olduğun¹⁴⁵ bildim

Cürmüme tevbeler olsun

Hemân efendim sağ olsun

2. Tevbe itdüm haṭâ itmem

Niçün buna şükr itmem

Bize efendimiz yeter

Ġayr-ı yâre minnet itmem

Eyzan

3. ' İnâyetdir şânı gizden

Ġam virmesün size yezdân

Niyâzım vâre efendime

Amân geçme kuluñuzdan

Eyzan

-76-

GÜFTE-İ VÂŞIF¹⁴⁶

müf^ʿ teilün / müf^ʿ teilün/ fâ^ʿ ilün

[24b] 1. Nişledi¹⁴⁷ gör bana o mâh-ı mehi

¹⁴⁵ Olduğun: olduğum, *TRT arşiv rep no: 3761*

¹⁴⁶ Enderunlu Vâsıf D. (Gürel, 1999:552)

¹⁴⁷ Nişledi: neyledi, *Enderunlu Vâsıf D.*

Ṭaġa düşürdi bu dil-i vallâhi¹⁴⁸

Geşt ederim ‘ aşk-ile deşt-i tehi¹⁴⁹

Ah ile¹⁵⁰ efgânımı şanma tehi

Ah min’el ‘ aşkı hâlâtihi

Ahrağa kalbî bi-ħarâratihî

Mâ-nažara’l-‘ aynu li-ğayrıküm

Uğsumu billâhi âyâtihi

2. Şundu o meh destime bir tolu cām

‘ Aqlım alup eyledi mest u müdām¹⁵¹

Farq edemem nolduġımı şubḡ-ı şām

Cānıma kār etdi ħarâret tamām

Eyzan

3. Çeşm-i siyâhîñ gibi mestāneyem¹⁵²

Ḥûn-ı cigerle tolu peymāneyem

Ḥâtrımı yıqma ki vîrāneyem

Baġlanalı zülfîñe divāneyem

Eyzan

¹⁴⁸ vallâhi: âgehi, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁴⁹ Tehi: rehi, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁵⁰ Ah ile: Nâle vü, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁵¹ Mest u müdām: mest-i müdām, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁵² Bu bend divanda 13. bend olarak kaydedilmiştir.

4. Hānçer-i hicrānla encām-ı kār
Yāralayıp sinecigim yārdı yār
Dem be dem etsem nola feryād ü zār
Yārdan ʿaşq oldu baña yādigār

5. Varımı yoğımı şatup bir pula¹⁵³
Girdim o dem ez-dil ü cān bu yola
Eyler isem daʿvī-i ʿaşkı¹⁵⁴ nola
Çile-i ʿaşkı çekene ʿaşq ola

6. Hicrinle¹⁵⁵ didemden akan kanlı yaş¹⁵⁶
Niceye dek bu sitem-i cān-ḥırāş
Aḥir ediü gönümi vaḫfa¹⁵⁷ telāş
ʿĀleme esrārımı etdirdi fāş

7. ʿAşkuñ oñulmazmış ebed yarası¹⁵⁸
Eyle ʿilāc uzamadan arası
Düşdi gönül eldendir çāresi¹⁵⁹
Oldım o meh-pārenüñ āvāresi

¹⁵³ Bu bend divanda 7. Bend olarak kaydedilmiştir.

¹⁵⁴ ʿaşq: ʿaşkuñ, *Enderunlu Vāsıf D.*

¹⁵⁵ Hicrinle: derdinle, *Enderunlu Vāsıf D.*

¹⁵⁶ Bu bend divanda 5. Bend olarak kaydedilmiştir.

¹⁵⁷ Vaḫfa: vaḫt-i, *Enderunlu Vāsıf D.*

¹⁵⁸ Bu bend divanda 6. Bend olarak kaydedilmiştir.

¹⁵⁹ Düşdi gönül eldendir çāresi: Dönmem ölürsemde nedir çāresi, *Enderunlu Vāsıf D.*

Eyzan

8. Yanmağa¹⁶⁰ şâyân mı degül şânıma¹⁶¹

Yanmaz iseñ gelme benim yanıma¹⁶²

Sûz-ı dil¹⁶³ etdi eşer cânıma

Ĥâlîmi añladamam¹⁶⁴ sultânıma

9. Bezm-i muĥabbetde o çeşm-i siyâh¹⁶⁵

Mest iken etdi baña bir nîm nigâh

Ķalması ‘aşıklığıma iştiyâh

Yandı kebâb oldu ciger âh âh

10. Ben saña meftûni¹⁶⁶ degül yâneyim¹⁶⁷

A âteşe¹⁶⁸ düşsem nola pervâneyem

Söz mü bu kim yanmağdan¹⁶⁹ uşânayım

Bağrıma taşlar başmayım yâneyim¹⁷⁰

¹⁶⁰ Yanmağa: yanma ya, *Enderunlu Vâsîf D.*

¹⁶¹ Bu bend divanda 11. Bend olarak kaydedilmiştir.

¹⁶² 2. ve 3. Mısra takdim-tehirlidir.

¹⁶³ Sûz-ı dil: sūziş-i ‘aşq, *Enderunlu Vâsîf D.*

¹⁶⁴ Ĥâlîmi anladamam: Añlatamam ĥâlîmi, *Enderunlu Vâsîf D.*

¹⁶⁵ Bu bend divanda 2. Bend olarak kaydedilmiştir.

¹⁶⁶ Meftûni: meftûn, *Enderunlu Vâsîf D.*

¹⁶⁷ Degül yâneyim: degül de neyem, *Enderunlu Vâsîf D.*

¹⁶⁸ A âteşe: âteşe, *Enderunlu Vâsîf D.*

¹⁶⁹ Yanmağdan: yanmadan, *Enderunlu Vâsîf D.*

¹⁷⁰ Başmayım yâneyim: başıban yatayım, *Enderunlu Vâsîf D.*

11. Bād-ı maḥabbet yine esdi sere¹⁷¹

Ḥasret ile batdı gönül ḳan tere

Meyl edeli biz o¹⁷² dilbere

Sinede şad dağ-ı elem dilbere¹⁷³

12. Eyleyesin¹⁷⁴ ey peri baña ‘ itâb¹⁷⁵

Şerḫ ideyim ‘ aşḳı saña bâb bâb

Gör¹⁷⁶ ne imiş derd-i ğam-ı¹⁷⁷ ıztırâb

Ḳaşr-ı derûnum yıḳıp etdüñ ḫarâb

13. Düşdi gönül *Vâsıf* o meh ḫal‘ ata

Neşleyem ermez¹⁷⁸ elim vuşlata

Şabr olunur mı bu ḳadar ḫasrete

Felek dili şaldı yine¹⁷⁹ firḳate¹⁸⁰

¹⁷¹ Bu bend divanda 8. Bend olarak kaydedilmiştir.

¹⁷² Meyl edeli biz o: meyl edeliden beri ol, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁷³ dağ-ı elem dilbere: dağ u elem bir yere, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁷⁴ Eylesin: etmez iseñ, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁷⁵ Bu bend divanda 14. Bend olarak kaydedilmiştir.

¹⁷⁶ Gör: bak, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁷⁷ Derd-i ğam-ı: derd ü ğam-ı, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁷⁸ Neşleyem: N’eyleyem ermez ki, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁷⁹ Yine. yem-i, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁸⁰ Mecmuada 13 bend olan bu şiir divanda 16 benddir. Divanda olup mecmuada olmayan bendler aşağıdaki gibidir:

“9. Sen gideli ey meh-i süz-ı efgenim
Şu’lenüp döndü tenûra tenim
Yanmaḳ ise canıma minnet benim
Dâğ-ı derûn oldu gül ü gülşenim
Âh mine’l ‘ ışḳı ve ḫâlâtihi
Aḫraka ḳalbî bi-ḫarârâtihi
Mâ nazara ‘ aynî li-ğayrikum
Uḳsumu billâhi âyâtihi”

ŞARŖI-YI RAST

[DEDE EFENDİ]¹⁸¹

10'lu Hece Ölçüsü

[25a] 1. Dil bir güzele meyl itdi hele

Fāş etme ele sevdim ben seni

Gel gel dil sevdi seni amān

Rūyında beni amān ol-sīm-i gerdeni¹⁸²

Yağdı bendeni

2. Sammur gibi kâş on altıdır yāş

“12. Ben nice ketm eyleyem ey verd-i al
Hālimi bilmez mi benim ehl-i hāl
Yağdı ciğer-gāhımı dāğ-ı melāl
N’işleyem qalmanı bende mecāl
Āh mine’l ‘ışkı ve hālātihi
Ahraka qalbi bi-harārātihi
Mā nazarü’l ‘aynu li-ğayrikum
Uqsumu billāhü āyātihi”

“15. Ehl-i dilün ṭali‘ -i firüz imiş
Her şeb ü rüzu dem-i ne-rüz imiş
‘Aşq meğer süz-ı dil-efrüz imiş
Nār-ı maḥabbet ne ciğer-süz imiş
Āh mine’l ‘ışkı ve hālātihi
Ahraka qalbi bi-harārātihi
Mā nazarü’l ‘aynu li-ğayrikum
Aqşamu billāhü āyātihi” (Gürel, 1999: 552-554)

¹⁸¹ TRT rep no: 3359

¹⁸² Rūyında beni amān ol-sīm-i gerdeni: Rūyında beni ol-sīm-i gerdeni, *TRT rep no: 3359*

Gel eyleme fāş sevdim beñ seni

Eyzan

3. Raķib eyle gezme bağrımı ezme

Gel beni üzme sevdim beñ seni

Eyzān

-78-

BESTE-İ BEYĀŦİ¹⁸³

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Cām-ı lā' liñ şun peya pey hātrı mestāne yap

Bir ķadeh sāķiyā gel biñ yıķık virāne yap

Eylesün vaşlıñ ģarābāt ehlini¹⁸⁴ ma' mur şevķ

Gel kenār-ı siyne-i ' uşşaka ' işrethāne yap

Mim

-79-

ŞARĶI-YI MAHŪR

müstef' ilün / müstef' ilün

1. Ben göñlimi virdim saña

¹⁸³ TRT rep no: 2708

¹⁸⁴ Ehlini: illerin, TRT rep no: 2708

Raḥm eyle ey mihr ü baña

Ben ağlayub geldim saña

Raḥm eyle ey mihr ü baña

2. Çeşm-i siyāhıñ fitne-sāz

Būyında ne gel itme nāz

Gel derdime ol care-sāz

Eyzan

3. Derd-i derūnımsın sen ah

Afet-i nigāh çeşm-i siyāh

Gel derdimiñ dermānı ah

Eyzan

4. Q̄abul degil dil virmemek

Mümkin degil terk eylemek

Lāyık mıdır cevr eylemek

Eyzan

Mim

-80-

DER MAQAM-I NIŞĀBUR

[VĀŞIF]¹⁸⁵

fā' ilātün / fā' ilātün

- [25b] 1. Bir siyâh çerde cevândır
Hüsni mümtâz-ı cihândır
‘Aşkı gönülümde nihândır
Bunca dem bunca zamândır

Nazemin nevezemin degil gek ah u eninim

2. Ey benim gül berg-i alım
Kalmadı şabra mecâlim
Va‘d-i vaşl etsen de zârım¹⁸⁶
İ‘timâd etmem yalândır
Eyzan

3. Sensiz ey nâziñ¹⁸⁷ hırâmım
Ėamla gezer şubh u şâmım
Şekvâdan saña merâmım
Cüz‘i bir hâlim beyândır
Eyzan

¹⁸⁵ Enderunlu Vâsıf D. (Gürel, 1999: 409)

¹⁸⁶ zârım: cânım, *Enderunlu Vâsıf D.*

¹⁸⁷ nâziñ: rengin, *Enderunlu Vâsıf D.*

4. addũñ ey naħl-i nezāket¹⁸⁸

Ŗöyle ra' nā kim¹⁸⁹ kıyāmet

Sende kim¹⁹⁰ yoŖma kıyāfet

Ŗūr-ı maħŖerden niŖāndır

Eyzan

5. Hicr-i¹⁹¹ niĖāhı bī-amānı

Bir belā-yı nāĖehānı

VaŖıf ol ruħı revānı

Görürsin¹⁹² ammā kim cāndır¹⁹³

Eyzan

-81-

ŖARI¹⁹⁴

[ADLİ]¹⁹⁵

mefā' ilün / mefā' ilün

1. Aıldı ser-te-ser güller

¹⁸⁸ Birinci ve ikinci mısra takdim-tehirlidir.

¹⁸⁹ Kim: ki, *Enderunlu VāŖıf D.*

¹⁹⁰ Kim: ki, *Enderunlu VāŖıf D.*

¹⁹¹ Hicr: her, *Enderunlu VāŖıf D.*

¹⁹² Görürsin: görsen, *Enderunlu VāŖıf D.*

¹⁹³ Kim cāndır: ki ne cāndır, *Enderunlu VāŖıf D.*

¹⁹⁴ TRT rep no:41

¹⁹⁵ Sultan II. Mahmud “*Adli*” mahlası ile Ŗiirler yazmıŖtır. Ancak bir divan teŖkil etmemiŖtir.

Cihān pür berk ü bār oldı

Niçün şād olmasun diller

Yine evvel bahar oldı

2. Gel ey hırşīdi müstesnā

Kerem kııl itme istiğnā

Zaman ʿ işvedir zirā

Cemāliñ tīb-dār oldı

3. Efendim bādeler nūş it

Rebābıñ nağmesiñ gūş it

Ġammı dehri ferāmuş it

Günler teşnedār oldı

4. Bize şun sāğarı sāķi

Nebvede qalmasun baķi

Ferahnāk ile ʿ uşşākı

Çimenler dil-şikār oldı

Mim

-82-

ŞARĶI-YI DER MAĶAM-I SĀZ-KĀR

[ZİHNİ]¹⁹⁶

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Meclise gel dil-rubâyız bezmimize vir ziyâ

Yanmadayım hâliyâ' aqıñla dilrübâ

2. Nâr-ı firqâte düşüb başıma ğamlar o şüb

Derd-i derūnum çoşub

3. Raqs iderek kâh u kâh yenâku eylengâh

İtmede dil ah u vâh

4. *Zihni*'ye itme edâ yoluna cânım fedâ

Eyler isem ah vah

-83-

HİCÂZ-KÂR

[VÂŞIF]¹⁹⁷

müstef' ilün / müstef' ilün

1. Sen gibi bir sîmin-bilek

Görmüş degil çeşm-i felek

¹⁹⁶ TRT rep no: 7518

¹⁹⁷ Enderunlu Vâsıf D. (Gürel, 1999: 423)

Saňa fedâdır m̄-melek

2. Yoğ mişli ʻanberdir senũ¹⁹⁸

Ġayetle n̄zikdir tenũ

Nem var ise olsun senũ

3. Hiç bađma engelden baňa¹⁹⁹

Bu söz niȳzımdr saňa

Söyle ne isterseň baňa

4. Sen gibi bir meh peykeri²⁰⁰

Kim görse olmaz müsteri

İşte sana ş̄l-ı ʻin̄arı

5. Gönlüm saňa meyl itdi pek

*V̄āşıf*da h̄azz itmek gerek

Çek ğayrılardan el etek

Naqarat

Ağȳr ile ȳr olma tek²⁰¹

-84-

¹⁹⁸ Seniň: benũ, *Enderunlu V̄āşıf D.*

¹⁹⁹ Birinci ve ikinci mısra takdim-tehirlidir.

²⁰⁰ Bu bend divanda yoktur.

²⁰¹ Bu şiir divanda 4 benddir.

ĠAZEL-İ FİTNĀT²⁰²

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- [26b] 1. Neşve-i cām-ı muḥabbetle gönül nüş²⁰³ eyler
Çekilen derd ü ğamı cümle ferāmuş eyler
2. Bir niĝehle kıomadı derdimi taqrīre mecāl
Çeşm-i mestūn nice güyāları ḥāmūş eyler
3. Kıl ḥazer alma şaķın ' aşık-ı zariñ āhıñ
Seni bir şuḥ-ı sitemkāra felek dūş eyler
4. Hāle-i māh gibi sineye çekmiş mihri
Bezm-i vuşlatta o kim yāri derāĝūş eyler
5. Sen hemān gülşen-i ḥüsünde figān et cū hezār
Fitnāta derd-i dilüñ belki o gül gūş eyler

-85-

NAZİRE-İ REZMİ

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

²⁰² Fitnāt Hanım D. (Çeçen, 1996: 320)

²⁰³ Nüş: hoş, *Fitnāt D.*

1. Şebve-i berc leţâfetde o meh nâz eyler
Zühre-veş oc u nezâketde o pervâz eyler
2. Ğazabü'l-vedâ nigâhı kıomadı   arz-ı mecâl
O şuh hâlini   aşık naşıl âvâz eyler
3. Ğam degil bu dil maĥbuţımız eylerse figân
Suziş   aşk nice sâkitleri dem-sâz eyler
4. Cilve-i bizim tarâvetde o şeh-nâz etse
Buselikden dil-i ğam-dîdemiz ağâz eyler
5. V  ad edüp vişalini   uşşâka cefâ-pişe yine
Etmeyüp   ahde vefâ şimdi negebâz eyler
6. Çekilen çile-i   aşk ki olur şanma hebâ
Rezmî  bir g n olur kim seni hemrâz eyler
Mim

-86-

IT  A²⁰⁴

[NAHİFİ]²⁰⁵

²⁰⁴ Mecmuada ıt  a bařlıĥında yazılan bu Şiir divanda 7 beyitlik gazel olarak kaydedilmiştir.

²⁰⁵ S leyman Nahif  D. (Aypay, 1992: 121)

1. ande varsa aşı bī-are cānānīn arar

Derd-ile bīmār olan elbette dermānīn arar

anma raminden unar destini dil-i bīmārımız ol²⁰⁶

Ol kemān ebrū cigerde tīg-i²⁰⁷ mūjgānīn arar²⁰⁸

-87-

AZEL

[EREF]

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- [27a] 1. Görenler hāl-i diger günümü divāne derlermi

Duer bir gün buda mecnn gibi yābāme derlermi

²⁰⁶ Destini dil-i bīmārımız ol: destin dil-i mecrūhuma, *Nahīfī D.*

²⁰⁷ Tīg: tīr, *Nahīfī D.*

²⁰⁸ Bu iir divanda 7 beyittir. Divanda olup mecmuada olmayan beyitler aaıdaki gibidir:

“3. Verd-i gül-zāra okunmadan abānun adı var
Andelīb-i bī-nevānun rāz-ı pinhānın arar

4. Cān figān eyler seni zler hārim-i bāgda
Bülbül-i uride gya verd-i hāndānın arar

5. Dil hayālnle gāmun itse aceb mi cst-c
Her kii bu bezm-gāh-ı gāmda yārānın arar

6. emine almaz sipihrn mihr  māhın rz u eb
Aı-ı āvāre-hātır māh-ı tābānın arar

7. imdi itmezse szm ārāy-i g-ı abl
Bir gün ol āfet *Nahīfī* ben shān-dānın arar” (Aypay, 1992: 121)

2. attı fāsıķdır ol sırr alıa-1 rind arābāt kim
Mekān olmuş aña pay-1 am meyhāne derlermiş
3. Bilenler āmeti bālā-yı yari řahñ-1 gūlřende
Sehī addi yāniñda ol mihiñ ubāna derlermiş
4. uyām suzānlıgım hemvāre şem^ç bezm-i ubāna
İřitdim aıma ateř-i pūr set pervāne derlermiř
5. Ne bilsün ālını ehl-i ğamiñ bī-ğam olañ *Eşref*
şarab-1 ^ç aşla rüsvā gezer mestāne derlermiş

-88-

KIT^ç A

mefā^ç ilün / mefā^ç ilün / mefā^ç ilün / mefā^ç ilün

1. Efendim āñe-i dilde bu cāñım olmasun sensiz
Vücūdumda benim nām u niřānım olmasun sensiz
Eger cennet olursa mekānım olmasun sensiz
Muħassıl bir nefes cānım olmasun sensiz

-89-

‘ ACEM BÜSELİK²⁰⁹

8’li Hece Ölçüsü

1. Bu dil seni pek beğendi
Kim sevmez seni işitdi
Yoğdur ālemde mendendi
Kim sevmez dil işitdi

2. Servi sehi nazıñ teni
Helāk itdi dilber beni
Sever ‘ aşıkların seni
Eyzan

3. Dil-i vuslātın eyler dilin
Ġāyet ile bir şūh senin
Görmiş degil çeşm-i felek

4. Aşıkca bī hümmeṭā güzel
Meşrebce nāzın bī-bedel
Siyāhdır çeşm-i dilber el

²⁰⁹ TRT rep no: 2487

MERŞİYE-İ EL-MÜSEMMA ŞEHİDİ Fİ HAQQ-I SULṬĀN SELĪM EL-MAZLŪM²¹⁰

[AYNĪ]²¹¹

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- [27b] 1. ' Aksine devr eylesün Şimden-girü çarḥ-ı ' anid
Asumān geçsün zemine encüm olsun nā-bedid
Ebr-i zulmetde kālup gün görmesün eyyām-ı ' id
Mātem itsün qaralar geysün Şeb-i kadr-i sa' id
Māh-ı tībān olmasun mihr-i felekden müstefid
Bulmasun fer āfitāb-ı maṭla' -ı Őubḥ-ı ümid
Kālb ola dūd-ı siyāha pertev-i nūr-ı sefid
Aṭlas-ı çarḥ-ı kühen-sāl olmasun aṣlā cedid
Ceyb ü dāmān-ı Őafaq pür-ḥün olup ' ahd-i medid
Dem-be-dem kām aḡlasa²¹² ' ālem degül emr-i ba' id

Kerbela'ya döndürüp İstānbol'ı ḥıŐm-ı belid²¹³
Ḥān-ı Selim bir ālā-yı kavm-i Yezid itdi Őehid²¹⁴

²¹⁰ Merşiye-i el-Müsemma Şehidi Fi Haqq-ı Sulṭān Selim el-Mazlüm: Merşiye ve Tarih-i Őehadet-i Sulṭān Selim Ḥān-ı Ḥuld-ÅŐiyān, *Ayni D.*

²¹¹ Ayni D. (Arslan, 2004: 494-504)

²¹² Aḡlasa: aḡla, *Ayni D.*

²¹³ Kerbelā'ya döndürüp İstānbol'ı ḥıŐm-ı belid: Bir daḡi sen de cihāna baḡma ey çeşm-i ümid, *Ayni D.*

²¹⁴ Ḥān-ı Selim bir ālā-yı kavm-i Yezid itdi Şehid: Dem-be-dem kām aḡla kim Sultan Selim oldu Şehid, *Ayni D.*

2. Ateşe yansun gül-i gül-zâr-ı dehr-i bî-vefâ
Bülbül-i sūzânîñ olsun lânesi dūzâh-nümâ
Sînesinden lâleniñ dūr olmasun dâğ-ı cefâ
Sünbül-i dūd-ı siyâh-ı ğamda alsun dâ'imâ

Hırmen-i ezhârî iħrâk eylesün ber-i belâ
Gül ocağında semender âşiyân utsun şehâ²¹⁵
Ola berg-i ergavân şehbâl-i anūs-ı ezâ
Her giyâh-ı sebz olup bir kirm-i şeh-tâb-ı fenâ
Cümleten üşufe-yi murğ-ı ne' am itsün ğidâ
Olsun efâl-i emen kül öksüzi ser-tâ-be-pâ
Kerbela'ya döndürüp İstâbol'ı hım-ı belîd²¹⁶
Hân-ı Selîm bir âlâ-yı avm-i Yezîd itdi şehîd²¹⁷

3. Ah kim şatran devrân eyledi ol şâh-ı mât²¹⁸
Oldı mirât-ı ğubâr âlûde na' şe cihât
Hi ra göstermedi ferz u piyâde abl u ât
Nâle-i cânsuzdan ate kesildi kâinât

[28a] Eş şûr engizden zehr-i ebrâr mâ-i hayât

²¹⁵ Tutsun şehâ: tutsa revâ, *Aynî D.*

²¹⁶ Kerbelâ'ya döndürüp İstâbol'ı hım-ı belîd: Bir daı sen de cihâna bama ey em-i ümîd, *Aynî D.*

²¹⁷ Hân-ı Selîm bir âlâ-yı avm-i Yezîd itdi şehîd: Dem-be-dem an aqla kim Sulan Selîm oldu şehîd, *Aynî D.*

²¹⁸ Bu bend Aynî Divanında yoktur.

Yaqsın çāk itdi abā buldu saçın emhāt
Zār ider kehvān ḥasretde ğilemān u nebāt
Giryeden ḥayvān içinde bu kadar erām u şebāt
Qaldı hep neşv ü nemādan baĝde eşcār u nebāt
Nice ah itmez buña insān olan ey nīk zāt

Kerbela'ya döndürüp İstābol'ı ḥısm-ı belīd
Ḥān-ı Selīm bir ālā-yı kavm-i Yezīd itdi şehīd

4. Ol vücūd-ı nāzeniñ tábūt içinde ğarq-ı ḥūn²¹⁹
Važ^ç idüp seng-i muşallāya ricāl-i enderūn
Qıldılar ol şahı maĝfüruñ namāzın Müslimūn
Hep şehiden göçdigin itdi şehādet ḥāzırūn
Fātiḥa-ḥān fos oldu²²⁰ cemā^ç at ez-derūn
Arşa çıqdı nāle-i 'inna ileyhi rāci^ç un'
Menzil u qābre fiĝān u āhlardır reh-nümūn
Qalmadı nev^ç -i beşerde giryeden şabr u sükūn
Bayılup çok kimse oldu ḥayretinden ser-nigūn
Künc-i miḥnetde muḥibbānı olup zār u zebūn

²¹⁹ Bu bend Ayni D.'de 10. Bend olarak kaydedilmiştir.

²²⁰ Fos oldu: oldu rıkkatle, *Ayni D.*

Kerbelâ'ya döndürüp İstānbol'ı hışm-ı belīd²²¹

Hān-ı Selīm bir ālā-yı kavm-i Yezīd itdi şehīd²²²

5. Gıtdi ol řāh-ı şehīd ü hān mazlūm āh āh

Gıtdi ol fahr-ı mülūk-ı Āl-i Ořmān āh āh²²³

Gıtdi ol hān-ı²²⁴ a' zam Hāzret-i zillullāh

Gıtdi ol sultān 'ālem-i dāver řevker²²⁵ penāh

Gıtdi ol iskender-i devrān 'adālet-dest-gāh

Gıtdi ol mihr-i sipihr salţanat encüm-sipāh

Gıtdi ol řāhen-şeh-i Dārā-ħaşem Cemřīd-cāh

Gıtdi ol řuţb-ı dil-āgeh Ĥusrev-i pür-intibāh

Gıtdi ol Mehdi-i vaqt ammā benim hālim tebāh

'Ālemiñ şopdı kıyāmet başına bī-iřtibāh

[29b] Kerbelâ'ya döndürüp İstānbol'ı hışm-ı belīd

Hān-ı Selīm bir ālā-yı kavm-i Yezīd itdi şehīd²²⁶

²²¹ Kerbelāya döndürüp İstānbol'ı hışm-ı belīd: Bir dağı sen de cihāna başma şeşm-i ümid, *Aynī D.*

²²² Hān-ı Selīm bir ālā-yı kavm-i yezīd itdi şehīd: Dem-be-dem şan ağla kim Sultān Selīm oldu şehīd, *Aynī D.*

²²³ āh āh: vāh vāh, *Aynī D.*

²²⁴ Hān: ĥākān, *Aynī D.*

²²⁵ şevker: keşver, *Aynī D.*

²²⁶ Bu beyit *Aynī D.*'de:

Bir dağı sen de cihāna başma ey şeşm-i ümid

Dem-be-dem şan ağla kim Sultān Selīm oldu şehīd

Olarak kaydedilmiştir.

6. Yerde eşnâf-ı beşer gökde sürüşân ağladı
Şābit ü seyyāre vü²²⁷ hūrşīd-i rahşān ağladı
Ra^c d u berk ü berf ü yahçe ebr ü bārān ağladı
Bülbül ü gül-berg-i bār²²⁸ ezhār-ı bustān ağladı
Şubḥā dek pervānelerle şem^c u suzān ağladı
Mescīd ü büt-ḥānede gebr ü müselmān ağladı²²⁹
Dini ayrı ademini Rum u Yahūdan ağladı
Murğ u māhī mār u mūr u cümle ḥayvān ağladı²³⁰
Baḥr u berr kūh u ḥacer deşt ü beyābān ağladı
Būd u nā-būd cihān kevn ü mekān k̄ān ağladı
Kerbelā'ya döndürüp İstābol'ı ḥışm-ı belīd
Ḥān-ı Selīm bir ālā-yı k̄avm-i Yezīd itdi şehīd²³¹

7. Bir şeh-i ġāzi mücāhid-fī-sebilillāh idi
Bir ḥıdīv-i şaf şekin²³² Rüstem-veġa Cem-cāh idi

²²⁷ seyyāre vü: seyyāreler, *Aynī D.*

²²⁸ Bülbül ü gül-berg-i bār: Berg ü bār eşcār u bāġ, *Aynī D.*

²²⁹ Bu beyit *Aynī D.*'de aşağıdaki gibidir:

Bülbül ü gül kumrı vü serv-i ḥırāmān ağladı

Şubḥā dek pervānelerle şem^c -i sūzān ağladı

²³⁰ Bu beyit *Aynī D.*'de aşağıdaki gibidir:

Murğ u māhī mār u mūr u cins-i ḥayvān ağladı

Mescīd ü büt-ḥānede gebr ü müselmān ağladı

²³¹ Bu beyit *Aynī D.*'de:

Bir daḥi sen de cihāna baġma ey çeşm-i ümid

Dem-be-dem k̄an ağla kim Sulṭān Selīm oldı şehīd

Olarak kaydedilmiştir.

²³² Şaf şekin: Cem-ḥaşem, *Aynī D.*

Bīm u ahrından  adūnuñ kārı āh u vāh idi
Nāzım-ı k̄nūn-ı devlet ceyš-perver Őāh idi
Gittiği yol menzıl-i²³³ Őer a varır Şeh-rāh idi
Aña tabi olmayanlar bir alay güm-rāh idi

Āsumān ol Őāh-ı  āli rütbeye dergāh idi
Pas-bān-ı taht-ı bahtı āfitāb u māh idi
Bir kerāmet-pīŐe Őāhib-āl u dil-āgāh idi
āsılı bir ub-ı devrān  ārif-i billāh idi

Kerbelā'ya döndürüp İstābol'ı hışm-ı belīd
ān-ı Selīm bir ālā-yı avm-i Yezīd itdi Őehīd²³⁴

8. On touz yıl pādiŐahlık itdi ol Őāh-ı güzīn
Lütf ile ıldı cihānı kām-rān u ām-bīn
Eyledi ilaŐla²³⁵ celb-i ulūb-ı  ārifīn
İtdi Őıd u cānla²³⁶ o idmet-i dīn-i mübīn
Buldı fer devrinde Őer -i²³⁷ Fahrü'l-mürselīn
Oldı ayfā tāc u tahtı terk idüp  uzlet-niŐīn

²³³ Gittiği yol menzil-i: Meslek-i ser-menzil-i, *Aynī D.*

²³⁴ Bu beyit *Aynī D.*'de:

Bir daı sen de cihāna bama ey eŐm-i ümid
Dem-be-dem an aqla kim Sulān Selīm oldu Őehīd

Olarak kaydedilmiştir.

²³⁵ İlāsla: ilās ile, *Aynī D.*

²³⁶ cānla: cān ile, *Aynī D.*

²³⁷ Őer i: mir-i Őer -i, *Aynī D.*

[29a] aldı on drt ay Şeb-i fratde giryn u enn
Őkr-i Yezdn eyleyp oldu ibdetde mekn
Zt-ı pki oldu aır gevher-i genc-i zemn
a Ta' l abrn itsn ravz-ı hld-ı bern

Kerbel'ya dndrp İstnbol'ı hışm-ı beld
Hn-ı Selm bir l-yı avm-i Yezd itdi Őehd²³⁸

9. Buldı bu tennr-ı tfn-hz-i eŐmim b u tb
Bezm-i amda cn kebb oldu gzim yaşı Őarb²³⁹
Nr-ı am saı olup lat-ı ciger nul-i ' azb
Saar-ı dilde Şerer-pŐ olmada her bir abb²⁴⁰
Na' ra-i mestnemizdir hy u hy-ı izırb
Eyledim h u enni name-i eng  rebb²⁴¹
Sine-i sznım oldu def-zen-i pr-iltihb
Her mjem dest-i nigh-ı amda ny-ı Şu' le-tb²⁴²

²³⁸ Bu beyit Ayn D.'de:

Bir daı sen de cihna bama ey eŐm-i mid
Dem-be-dem an ala kim Suln Selm oldu Őehd

Olarak kaydedilmiştir.

²³⁹ Bu beyit Ayn D.'de:

Őaar-ı dilde Şerer-pŐ olmada her bir abb
Bezm-i amda dil kebb oldu gzim yaşı Őarb

olarak kaydedilmiştir.

²⁴⁰ Bu beyit Ayn D.'de:

Buldı bu tennr-ı tfn-hz-i eŐmim b u tb
Nr-ı am saı olup lat-ı ciger nul-i ' azb

Olarak kaydedilmiştir.

²⁴¹ Bu beyitin birinci msras ile ikinci msras takdim-tehirlidir.

²⁴² Bu beyitin birinci msras ile ikinci msras takdim-tehirlidir.

Âteş-i fūrkatde cān raqs-āver-i pūr-piç ü tīb

Ḥayf kim oldum ḥumār-ı ye'sle²⁴³ ḥāne ḥarāb²⁴⁴

Kerbelā'ya döndürüp İstānbol'ı ḥıṣm-ı belīd

Ḥān-ı Selīm bir ālā-yı kavm-i Yezīd itdi şehīd²⁴⁵

10. Eşkiyā kim bir ālā-yı ḥıncır pūr-lā' net imiş²⁴⁶

Bir süri maymūn z'āt u [...] şuret imiş

Bir bölük çingāne u bi'ar ve bir sired imiş

Bir berü ḥamāl imiş dilān bī'afet imiş

Fitne-i çevāhil şeķāvet bir fenā millet imiş

Cāhil u müfsid u mezur şaḥīb tahmit imiş

Terīñ bī imiş ikrād pūr zillet imiş

²⁴³ Ye'sle: ye's ile, *Aynī D.*

²⁴⁴ Bu beyitin birinci mısrası ile ikinci mısrası takdim-tehirlidir.

²⁴⁵ Bu beyit *Aynī D.*'de:

Bir daḥi sen de cihāna baķma ey çeşm-i ümid

Dem-be-dem ķan aĝla kim Sulṭān Selīm oldı şehīd

olarak kaydedilmiştir.

²⁴⁶ Bu bend yerine mecmuada olmayıp *Aynī D.*'de olan bend aşıĝıdaki gibidir:

13. Āh kim oldı şehīd ol şāh-ı memdūhū's-sıfāt

Mātemiyle hep ciĝer-süz oldı ehl-i şeş cihāt

14. Aĝladı gehvāre-i ḥasretde ĝılmān u benāt

Yaķasın çāk itdi ābā yoldı şaçın ümmehāt

15. Aķdı birden çeşme-sār-ı çeşm-i ḥulķ-ı kā'ināt

Oldı zehr-āmiz eşk-i şürdān mā'i ḥayāt

16. Kaldı hep neşv ü nemādan yek-ser eşcār u nebāt

Nice āh itmez bu ḥāle merd olan ey nīk-zāt

17. Ḥaşılı bir ḥāle girdik istedi herkes memāt

Giryeden insān içinde kalmadı şabr u şeḃāt

18. Bir daḥi sen de cihāna baķma ey çeşm-i ümid

Dem-be-dem ķan aĝla kim Sulṭān Selīm oldı şehīd

Zālīm u ‘azār imiş huzūr-ı bî şefkat imiş

Deşm-i dīn u mebīn u hāis devlet imiş

Rūm tīnet ermenī seyret çift hılkat imiş

Kerbelā’ya döndürüp İstābol’ı hışm-ı belīd

Hān-ı Selīm bir ālā-yı kavm-i Yezīd itdi şehīd²⁴⁷

11. Ah elinden ey felek senden kime şekvā idem

Zār u giryān başıma haşīri yaqub da‘ va idem²⁴⁸

[29b] Sūziş izhār eyleyüp dehri cānim asa idem

Cūy-ı bār-ı dide-i ğam didemi icrā idem

Ağlamağdan ‘ālemi müstağrağ-ı deryā idem

Eyleyüp çāk-ı giribān-ı derdini ifşā idem

Ser-nüviştım hāli bir²⁴⁹ mecmu‘ a-ı kübrā idem

Hūn-ı çeşmimle varup bir ‘arz-ı hāl imlā idem

‘*Ayniyā* dağ-ı dil-i sūzānımı imzā idem

Çutb-ı ‘ālem²⁵⁰ pādīşāh-ı vağte ben i‘tā idem²⁵¹

Kerbelā’ya döndürüp İstābol’ı hışm-ı belīd

²⁴⁷ Bu bend Aynī D.’de yoktur.

²⁴⁸ Zār u giryān başıma haşīri yaqub da‘ va idem: Başıma yaqub haşīri āh ile da‘ va idem, *Aynī D.*

²⁴⁹ hāli bir: ketp idüp, *Aynī D.*

²⁵⁰ ‘ālem: devrān, *Aynī D.*

²⁵¹ Bu beyitin birinci mısrası ile ikinci mısrası takdim-tehrirlidir.

Hân-ı Selîm bir âlâ-yı kıavm-i Yezîd itdi şehîd²⁵²

12. Ey hüdavend-i ‘azimü’ş-şân u Behrâm-intikâm
Vey şehen-şâh-ı kerem²⁵³ dâver-i gerdün-maķâm
Öyle giryânım ki gülmem ‘ömrüm olunca tamâm
Öyle maķzûnım ki şad olmam ilâ-yevmi’l-kıyâm
Eyledim âfâķı pür-hûn ağlamakdan şubḥ u şâm
Encüm-âsâ çeşmime uyķu ḥarâm oldu ḥarâm
Şâķi devrân elinden içdigim semdir müdâm
Bezm-i ğamda ḥaşre dek almaz demâğım bûy-ı kâm
Eyledim ben âh u feryâd itmegi çün iltizâm
Mâtem itsün ağlasun yansun yakılsun ḥâş u ‘âm

Kerbela’ya döndürüp İstânbol’ı ḥışm-ı belîd

Hân-ı Selîm bir âlâ-yı kıavm-i Yezîd itdi şehîd²⁵⁴

13. Ey mülükûñ ‘azamı şahen-şeh-i kişver-sitân
Vey cihânıñ padişâhı ḥusrev-i Cemşid-şân
Bir oñulmaz derde düşdüm çâresi yok el-aman

²⁵² Bu beyit Aynî D.’de:

Bir daḥi sen de cihâna bakma ey çeşm-i ümid
Dem-be-dem kıan ağla kim Sulṫân Selîm oldu şehîd

olarak kaydedilmiştir.

²⁵³ Kerem: mükerrerem, *Aynî D.*

²⁵⁴ Bu beyit Aynî D.’de:

Bir daḥi sen de cihâna bakma ey çeşm-i ümid
Dem-be-dem kıan ağla kim Sulṫân Selîm oldu şehîd

olarak kaydedilmiştir.

Başıma seng-i belâ yağmağda rûzân u şebân
Berğ-i ahım ateş-efşân-ı cihân hâlim yamân
Sîne suzân dîde giryân dil perişân-ı fiğân
Her müjem pây-ı²⁵⁵ nıgehde bir muğaylân-ı nihân
Cism ü cânım âteş-i hasretde biryân her zamân

[30a]

Lerze-nâk oldı fiğânımdan zemîn ü asumân
Eyledim bu maṭla^c -ı şeb-tâ-seher vird-i zebân

Kerbelâ'ya döndürüp İstābol'ı hışm-ı belîd
Hân-ı Selîm bir âlâ-yı kavm-i Yezîd itdi şehîd²⁵⁶

14. Ey şeh-i mülk-i ' adâlet hân-ı maḥmûdü'ş-şiyem
Vey hıdîv-i muḥterem sulṭân-ı memdühü'l-ümem
Mâlik-i mülk-i velâyet şâhib-i seyf ü kalem
Pâdişâh-ı heft kişver ḥusrev-i ferrûh-ḳadem
Behmen-i ḳal^c a-güşâ Efrâsiyâb-ı Cem-ḥaşem
Şaf-der-i encüm-sipeh ḥâḳân-ı İskender-^c alem
Erdşîr-i şîr-efgen Dâver-i Rüstem-ḥadem
Şah-ı efser baḥş-ı sulṭân-ı ' Arab hân-ı ' Acem
Mehdi-i şâhib-ḳırân u ḳahramân-ı pür-himem

²⁵⁵ pây-ı: deşt-i, *Aynî D.*

²⁵⁶ Bu beyit *Aynî D.*'de:

Bir daḫi sen de cihâna baḳma ey çeşm-i ümid
Dem-be-dem ḳan ağla kim Sulṭân Selîm oldı şehîd
olarak kaydedilmiştir.

Ġam degildir eşm-i ‘ alem kan dokerse dem-be-dem

Kerbela’ya dondurp İştanbol’ı hışm-ı belid

Han-ı Selim bir ala-yı kavm-i Yezid itdi řehid²⁵⁷

15. Ey cenb-ı şehriyr-ı kam-kr-ı rzgar

Vey cihn-bn-ı zamn sultn-ı gerdn iktidr

Asitnnla ider arh-ı mu‘alla iftihr

Eylemişdir kudsiyn derghn cy-ı karr

Afitb-ı bahtn olmuş ‘leme pertev-nisr

Nr-ı feyzinden olur şubh-ı tecelli²⁵⁸ aşikr

şem‘i bezm-i enveriinden mh u encm tb-dr

İrşr cnd-i mel‘ ik sana rz-ı kr-zr

Giryeden hli degil bu hznle²⁵⁹ ebr-i bahr

Mihr  meh ser-geştedir bu derd ile leyl  nehr

Kerbela’ya dondurp İştanbol’ı hışm-ı belid

Han-ı Selim bir ala-yı kavm-i Yezid itdi řehid²⁶⁰

²⁵⁷ Bu beyit Ayni D.’de:

Bir dahi sen de cihna bağma ey eşm-i mid
Dem-be-dem kan ağla kim Sultn Selim oldi şehid

olarak kaydedilmiştir.

²⁵⁸ Tecelli: sa‘ det, *Ayni D.*

²⁵⁹ Hznle: hzn ile, *Ayni D.*

²⁶⁰ Bu beyit Ayni D.’de:

Bir dahi sen de cihna bağma ey eşm-i mid
Dem-be-dem kan ağla kim Sultn Selim oldi şehid

olarak kaydedilmiştir.

16. Ey fūrūġ-1 āfitāb-1 āsumān-1 taht u t̄ac
Vey ʿ adāletde cenāb-ṣāh nūṣer-vān mizāc²⁶¹
Devr-i ʿ adliñde iderler ab-1 ateṣ imtizāc
Cemʿ olurlar her gice pervāne vü nār-1 sirāc

[30b] Aḫz idüp s̄aʿ ir düvelden zūr ile bāc u ḫarāc
Sen bu dīn u devlete virdiñ nizām u ibtihāc
Heybetinden çölde ṣīri sıtma tutmuṣ nā-mizāc
Ṭabʿ m̄na isnād ile mirʿ at-1 İskender zücāc
İltifātūñla ḫumāṣ-1 maʿ rifet buldı revāc
Ey ṭabībim yāre-i sīnem ḫabul itmez ʿ ilāc

Kerbelā'ya döndürüp İstānbol'ı ḫıṣm-1 belīd
Ḥān-1 Selīm bir ālā-yı ḫavm-i Yezīd itdi ṣehīd²⁶²

17. Ey mülūkün emcedi ṣāhān-1 dehrīñ ʿ alemi
Vey cemīʿ -i rūy-1 ʿ arzīñ pādiṣāh-1 ʿ aẓamı²⁶³
Çeṣm-i ʿ ālem görmedi sen gibi ṣāh-1 mülhemi²⁶⁴

²⁶¹ Vey ʿ adāletde cenāb-ṣāh nūṣer-vān mizāc: Vey ʿ adālet-pīṣe ṣāhen-ṣāh-1 Fārūki-mizāc, *Aynī D.*

²⁶² Bu beyit *Aynī D.*'de:

Bir daḫi sen de cihāna baḫma ey çeṣm-i ümid
Dem-be-dem ḫan aġla kim Sulṭān Selīm oldı ṣehīd

olarak kaydedilmiştir.

²⁶³ ʿ aẓamı: mülhemi, *Aynī D.*

²⁶⁴ *Aynī D.*'de bu beyit 99. Beyitin ilk mısrasında kaydedilmiştir.

Keşf ü ilhâm u kerâmetle pür itdin ‘alemi²⁶⁵

Olsalar irşâd ederdiñ Bâyezîd ü Edhemi²⁶⁶

Dergeh-i lütfiñda derbân eylemezsın şânemi²⁶⁷

Bir ser-i engüştle²⁶⁸ mağlup edersin Rüstemi

Hük-m-i cân baħşın ider tiryâk zehr-i erķamı

Nuķ-ı dârü-yı şifâ-sâzın ider sükker semi

Çekdiler tîg-i Yezîd’i seyf-i İbn-i Mülçemi

Kerbelâ’ya döndürüp İstâbol’ı hışm-ı belîd

Hân-ı Selîm bir âlâ-yı kavm-i Yezîd itdi şehîd²⁶⁹

18. Ey gül-i gülzâr-ı dîhîm ü serîr u salţanat

Vey hümâ-yı evc-i şevket²⁷⁰ şâh-ı vâlâ-menķabet

Āsumân-mesned mu‘ allâ-câh kerrübî-sifât

Saňa maħşûş u müsellemdir nizâm-ı memleket²⁷¹

Ķalmamışdır dergehiñden ğayrı cây-ı ma‘ delet²⁷²

Menba‘ -ı ‘ayn-ı kerâmîñ²⁷³ kân-ı lutf u mekrümet²⁷⁴

²⁶⁵ Ayni D.’de bu beyit 98. Beyitin ilk mısrasında kaydedilmiştir.

²⁶⁶ Ayni D.’de bu beyit 98. Beyitin ikinci mısrasında kaydedilmiştir.

²⁶⁷ Şanemi: Hâtemi, *Aynî D.*

²⁶⁸ Engüştle: engüşt ile, *Aynî D.*

²⁶⁹ Bu beyit Aynî D.’de:

Bir daħi sen de cihâna baķma ey çeşm-i ümid

Dem-be-dem ķan aĝla kim Sulţân Selîm oldı şehîd

olarak kaydedilmiştir.

²⁷⁰ Şevket: devlet, *Aynî D.*

²⁷¹ Bu beyit Aynî D.’de 105. Beyitin ikinci mısrasında kaydedilmiştir.

²⁷² Bu beyit Aynî D.’de 106. Beyitin ilk mısrasında kaydedilmiştir.

²⁷³ kerâmîñ: kerâmet, *Aynî D.*

²⁷⁴ Bu beyit Aynî D.’de 104. Beyitin ikinci mısrasında kaydedilmiştir.

Devletiñde ehl-i ʿilm erbāb-ı ʿirfān mültefet²⁷⁵

Evc-i iḳbālīñ hümāya āşiyān-ı meymenet²⁷⁶

Ḳalb-i şāfiñ mekteb-i ʿilm ü kemāl ü maʿrifet²⁷⁷

Yok imiş anlarda imān u diyānet merḫāmet

Kerbelā'ya döndürüp İstānbol'ı hışm-ı belīd

Ḥān-ı Selīm bir ālā-yı ḳavm-i Yezīd itdi şehīd²⁷⁸

19. Ey fūrūḡ-ı mihr-i şevket sāye-i Rabb-i Mecīd

Vey ḫıdīv-i maʿdelet güster cihān-bān-ı Ferīd²⁷⁹

[31a] Sen tūfeng atup nişān urduḳca²⁸⁰ ber-vefk-i sedīd

Ruḫ-ı Behrām eyledi taḫşīn-i bī-güft ü şenīd

Şeyḫ ü Vaşşaf itseler ḫıdmet saña ʿahd-i medīd

Ḥaṭṭıñla inşāña taḳlīd eylemek emr-i baʿid

Senden ögrensün kemāl-i rüşdi Hārūnü'r-reşid

İtmede şāhān ʿālem-i bāb lüṭfuñda ümid²⁸¹

Ḳuvvetiniñ tariḫi bu mışrā' dan oldı māberīd²⁸²

²⁷⁵ Bu beyit Aynī D.'de 107. Beyitin ilk mısrasında kaydedilmiştir.

²⁷⁶ Bu beyit Aynī D.'de 105. Beyitin ilk mısrasında kaydedilmiştir.

²⁷⁷ Bu mısra Aynī D.'de yoktur. Bu mısra yerine Ayni D.'de aşağıdaki mısra kaydedilmiştir:

Ḳalmamışdır dergehiñden ğayrı cā-ı mā' delet

²⁷⁸ Bu beyit Aynī D.'de:

Bir daḫi sen de cihāna baḳma ey çeşm-i ümid

Dem-be-dem ḳan ağla kim Sulṭān Selīm oldı şehīd

olarak kaydedilmiştir.

²⁷⁹ Ferid: caḫīd, *Aynī D.*

²⁸⁰ Urdukca: urdukda, *Aynī D.*

²⁸¹ Bu beyitin ilk mısrası ve ikinci mısrası takdim-tehrirlidir.

²⁸² Ḳuvvetiniñ tariḫi bu mışrā' dan oldı māberīd: Oldı bu mışradan tāriḫ-i fevti müstefīd, *Aynī D.*

Dāver-i ʿālem cenāb-ı Şeh Selim oldu şehīd

Kerbelā'ya döndürüp İstānbol'ı hışm-ı belīd

Hān-ı Selīm bir ālā-yı kavm-i Yezīd itdi şehīd²⁸³

20. Ey şehān-ı ʿāleme būs itdiren pāy-ı semend

Vey iden zam²⁸⁴ mülkine arz ʿadūdan kūy u kend

Tāb-ı kahr u lutfuñ ile²⁸⁵ bahrı āteş zehri khand

Hātif-i ğayb u zaferden geldi bir şavt-ı bülend²⁸⁶

Eşkiyā kim devr-i ʿadliñde olur mı behre-mend²⁸⁷

Vālīd-i cennet mekānıñ eyledi kahr-ı levend

Sen şeh-i mazlumıñ itdin kātılānıñ aḡz u bend

Pāyına zencīr urdun boynına taḡdıñ kemend

Başlarıñ kesdiñ cihāna virdi tīġiñ nuş u pend

Bir ğazā itdin ki rūh-ı Murtaza kıldı pesend

Kerbelā'ya döndürüp İstānbol'ı hışm-ı belīd

Hān-ı Selīm bir ālā-yı kavm-i Yezīd itdi şehīd²⁸⁸

²⁸³ Bu beyit Aynī D.'de:

Bir daḡi sen de cihāna baḡma ey çeşm-i ümid
Dem-be-dem kan aḡla kim Sulṭān Selīm oldu şehīd

olarak kaydedilmiştir.

²⁸⁴ Zam: ğam, Aynī D.

²⁸⁵ İle, eyler, Aynī D.

²⁸⁶ Bu mısra Aynī D.'de 117. Beyitin ilk mısrasında kaydedilmiştir.

²⁸⁷ Bu mısra Aynī D.'de 116. Beyitin ilk mısrasında kaydedilmiştir.

²⁸⁸ Bu beyit Aynī D.'de:

Bir daḡi sen de cihāna baḡma ey çeşm-i ümid
Dem-be-dem kan aḡla kim Sulṭān Selīm oldu şehīd

21. Hâk Ta‘âla ‘ömr ü dîn ü şevketiñ mizdâd ide

Qalbiñi mesrûr idüp düşmenleriñ Nâ-şâd ide

Devlet-i ser-keşleri fermanıña münkâd ide²⁸⁹

Leşkeriñ manşûr idüp iklimini âbâd ide

Berq-i qahrñiñ mülk-i ‘adâ-yı yâqub ber-bâd ide

Sen ğazâ itdükçe cünd-i qudsiyân emdâd ide²⁹⁰

Bîm-i tiğ-ı cân-sitâniñdan ‘adû feryâd ide²⁹¹

Qanda ‘azm itseñ seni Hızrı nebî irşâd ide

Tiğiñi her demde nabz-ı devlete feşşâd ide

Kör olup ehl-i şekâ sâ‘illiñi mu‘tâd ide

Kerbela’ya döndürüp İstâbol’ı hışm-ı belîd²⁹²

Hân-ı Selîm bir âlâ-yı qavm-i Yezîd itdi şehîd²⁹³

Olarak kaydedilmiştir.

²⁸⁹ Bu beyitin ilk mısrası ve ikinci mısrası takdim-tehrirlidir.

²⁹⁰ Bu mısra Aynî D.’de 124. Beyitin ilk mısrasında kaydedilmiştir.

²⁹¹ Bu mısra Aynî D.’de 123. Beyitin ikinci mısrasında kaydedilmiştir.

²⁹² Bu beyit Aynî D.’de:

Bir daği sen de cihâna bakma ey çeşm-i ümid

Dem-be-dem qan ağla kim Sulţân Selîm oldı şehîd

Olarak kaydedilmiştir.

²⁹³ Mecmuada 21 bendden oluşun bu şiir şairin divanında 22 benddir. Divanda olupta mecmuada olmayan bend aşağıdaki gibidir:

127. İşte budur Hâk Ta‘âlâdan recâ vü mültemes

Ehl-i İstânbûla muhtâc olmasun kes bir nefes

128. Bir süri dünyâ-perest iqbâle cân virmiş teres

Olmadı bir kimse imdâda gelüp feryâd-res

129. Ol gül-i ra‘nayı pâ-mâl itdi hayfa har u has

Yok mudur cân kırtaran âdem deyu çok virdi ses

130. Sârbân-ı mevt aşmış üstür-i ‘ömre ceres

Kesdi cânından ümîd Allâh bes bâkî heves

131. Uçdı murğ-ı rûhi bâğ-ı cennete qaldı kafes

Qalmamış dünyâda aşlâ rahm u şefkat sözi kes

Mim

-91-

ŞARKI

HÜSEYNİ ' AŞİRÂN²⁹⁴

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

[31b] 1. Ey şeh-i mümtāz-i milk-i hüsn ü an

Sāye-i lütfunda zevk etsün cihān

Sen otur kaçır-ı şafāda gül hemān

2. Zīb u fer virsün cihāna tal' atıñ

' Ālemi tutsun fūrūğı şevketiñ

Bendeler olsun çerāğ-ı ni' metiñ

3. Zevk u şevk olsun bezm-i maħremiñ

Müjde-i nuşretle olsun her demiñ

Nūr-ı çeşmiñ efendim ' ālemiñ

4. Neşe-i yāb ol çaldırub kāh ince-sāz

Nāy-ı tanpur u kemān deñile birāz

Derdine sesiñ cihāniñ çāre-sāz

132. Bir daği sen de cihāna bakma ey çeşm-i ümīd

Dem-be-dem kan ağla kim Sultān Selīm oldu şehīd

²⁹⁴ TRT rep no: 4272

Naķarāt

Sāye-i luġfinda zevķ itsün cihān

-92-

ŞARĖI-YI SERHENG ʿ ABDULLAH ENĖA DER MAĞAM-I AŞFİHĀNİŅ

[VĀŞIF]²⁹⁵

fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilün

1. Nev-bahār eyyāmı geldi ey gül-i bağ-ı merām
Ėaġır-ı mecnūnla gülşenden baña ʿ aġf-ı licām
Hem²⁹⁶ temāşāya-yı şhelān²⁹⁷ oldı şaf-beste kıyām
Seyre ıķıĖ gūlzāra serviler gibi eyle Ėırām
2. Sūnbül-i zūlfūñ hevāsıyla havālar sūnbūli
RuĖlaruñ yādıyla gülşen geydi reñg-i gūlgūli
Reh-gūzār-ı Ėūsnüne baķdırma ıeşm-i būlbūlü
3. ʿ Ālem-i ab eyle Gōkşūdan olup zevrāk-sūvār
Ėıl Ėalender Bağıesin tā subĖa dek cāy-ı Ėarār
Sen şafā-yı māh-tāb etdikce hū ıeksün hezār

²⁹⁵ Enderunlu Vāsıf D. (Gürel, 1999: 430-431)

²⁹⁶ Hem: hep, *Enderunlu Vāsıf D.*

²⁹⁷ şhelān: nihālān, *Enderunlu Vāsıf D.*

4. Gisuvānuñ ziver-düş eyle şebbūlar gibi
‘Āşıkā rām ol remīde olma ahūlar gibi
Pāyına aqsūn dil-i *Vāşif*daḥi cūlar gibi

-93-

İLĀHĪ

8’li Hece Ölçüsü

[32a] 1. Bulunmaz bu derdiñ çāresi
Bī-çāre gön̄lüm neylesün
Ulaşdı ‘aşkıñ cānıma
Avāre gön̄lüm neylesün

2. Cānāna vāşıl olmadı
Cānımda tākāt kalmadı
Andan teselli bulmadı
Seyyāre gön̄lüm neylesün

3. Encam gibi dāim döner
Kāhı çıkar kāhı iner
Durmaz gice gündüz niyāz
Pervāne gön̄lüm neylesün

4. Terk itdi cemle pişesün

Artdı ğam-1 endişesün

Şandırdı nurı şîşesün

Şad-bâre gönlüm neylesün

Mim

-94-

İLAHÎ MAHYA MAHYA

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. Bırakdım 'aşkıñla nâm-1 'arım yâ ResûlAllâh
Unutırım şavkıñla cümle kârım yâ ResûlAllâh
2. Bu gönlüm bülbülü aşlâ cihâññ bâğına bakmaz
Seni görmek gülistânım arârım yâ ResûlAllâh
3. Derûnım hânesi yandı dehânım çıkdı eflâkı
Dem-a-dem haddin aşdı ah u zârım yâ ResûlAllâh
4. Bu maHYA bende ne rahm it firâkıñ nârına düşmüş
Kâtî hayâli zamân oldu yanarım yâ ResûlAllâh

Mim

-95-

İLAHÎ HÜDÂ-YI SEYYİD MAHMÛD EFENDİ KÛDDİSE SIRRIHÛ

1. Olmayıcak senden 'aṭā

Ḳul neylesün yā Rabbenā

Dāim işi sehv ü ḥaṭā

Eyzan

2. İster seni cān bülbülü

Lākin erişmez 'aḳl eli

Ger açı vermezseñ yolu

Eyzan

3. Kim ğamda kim raḥatdadır

'Ālem buña ḥayrettedir

Hep ḳabza-i ḳudrettedir

Eyzan

4. Kim ki ezel didi belā²⁹⁹

Andan 'ırāğ oldı belā

Allāhü yef' alu mā-yeşā

Eyzan

²⁹⁸ AzİZ Mahmūd Hūdāyi D. (Tatcı, Yıldız, 2005: 97-98)

²⁹⁹ Divanda 5. Bend olarak kaydedilmiştir.

5. Hâk añlamak merd işidir³⁰⁰

Şıgmaz ʿ aqıl nerd işidir

Çün Şaniʿ i Ferd işidir

Eyzan

6. *Enteʿl-Kerîmüʿl-Müsteʿân*

Enteʿr-Raūfu küllü ān

İhsānîna qaldıq hemān

Eyzan

7. Uçsa kafesden ʿ andelîb

Qoma Hüdāyi-yi ğarîb

Et gülşen-i vaşlñ naşîb

Qul neylesün yā Rabbenā

Mim

-96-

BESTE-İ NİĞÂR³⁰¹

8ʿli Hece Ölçüsü

[33a] 1. Tıtdı cihānı şöhretim

³⁰⁰ Divanda 4. Bend olarak kaydedilmiştir.

³⁰¹ TRT rep no: 10725

Ben mişli yok bir âfetim

Ağyâr ile yok ülfetim

2. La‘ l-i lelim bir bâdedir

Derd ehline ümâdedir

‘ Alem baña üftâdedir

Eyzan

3. Şebbû gibi giysularım

Sünbül gibi her mülerim

Kim koçlamaz gül-rûlerim

Eyzan

4. Gül-rûhlerim gülşende gör

Bülbüllerim nâlende gör

‘ Uşşâkı gel sen bende gör

Eyzan

5. Hâkķı gibi bir bir şâdıķım

Olsa ‘ acemi ‘ âşıkım

Hübâna elbet fâikim

Eyzan

ŞARKI

[ADLİ]

müstef' ilün / müstef' ilün

[33a] 1. Gönlüm o şuḥı gül-izār
‘Aşkıñla itdi çün hezār
Olmaz cihānda böyle yār

2. Hem dil-rübā hem cilve-kār
Ne ola olsa baña yār

3. Baḡ ḥüsn-i ān perçeme
Akrānı gelmez ‘āleme
Söz yoḡ o şuḥı kelāma

4. Ol ser u ḡaddi bī-miṣāl
Tāze yetişmiş bir nihāl
Meyl itmek emr-i maḡāl
Eyzan

5. Aḡuşa lāyık bir meyān
Nola şarılsam her zamān
Dev‘ arisi ol selvi revān
Eyzan

*8'li Hece Ölçüsü*³⁰²

- [33b] 1. Kerem kı1 bu dili zāre
Oldım ʿ aşkıñla avāre
Göñlüm sizde nedir cāre
Oldım ʿ aşkıñla avāre
2. Nedir sende ahū gözleri
Nigāhım sīneni özler
Göñlüm durmaz seni özler
Eyzan
3. Derūnım böyle yānsun mı
Şarāb-ı ʿ aşka kıansun mı
Bu ḥasrete de yansun mı

- [34a] Devletlü ʿ ināyetlü meveddetlü dürer-i ʿ azīzim sultānım ḥazretlerine
Selām olunur mübārek ḥaṭr-ı şerīfleri sual olunur benim derdim ʿ Oşmān
Ağā'ya

³⁰² TRT rep no: 7122

Selâmlar olunur mübârek hâtr-ı şerîfleri suâl olunur benim bir dedim Aḥmed
Aḡa'ya

Selâmlar olunur mübârek hâtr-ı şerîfleri suâl olunur benim derdim Ḥasan
Aḡa'ya

Selâmlar olunur mübârek hâtrı şerîfleri suâl olunur efendim

-100-

ZÂDEGÂN

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

- [34b] 1. Nâr-ı ğamıñla yandı baĝrı es' ad-ı dildâreniñ
Şerbet-i vaşfiñ içerse nola balcı-zâdeniñ
2. Dide-i pür-ḡün oldu reng-i mâdeye
Bir ' ilâc itsün şabâḡ vâre söyle küḡḡâl-zâdeye
3. Ḥaşılı ' aşkına kendim ola üftâde
Ḥasrımıñ ' ömrimi şāvırdı şamâncı-zâde
4. Hasretiylede ' aşkında hilâl oldım yek
Mevtime ḡazır oldu gibi imâm-zâde
5. Dilerse girmek eger kaşr-ı cennet ayâde
Göñül sarâyını yapsun keresteci-zâde

6. Penbe günüñ görüb döndüm keçecizādeye
İndirince beñ neler çekdim o ħallāc-zādeye
7. Cāmi‘ ħüsnine ‘uşşāķı idüp āmāde
Artırır ķāmeti maķfilde müezzin-zāde
8. Şuya eyletüp yine şusız getür teşnelerin
Cāh-ı ferdāya şalād-ı ħalkı ķogācı-zāde
9. ‘İzār-ı ħaseniñe perde çeküp yüz virme her yāre
Cemāliñ yaķsun zirā cihānı perdecı-zādeye
10. Kāyıklınuñ dimiş dilberine tenhāda
Şāğ ayāķķābı dikilsin hele ħaķāf-zādeye
11. Kāmeti ħam indirir her ‘aşık-ı üftādeniñ
Tıfl iken çeker yok yāyını bāyacı-zādeniñ
12. Ġayr-ı ķul olsun çün bu dil-āzāde
Ĥuccet-i ‘aşķı imzāladı ķādı-zāde
13. Ders-i naķvende nazırı yoğımış dünyāda
Bir gelenlerden imiş ‘ālemde vaĥdi-zāde

14. Geçinüp çamurı taşlâ kıcılık itdim sâde

Lüle-veş baqdı nigâhıyla lüleci-zâde

15. Kesdirir sözini küskinlik idüp orâda

Şuyını buldı bucâğıyla bıçâqçı-zâde

16. ‘Aşqa bäs qalây eyler hele şu bir yâre

Kızıla çıqdı bu edâ ile qalâyıcı-zâde

17. Dikene uğrāmamış hiç yoq iki dünyâda

Al idüp bu yâri gözimi boyâcı-zâde

18. Vuşlatı bahtı kesildi hele gelmez yâre

Şükr-i ağıyarını şandırdı maqşacı-zâde

19. Ne qumâş oldığın ol çubabçı dek tenhâda

Baqmadan geçdi dikiş tıtmadı derzi-zâde

[35a] 20. Naqd ü şây niçeler yüzmiş iki tenhâda

Şaymaz ‘uşşâqımı bir aqçeye şarraf-zâde

Mim

ŞARŖI-YI SŪZİ-DİL³⁰³

[PERTEV]

müstef' ilātün / müstef' ilātün

[35b] 1. Ey gül tebessüm bilmez misin sen
Ey büt tekellüm bilmez misin sen
Tarz-ı teraħħum bilmez misin sen
Raħmıñ mı yoħ inşafın mı yoħdır

2. Tab' ıñ vefāya māil mi olmaz
Yoħsa raķibān ķail mi olmaz
Bilmem figānım vaşıl mı olmaz
Eyzan

3. Efkenenim ey şuhı cihānım
Üftādenim ey serkeş fidānım
Yoħ ħāki milk-i serv-i revānım
Eyzan

4. Ey bī ħaķıķat ey bī-mürüvvet
Hep *Perteve* cevriñ itdik 'ādet
Ağyāre amma ey bī-fütün

³⁰³ TRT rep no: 4125

Eyzān

Mim

-102-

ḤAFİF BESTE-İ SŪZ-İ DİLĀRA UŞULVEŞ

[BAĞDATLI ES' AD EFENDİ]³⁰⁴

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ūlün

1. Ç̄in-i geysūsuna zenc̄ir-i teselsül didiler
Döndiler şoñra ḥaṭadır diyü kākül didiler
Ġonca-i la' l-i şeker ḥandesine gül dir iken
Yanıluḡ zaiḳa sencān heves ḥal didiler
Beli yarım beli m̄irim beli şāh men aman
Aman aman ah didiler

Mim

-103-

SEMĀ' İ AĶŞAĶ

[SĀBİT]³⁰⁵

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

1. A gönül curā-ı eşkār-ı penāh eyleyelim

³⁰⁴ TRT rep no: 3052

³⁰⁵ TRT rep no: 97

urş-ı ayinemizi h ale-i m ah eyleyelim

Sineye bari hayali n  ekelim dil-d ar n

Aman t an dır tenenni tenenni tenen

Tenenen tenenen tenenendir dir tenenen ah aman

Ah eyleyelim

-104-

Y R K

[BAĞDATLI ES' AD EFENDİ]

fe' il t n / fe' il t n / fe' il t n / fe' il n

- [36a] 1. Ab-ı t b ile bu Şeb c nım c n n geliyor
H lvet-i  lfete bir Şem' i Őebist n gel r
2. Per em-i z iver d Őı nigehe afet-i hoş vay
Dil-i sevd  zedeye silsile c nb n geliyor
3. Ah el m n ey y zi m hım s yle nedir
Benim g n hım eriŐmiŐdir g klere ahım
4. Fery d iderim Őekv  iderim
Senden bal ya am n am n
Am n ah geliyor

BESTE-İ BEYĀTİ ʿURYĀN OL-VEŞ ÇENBER

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1. Pādişāhım lütf idüp mesrūr şād eyle beni
Nā-murādım bir nazar kııl ber-murād eyle beni

Meyān

2. Hıatırımdan bir nefes gitmez daʿy devletiñ
Sende ey kâni kerem luţfiñla yād eyle beni
ʿÖmrüm cānım amān mesrūr u şād eyle beni

QITʿ A

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Kerem ey mäh-ı ezā açılmadır bence baña
Teselliyet ah u sihr kâhdadır bence baña
Söz budır bencesi sen sence seni fikr ile
Raızıyım rence ben eşkincedir eyleyince baña

ŞĀBĀ

8ʿli Hece Ölçüsü

- [36b] 1. Gūş ile gül bñlbñlleri
Nūş ile cām milelleri
Ruḥsāra sāc sñnbñlleri
Açsun řurumañ gülleri
2. Őaplādı şahrāyı çemen
Bağı donatdı yāsemīn
Zevk ile ḥoş desīn
Eyzan
3. Üftādeler eyler fiğān
Ey didesi nergis amān
Açdı yine bñlbñl dehān
Eyzan
4. Sāc-ı perçem şebñlariñ
Ac ‘ arz-ı vird terk
Göster gül-i nesrīn berk
Eyzan

-108-

İLĀHĪ

[HASAN KENZİ EFENDİ]³⁰⁶

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / me'fā'īlün

- [37b] 1. Mefātihü'l Hüdā oldı hilālīñ yā ResūlAllāh
Mesābihü'd-dücā nūr-ı cemālīñ yā ResūlAllāh
2. Yazıldın ƙalbime³⁰⁷ ħüsniñ kitābīñ Ĥazret-i Mevlā³⁰⁸
Beni mest eyledi³⁰⁹ fikr ü ħayālīñ yā ResūlAllāh
3. ' Aceb mi her seĥer nāle edersīñ ' andelībdir³¹⁰
Nevā-sāz-ı gülīstāndır maĥālīñ yā ResūlAllāh
4. Ĥabība nār-ı firĥatle ƙuluñ **Kenzi** ħarāb oldı³¹¹
' İmāret eyledi³¹² ' ıd-ı vişālīñ yā ResūlAllāh³¹³

Mim

³⁰⁶ Hasan Kenzī Efendi D. (Küçükalk, 2016:92)

³⁰⁷ Yazıldın ƙalbime: yazaldan ƙalbiñe, *Hasan Kenzī Efendi D.*

³⁰⁸ Mevlā: Allāh, *Hasan Kenzī Efendi D.*

³⁰⁹ Eyledi: eyleyen, *Hasan Kenzī Efendi D.*

³¹⁰ edersīñ ' andelībdir: eder ' andelīb-i delīl, *Hasan Kenzī Efendi D.*

³¹¹ Bu beyit divanda 6. Beyit olarak kaydedilmiştir.

³¹² Eyledi: gösterir, *Hasan Kenzī Efendi D.*

³¹³ Bu şiir mecmuada dört, divanda altı beyittir. Divanda olup mecmuada olmayan beyitler aşağıdaki gibidir:

“4. Zuhūr-ı enbiyāya aĥdemiñ ' izzetdir ey Leylā
Bilemez her zeki ĥadr [ü] kemālīñ yā ResūlAllāh

5. Niĥe merdāların dil Mışırını bāĥ-ı cinān etdi
Dehānıñdan aĥan āb-ı zülālin yā ResūlAllāh” (Küçükalk, 2016:92)

İLĀHĪ

[SIDQI BABA]

müstef' ilātün / müstef' ilātün

1. Nūri cemāli Ḥaqqıñ vişāli

Eyler tecelli dīl olsa ḥāli

Vaḥid vāḥid vāḥid ḥay

2. Sāl ki ḥaqqıñ rehber idersin

Ḥüseyn-i Ḥasan Muḥammed 'Ali

Eyzan

3. Kıl şeyḥe ḥizmet ver ḳalbe şaffet

Görirsin elbet Bedri Kemāli

Eyzan

4. Cānān gerekse vuşlat dilersen

Çāl ḥayrı nefse Seyfi Celāli

Eyzan

5. Gönülde *Şıdki* yāḳ nur-ı 'aşkı

Zıkr eyle ḥaqqı rûzı hayāli

Mim

DESTÜR

8'li Hece Ölçüsü

[38a] 1. Yānup derdi elemlerde

Ağlama gönül ağlama

Gelir geçer bu günlerde

Ağlama gönül ağlama

2. Neden şâşırđın kendini

Neden düşürdün kendini

Neden beşerđin kendini

Eyzan

3. Derdiyle geldi enbiyā

Miḥnetle geçdi evlīyā

Dār-ı fenā der bu dünyā

Eyzan

4. Ḥaqqı denün eylediñ

Ciger beni ḥün eylediñ

Başını ceyḥün eylediñ

Mim

[HASAN SEZĀYĪ]³¹⁴

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'ī lün

1. Cemāliñ nūrına nisbet güneş bi-nūr-ı bi-ferdir
Güneş sensiñki zerrātuñ nebilerle velilerdir
2. Sen ol sultān-ı iklīm u risāletsün eyā ser-ver
Kamu şehler dergehiñde³¹⁵ bir gedadır daği kemterdür
3. Kaddün bāğ-ı hüviyyet servi haddün bir gül-i ra' nā
Yüziñ mihr-i³¹⁶ münevverdir cebinün mäh-ı enverdür
4. Yeter 'uşşāka bu müjde³¹⁷ men reāni kim buyurmuşsun³¹⁸
Seni görmeklikle Hakkı görmek bes beraberdür
5. İşin altun ider hāk-i deründe eyleyen hizmet
Nigāh-ı iltifātün 'aşıkā kibrit-i aħmerdür

³¹⁴ Hasan Sezāyi D. (Pektaş, 1998: 221)

³¹⁵ Dergehinde: kapuñda, *Hasan Sezāyi D.*

³¹⁶ Mihr: şems, *Hasan Sezāyi D.*

³¹⁷ Bu müjde: müjde, *Hasan Sezāyi D.*

³¹⁸ Buyurmuşsun: buyurmuşdun, *Hasan Sezāyi D.*

6. Eyā şah-ı rüsül rahm it *Sezayî* derd-mendüñdür
Çapuñ bekler çadîmi hizmetüñde pîr-perverdir
Mim

-112-

ĞAZEL

[RĀĞİB]³¹⁹

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- [38b] 1. Ehl-i dil arām ider her çande kim rağbetlenür
Gâh olur ğurbet vaçan gâhi vaçan ğurbetlenür
2. Pāk-ıynet küşe-i ğam-ğānede³²⁰ h'arlanmasun³²¹
Devr olur³²² āġuş-ı şadefden şān bulur rıf' atlanur³²³
3. La' l-i ider elbet zebān ħāme-i bî-çidemü
Çılıca ğamdan çab' -ı erbāb sūħan ' altlanur³²⁴
4. Kāse-i lebleriz olsada virmez şada

³¹⁹ Rāġib mahlasıyla kayıtlı olan bu şiir Hamî-i Āmidî D.'nında kayıtlıdır. (Yılmaz, 2011: 194)

³²⁰ ğam-ğānede: gurbetde, *Hāmî-i Āmidî D.*

³²¹ H'arlanmasun: h'ar olsun mı hiç, *Hāmî-i Āmidî D.*

³²² Devr olur: gevher, *Hāmî-i Āmidî D.*

³²³ şān bulur rıf' atlanur: dūr olur kıymetlenür, *Hāmî-i Āmidî D.*

³²⁴ Bu beyit divanda yoktur.

Devlet-i efzayıþ bulunca ađyanā hastalanur³²⁵

5. *Rāğib* olsun iltifāt itsünde bir ʿāli himem

Şiʿ r pā kim görince şāiblenür şevketlenür³²⁶

Mim

-113-

MAĞAM-I ʿUŞŞĀKA

[NĪYĀZĪ MISRĪ]³²⁷

mefʿūlü / mefāʿilün / mefʿūlü / mefāʿilün

[39a] 1. Sevdim seni hep vārim yağmadır alan alsun

Gördim seni efkārım yağmadır alan alsun

2. Aldın çü beni benden geçdim bu cān u tenden

ʿAqlım dağı heb³²⁸ varım yağmadır alan alsun

3. Geldi dile dildārım buldum gül-i gülzārım³²⁹

Şimden gerü heb vārim yağmadır alan alsun

³²⁵ Bu beyit divanda yoktur.

³²⁶ Bu beyit divanda yoktur.

³²⁷ Niyāzī Mısrī D. (Tatçı, 2015: 257)

³²⁸ Heb: her, *Niyāzī Mısrī D.*

³²⁹ Bu beyit divanda 5. Beyit olarak kaydedilmiştir.

4. Ben varlığımı atdım dost varlığına bitdim³³⁰

Her aşsılı bāzārım yağmadır alan alsun

5. Sen ğāib hāzırsın her hālime nāzırsın³³¹

Ahvāl ile eṭvārım yağmadır alan alsun

6. Çün buldu gönül yārım terk eyledim aġyārım³³²

İmān ile zünnārım yağmadır alan alsın

7. Geçdim ben ‘ad u şandan çıkdım ben o dükkāndan

Hep ‘ırz ile vaķārım yağmadır alan alsın

8. **Mıṣrıye** vücut imkān bir oldu ķamu ‘ayān

Ṭā‘at ile ezkārım yağmadır alan alsun

Mim

-114-

[EŞREFOĞLU RŪMİ]³³³

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

³³⁰ Bu beyit divanda 3. Beyit olarak kaydedilmiştir.

³³¹ Bu beyit divanda 6. Beyit olarak kaydedilmiştir.

³³² Bu beyit divanda 7. Beyit olarak kaydedilmiştir.

³³³ Eşrefoğlu Rūmî D. (Tatçı, 2017: 70)

- [40a] 1. Düşeli bu ‘aşkıñ³³⁴ cânım iline
Beni düşürdi³³⁵ bu halkıñ diline
2. Akdı çeşmimden kanlı yaşları³³⁶
İllâ yâşım dilemezim siline
3. Zirâ akdıķca gözümden kanlu yâş
Hoş teselliler gelir ben kıluna
4. Ben bu ‘aşkdan bir nefesle ayrılmazam
Ger yüregim şerh-i diline
5. ‘Aşkıyla geçen bu demim virmezem
‘Aşksızın gecen ‘ömrümün bîn yılına
6. İsmi resmi *Eşrefzâde Rûmînin*
Kül olup şavruıldı ‘aşkıñ yeline
7. Kalmadı nam-ı nişânım zerrece
Ġarķa velüdü gitti ‘aşkıñ seline
Mim mim mim

³³⁴ Bu aşkın: aşkın bu, *Eşrefoğlu Rûmî D.*

³³⁵ Düşürdi: bıraktı, *Eşrefoğlu Rûmî D.*

³³⁶ Akdı çeşmimden kanlı yaşları: Gözlerimden yaş ile kan aķtır, *Eşrefoğlu Rûmî D.*

ĠAZEL

[RŪHĪ]³³⁷

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

[42a] 1. Halka k̄in eyleme var ise belāgat sende

Seni zem³³⁸ ideni sen medh̄ile k̄ıl ŧermende

2. Ağlama baña h̄alim raħm eyle deyü³³⁹

Cehd k̄ıl etmesün³⁴⁰ ālem üstüne h̄ande³⁴¹

3. Erbāb-ı dil ile³⁴² küllh̄anda geğinmek yegdür

Cühelā ile h̄uṭur³⁴³ eylemeden gülşende

4. Sākin-i künc-i tevekkül ola gör ey *Rūhī*³⁴⁴

Nefs için ‘ārīf olan cāhile olmaz bende³⁴⁵

³³⁷ Bağdatlı Rūhī D. (Ak, 2001: 976)

³³⁸ Zem: qadħ, *Bađdatlı Rūhī D.*

³³⁹ Ađlama baña h̄alim raħm eyle deyü: Kimseye ađlama h̄aluñ baña raħm eyle diyü, *Bađdatlı Rūhī D.*

³⁴⁰ Etmesün: eyletmesün, *Bađdatlı Rūhī D.*

³⁴¹ ālem üstüne h̄ande: üstüne ‘alem h̄ande

³⁴² Erbāb-ı dil ile: ehl-i ‘irfānile, *Bađdatlı Rūhī D.*

³⁴³ H̄uṭur: ŧafā, *Bađdatlı Rūhī D.*

³⁴⁴ Bu beyit divanda beşinci beyitte kaydedilmiştir.

³⁴⁵ Bu ŧiir divanda 5 beyittir. Mecmuada olmayıp divanda olan beyit aŧađıdaki gibidir:

Pest ider qadrini āh̄ir kişinüñ serkeşlük
Ser-firāz ola o ‘ārīf ki ola efgende

ŞAHİN GİRÂY

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- [42b] 1. Yâr gelüp 'âşığın menzilini kılsa cây
Etmeye mi gün yüzüñ didesini rüşenây
2. Yanaşup ol mah yâ hançer-i ser-tiz gibi
Eyleye ağıyarımıñ sinesini hemçü-nây
3. Yan-verip ey meh-lika kaçma bu gam-hârdan
Ateş-i hicriñ ile yanmağa görme revây
4. Yâver olursa eger lütf-ı Hüdâ bir kula
Bir pula muhtâc iken dehre olur pâdişây
5. Yaş düşüp dideden ruyuñ eder arzû
Kudret ile gün yüzün itmede şebnem-rubây
6. Yab-reh-i tecridde 'âkıll iseñ bir ribât
Kâfile-i ehl-i 'ışk eyleye kârbân-serây
7. Yâr-i ser-firâz-ı men sende o göz kaç ki var

atli iun āşıđıñ ya ne gerek ok u yāy

8. Yayıp o aküllerin ցun yūze ıldıñ niāb
Menzil-i arebde ya mūnasıf olmuşdur ay

9. Yār delerse eger sīnemizi āiliz
Tek bizi ol meh-liā lufuna gōrsūn sezāy

10. Yaz semender gibi yanmağa ālibliyim
Ey alem arz et eger diler ise ol Humāy

11. Yā lec idūp mūddai ցun yūzūñ inkār ider
Āıl ise ol ցabī iderdi zerre ray

12. Yāra ider ehl-i ış durmayup arz hūner
Nevbet-i arz hūner sende mi *āhin Girāy*
Mim

-117-

BEYĪT

feilātūn / feilātūn / feilātūn / feilūn

1. Yūri deryā-yı dil olup eyle taammūl yosa
Rūzgārın ōñine dūşmeyen adem yorulur

-118-

BEYİT

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- [43a] 1. Ğasb meksede kaçdıñ o kaçābıñ kızusın
Yine şahım yakīn ol daħi sende kızusın

-119-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Ateş-i aṭlās giyinmiş olma ateş-i mizāc
Allāh Allāh penbe ile ateş imiş imtizāc

-120-

BESTE

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

1. Şad ah onu zūhur cānım seferlidir
Şabā-yı ḥançer rec kişver cānım seferlidir
Cāna ḥastayım kalem-i dānenden dil alma
Devrimiz burc-ı bedende ruḥ-ı revānım seferlidir

ĠAZEL

[VĀSIF]³⁴⁶

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün

1. Dil ħarāb-ı aşkınam sensin sebeb berbādıma
Bir teselli ver gelip bāri dil-i nā-şādıma
Taşmıdır baġruñ ki gelmezsin benim imdādıma
Dini ayrı kāfir olsa rahm eder feryādıma
2. Eyledüm³⁴⁷ derd ile āteş-zār-ı ħasret meskenim
Taşa kār etdi sana kār etmedi āhım benim
Güş idüp efgānımı acırsa nola³⁴⁸ düşmenim
Eyzan
3. Bu nasıl esrār imiş kim hic beni şād eylemez³⁴⁹
Dest-i cevriñle³⁵⁰ ħarāb olsamda abād eylemez
Böyle nalān olduğum kim görse imdād eylemez³⁵¹
Eyzan

³⁴⁶ Enderunlu Vāsıf D. (Gürel, 1999:466)

³⁴⁷ Eyledüm: eyledüñ, *A.P.D*

³⁴⁸ Acırsa nola: nola acırsa, *A.P.D.*

³⁴⁹ Bu mısra divanda şöyledir: Bu nasıl esrār ki bir kerre beni şād eylemez

³⁵⁰ Cevriñle: cevri ile, *A.P.D.*

³⁵¹ Bu murabba şairin divanında 4.ncü sıradadır.

4. Halimi hic sorma sensiz³⁵² ey meh-i hâtır-şikem³⁵³

Nâr-ı hierânuña³⁵⁴ suzâna oldu aklım idem

‘Aşk derler bir sönmez ateşe düşdüm ki idem³⁵⁵

-122-

KÂNÎ EFENDİ

mef‘ulü / fâ‘ilâtü / mefâ‘ilü / fâ‘ilün

- [43b] 1. Reşk-i füzün ile geliyor cânım ağıza
Virdükçe sen raķīb ile hep ağız ağıza
2. Ayran olur yoğurt gönül ‘aķıbet çi-süd
Gelmez o süd ķoķar dehen-i nâz ağıza
3. Yok yok neden sezâ dimiş ağıyar-ı büseme
Söz vār mı Şu firibe lebey baķ Şu ağıza
4. Zevk-i lebüñle bir mi güvâriŐde cüy-ı Őir
Sâfî südüñ müŐâbeheti var mı ağıza

³⁵² Sorma sensiz: sormaz oldun, *Ahmed Paşa D.*

³⁵³ Mecmuada 4.nci sırada olan bu murabba divanda 2.nci sıradadır.

³⁵⁴ Hierânuña: hierânuña, *Ahmed Paşa D.*

³⁵⁵ Mecmuada 4 murabba olan bu Şiir divanda 5 murabbadır. Mecmuada eksik olan kısım aşağıdaki gibidir:

Őardı Vâsif Őarmağa ol Őūhu sevdâ-yı merâķ
Olmada günden güne gönülümde müzdâd iŐtiyâķ
Şol ķadar yaķdı ciger-gâhım ki nâr-ı firâķ
Dini ayrı kâfir olsa raķm eder feryâdıma (Gürel, 2007:466)

5. *Ḳānī* 'amel şaḥifesiñ görse bir yüzün

Lā-büdd dimek gerek hele bir yüzü ağıza

Mim

-123-

BESTE-İ BEKİR ĀĠĀ

[AHMED DEDE (KÖSE NEV'İ)]

mef'ülü / mefā'ilü / mefā'ilü / fe'ülün

1. Zannetme beñim gibi saña bende bulursun
Amma ki ḥaḳīḳatde ararsañ bende bulursun
Bil ḳadrini üftādelerin ḥaline raḥm-et
Ey şuḥ-ı peri-zāt şaḳın şaḳın sende bulursun

-124-

'AVNĪ

mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün / mefā'ilün

1. Te'ehhül ḳasdñ itdüm ey dirigā telḥ-i kām oldum
Taḳıldı bunca toz toprası rüsvā-yı 'ām oldum
2. Te'ehhül nüşf-ı din oldığına ḳıldım heves amma
Zebün oldum zen-i dehen daḥi şimdi tamam oldum

3. Tecerrüd ʿ âleminde başıma âzâde iken şimdi
Hevâ-yı girime uydum esir-i bend-i âm oldum
4. Cenâbetten kaçardım her қаһr kim ihtilâm olsam
Cünübler zümresinde ʿ *Avnîya* şimdi imâm olsam

-125-

ĠAZEL

[BELİĠ]³⁵⁶

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

- [44a] 1. Қadd-i raʿnâ ile ey naḥl-i revâñ cilveler it
Bağda қаşmirlik³⁵⁷ idüp servi-i çenârı incit
2. Miḥâkk-i tecrîbe ḥâzırlamış ol sîm-beden
Pûte-i қalbde cân naқdini sūzişle erit
3. Ḥilʿ at ümmîdi ile varma kibâr-ı ʿ aşra
Hele bu şevb-i Ḥüdâ-dâde-i cismi eskit

³⁵⁶ Belîğ D. (Demirel, 2005: 125)

³⁵⁷ Қаşmirlik: қаşmir, *Belîğ D.*

4. Mā'i kerrākesi şırıtında sipihrüñ taşlar³⁵⁸
Şemsedür mihr ile meh kıavs-ı kıuzah aña şerit
5. Fıkr-i emvāl ile bār-ı ğama ğammāl olduñ³⁵⁹
Senüñ ey ğoca-yı cezā-yı 'amelüñdür çek' a ğit
6. Meges-asā o bütün semtine vızlarsa raķı̄b³⁶⁰
Kehli kıo p̄ire ğibi çapük olup eñsede bit
7. Ğıssat ü mün' am u dünyāyı³⁶¹ temāşā itdüm
Loķma ğeçmez boğāzından dimedden ğurbeye çit³⁶²
8. Feyz-yāb olmağā zulumetkede-i 'ālemde
Dil-i efsürdeye 'aşķ ateşi şem' a kıbr-it
9. Biñ füsün ile ğayāli o bütüñ ğeldi yine
Ğöziñ ac ğalvet-i dilbābını yap yap berk-it
10. T̄üt̄i-i tab' -ı **Belığe** olamazsın pey-rev
T̄urma bu bağda ey bülbul-i şeydā öte ğit

³⁵⁸ Bu beyit B.D.'de 6. Beyit olarak kaydedilmiştir.

³⁵⁹ Bu beyit B.D.'de 4. Beyit olarak kaydedilmiştir.

³⁶⁰ Bu beyit B.D.'de 5. Beyit olarak kaydedilmiştir.

³⁶¹ Ğıssat ü mün' am u dünyāyı: Ğıssat-ı mün' am-ı dünyāyı, *Belığ D.*

³⁶² Çit: pist, *Belığ D.*

Mim

-126-

[EŞREF]

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Tercümân-ı 'âlem ma' nâmız yanımadır benim

Güher-i afet-i hüner genc-i d'ânımdır benim

2. Hamza-ı meydânım 'aşkıım tīg u tizim hâmsedir

'Aşk diyor o tab' nükte dâimdir benim

3. Bâl açup 'aşka endişem bilindir vaz ile

Güh iki ram' anı aşyanımdır benim

4. Feyz-i bahşâ-yı zemîn u asmân 'aşk benim

Ṭoldım ağla tecellide mekânımdır benim

5. İki şişe bade-i gül günâh u çeşmim *Eşrâfa*

Meclis-i rindâne 'aşka armağânımdır benim

Mim mim mim

-127-

ĠAZEL

[BELİĞ]³⁶³

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'ilün / mefā'ilün

[44b] 1. Kulağ tut bāgbān-ı 'aşka ey gül diñlemeklik yap

Şigūfte dağlarla sīnemi ra' nā çiçeklik yap

2. Celālū'd-dīn-i Rūmī gibi ser-gerdān olup āhīr

Ġubār-ı gird-bād-ı cismūñi Rūma eteklik yap

3. Revişde ey perī-rū berç-i 'ālem-tāba³⁶⁴ benzersin³⁶⁵

Şitābuñdan kebāb oldı cigerler bir yemeklik yap

4. Cihānı yaqmağa 'azm eyledim³⁶⁶ ey tıfl-ı āteş-bāz

Dil-i pūr-āhumı al yanuña lā-būd fişeklik yap

5. Pey-ender-pey nice tīr-i nigāha iktizā eyler

Müheyā şeh-per-i müjgāndan vāfir yeleklik yap

6. Teğafülgüne geçme sākinān-ı ħak-i kūyuñdan

Helāk eyler³⁶⁷ raķibi semt-i 'uşşaka döneklik yap

³⁶³ (Demirel, 2005: 117)

³⁶⁴ tāba: sūza, *Belig D.*

³⁶⁵ Birinci ve ikinci mısralar takdim-tehrirlidir.

³⁶⁶ Eyledim: eyledüñ, *Belig D.*

³⁶⁷ eyler: eyle, *Belig D.*

7. Gelüp bād-1 bürüt-1 bezm-i rindāna yapasından³⁶⁸

Hele rīş-i dırāzı zā üs-kes³⁶⁹ sineklik yap

8. *Belîğ*-i zāruña ey naħl-i ʿ işve bağ-1 ħüsñüñde

Eger şeftālū virmezseñ de bāri bir vireklik³⁷⁰ yap

-128-

ĠAZEL

[ʿ ATĀ]

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1. Baña zūlm itme meded cürmümi af eyle benim

Sitem-i cevriñ ile yağma dil beytü'l-ħazayım

Eşk-i çeşmimle kızıl kıana boyandı pire hanım

Derd-i ħahrıñla bağup ħalʿ a-1 burcı bidenem

Ey cefā-pişe nazār ħıl dil ü zārıma benim

Şimdş cevriñle ħarāb olmada iħlim u tenim

2. Şabrı güc derde esir oldu gönül çāresi yoğ

Ĥaşre dek zūlmü tükenmez ardı yoğ arası yoğ

³⁶⁸ Yapasından: yaparsan da, *Belîğ D.*

³⁶⁹ zā üs-kes: zāhidā üz kes, *Belîğ D.*

³⁷⁰ Vireklik: direklik, *Belîğ D.*

Çokdır ‘aşık geçineñ ben gibi āvāresi yok

Māhir şan‘at-ı ‘aşkım yüziniñ karası yok

Eyzān

3 Elemi firqat ile başıma dār oldu cihān

Şerer-i ‘aşkım ile ateşe yandı ekvān

Gözimiñ yaşı yanında kaçtre degildir ‘ummān

Mātemim tutdı siye-i cāma büründi ekvān

Eyzān

4. Etdigin cevri ü cefā ben kıluna ğayrı yeter

Beni öldürdi firāqıñ günleri ey gül-ter

Cāme-i tebdīl edeli buldu cemāliñ ziver

Oğur ‘uşşāka ‘Aṭā zikr-i cemāliñ ezber

-129-

ĠAZEL

[NEŞED]³⁷¹

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

[45a] 1. Bezm-i vuşlatda ‘aceb hicr-keş-i yār oldum

³⁷¹ Hoca Neş’ed D. (Oğraş, 1991: 160)

Düşüp³⁷² ol-şāhı gülün dāmenine ħar oldum³⁷³

Nūş-ı dārū-yı şifā-baĥş ile bimār oldum

Ġoncāma jāle gibi neyleyim bār oldum

Şabrı güç çāresi yok derde giriftār oldum

2. Kim arar ħanıma girsen de begüm ben de seniñ

Şānına her ne düşerse anı ħıl ben de seniñ³⁷⁴

Dil-i divāneciğim yavrucuğum ben de seniñ³⁷⁵

Cümle vārım ile cānım da sen ben de seniñ³⁷⁶

Merĥamet eyle efendim hele nā-çār oldum

3. İltifātũ ile aĥrānıma fāik degilem³⁷⁷

Bilirim bende kim³⁷⁸ sulţanıma layık degilem³⁷⁹

Gerçi kim çab‘ı řerīfine muvāfık degilem

Ķulunum billah³⁸⁰ efendim saña ‘āşık degilem

Tövbe tövbe seni sevdimse günāh-kār oldum

4. Ġaliba māil o şeh nāle vü efgānımıza³⁸¹

³⁷² Düşüp: düşdüm, *Neşet D.*

³⁷³ İkinci ve üçüncü mısra takdim-tehirlidir.

³⁷⁴ Bu mısra Neşet D.’de dördüncü mısra da kaydedilmiştir.

³⁷⁵ Bu mısra Neşet D.’de ikinci mısra da kaydedilmiştir.

³⁷⁶ Bu mısra Neşet D.’de üçüncü mısra da kaydedilmiştir.

³⁷⁷ Bu bend Neşet D.’de dördüncü bend olarak kaydedilmiştir.

³⁷⁸ bende kim: bendeñe, *Neşet D.*

³⁷⁹ İkinci ve üçüncü mısra takdim-tehirlidir.

³⁸⁰ billāh: añla, *Neşet D.*

³⁸¹ Bu bend Neşet D.’de beşinci bend olarak kaydedilmiştir.

Teşnedir ğamze-i hūn-ħarı hemāñ kanımıza³⁸²

Yoħsa bilmem ‘acaba kaçdı mı vār cānımıza

Nice zālīm dimeyem ħāzret-i sulţānımıza

Neşetā cān u cihāndan hele bīzār oldum³⁸³

-130-

ŞEM‘İ

fe‘ilātūn / fe‘ilātūn / fe‘ilātūn / fe‘ilūn

1. Rażıyım her ne iderse baña serv ü semenüm
Tıĝ-ı cevri ile şad-pāre kıluşsa bedenim
2. ‘Ar idermiş beni öldürmege ol sīm-tenüm
Varayım yalvarayım boynuma tākub kefenüm
3. Tek beni zūlf-i dil-avüzüne ber-dār eyle
Çekeyim pādīşahım kendi elimle resenüm
4. Duyamaz girsem eger mūr-ı za‘ ifūn gözine

³⁸² İkinci ve üçüncü mısra takdim-tehirlidir.

³⁸³ Bu şiir mecmuada beş benddir. Mecmuada olmayıp Divanda olan bend aşağıdaki gibidir:

Müjde-i vuşlat olan şirīn edādan geçdim
Baña maħşūş olan mihr ü vefādan geçdim
Meclis-i ħāş-ı şebistān-o şafādan geçdim
Nıgeh-i merħamet ü luţf u ‘aţādan geçdim
Bezm-i ‘aşkında hemān kāni‘-i dīdār oldum (Oĝraş, 1991)

Ey Süleymân-ı zamân şöyle hayâl oldu tenîm

5. Hulle-i cennet olursa çekeyim çâk edeyim

Dem-i vuşlatda baña hâil olur pîre-henüm

6. Gözimiñ yaşı gibi haqd gözimden dünyâ

Yârdan ğayrı görmez gözüm kimse benim

7. *Şem'îm* küşe-i virâneyi virmem felege

Gülşen-i baĝ-ı canândan baña yigdir vaţanım

Mim

-131-

ĠAZEL

mef'ûlü / mefâ'îlü / mefâ'îlü / fe'ûlün

[45b] 1. Yağdı beni çün ateş-i hicrân yanagı

Bir ah ideyim bende oda şöyle yanagı

2. Kandıîl-i kiliseye dönüp sine-i çâñı

Aĝuşı göĝsündeki çâki

3. Nâr-ı sitemiñ daĝ yakup laht çekerde

Yandı yüregim at pür-dudu şererde

4. Bir kâfire dildâre olup semt-i fenderde

Döndü şulu mânastra bu dide-i pâki

5. Râzı mı olur bu siteme Hâzret-i ‘ Aişe

Kim gūyîñ ola kişte ile kânlı kilise

6. Meryem Ananîñ başı için ey bet tersâ

Gül ü hebîniñ? olma sebab mevt-i helâki

Mim

-132-

[FÂZLI]

fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilün

1. Tevbe Ya Rabbi günâh eylemeyem ‘ ahd olsun

Hos zülf-i siyâh eylemeyem ‘ ahd olsun

2. Eyleyim dilberime dide-i ‘ ibretle nazar

Ya‘ni şehvetle nigâh eylemeyem ‘ ahd olsun

3. Lâ-mekâna gideyim câdde-i kâlbimden

Nefsimi maḥrem râh eylemeyem ‘ ahd olsun

4. Çeşm-i ‘ irfânıma yeksân ola a‘lâ-yı ednâ

ırk hrid ile mah eylemeyem ' ahd olsun

5. Msiv-y1 süpürüp hne-i endiemden

Hus tc u klh eylemeyem ' ahd olsun

6. Beni ltfula kabl eyle ki senden başka

Bende bir nesneye ah eylemeyem ' ahd olsun

7. *Fzli* ' ahdine bit yine sensin edecek

Tevbe Y Rabbi gnh eylemeyem ' ahd olsun

Mim

-133-

[HAYRETİ]

müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün

[46a] 1. Bgne gibi kaçma gel ardauumsn seç benüm

o her ne dirse disn el ardauumsn seç benüm

2. Ey ive-kr-1 pr-fiten ey nz1 çok nzk beden

Ey Ysf-1 gl-preen ardauumsn seç benüm

3. Ey gül' izr-1 gnca-fem ey serv-i bostn-1 İrem

Hem cnmun cnnı hem ardauumsn sen benüm

4. Nola şeh-i hūbānsıñ iqlim-i hūsne hānsıñ³⁸⁴
Ben bendesiñ sulṭānsıñ ḳardaşcuğumsıñ señ benim
5. Bu *Ḥayretī*-i bülbüli aḡlatma ey cennet güli
Cāḳ cān gibi bir sevgili ḳardaşcuğumsıñ señ benim
Mim

-134-

NĀḲİŞ

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Pāsban-ı genc-i rüyiñ mār giysular mıdır
Ġam-ı ġam şāhib-i ḳaranı o ebrūlar mıdır
2. Sihr ile 'uşşāḳ bī-arām teşhir eyleyin
Ġamze-i müstek mi yoḡsa çeşm-i cādular mıdır
3. Yaylası ceyş-i cīş-i şaf ruhşāria
Ṭıfl-ı hindūlarmıdır ḡāl-i sems bulur mıdır
4. Bend edersin benim nigāhıñla hezārāsın dilleri

³⁸⁴ Hānsıñ: cān iseñ, *Ḥayretī D.*

Bu günâh ' işvede o sitâma dek âhûlar mıdır

-135-

ĠAZEL

[EŞREF]

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

1. Hüb-ı çok ' âlemde amma hiç o yâre beñzemez
Gül ferāvândır veliñ ol gül' zâde beñzemez
2. Nâz u istifnâ iki dilberiñ meşr u taşu
Şeyve bişinde biri ol şeyve-kâre beñzemez
3. Lezzeti engür-i vaşl envâ' nı gel şabur baña
Bağ-ı ruhsârında ki rüy bañada beñzemez
4. Beñzer olmâz ol mihiñ şimşir ebrû anına
Tig-i tiz olmaqla aşla zülfiķâra benzemez
5. Ġammı düşse i' tibârdan nefâ ey çeşmim ğazâl
Gerdanı seymekde hâl-i meşk-bâre beñzemez
6. Bir nigehle kayd u bend etmek aña asândır
Kimse ol şeyyâd çeşmim dilşikâre beñzemez

7. Hâki meşk anı gülâbdır hem hevâsı cân-fezâ
Kişveri ‘aşk haқиkat bir diyâre beñzemez
8. Çekme ğam ey dil hatt avâr olmuş ol mihr u deyü
Zevk-i hoş (lekeli) bahârîñ nev-bahâra beñzemez
9. Nazm-ı güftârda humâra geliñ erbâb-ı sühân
Hâme-i *Eşref* gibi güher-i neşâde benzemez
Mim

-136-

ĠAZEL

[EŞREF]

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

- [46b] 1. Bâde-i vaşlîñ yeter meyhâne olmuş olmamış
Besdirir la‘l-i lebiñ peymâne olmuş olmamış
2. Rûy-ı gül-revnâk-ı fezâ-yı bezm-i gülşendir henüz
Kim arar bülbül dahi divâne olmuş olmamış
3. Her nigeş-i dilferiñ kaçd-ı cân itmekdedir
Çeşm-i cellâdiñ şehâ mestâne olmuş olmamış

4. Meyve hāy-ı ravzā-yı aḥseniñ ider çün arzu
Ver sevinsin tıfl-ı dil bir dāne olmuş olmamış
5. *Eşrefā* ḥākister etdi cismimi sūz-i firāk
Ab u lüḥfunuñ bu dil-i sūzana olmuş olmamış
Mim

-137-

BEYİT

1. Çün gönca-yı hoş-buy-set bir ‘ār zat ey gül-rū
Kim būy-ı dilā-yı veziş mest gerd hem ‘ālām rā

-138-

ĠAZEL

[EŞREF]

mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün

1. Nedendir ey şanem cevr u cefālar artdı gitdikce
Ġamıñla çekdigim derd-i vāzlar artdı gitdikce
2. Kapanmaz şubḥa dek beytü’l-ḥazānda çeşm-i giryāñım
Şeb-i hicriñde bu ah u nevālar artdı gitdikce

3. Naşibim miḥnet u endūh olup genc-i firāķında
Ḥümān-ı aġyārın dāne-i vaķālar artdı gitdikce
4. Tenezzül eylemezsen şiteme tursam rehiñ-zārında
Raķīb-i ber-liķāya merḥabalar artdı gitdikce
5. Bize ḥassād eyle şulḥ olma mümkün oldu *Eşref*
Damādım beyenmez de macerālar artdı gitdikce
Mim

-139-

ĠAZEL

[EŞREF]

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' i lün

1. Görenler zülfikār-ı ebru anıñ ḥaydarilenmiş
İçenler bade-i cām-ı vişāliñ serserilenmiş
2. Görünce asmān-ı heftim üzere aḥş-i ḥaseniñ
Nuķud-ı cāne eyle ḥurşid o māha müşterilenmiş
3. Murādımı ġayrıyuz dese ' arz-ı didār itmeñ ' uşşāķa
İdüp tebdil-i cāme ol melek tal' at perilenmiş

4. H̄azāna ayırmış gibi pejmürde kıldı gülşen-i çab'ım
Kopundı nāřihā bir dilekde nuřkıñ zemherilenmiş
5. Gönül o rengiñi fetř etmek için ğamzesi *Eşref*
Serāpa şayl-i müjġānda düzüp şeşm-i şerilenmiş
Mim

-140-

BEYİT

[EŞREF]

1. şeh-i ğam ez t' an-ı a' dabı *Eşref* ařvāl-i ' irfāna
Kimsiñ kişve mişver-i ayıb niyām bařr-ı ' asmana

-141-

ĞAZEL

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- [47b] 1. Ma' na-yı ayine-i ruřsārını taqrīr idelim
şuret-i meseleyi ğün gibi tenvīr idelim
2. Naşdir-i telş ise de başmayalım bir iki ğün
Marāz-ı hıcre yine şayr ile tedbīr idelim

3. Mebhāş ħalkā-yı zülfe geçürüp birbirine
Nice bir şoĥbeti mecnūn gibi zincīr idelim
4. O perī ṭal‘ atı gün (şen) getürüp da‘ vet eyle
Şoĥalım dāire-i ‘ işrete tesencir idelim
5. Nice bir ħāṭirā-yı aşifte belāsın çekelim
Nice bir ṭurre-i ṭarrārımı dil-gīr idelim
6. Dil virilen şirreyi söyleyelim dil-dāre
Ĥüsn-i ta‘ bīr eyle yāri anı ta‘ mīr edelim
7. Geçdi eyyām-ı ğam firḳati şimden-şoñra
Müjde-yi vişalle seni tebşīr edelim
Mim

-142-

ĠAZEL-İ NUŞRET TAĤMİS RĀĖİM

mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün

1. ‘ Alāĳam bā‘ iş tekdīr olurmuş yāre bilmezdim
Gerd virmiş aynı vāhim ol-dildāre bilmezdim

2. Hevā-yı leyl-i zülf ile hâli pek perişandır
Ve lâkin hâtrım mecnûn kadar avâre bilmezdim
3. Baña şiklet gelürdi va' de-i vaşlından
Neşli baḡş olurmuş hâtr-ı peymâde bilmezdim
4. Beni irşâd itdi *Râkıma Nuşret* bu mışra' ile
‘ Alâkam bâ' iş-i tekdir olurmuş yâre bilmezdim

Mim

-143-

*mef' ulü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ulün*³⁸⁵

1. Yâ Rab kime fe(r)yâd ideyim yârin elinden
Ben kimlere³⁸⁶ kân ağlayım ağyârın elinden
Eylerse nola hâlini bülbül gibi efgân
Ġoncām seni kırtaramadım ħariñ elinden
Dîdeler giryân çekerim büryân hâlim pek yamân ' aşkıñ elinden
Mim

-144-

ĠAZEL

³⁸⁵ TRT rep no: 11015

³⁸⁶ Ben kimlere: Ya ben nice, TRT rep no: 11015

[PERTEV-ĀRĪF]³⁸⁷

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- [48a] 1. Benim kim bezm-i vahdet içre küfr ü dini nūr etdim
Ziyā-yı şemsveş her cām-ı devrinden zuhūr etdim
2. Kıymāt-ı sīneye giryān giryān tengter şardım
Bu şeb ol tıfl-ı mehd-i nāzı hayfā bī-ħuzūr etdim³⁸⁸
3. Lisān-ı hāl iledir ' aşıka meh-rüy-ı haṭṭāver
Kıyāmetler kıopardım taraf-ı mağribden zuhūr etdim³⁸⁹
4. Çekince kıavs-i ebrū vaşfını āğuş-ı ma' nāya
Yine pīrāne ser-bāzū-yı ṭab' a ḥaylī zūr etdim³⁹⁰
5. Meger³⁹¹ şemşīr-i hecr ile ederken münkesir-i ḥātır
Dile imā-yı vuşlat şāndım³⁹² ebrū-yı ğurur itdim³⁹³
6. Cihānīñ şādmānısın edip ferş-i reh-i vuşlat³⁹⁴

³⁸⁷ Müşterek Şairler Divanı (Aksoyak, 2017:190)

³⁸⁸ Bu beyit divanda 3. Beyit olarak kaydedilmiştir.

³⁸⁹ Bu beyit divanda 6. Beyit olarak kaydedilmiştir.

³⁹⁰ Bu beyit divanda 2. Beyit olarak kaydedilmiştir.

³⁹¹ Meger: nıgeh, *Pertev D.*

³⁹² Sandım: etdi, *Pertev D.*

³⁹³ Bu beyit divanda 4. Beyit olarak kaydedilmiştir.

³⁹⁴ Bu beyit divanda 7. Beyit olarak kaydedilmiştir.

Reh-i hecrüñ zâbın gâze-i mahâ ruy-ı merûr etdim³⁹⁵

7. Dem-i ‘îd-i vişâle nûş-ı lâ‘ liñ eyleyüp şerbet

Hayâl-i bûy-ı zülfiñ dâimâ³⁹⁶ dilde buğûr etdim³⁹⁷

8. Verir aḥbâba *Pertev* ḥaylice cem‘ iyyet-i ḥâtır

Bu şi‘r-i pāk ḥussâdı ‘*Ârif*‘bi-şu‘ûr etdim

-145-

DER GÜFTE-Yİ İHYÂ

fe‘ilâtün / fe‘ilâtün / fe‘ilâtün / fe‘ilün

1. Beni ‘afv eyle görüp gün yüziñ ah itdim ise

Ahımı perdekeş çehre-i mâh itdim ise

2. Baña ḥaşım itme aman peñçe-i nigâh itdim ise

Tevbeler tevbesi ey şuh günâh itdim ise

3. ‘Ömrimi râh-ı muḥabbetde tebâh itdim ise

Ḳâmetim yâr melâmetle dev tâh itdim ise

³⁹⁵ Reh-i hecrüñ zâbın gâze-i mahâ ruy-ı merûr etdim: Gam-ı hecrün senün ben gâze-i rüy-ı sürûr etdim, *Pertev D.*

³⁹⁶ Daima: micmer, *Pertev D.*

³⁹⁷ Bu beyit divanda 5. Beyit olarak kaydedilmiştir.

4. Hemser-i şerh ider ‘aşkıımıñ ‘alem-i şānımızı

Öter dil-şiker-i ğam-ı şevket ‘invā itmez

5. Nāvek-iġamze-i nātāra nişān oldu göñül

Çile-i cevriñi çekdikçe kemān oldu göñül

6. Ğam-ı ebrū-yı kemān dāre mekān oldu gönül

Ėasret-i la‘l-i güher bārīñ kān oldu göñül

7. Sen şehi görmeyeli Ėayali zamān oldu göñül

Nār-ı ġamla eridi ab-ı revān oldu göñül

8. Ebr-i sevdā ağıdup eşk-i firāvūn itmezi

İtdi girdāp belā dide-i giryānımızı

Mim

-146-

TESDİS-İ MAṬLA‘ FEHİM EFENDİ

fe‘ilātün / fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilün

[48b] 1. Heves-i zülfüñ ile rīb-i rebādan geçdim

Ėayli sevdāya düşüp ‘ayş şafādan geçdim

Ėayrı ey mah raḥm ile hevādan geçdim

Fikr-i vaşlın bir aġup lütf ‘aṭādan geçdim

Cevr it ey şuh cefā-piše vefādan geçdim
Derdimi yari füzūn eyle devādan geçdim

2. Nolsun üftāde-i nāgāmına bī-gāne edā
Sāire benzederek itdigiñ ülfе abā
Saña meftūn itdigim bilmemmisin yoḥsa şehā
İmtiyāz eylede her laḥzı aman eyle cefā

Eyzān

3. Nice demdir ki iḥsana naḡih-bān oldum
Fikret-i zūlfūñ eyle silsile-i can-bān oldum
İşte geldim ḳapuna bende-i ḳurbān oldum
Öyle efkār ḥaḫā pāye pişmān oldum

Eyzan

4. Olalı kākūlü perçineñi göñlüm māil
Oldu her dürlü belāya dil ü cān ḳāil
Zerrece şefḳatine olmadım aşla nāil
Sitemiñle olamaz sūz-ı muḥabbet zāil

Eyzan

5. Maḫla‘-ı naẓm-ı **Fehīm** nüşḫa-ı cānımdır bu
Ya‘ ni esrār dile şerḫ u beyānımdır bu
O hem gelmege fikrimde ‘ inānımdır bu

Rasih endişe dil-i vird zebânımdır bu

Eyzân

-147-

HOCA EFENDİ TESDİS-İ MAṬLA'

[RĀSİḤ]

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Kāmet-i niḥl-i gül-endāmına maşallāh
Şeyve-i dīde-i bad-āmīne maşallāh
Nāz ile lüṭfunı ihāmına maşallāh
Ne ki raḥm ile eger āmīne maşallāh
Zīb-i ruḥsār-ı dil aramına maşallāh
Dāne-i ḥāl siye kāmete maşallāh
2. Leb-i meykūnuñ efendim malı maḥcūp eyler
Ḥālet-i vird ğaddārıñ geüli maḥcūp eyler
Ah o şırın süḥanıñ bülbüli maḥcūp eyler
Zülf-i aşıfteleriñ sünbüli maḥcūp eyler

Eyzân

3. Bir gümüş servi mi bilemem o şeh nāzıñ ten
Gel nesrini caḥil etdi o sîmin gerdân
Nedir ol ḥāl-i ma' nber nedir ol ğonca-yı dehan

Unuduldu yine şad-berg cihân-ı meşk hattın

Eyzan

4. Ah ider vaşfiñ ile meclis meyde neyler

Mest ol bâde-i fikr-i nigehiñle meyler

Hep seniñ-çü nedir ayâ ah u figân u heyler

Sen degil hüsñüne ‘âlem dañi muhsin eyler

Eyzân

5. Döndü hurşid-i cihân-tâb gamiñla derde

Fikr-i sevdâ-yı rahîñla turamaz bir yerde

Reşkden mah-ı felek çeşneme çekdi perde

Dağ açar sinesine çarh-ı sitem perverde

Eyzân

[49a] 6. İşte bu beyit girin maṭla‘ isnâd mıdır

Ceyş-i nazm-ı sühan ṭab‘ ima imdâd mıdır

Hâşılı neşede hâṭr-ı nâşâd mıdır

Râsih ol şuha bunı söyleme mi‘ tâd mıdır

Eyzan

NAHİFİ³⁹⁸

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' i lün

1. Seni her lahza ğam-ı ışık ile giryān göreyüm
Hâtırın bencileyin böyle perişān göreyüm
2. Seng-i cevri ile gönül mülkini ber-bād itdün
Kālbini ğuşş vü endūh ile vīrān göreyüm
3. Nice ağlatdun ise sen bu dil-i ŝeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm
4. İntizār ile ciger-ḥun-ı ğam-ı ḥasret olup
Her naḫş³⁹⁹ şuret-i bī-cān gibi ḥayrān göreyüm
5. Ölmeden Ḥaḫdan ümīdüm budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigün cevri peşimān göreyim
6. Bildigün eyle gözüm nūrı dil-i nālāna
Saña bāḫī mi ḫalır ŝoñra bu devrān göreyim
7. Sen *Nahīfī*ye cefāyı ne ḫadar eyler iseñ

³⁹⁸ Nāhīfī Süleyman D. (Aypay, 1992: 347)

³⁹⁹ Naḫş: nefes, *Nahīfī D.*

Ol kadar ben de anı hürrem u şādān göreyüm

Mim

-149-

ĠAZEL

[FETHĠ]

mef'ülü / mefā'īlü / mefā'īlü / fe'ülün

1. Şadr-ı leyişte-i çärmıñ-ı ğazab yār terinça
Sancāğına vir dide-i tufān baba-yı feniça
2. Yetmiş ise ger kıyamet-i bazar şoğıtma
Kızgınca haridāri iseñ sekseni teniça
3. Pirūde iseñ pişrū dehreni asā
Ne kárezini çerha urur teneķale teneķale
4. Çekdirmem-içün sentenā-ı müzemmet iderseñ
Gel iskele-i vuşlata bir meyl-i levnaça
5. Boşnaç-ı pıçe öperim hemān şıķ boğaz itdim
Hışımla dönüp dir bañā bu ğam-ı bosnaça
6. Arā dilini itmesün ardımdan aţāla

Bi-^ç illet olan ademe lâzım mı meşrenka

7. *Fethî* şa^ç rāb u gāzeli itmede tenzîr

Nev kâfiye-yi tengi çeküp cümlesi zenka

Mim

-150-

EFENDİ

TESDİS-İ MATLÂ BAĞI

[RASİH]

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- [49b] 1. Ne füsün eyledi bilmem ne ki ^ç işve geriñ
Oldım ey mäh gāmıñla dağı yok mı haberiñ
Göster ^ç āine gibi ^ç āşıķına sim-i berk
Söyle ey şuğ cefā pîşe nedendir hazarıñ
Ġonca içre nihān eyleme gül-berk-i terk
Ya^ç ni seyr eyleyelim sineñi çöz düz dügmeleriñ
2. Nolsun ey şāh-ı cihān böyle tecāhül lütf it
Kalmadı şabra mecāl itme tegāfül luţf it
Cāk cāk oldu giryān-ı taħammül luţf it
Olmasun ^ç uķde-i dil itme te^ç alil luţf it
Eyzān

3. Nice dem-i asete hicrānım ey aşıfte mizāc
Yağdı cevriñ dile şırdâğ elimden minhāc
Katre-i bŷy gŷl-i lŷtfiñ ile eyle ‘ilāc
Bŷlbŷl-i gŷlşen-i şavkıñ dehen bestesiñ ac
Eyzān

4. Eyledi tīr u cefā tā-dil u ğam-cevāda eşer
Bŷyle nalān olaymış gŷze şām u seher
Eyleme nāvek efgana ger-yabān sīr-ter
Cān virŷp cān alacağ gŷndŷr aman ey gŷl teri
Eyzan

5. Meclis-i ğamda bırağma kerem it ‘uşşākı
Bade-i lŷtfla mest eyle dil-i mŷştākı
Cān bağışla dil-i peymāre aman ey sākı
Rasiha derd-i zebān oldu bu beyit-i Bağı
Gonca ire nihān eyleme gŷl-berk-i terk
Ya‘ni seyr eyleyelim sineñi öz dŷz dŷgmeleriñ
Mim mim mim

-151-

TAHMİS-İ ĞAZEL HOCA EFENDİ

mef‘ ŷlŷ / mefā‘ ilŷ / mefā‘ ilŷ / fe‘ ilŷn

1. Yağdı kürre-i çarhı şerâr nefs u tâbîñ
Şühan diline şerm ile dağ açdı şehâbîñ
Sîl açdı gözünden ğam-ı sūzişle sehâbîñ
Ey ah cihân sözindir böyle şehâbîñ
Tuñmuş gidiyor birağ cihân-tâb regâbîñ

2. Çıķdı şer-dem hicriyle ne tākā yazıķdır
Neşr oldı figānım bütün afākā yazıķdır
Raħm ile efendim dil-i müştākā yazıķdır
Bir yāre sev sevib sine-i ‘uşşākā yazıķdır

3. Döndür yüzüni bağ ki beñim yandı kebâbîñ

[50a] Cāy eyleyeli dide-i gülşende ħayālîñ
Tā mecmuz çeşminde dūter-i ‘anber-i ħâlîñ
Görmiş degil ‘alem seniñ ey şuğ-ı mişālîñ
Ol rütbe-i leţāfetden ‘ibāret ruħı eliñ

4. Buy-ı gül olur ğonca-yı ümmide neğabîñ
Dil teşne-i leb bâde-i ülfetde temelli
Yoğdı mı ümidiñ o meclisde mağalli
Cām-ı emelim buldı dehānîñla teselli
La‘ liñ dil-i aşifteye kıldıkda tecelli

5. Toldurdu zaḥm ile gencine döndi
Her birisi rasih ʔolu cām-ı meye döndi
Ḥun çekerim girye-yi deriye döndü
Dağ-ı elem ʕ aşkla şākirine döndi
Şormaz mısın ey māh anıñ ḥāl-i ḥarabıñ
Mim mim mim

-152-

MUHAMMES

[RĀSİH]

fāʕilātün / fāʕilātün / fāʕilātün / fāʕilün

1. Bir zamān bezgin nigāh-ı iltifātıñ ḥaramı
Bezm-i ḥāş lüḥfunıñ şimdi ʕ adular maḥremi
Yağdı yandırdı vücudum ateş-i hicr u ğamı
Tek öleydimde nolaydı görmeseydim bu demi
2. Nāz eyle derken fedā itmek ne mümkin ben seni
Aldadup tenude hicrāna burağdıñ bu teni
Semti nā oldı dil-zārıñ ḥülāşa meskeni
Zālīm-i aḥir ḫātli cānımdan uşandırdı beni
Tek öleydimde nolaydı görmeseydim bu demi
3. Ğonca-yı ruḥsārına baқsam taḥammül tābdır

Ġamze-i ħun-ħuvārına baqsam taħammül tâbdır

Şeyve-i reftârına baqsam taħammül tâbdır

Şabr edip ikrârına baqsam taħammül tâbdır

Tek öleydimde nolaydı görmeseydim bu demi

4. Eski ülfetler bu ġam-ħavâre ħayâl oldu ħayâl

Ter-i müşkil şabrı güc şöhet daħı maħal

Rāsîhzâde bu mısrâc oldu aħîr ħesab ħâl

Tek öleydimde nolaydı görmeseydim bu demi

Mim mim mim

-153-

MÜSEDDES

[RĀSĪH]

fâ' ilātün / fâ' ilātün / fâ' ilātün / fâ' ilün

[50b] 1. İtdi hicrâna raħn-ı eşk dū çeşmim ħunâb

Mürdüm dide-i serkeşiñ ġam ile 'ayn senħâb

Seyl-i barân humûm itmede her demde şitâb

Müjeler girye-yi aħîrânıma güyâ meyzâb

Düşdüm 'ummân-ı ġama semt-i mürüvvet-i nâyâb

Zevrâķ-ı dil ise girdâb elimdde bîtâb

2. Nice bir va'd-i vişâliñle gönül aldansun

Nice üftâde-i temâşâ-yı cemâle kıansun

Nice bir ateş-i tenvir firâka yansun

Baħr-ı ğamda nice bir kişte-i dil çâl kıansun

Eyzan

3. Cevri pey-der-pey ile dide-i yâsım pertem

Girye-i hıcre ile deryâ-yı melâmet sinem

Kâh bārân kâh tufân naħz gehi elsem

Ķande kıande ‘acep ol cây-ı selâmet bilmem

Eyzan

4. Ķavta ħuvârı hicrânım ‘inâyet-i yok mu

Yohsa hiç şarĶa iħsâna mürüvvet yok mu

ĶanĶı suya gideyim sâhil-i şefkat yok mu

‘Acebâ sende şevâb itmeye niyet yok mu

Eyzan

5. RüzĶâr-ı senem u ta‘n eza çekdirerek

Lica-yı firĶate felek dile uğratdı felek

Ne dümen ne puşula kıaldı ne yelken ne direk

Bir kıurı tekne hemân sâdece bir çiftte görek

Eyzan

6. **Râsiħ** engin cefâda nice demler yatarak

Düşmenân güle-i sengi ta' rz itrak

' Aqla yelken ederek hier u belâya batarak

Gâh ursa yoḥsa seniñ fezâya çatarak

Eyzan

-154-

TAḤMİS-İ ĞAZEL PERTEV EFENDİ

mef' ulü / mefā' ilü / fā' ilātü / fā' ilün

1. Ahım cūd-ı tākate dehrin degilmidir
Kālbim zebūn pençe-i düşmen degilmidir
Sinemde vird-i dağ ile gülşen degilmidir
Gönlüm ḥayāl u dilbere mesken degilmidir
Çeşmim o cāy dilkişede vezin degilmidir
2. Her genc ki görse çār bilür ol mah-ı peykeri
Çeşmim luḥf-ı dirsem eger var anıñ yeri
Zirā düven fikre ḥāvel eyler ekşeri
Ağuş-ı teniñ vuşlata çün gelinmez ol peri
Nūr-ı şahş olduğı ruşen degilmidir
- Velehu
- [51a] 3. Hep ḥalk-ı felek fikrini engine şalımda
Deryā-yı gamda çālkanarak menzil elimde
Çok kimesnelerde sāhil-i ḥoyratda kıalmada

Bî-gâñe aşına yine ʿummāna şalımda
Erbāb-ı ʿaşk ʿaqlına yelken degilmidir

4. Rasiḥ o şuḥ her ne kadar eylese cefā
Çeşm-i vücuda rah ʿadem olsa revanıma
Virmem ğubarını na ʿm-ı çerḥa vāḳ ʿā
Cevr-i cefāyı yār sitemkār *Pertevā*
Luṭf-ı sipher döndün ehven degilmidir
Mim mim mim

-155-

MURABBAʿ

[RĀSĪH]

fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilün

1. Yeter ḥār-ı ğamiñ kār itdi ey meh-ı cāñıma
Baḳmadiñ aṣlā terhhüm eyleyüp efgānıma
Ben helāk-ı kicriñ oldum gelmedin hiç yanıma
ʿĀḳıbet-i girdiñ benim ey ḳanlı zālīm ḳanıma
2. Derdimi ʿarż eyledim geldiñ teğafil eylediñ
Ḥāl-i zārım añladıñ amma tecāhil eylediñ
Gül-i şifā-sāz ol didikçe sen teʿalil eylediñ

Velehu

3. Tîğ-1 cevriñ itdi ħûn oluda ğam cân u teni
Señ esîr-i pisterî ħasret idüpgitdin beni
Bî-cefâ bilmez idim ey meh beñ seni

Velehu

4. Qıldı dağ-1 firqatiñ şahn-1 düvenim lâle-zâr
Oldı kârim ‘andelîb esâ hezârân ah-1 zâr
Dideden her dem ħayâl-i ‘arzîñla qan aqar

Velehu

5. ‘Ahd-1 peymânı anup ey merħametsiz bir baña
El söziyle **Râsiĥ** terk eylediñ yazıq saña
Sinemi pen-bâl-1 hicriñle qaldıñ aşınâ

Velehu

Mim

-156-

MURABBA‘

mef‘ülü / mefâ‘îlü / mefâ‘îlü / fe‘ülün

1. Şayd eyledi dil-i murğunı bir şuĥ-1 semen ber
Rengi dahi bir tâze açılmış güle beñzer
Reftârı güzel nâzı güzel şeyvesi dilber
Kim görse anı cismine cân eylemek ister

2. Nâz ile gelince o güli baĝ-ı leâfet
Şavkıyla gelür bülbül-i ĝam-ı dideye hayret
Her şeyvesi nâz ile zerâfetden ʿ ibâret

Eyzan

3. Diĝkatle eger yaĝsıñ o şad-berg ʿ âzade
Dâl-ı hançer olur ĝamzeleri ʿ âşık-zâde
Üftâde de kudret mi kalur şabr u ferâde

Eyzan

4. Ebrûsı kemân tîriñ çeşmi kemânkeş
Baĝdıĝca bir ağır hedef sîneye ateş
Tâş dikse fezâ-yı dile lâyıĝdır o mehveş

Eyzan

[51b] Velehu

5. Her cilvesi ʿ uşşakına bir dürlü şefâdır
Cân virse yolunda anıñ üftâde sezâdır
Taʿ rif edemem mûcid şadnân edâdır

Eyzân

[RĀSĪH]

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün/ fā' ilün

1. Sūz-ı hicrānıñ geçüp dilden vir ey cānıma
Berç-veş ateş bırağdı hürmeti samanıma
Şormağa hāl-i dili per-sūzı gel yanıma
Yane yane bende taqrır eyleyim sulţanıma
2. Ateş-i firçat tutuşdurdı ten-i hāşāk mı
Gülhan-ı ğamda kıyup gitdiñ dil-i şadçāk mı
Señ tefekkür eyle lütf it kalb-i ateşnāk mı
Eyzan
3. İtdiğñ zalimi helāku itmedi ey gül-beden
Yandı nārı efter-i aqınla serāpā mülk-i ten
Bağ ne sūzişle şikāyet vār gönülde şor ki sen
Eyzan
4. Şol qadr yangınlığım var ki elinden ey melek
Ah idersem sūz-ı nālımdan yanar tāk felek
Gül-i qaddem rencide derdi düvenim şubha dek
5. Ölümde tenevvir veş ğamla düvenim bir şirār
Cān u dil nae firāqınla kebāb eşā yanar

Raħm idüp bir kerre ey zālīm suāl itsün ne vār

Eyzan

6. Ser-te-ser ateş kesildim ateş oldu cism u cān

Olsa efgānım ‘aceb mi çarħa dek şu‘ le-i figān

Vir icāzet **Rāsiħa** ħālīm muħayyāt-ı asa hemān

Eyzan

-158-

ĠAZEL

[RĀSİH]

mef‘ülü / mefā‘ilü / mefā‘ilü / fe‘ülün

1. Mehtabā mı çıkmış ‘aceb ol afet-i devrān

Cān itdi şabāħa şaşırup mihrdir ħışān

2. Seyr ile gelüp tābş-ı envār cemāli

İnşāf it efendim nice şabr eylesün insān

3. İtmiş güle dek benim giribānı keşāde

Çalsun mı dili ğamda da ‘uğde-i sāmān

4. Lā-ya‘ kıl olup cāh-ı zulm itse şuħiñ

Üftāde degil Yūsūf ‘ālem daħi ħayrān

5. Ğam çekmez idi oldu gene *Râsîh* ğam-keş
Olsa ydı eger bir gece aĝuşıma mihmân
Mim

-159-

MÜSTEZÂD

[RÂSÎH]

mef'ûlü / mefâ'îlü / mefâ'îlü / fe'ûlün

- [52a] 1. Kâkil mü disem zülfine yâ sünbül hoş-bu
Yâ turre-i şebu
Ķayd-ı dili üftâde olan gerçi bu giysû
Biñ 'âşuķa bir mu
2. Bir vech-ile hiç meseleni görmiş degil 'âlem
Dünyâda nâ-bâd
Etvârlu nidâna hemân ķâmeti dil-cû
Tûti gibi hoş-gu
3. Def u ĝam için şâlnaraķ nâz ile olma
Seyrâna çıkınca
Şaf bir şaf olup niceler ardınca çeker hu
Her ĝuşe ve her su

4. ʿUşşāk-ı belā kişilere bir gün mi olur kim

Ah itmeye bir dem

Çekdikleri hep ʿāşık-zārīn ğam-ı mihrü

Hem hile-i ebrü

5. Sertāba kadem kişte-i tīg u niġehidir

Rāsīh gibi ʿālem

Dirlerdi ki afet gibi ol dide-i ahu

Var ise budur bu

Mim Mim Mim

-160-

VEHBI⁴⁰⁰

mefʿülü / fāʿilätü / mefāʿilü / fāʿilün

1. Düşmüş maḥabbete daḥi nevres cevān iken

Olmuş esīr pādişāh-ı ḥüsn ü ān iken

2. Pā-māl esb-i naḥveti olmuş bir āfetüñ

Bir tıfl-ı ney-süvār maḥabbet-i ne-dān iken

⁴⁰⁰ Seyyid Vehbī D. (Dikmen, 1991: 614)

3. Olmuş zülâl-ı la^ç line⁴⁰¹ leb teşne bir mehûñ
Ser-çeşm-i melaḥatde⁴⁰² âb-ı revân iken
4. Bir naḥl ile şarılmaḫ⁴⁰³ içün girye-nâk imiş
Manend-i tâk tâze bitmiş⁴⁰⁴ fidân iken
5. Düşmüş oda⁴⁰⁵ kendü gibi bir perî-veşe⁴⁰⁶
Aldurmuş ^ç aḫlîñ ^ç aḫl alıcı dil-sitân iken
6. Meftûnı olmuş ol daḫi **Vehbî** bir afetûñ⁴⁰⁷
Âşûb-ı dehr⁴⁰⁸ ü fitne-i aḫir⁴⁰⁹ zemân iken
Mim

-161-

TERKİB-İ BENDİ FEHİM RAHMULLAH⁴¹⁰

⁴⁰¹ lâ^ç line: vuşlata, *Vehbî D.*

⁴⁰² melâḥatde: letâfetde, *Vehbî D.*

⁴⁰³ Şarılmaḫ: şarılmaḫ, *Vehbî D.*

⁴⁰⁴ Bitmiş: yetişmiş, *Vehbî D.*

⁴⁰⁵ Düşmüş oda: çarpılmış ol da, *Vehbî D.*

⁴⁰⁶ Bu beyit Vehbî D.'de sekizinci beyit olarak kaydedilmiştir.

⁴⁰⁷ Bu şiir Vehbî D.'de 9 beyittir. Mecmuada olmayıp divanda olan beyitler aşağıdaki gibidir:

Bir necm-i ḫüsni görmege olmuş raşad-nişîn
Dâḡ-ı derun mihr ü mehe âsumân iken

Ḥayretle eylemiş ser-i zânûsın âyine
Olmış ḫamuş ḫûḫî-i şîrin-zebân iken

^ç Uşşâḫ-ı zâra itdüğini bulmuş ol perî
Pîr-i ḫamîde-kâmete dönmiş cevân iken

⁴⁰⁸ Dehr: şehr, *Vehbî D.*

⁴⁰⁹ Ahir: devr, *Vehbî D.*

⁴¹⁰ Fehm-i Kadim D. (Üzgor, 1991: 264-270)

[52b] 1. Ey nigāhı ğazabı mest-i mey nahvet-i nāz
Ġamzesi sāķi-i cām u ecel-i ehl-i niyāz
Ey fūruĝ-ı rūĥ-ı ĥūy-gerdesi ĥūrşid-güdāz
Ey leb-i nādir gül-bergiñ⁴¹¹ gül ü gülşen-i nāz
Ķoķaram⁴¹² rāzumı fāş ide o çeşm-i ğammāz
Āşinā oldı dile ğamze-i peykāne-nevāz
Şeb-i hicr-i ğam-ı zūlf ü dil-i sevdā-pervāz⁴¹³
İĥtiyācım⁴¹⁴ degül āh eyler isem tūl⁴¹⁵ u dırāz
Ah idersem nola sevdān ile tölmiş gönlüm
Ĥaberūñ yok ki senūñ ‘āşıķuñ olmış gönlüm

2. Ĥüsñüñ evvel baķışumda beni itdi meftūn
Eyledi sāĥire çeşmiñ baña biñ mekr ü füsūn
Aĥrū’l-emr bu sevdāñla⁴¹⁶ oldum mecnūn⁴¹⁷
Gördüñ oldum elem-i ‘aşķla⁴¹⁸ zār u zebūn⁴¹⁹
Töldi tā derd-i maĥabbetle derūn u birūn⁴²⁰

⁴¹¹ nādir gülbergiñ: nādire güg-berg-i, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴¹² Ķoķaram: ķorkaram, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴¹³ Pervāz: perdāz, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴¹⁴ İĥtiyācım: İĥtiyārī, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴¹⁵ Tūl: dūr, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴¹⁶ sevdāñla: sevdā ile, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴¹⁷ Bu mısra Fehm-i Kadīm divanındaki 4. Beyit 2.nci mısra ile takdim-tehrirlidir.

⁴¹⁸ ‘aşķla: aşķuñ ile, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴¹⁹ Bu mısra Fehm-i Kadīm divanında 3. Beyit 1.nci mısradadır.

⁴²⁰ Bu mısra Fehm-i Kadīm divanında 4. Beyit 1.nci mısradadır.

Şerbet-i lütf-ile derd-i dilim itdün efv̄n

Başladın zehr u sitemle dilimi⁴²¹ itmeye h̄n⁴²²

Zülfiñ itdi dilimi silsile-i cünbān-ı cün̄n⁴²³

Rūy-ı dil gösterüp itdiñ beni çün divāne

Oldıñ ey ahū-yı vaḥşi giderek bī-gāne

3. Bī-mürüvvet ne idi ‘ arz-ı maḥabbet evvel

Ne idi eyledigin luṭf-ı mürüvvet evvel

Neye virdiñ dil-i nezzāreye ruḥşat evvel

Niçün itdiñ dil-i bīmareye⁴²⁴ şefkat evvel

İtmek itdi ğarazuñ çünki ferāgat evvel

Ne idi tā bu kadar germi-i ülfet evvel

Üns idi elde iken şānına ‘ ādet evvel

Şahbāzum yok idi sende bu vaḥşet evvel

‘ Afv kıl h̄snuñe küstāḥ nigāḥ itdüm ise

İhtiyār elde degil girye vü āḥ itdüm ise

4. Gerçi kim⁴²⁵ serḥoş-ı ‘ aşkuñla şarāb itmez idüñ

Āteş-i cevriñle⁴²⁶ bağrumda kebāb itmez idüñ

⁴²¹ Dilimi: cigerüm, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴²² Bu mısra Fehm-i Kadīm divanındaki 4. Beyit 2.nci mısradadır.

⁴²³ Bu mısra Fehm-i Kadīm divanındaki 2. Beyit 1.nci mısra ile takdim-tehrirlidir.

⁴²⁴ Bīmareye: biçareye, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴²⁵ Kim: ben, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴²⁶ Cevriñle: cevri ile, *Fehm-i Kadīm D.*

Evvel alüftene tâ böyle hı̇tâb⁴²⁷ itmez idüñ
Biñ su‘âl eylese bir kere⁴²⁸ cevâb itmez idüñ
Luţf iderdüñ ğazab-alüde ‘itâb⁴²⁹ itmez idüñ
Beni gördükde ger u büyla⁴³⁰ ŧitâb itmez idüñ
Çeşümü ateş-i hasretle pür-âb itmez idüñ
Dil-virânemi tekrâr harâb itmez idüñ
Şimdi ħurbânuñ olam söyle buña⁴³¹ noldı sebep
Aşınâ-yı ezelliye bu tecâhül bu ğazab

5. Mest-i ŧirîn sühanam tecelli-yi⁴³² güftâr nedür

Luţfñ evvel ne idi şimdi bu âzâr nedür

Bu⁴³³ teĝâfil nigeħ-i nergis-i peymâ⁴³⁴ nedür

Ğonca gibi gül-i⁴³⁵ la‘lin-i ŧeker-bâr nedür

Beni gördükce ŧitâb ile o reftâr nedür

Renciş-i bî-sebeb u ğamze-i pergâr nedir

Sitem-i ğamze yeter çeşm-i cefâ-kâr nedür

Mübtelâna nedür ey ŧüh bu eţvâr nedür

Sitem itmekde yine ħâdir iseñ eyle baña

‘Âşıkam ‘aşıkam ey ŧüh-ı cefâ-kâr saña

⁴²⁷ hı̇tâb: ‘itâb, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴²⁸ Kere: tünd, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴²⁹ ‘itâb: hı̇tâb, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴³⁰ Ger u büyla: ser-i rehde, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴³¹ Buña: nedür, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴³² Tecelli-yi: telhi-i, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴³³ Bu: pür, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴³⁴ peymâ: bîmâr, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴³⁵ Ğonca gibi gül: ğonca-i gül gibi, *Fehm-i Kadîm D.*

6. H̄od-perestüm revîş-i dīnūñe k̄urbān olayım

‘Āşık ‘āyinesisiñ h̄üsnüne⁴³⁶ k̄urbān olayım

Çeşm-i aġyār-ı sūhan h̄üsnüne⁴³⁷ kurbān olayım⁴³⁸

O kemān ebrū-yı pür-çinüñe k̄urbān olayım

[53a] Piçiş-i t̄urra-ı müşkīnūñe k̄urbān olayım

Reşkden bister ü bālīnūñe k̄urbān olayım

Nāvek-i ġamze-i pür kīnūñe k̄urbān olayım

Zehr-ḡand u leb şīrīnūñe k̄urbān olayım

Señ beni⁴³⁹ kīneden ey āyine-ruḡ şāf eyle

Öleyim mi ele mirāt olup⁴⁴⁰ inşāf eyle

7. H̄üsnüñi görse eger Yūsuf olur bende saña

Ḥayl-i ‘uşşāk nice olmasun efgende saña

‘Aşık olur idin⁴⁴¹ eger görse idüñ sende saña

Ba‘ dezīn bendeyem ey şūḡ-ı⁴⁴² cihān bende saña

Ḥande it aġlasa ḡālin dil-i nālende saña

Böyledür kısmet-i Ḥaḡ girye baña ḡande saña

Bir naşīḡatdir ider ‘āşık-ı şermende saña

⁴³⁶ H̄üsnüne: āyīnüne, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴³⁷ H̄üsnüne: çīnüne, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴³⁸ 2nci ve 3ncü beyitler divanda takdim-tehrirlidir.

⁴³⁹ Señ beni: sīneñi, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴⁴⁰ Olup: alup, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴⁴¹ Olur idin: olurduñ, *Fehm-i Kadīm D.*

⁴⁴² Şūḡ: şāh, *Fehm-i Kadīm*

Çoçaram⁴⁴³ yâr ola⁴⁴⁴ ağyâr-ı meziyetde⁴⁴⁵ saña

Girde-bâlîn gülâ benden⁴⁴⁶ idüp yute-i hâr

Derd-i hayretle⁴⁴⁷ helâk oldu⁴⁴⁸ *Fehîm* bîmâr

Mim Mim Mim

-162-

ĞAZEL-İ MÜŞEMMES ŞEYH ĞĀLİB EFENDİ⁴⁴⁹

fe‘ilâtün / fe‘ilâtün / fe‘ilâtün / fe‘ilün

1. Ah kim düşdi gönül bir şeh-i ‘âli-câha
Kim hayâliyle verir⁴⁵⁰ lerze-i dehşet mâha
Reh-nümâ her keremi biñ elem-i cân-gâha
Hâr hâr-ı gam ile çaldı işim Allâha
Söylenilmez bu ne hemrâza nehûd⁴⁵¹ hemrâha
Furşatım yok ki diyem süz-ı dilim ol şâha
Derd ü hasretle neler çekdigimi ben bilirim
Yâreme şimdi ne zehr ekdigimi ben bilirim

⁴⁴³ Çoçaram: çorçaram, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴⁴⁴ Ola: olur, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴⁴⁵ Meziyetde: firîbende, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴⁴⁶ gülâ benden: gül-âgende, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴⁴⁷ Hayretle: ğayretle, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴⁴⁸ Oldı: ola, *Fehm-i Kadîm D.*

⁴⁴⁹ Şeyh Ğâlib D. (Okcu, 2011 :132)

⁴⁵⁰ Verir: gelir, *Şeyh Ğâlib D.*

⁴⁵¹ Nehûd: yahûd: *Şeyh Ğâlib D.*

2. Añlamaz mı bilemem yoğsa⁴⁵² teğāfūl mi eder
Cigerim⁴⁵³ pāreleyip қatle te'emmūl mü eder
Cān-ı cilā⁴⁵⁴ olmağı bir dağı tağayyūl mü eder
Deme zağm ura nolur ğamze tekāsūl mi eder
Öyle şehbāz bu virāna tenezzūl mü eder
Hiç⁴⁵⁵ anuñ cevrine 'uşşāğ tağammūl eder
Tā ki öldürmeye biz terk-i niyāz eylemeyiz
Öyle bī-hūde yere sūz u güdāz eylemeyiz

3. Senden ey şūh ben ümmīd-i visāl eylemedim
Ṭab' ima ḥadşe verip fikr-i muhāl eylemedim
Rūz-ı 'aşkı şeb-i tārīk-i ḥayāl eylemedim
Zūlf-i kāfir gibi inkār-ı cemāl eylemedim
Ḳākūliñ ah ile bir hemzede ḥāl eylemedim
Ḥavf edip ğamzeñe bir ḥarf sual eylemedim
Ḳalmadı şabra mecālīm bilemem 'işyānım
Dağı yetmez mi teğāfile ğarāz sultānım

4. Beni ağılatma meded ğamze-i ḥun-ḥārīñ için
Saña kendim öleyim dīde-i bīmarın için
Bu қadar dökme sirişkim leb-i dūr-bārın için

⁴⁵² Yoğsa: yoğsa, *Şeyh Gālib D.*

⁴⁵³ Cigerim: cigerip, *Şeyh Gālib D.*

⁴⁵⁴ Cān-ı cilā: cān halāş, *Şeyh Gālib D.*

⁴⁵⁵ Hiç: hep, *Şeyh Gālib D.*

[53b] Şakla ol k̄anları gülgüne-i ruhsârîñ⁴⁵⁶
Ben belâlar çekeyim turre-i tarrâzîñ⁴⁵⁷ için
Sen de bir gün ola âh eylesin yârın için
Derd-i hicrâna devâ etmege hasret çekesin
İltifât eylemedim deyü nedâmet çekesin

5. Kalmadı sūziş-i hasretle mecâl-i efgân
Hayretimden edemem hasretimi dâhı beyân
Ne kadar şaklasam elbetde olur keşf ü ‘ayan
Kalamaz penbe-i dâğ içre bu âteş pinhân
Niçün etsin bu kadar bir sūz-ı dili ketm ü nihân
Dağı bir söz⁴⁵⁸ yok efendim buñâ vallahî⁴⁵⁹ inân
Ġarazım bu ki biraz sūz ü güdâz eyleyeyim
Suhan-ı ‘aşk eger küfr ise de söyleyelim

6. Leb-i lâ‘ linde bulur Hızr-ı suhân âb-ı hayât
Âşık-ı dil-şüde hasretle urmu⁴⁶⁰ heyhât
Kâtilim dersem eger ben sañâ ruz-ı⁴⁶¹ ‘Araşât
Kanlı gömlekle eder pirâhen ü ten işbât
‘Akıbet-i ğamze-i cellâdını eyler iskât

⁴⁵⁶ rûhsârın: ruhsârın için, *Şeyh Gâlib D.*

⁴⁵⁷ tarrâzın: tarrârın, *Şeyh Gâlib D.*

⁴⁵⁸ Söz: şey, *Şeyh Gâlib D.*

⁴⁵⁹ vallâhi: vallah, *Şeyh Gâlib D.*

⁴⁶⁰ Hasretle urmu: hasret ile olur mu, *Şeyh Gâlib D.*

⁴⁶¹ Rüz-ı: yevm-i, *Şeyh Gâlib D.*

Rahm kı1 rahmıña ey⁴⁶² pesendide-şifāt

Ġālib ölmekle seniñ çeşmine şıhhat gelmez

Baňa bu derden ölsem de ferāgat gelmez

Mim Mim Mim

-163-

REF^c İ⁴⁶³

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

1. Ey benim ba' iş-i teşkīn-i dil-i sūzānım
Dil-pesendim güzelim pādişeh-i hūbānım
Pertev-i mihr-i ruḥı çeşm-i⁴⁶⁴ çerağı cānım
Ḳad-i sāzendesi⁴⁶⁵ aşub-ı cihān fettānım
Luṭf idip diñle benim ḥasretle efğanım
Tā-be-key kân aqıda dide-i ḥun efşānım
El-aman luṭfuña muḥtācım aman sulṭanım
Ġayrı inşafa gel ey şāh-ı kerem⁴⁶⁶ c ünvanım
Ben seniñ-çün hedef-i nāvek-i bī-dād olayım
Bu revā mı ki yine derd ile nā-şād olayım

⁴⁶² Ey: ey şūh, *Şeyh Ġālib D.*

⁴⁶³ Ref' i Āmidī D. (Aydemir, 1989: 421)

⁴⁶⁴ Çeşm-i: nūr-ı, *Ref' i Āmidī D.*

⁴⁶⁵ Sazendesi: nazendesi, *Ref' i Āmidī D.*

⁴⁶⁶ Kerem: sitem, *Ref' i Āmidī D.*

2. Dil-sitānım seni mekkār idügin bilmez idim
Yār-i cāñım idün ağyar idügin bilmez idim
Göñlümi hicr⁴⁶⁷ ile bimār idügin bilmez idim
Ben seniñ⁴⁶⁸ böyle cefākār idügin bilmez idim⁴⁶⁹
Bana azarımı her-bār idügin bilmez idim⁴⁷⁰
Hele bu mertebe ğaddar idügin bilmez idim⁴⁷¹
Seni bu rütbeye dilazar⁴⁷² idügin bilmez idim⁴⁷³
Tā bu denlü seni ğun-ğar⁴⁷⁴ idügin bilmez idim
Ah idersem bile ah itmege başlar kühsār
Ah dir ah işidir şimdi muğaşşal⁴⁷⁵ dil-i zār
3. Ķo benim çeşm-i terim hicr ile giryān olsun
Ateş-i ‘aşķuñla dil dağı sūzān olsun
Tek senüñ la‘l-i lebüñ gül gibi ğandān olsun
‘Āşıkān⁴⁷⁶ cevruñ ile zār ü perişān olsun
Yādlar⁴⁷⁷ ya ne sebep luğfla⁴⁷⁸ şāyān olsun
Ben degil ğalķ-ı cihān hep saña ğurbān olsun

⁴⁶⁷ Hicr: ‘aşķ, *Ref‘ī Āmidī D.*

⁴⁶⁸ Seniñ: seni, *Ref‘ī Āmidī D.*

⁴⁶⁹ Bu mısra divanda beşinci mısra da kaydedilmiştir.

⁴⁷⁰ Bu mısra divanda altıncı mısra da kaydedilmiştir.

⁴⁷¹ Bu mısra divanda yedinci mısra da kaydedilmiştir.

⁴⁷² Seni bu rütbe ye dilazar: sonı ‘aşķ ü hevesüñ zār, *Ref‘ī Āmidī D.*

⁴⁷³ Bu mısra divanda sekizinci mısra da kaydedilmiştir.

⁴⁷⁴ Tā bu denlü seni ğun-ğar: Saña cāñım da giriftār, *Ref‘ī Āmidī D.*

⁴⁷⁵ Şimdi muğaşşal: küh-ı belāda, *Ref‘ī Āmidī D.*

⁴⁷⁶ Āşıkān: aşķuñ, *Ref‘ī Āmidī D.*

⁴⁷⁷ Yādlar: ğayrılar, *Ref‘ī Āmidī D.*

⁴⁷⁸ Luğfla: lutfuña, *Ref‘ī Āmidī D.*

Pāy-māl olmağa bārī bize imkân olsun

Gāh⁴⁷⁹   uşşaka vefā   âdet-i ħubân olsun

[54a] Baña raĥmîñ yoĥ ise resm-i ri   ayet yoĥ mı

Sende ey māh meded hiçde ĥamiyyet yoĥ mı

4. Ol ĥadar sineme tîr u sitemüñ itdi güzer

Baña oldı olacaĥ her ne ise ĥükm-i ĥader⁴⁸⁰

Oldı her zāĥm-ı tenim ĥünla yemveş per-ter⁴⁸¹

Saña⁴⁸² elbetde ider ah-ı ciger suzım eşer⁴⁸³

Cân-ı meclis-i tende elemünden⁴⁸⁴ iñler⁴⁸⁵

Ĥāl-i   aşkı hele tafşile ne mümkin ezber⁴⁸⁶

Dil bile⁴⁸⁷ derd ü ĥamuñ ĥekmege verziş eyler⁴⁸⁸

İşte icmāl-i mişāl⁴⁸⁹ oldı bu beyt-i ĥoş-ter

Ĥekilür aĥrı degil şiklet-i bār-ı   aşkuñ

Niceler oldı senüñ zār u nizār-ı   aşkuñ

5. Beni cevır ile ider terk-i maĥabbet şanma

⁴⁷⁹ Gah: gāhi, *Ref   Āmidī D.*

⁴⁸⁰ Bu mısra divanda beşinci mısra da kaydedilmiştir.

⁴⁸¹ Yemveş per-ter: yemden ber-ter, *Ref   Āmidī D.*

⁴⁸² Saña: saña da, *Ref   Āmidī D.*

⁴⁸³ Bu mısra divanda altıncı mısra da kaydedilmiştir.

⁴⁸⁴ Cân-ı meclis-i tende elemünden: cân ise bu ĥafes-i tende, *Ref   Āmidī D.*

⁴⁸⁵ Bu mısra divanda üçüncü mısra da kaydedilmiştir.

⁴⁸⁶ Ezber: yekser, *Ref   Āmidī D.*

Bu mısra divanda yedinci mısra da kaydedilmiştir.

⁴⁸⁷ Bile: yine, *Ref   Āmidī D.*

⁴⁸⁸ Bu mısra divanda dördüncü mısra da kaydedilmiştir.

⁴⁸⁹ mişāl: ma'l, *Ref   Āmidī D.*

Lîk var bende daħi çekmege⁴⁹⁰ tākāt şanma
Berķ-i vah-ı⁴⁹¹ dilimi bir hoş⁴⁹²   alāmet şanma
Bu sitem-kārlıĝı ĥayra delālet şanma
Sonı ĝaddar olanuñ d nyede⁴⁹³ rāhat şanma
Diñle aĥvālimi⁴⁹⁴ ey mah⁴⁹⁵ ĥikāyet şanma
Dāima b yle  alur ĥusn-i le afet şanma
Sen daħi çekmegesin derd-i ceĥālet⁴⁹⁶ şanma
G n olup bir g zele   aŗık-ı ĥayrān olasın
Bana itdiklerie c mle piŗmān olasın
Mim

-164-

[RIFAT]

mefā'  l n / mefā'  l n / mefā'  l n / mefā'   l n

1. Bu dem zincir-i giysular bāĝ olsun
O ĥun-ı ĝamze dil Őuĥım sinem daĝ daĝ olsun
Yekm   alemde Őaĝ olsun

⁴⁹⁰  ekmege: cevr ne, *Ref'   Āmid  D.*

⁴⁹¹ Vah: āh, *Ref'   Āmid  D.*

⁴⁹² Bir hoş: ey , *Ref'   Āmid  D.*

⁴⁹³ D nyede: dehrde, *Ref'   Āmid  D.*

⁴⁹⁴ Aĥvalimi: aĥval, *Ref'   Āmid  D.*

⁴⁹⁵ Mah: Refi' ayı, *Ref'   Āmid  D.*

⁴⁹⁶ ceĥālet: maĥabbet, *Ref'   Āmid  D.*

2. Beni mecnun iden sensin dil-i meftun iden sensin

Ciger-i hun iden sensin tîg-1 ğamzeñ saĝ olsun

Eyzan

3. Beni kîl-i nâil u vuşlat bulayım şanıñla *Rıf'at*

Efendim cevriñde bir ' izzet baña taĝ üsti baĝ olsun

Eyzan

4. Bu hâfızlıĝa lâyıķdır yañae ' aşkıñla ' aşıkdır

Yâ Rabbi saña muvâfıkdır nazâr eyle çeraĝ olsun

Eyzan

Mim

-165-

RUBĀĪ

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Düşmende hasta cân-1 çeşm-i bidâr olmasun

Kimseler ya Rab esir-i çeşm-i cellâd olmasun

Vaşıla terciħ eyleyen hicriñ murâda irmesün

Bilmeyen lütf-1 ğamıñ bir laħza dilşâd olmasun

Mim

-166-

242

ĠAZEL

[ĀZERĪ]

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- [54b] 1. İtme virâne meded zulmle beytü'l-ḥüznüm
Ḥâtırım yıkar ḥarap eyleme iḳlim-i tenim
Baña zulm itmege kāfirdür o gül-pirehenim
Beni öldürmege yetmez mi o navek figenim
Gel ey ṭub felek sineme ṭoḳunma benim
Ṭaş mı şandıñ yüregim ḳal' a mı şandıñ bedenim
2. Bir yüzi mihr-i cihân yâr için oldım suzân
Zerreleş eyledi yollarda beni ser-gerdân
Hey merd bögrü bilem yâr belâ-yı hicrân
Çekdigim baña yeter sende bir yandan hemân
- Eyzan
3. Niçe bir derdle ḥüsne-i giryân olacak
Ateş-i ah ile cihân-ı söz ile soran olacak
Ben mi ḳaldım dün ki gün hicr ile nalan olacak
Yaḳılup ḥatrı biñ zulmle virân olacak
- Eyzan
4. Nice sultānlara olmuşdı gönül dār-ı selām

Dest-i kudretle virildi aña zīb-i enmām

‘Aşq-ı hāk-ile yayıldı derin divār tamām

Ya‘ni oldu haram Ka‘be-i hācāt-ı enām

Eyzan

5. Cān u dilden o şuhuñ yanında iken

Sinede ş... elem-i ‘aşkla tabında iken

Gice gündüz ğam-ı zülfüyle seyr efkende iken

Bu cihānıñ kevşeri ğuşşaları bende iken

Mim mim mim

-167-

BEYİT

Rikāb-ı asā o şuhıñ pāyına yüz sürmek istersin

Yolunda irtikāb eyle a şalmağı ya şalmağı

-168-

ĠAZEL

[NEDİM]⁴⁹⁷

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

⁴⁹⁷ Nedīm D. (Macit, 2012: 242)

1. Sāḫiyā meclise gel cismime cānım gelsün⁴⁹⁸

‘Ahdler tevbeler ol sāğara ḫurbān olsun

2. Ayağın şaḫınarak başma aman sulṭanım

Dökülen mey ḫırılām şişe-i rindān olsun

3. Merḫaba etdiğın ağıyāra⁴⁹⁹ revā mı göreyim

Eller emsin o şeker lebleri de ben ṭurayım

4. Bari lütf eyle o zālīm biricik yüz süreyim

Payıñ olmazsa eger gūşe-i dāmān olsun

5. Şuḫsın neyleyim amma ki yalān söylesin

Her zamān böyle *Nedīmayı* ğarip⁵⁰⁰ eylersin

6. Ḥamdır mīve-i vaşlım saña olmaz dersin

Olsun ey tāze-i nihāl-i çemen cān olsun

Mim

-169-

[FĀZİL]

⁴⁹⁸ Cānım gelsin: gelsin cānım, *Nedīm D.*

⁴⁹⁹ ağıyāra: ellerle, *Nedīm D.*

⁵⁰⁰ āariğ: firīb, *Nedīm D.*

- [55a] 1. Raḥm ider yoğ baña hiç nālelerimden ğayrı
Hiçbir ağlar bulamam çeşm-i terümden ğayrı
Herāmım yoğ dağı ah u şererümden ğayrı
Beni yoğlar bulunır mı kederimden ğayrı
Bir yañar yoğ benim için cigerimden ğayrı
Bir acır mı bulunur yarelerimden ğayrı
2. Beni şād eyle deyü kimlere feryād ideyüm
Dağı kimden taleb-i himmet ü imdād ideyim
Kime takrîr-i ğamum dil-i nāşād ideyim
Dil-nāşadı bu hālet nice şād ideyim
3. Ah ı zār itmedüğüm haşılı bir dem yoğdur
Benim bir şefkāt ider hālime adam yoğdur
Güyā şimdi cihāna içre ki adem yoğdur
Maḥalliyā gibi ‘āşka miḥam yoğdur
4. Ne arar var ne şorār hāl-i dil nāşadı
Şimdi herkesde vefāsızlık olup hağıladı
Kimseye **Fāzıl** işitdiremedem feryadı
Kaldı dünyāda hemān merḥametün bir adı
Mim mim mim

-170-

ĠAZEL

[ŞEVKET]

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

1. Yar baña ' aşık-ı bi-çāre düşmüş sözde budur
Derd-i ' aşkım ile avare düşmüş sözde budur
2. Şerhā-ı sinemi gördükde tebessüm idediñ
Tīg-ı ğamzem itdi şad-pāre düşmüş
3. Eski derdine devā-yı hevāh iki ol çer' a ğişe
Nigehim açdı yeñi yāre düşmüş
4. Tab' -ı şāir maħıñ dilber-i şebunda iken
Kıplar mı degme bir yāre dimiş
5. Nola ger ' aşkım oldıysa günāh itmedi yā
Bu cefā-bisdur o ğam hevāda dimiş
6. Yetişür kendi ğam ' aşkla dil-ħastalığı
Dimeyin ğayrı o nebiyada fimiş

7. Her kimi sevse o begis aña hiç şefkati yok

Şevketiñ bahtı ne yek kâre dimiş sözde budur

Mim mim mim

-171-

ĠAZEL

[EDHEM]

fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

- [55b] 1. Beni firkatde koyup ruḥ-ı revânım gitdi
Teñ u tenhâ bırâğup şuḥ-ı cihânım gitdi
2. Ḥasret yâre taḥammül ne ' aceb meşgul imiş
Ateş-i hicre şâ olup ah o cânım gitdi
3. Bi-ķarar oldığım ' ayb eylesün hiç kimse
Şabr-ı samânım alup ğonca dehânım gitdi
4. Çekdirüp çile-i aşkı dil bi-tabım ḥayf
Ḥam idüp kıdemi ol kâşı kemânım gitdi
5. Bir gidişdir gitdiğim manend şaba cânanım gitdi
Şandım *Edhem* ki benim tendeli cânım gitdi
- Mim

ĠAZEL

[ŞĀBĪT]⁵⁰¹

mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ī lū / fā' ilūn

1. Ol haṭ ki kendüyi ruḥ-ı dilberde gösterür

Bir hāle şeklini meh enverde gösterür

2. Düşse ḥayalî gönlüme güyā cemālîni⁵⁰²

Mir' āt-ı hoş-nümā-yı Sikender'de gösterür

3. ' Āşık odur ki ateş-i ' aşkıñla ḳāl olup⁵⁰³

Kendüyi hemişe şekl-i semendirde gösterür

4. Seyr it semen tırāzı ter kilik-i *Şābit*⁵⁰⁴

İ' cāz-ı nazmı bir ğazel serde gösterür⁵⁰⁵

Mim

⁵⁰¹ Sābit D. (Karacan, 1981: 257)

⁵⁰² Bu beyit Sābit D.'de üçüncü beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵⁰³ Bu beyit Sābit D.'de dördüncü beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵⁰⁴ Bu beyit Sābit D.'de beşinci beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵⁰⁵ Mecmuada dört beyit olan bu şiir Sābit Divanında beş beyittir. Divanda olup mecmuada olmayan beyit aşağıdaki gibidir:

Nev-ḥaṭṭ-ı ' anberīni olup ḥacelgāh-ı ḥüsn

Virmez ḥarīm-i ḥüsnine yol perde gösterür (Karacan, 1981)

-173-

RUBĀ'Ī

mef'ūlū / mefā'īlū / mefā'īlū / fe'ūlūn

Gör derdimi kim bīdel olan böyle olur

Dağ-ı ğamla haşıl olan böyle olur

‘Aşkıyla helāl olmada der cism-i nazārım

Meh-pārelere māil olan böyle olur

-174-

ĠAZEL-İ NĀ'İM EFENDİ

fā'ilātūn / fā'ilātūn / fā'ilātūn / fā'ilūn

- [56a] 1. Uşlu ır ey şuh aşub cihān-ı çimdikleme
Fiskeler efserde itdi her zaman çimdikleme
2. Dün gice incitdim o devşize-i bir ' işveye
Didi a bu işte rāmım tek hemān çimdikleme
3. Deste-i rāz bend vaşl olduğca nolsun bu hayf
Çözmedenmidir beķāyım çentiyān çimdikleme
4. Dağ-pür-dağ mestim itdin sırra cismim
Birde ey rencişfer ey amān çimdikleme

5. Kāh kucaklar kāh kucaklar kāhı çimdikler idim

Nāzıyla dirdi bayıldım of aman çimdikleme

6. ‘ Aks ider baqs-ı süvâre dide-i ol nāzîñ tene

Şanki cisminde sine-i kalmış nişân çimdikleme

7. Pek şaksırırdım *Nā‘im* bî-tāb olunca şubha dek

Sendedir ağış idüp an be an çimdikleme

Mim

-175-

ĠAZEL-İ ‘ĀLĪ EFENDĪ

mefā‘īlün / mefā‘īlün/ mefā‘īlün/ mefā‘īlün

1. Nigāh-ı iltifātınla beni itmez iken memnun

Hemîşe ğamzeñ eyler dağlarla s̄inemi perşun

2. Felekde görmüş olsa ey k̄amer-i t̄al‘ at-ı şehā bir dem

Madem ‘ aşkıñla serker dāma olur seyyāre gerdun

3. Em̄ir-i la‘l ş̄ir̄in eyle hemhāl ferhādım

Ĥayal-i leyli zelzañla olurım ‘ āk̄ın muh̄bire

4. Hevālanmaz Hüdāyı kākūlīnde

Yekm-i çah zenhüdānında

5. Merasīñ pār-i ‘arz eyler ser a ser

-176-

[SURŪRĪ]

mefā‘īlūn / mefā‘īlūn / mefā‘īlūn / mefā‘īlūn

[56b] Biñ ikiyüz on bir senesi ‘aşer cemāzü’l-evvelāsı hılālinde tābiş-i ateş cüzziyāt-ı ilāhiye ile suzān-ı firūzān olup şöhret-i şāyiasına yān matlā denilen meczup ilahiniñ vaq‘a olan irtihallerine mevlāna serveriniñ puşe-i güdāhına tābirāne-i selīfe beyhumālı olan sebīke? talā-ı ‘ayār tevārih-i maqbule-i tessebbüddür

1. Ma‘id-i hıcre miḥnet-i belākeş tālib-i vuşlat

Geh oldur cezbe bahtın mā-ḥazīn oquyānımla

2. Mişalde fıkra rezzaq’ül-gülāb olmaqla ma‘lumı

Sañasa gūy-ı yāre her gün itmek toğrayānımla

3. Kaçan yahu diyüp baqdıqca munzur-ı señler şaf-ı ḥubāna

Zamīr-i ma‘rifetimindine merci‘ arayanımla

4. Setvârîñ serhanı gördikce dirdi kendü kendüye
Ġam-ı la' liyle yârin ağlayup kıana boyânımla
5. Şu lafzı nüŝha-yı yârimde kim ancak olur dir idi
Ĥuruf-ı nuķteden remzi ĥatı u ĥâli tıyânımla
6. Şalup eczâ-yı cismi nâr-aha nam-dar olmuş
Dimiŝdi bir yâliñ yüzlü civân ' aşkımla yanımla
7. Sitânbula gelüp ŝevķ-i hûnerle taŝradan oldu
Yanıķ pervâne şem' -i cemâle şehr-i yanımla
8. Kıana' atle ' imâret eyleyüp virâne-i kıalbin
Nevâl-i vaşl için iden yiyüp ĝamlar tıyânımla
9. Maķdem olmuŝken imtiĥânda lâyık tedsis
Vilâyetde kıazayı ' aŝķa nâĝâh o ĝiryânımla
10. Baķarken derse dil-dârîñ ĥayâli ya da geldikce
Siriŝķ-i çeşm-i terle naķŝ-ı evrâķı boyânımla
11. Kitâbiñ ŝatdı hep ŝaĥaf-veş bazâr-ı ' aŝķ içre
Cünûn ' aŝķla bilmez idi sûd-ı zebânımla

12. Çerağ-ı ders ‘aşkı her gice şubha çıkarmışdı
Dimekle hoca-yı feyz aña ğafletden uyanımla
13. Ne hâletdir ki kâğıt da görüp taşvîr-i hubânîñ
Togırdı bunca suzişle mişâl-i sa‘ d-yânımla
14. Teñapü itdi vâfir hâme asâ şafha-ı ğamda
Görüp şimden-gerü lahd-ı kabüre geldi yânımla
- [57a] 15. Sürüp meydâna yekrân-ı kerâmet didi tällâba
‘Ana nitâb beķâdır mezheb-i ‘aşka uyanımla
16. **Surûrî** pür-ma‘ nidir muħbir şu iki târiħ
Ki söylerdi dem kuvvetinde aşu bin şoyânımla
17. Siyâh ebr-i raħmet eyleye süzidilin eţfâ
Muħabbet-i nârına el-ħaķ yanup maħv-oldu yanımla
Mim

-177-

[SURÛRÎ]

mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün

Seng-i mezârı için söylenilen diger târiħi bildirir

1. Dirîğa itdi mazlum ebr-i mâtem ‘âlem ‘aşkı
Meş‘şa‘ birağ nur-efşân iken maḥv oldı yanımla
2. Lehîb-i sūziş başdırmadı eşk-i ferāvânı
Firuzân-ı şem‘-veş giryân iken maḥvoldı yanımla
3. [...] esâ ḥerâdetle iderdi ṭurmayup feryâda
Esîr-i ateş hicrân iken maḥvoldu yanımla
4. Ṭutişmişken men lezânı ḥasretle nedir bu şevk
Yine şu‘le gibi raqşan iken maḥvoldu yanımla
5. İdüp iḳâd-ı kânun ḥod için mânende ḳaḳnüs
Süri derd-ile nâlân iken maḥvoldu yanımla
6. Leylâ-yı belâda añdırup kerem şeb efruzı
Gehi peyda gehi pinhân iken maḥvoldu yanımla
7. *Surûri* suḥtegândan şöyle taḥşil itdi târiḥin
Serâpa ‘aşkla suzân iken maḥvoldu yanımla
Mim

BEYİT

Yoğırınca şuhınıñ göz süzme senden

Hoş geldi baña çalıqması

-179-

MEBNİ

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün

1. Heves-i qalb ister bu dil virānemiz yoğsa
Lisānıñ itdigi ' arz-ı vefāyı mihr-i kim diñler
2. Şol-ķadir tāsīr eyledi zaħm-ı zebānım kim
İşidüp seninki mezārım ah idüp iñler

-180-

[SURŪRİ]

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün

- [57b] 1. Şefil 'ad eyleyüp zincīr-i firağ-ı daş 'aqlı
İden cizyeyle ma' nide uşul şufiyānıma
2. İde feyzāb miğ-i raħmet men ateş-i iħmāl
Dinledikce şirār-ı ' aşķa yandı gitdi yanımıla

NEV-ZEMİN FİTNÂT⁵⁰⁶

mef'ülü / mefā'îlü / mefā'îlü / fe'ülün

1. Güller kızarır şerm ile ol gönca gülince
Sünbül ham olur reşk ile kākül bükülince
2. ˆ Ankā daḥı olsa⁵⁰⁷ düşer pençe-i ˆ aşқа
Murğ-ı⁵⁰⁸ dile şehbāz-ı nigāhı⁵⁰⁹ süzilince
3. Ol gönce-i şüküfte⁵¹⁰ olur gül gibi ḥandān
Şeb-nem gibi eşki dili şeydā dökülince
4. Her tārı birer mār olur genc-i ḥüsünde
Ruḥsārına zülf-i siyehiñ şāne bulunca
5. Can virmek ise kaşdıñ eger ˆ aşqla ***Fitnāt***
Ḥāk-i der-i dil-dārdan ayrılma ölince
Mim

⁵⁰⁶ Fitnāt Hanım D. (Çeçen: 1996:361)

⁵⁰⁷ Olsa: olursa, *Fitnāt Hanım D.*

⁵⁰⁸ Murğ: şayd, *Fitnāt Hanım D.*

⁵⁰⁹ nigāhı: nigāhun, *Fitnāt Hanım D.*

⁵¹⁰ Şüküfte: neşküfte, *Fitnāt Hanım D.*

[SURŪRĪ]

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- [58a] 1. Hafız-ı Kuran vezirim şeym-i kim mihr için
Geçdi divān-hāne tersāneden İstanbul'a
2. Kuvvet-i bazū-yı iqbālin görüp oldu revān
Kaşdān tebeşir bildān itme-çün her kula
3. Çıkdı tebdile vuḳuf için ' abādañ hāline
Zerineşād itdi dū desti luḳf idüp sağ vusüle
4. Devr-i aḫseninde mamulı odur kim herkesiñ
Kalmayup ceyb-i tehi naḳd ' aḫāsından ḫola
5. Kimse bulmaz rah-ı vaşfında nihāyet gerçi kim
Pīk çalañ ḫayāl-i şā' irān girerdi yola
6. Ey *Sūrūrī* bende şu beyti o şadr-a' zama
İki tarih eyleyüp divanda ' arz itsem nola
7. Aldı mihr-i şeh Selīmi dāver ḳalzem nevāle

Şadr İsmâ' il Paşa'nın kudumi sa'd ola

1225

-183-

İLÂHÎ

[NİYÂZÎ MISRÎ]⁵¹¹

mef'ülü / mefâ'îlü / mefâ'îlü / fe'ülün

- [59b] 1. Ey bülbül-i şeydâ yine efgâna mı geldiñ
 'Azîm-i gül idüp zâr ile giryâna mı geldiñ
2. Pervâne gibi ateşi cânîñ ister dâim
 Evvelde bu 'aşk oduna sen yana mı geldiñ
3. Yağmur gibi yağarsa başını içersin
 Cân virmege dost bulana kırbân mı geldiñ
4. Bir kimse seniñ olmadı hiç şerrine maħrem
 Bilmem bu cihân içine yekdâne mi geldiñ
5. Yoħsa *Niyâzi'ye* şifâ virmez ne idersin
 Derde düşeniñ derdine dermana m geldiñ

⁵¹¹ Niyâzî Misrî D. (Tatçı, 2015: 207)

Mim mim mim

-184-

ŞARFI

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

[60a] 1. Zülfünün tār-ı şu' â-ı başıramdır şanesi

Ol hümā-yı ğamzeniñ cismim sa'adet-ḥānesi

Ateş-i ruḥsāre yandı murğ-ı cānım lālesi

Naḳarat

Şem' -i ḥüsnün ey peri dilidir bu şeb pervānesi

2. Meclis-i ḥas ile ḥaş eyleme her yār-ı nā-maḥremlere

Ya da şun kâhı lebinden 'aşkı pür-ğamlara

Yansun ateşler gibi ehl-i ḥasr yudumlara

Eyzan

3. Ögredir her dem füsünü dide-i meskārına

Dürlü dürlü rengdir her bir nigahda yarına

Bende yandım al ruḥsārınla 'aşkıñ nārına

Eyzan

4. Pâkdır ayine-i aqlım ḥüsnün pâsdın

Bir sikender senge feyz almış dem-i ilyâsdın

Bezm-i ten-virāyet ziya ḥātem eleme mesdin

Eyzan

5. Semt-i 'uṣṣaḳa yūri ey ma-ı peyker cayḥa

Neşe-i bulsun çeşm-i müstekren seniñ bir dem bahār

Şiše-i fānuşā döndi cism-i zarım dilberā

Mim mim mim

-185-

[ŞAFVET]

mef'ülü / mefā'îlü / mefā'îlü / fe'ülün

[60b] Tophānede

Seyyidi nāmında bir maḥbūb-ı müsteşnāniñ

Donanma-yı hümāyına gidip muḥlīşi

İçün ḳapudan paşa ḥāzretlerine Şafvet

Efendiniñ taḳdim eylediği ḳaşıde-i müstezātdır

1. Beglik gemiye düşdi ḳazā ile bir afet

Pek yoşma ḳıyāfet

Şaşırdı bütün puşulayı erbāb-ı muḥabbet

Ḥaḳ vire selāmet

2. Başdan ḳıça endām-ı dilāra mı güzeldir

Bi-‘ ayleb-i ‘ aleldir

Şirâne nigâhında nihifte niçe hâlet

Ta‘ rife ne hâcet

3. Ey hoca donadır seni mânende erme

Pek üstüne varma

Bilmez kâmere evvel kâmer üç melâhat

Lazımı işâret

4. Kâfir-menş eyyâm Reisi hayâl-i raqibân

Manende-i fersân

Bu furtınadan eyledi taḥşîl-i müserret

Ya Rab ne rezâlet

5. Ol baldır sîmine pıranga ne dimekdir

‘ Uşşaka görüñdir

Bir tepmeye uğrar idin adem buña cirât

Bilmem ne cesâret

6. Olsa bu hevâ ile gönül ‘ aqlına yelken

Ḥal eyleyemem ben

Şandâl olamaz ‘ arz-o diltûyına nisbet

Ḥurşid-i leṭâfet

7. T̄unus-ı T̄ırablus mı Cezāyir mi nedir bu

Vallah ğaddar bu

Seyyidi gibi yarım ide albunda ikāmet

Yaklaşdı kıyamet

8. ‘Aş-ı gōñül ‘alemin ğayrı aarlar

Zan-itme aarlar

Bōyle devnādır işte donanması devlet

Bī-renci mūřket

[61b] 9. İtdi iki başdan paarız hālimi tadīr

Kār itmedi tezbīr

Çeksün o şanem firatde sāĝr-ı firat

Gōñlüm çeke şasret

10. Ğam-ı meci beni nice ırıntılara şodı

Bu şartada yodı

Ursa poa eyler idim ol řu eyle ūlfet

Gōz itdi iřābet

11. Ah adı sefer la‘ net ola rum-ı pelide

Deryā-yı sefide

Çeřmin arardup ol yūzi ak itdi ğarimet

Allaha emānet

12. Her ağza ala (k)arğa yanaşur şanma piyāde

Laf itme ziyāde

Liman ricāye ide gör lenker reft

Feryādını diñlet

13. Dirler kapudandır gemisi kırtaran ‘āfil

Eski mişal ey dil

Sancağ aman altında gır ile şefa‘ at

Belki ola şefkat

14. Muhlışa çınardım o civānı baña kıalsa

Paşa devha alsa

Çekdirmese bin-zāde bu cev-r-gār felāket

Menşur olur elbet

15. Nuḥ-ı ‘ömrin a‘ tã ide Allah saña paşa

Sen biñ sene paşa

A‘ dāñı ide gırқа girdāb hezimet

Ṭufān-ı muşubet

16. Sen ḥasr u deryā-yo kerim ḥatem ‘atāsın

Şeyḥü’l-vezirāsın

El-‘afv-zekāt el-zafere eyle ri‘ ayet

Vir yarime ruḥṣat

17. Ecnādına İlyās beni menkıdâş olsun

Ḥazr arkadaş olsun

Zāten idesin aşına budur ʿavt *Şafvet*

Nuşret ile ʿavdet

Mim mim mim

-186-

ĞAZEL-İ ʿAVNĪ TAḤMĪS RŪḤĪ KİLİSĪ⁵¹²

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

[62a] 1. Perişan oldı ḥālīm neyleyim kim bî-nizām oldum

Düşüp kayd ʿıyāl ile ğarīḳ baḥr-ı vām oldum

Siñenden baĝlu bir dir divāne-veş zencir-i ām oldum

Tezuḥ-ı kaşdıñ itdim ey diriĝa şad-kām oldum

Ṭaḳıldı boynuma tuz tırbası rüsvā-yı ĝam oldum

2. Ḥayāl-i arzū-yı dilber ile çelқа zenlikde

Geçirmişdim nice eyyām-ı şirin küh-kenlikde

Feraḥ-ı murĝı nezāket kullānır iken çimenlikde

Diriĝa başım azāde iken şāĝ u esenlikde

⁵¹² KİLİSLİ RŪḤĪ’İN DİVANINA GÜNÜMÜZDE HENÜZ ULAŞILAMIŞTIR.

Hevā-yı girme uydum esīr bend ām oldum

3. Dirīğa bulmadım olunca derdin şoñra derk itdim

Ĥülāşa çare bilmem baş belāsın çatı berk itdim

‘ Aceb şıķletde ķoydım penbe-i kerīmi ferķ

Ķanı ol zevķ ü şevķ u şoĥbet-i yārānı terk itdim

Dirīğa bir mülevveş ām beni mühmil cūdām oldum

4. Ezel baş üzre ķuymām vār idi mānend-i fes amma

Melāĥat tūĥisini söyledim der ķafes amma

Benim şoytārı kirim bilmez idi piş u pes amma

Te‘ ehhül-i nışf-ı din olduğına ķıldım heves amma

Zebūn oldum zen-i dehre dilā şimdi temām oldım

5. Tecerrüdlükde Ruĥi bŷy-ı raĥat pir-şāl olsam

Te‘ ehhül eyleyŷp şah olmadın kemter ğulām olsam

Felekde er gibi erken gezŷp nāil mezām olsam

Cenābetden kaçŷp ğamlar çekerdim iĥtilām olsam

Cünŷnlar zŷmresine ‘*Avnīyā* şimdi imām oldum

-187-

ĶİT‘ A

mef‘ ŷlŷ / mefā‘ ŷlŷ / mefā‘ ŷlŷ / fe‘ ŷlŷn

[62b] Ben ʿ aşık zārına ʿ aceb cānım unuttın
Ferdāya şālup bu dil-i virānem unuttın
Maʿ lumiñ iken şanıña lāyık mı efendim
Bilmezlenüp aḥvāl-i perişānım unuttım

-188-

ḲİTʿ A

mefʿ ūlū / mefāʿ īlū / mefāʿ īlū / feʿ ūlūn

Ben ʿ aşık-ı maḥsun perişān unıtma
Ben ḥasete miḥnet-keş u hicrān unıtma
Her dem dir idim ben saña kim ğayra ne minnet
Ol demleri yād eyle o devrān unıtma

-189-

BEYİT

mefāʿ īlūn / mefāʿ īlūn / mefāʿ īlūn / mefāʿ īlūn

Vesile-i cūy fırsat olduğım yāre tıyurmuşlar
Nafaḳā itmişler amma maʿ nevi himmet buyurmuşlar

-190-

ḲİTʿ A

fāʿ ilātūn / fāʿ ilātūn / fāʿ ilātūn / fāʿ ilūn

Şanma iklim-i tene hâkim olan cânımdır
Sinede tebrîğim ğamze-i cânânımdır
Hüb-1 ğafletde yâtur baht-1 siyâhım amma
Gice ‘âlemi bî-dâd idim efġânımdır

-191-

BEYİT

fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilün

Nev-ĥarâmım saña meyl eyledi cân bir dil iki
Haşılı çare ne oldu bir iki müşkil iki
Gözlerin cânâ kıyar mürdim çeşm-i ĥunilerdir
Gerçi meftün bir amma güzelim kâtil iki

-192-

KİT‘A

Ya Rab murâdım saña zâhir mi degil
Ya ĥafretiñ ol dir güyâ kâdir mi degil
Ma‘ni mi var iĥsânıma te‘ahire sebep ne
Yoĥsa feryâdım saña mâir mi degil

-193-

IT' A

14'li Hece lçüsü

Dürredir bād-ı şabā zülf-i penāş getirir

Bülbülde aşüftelenür hicābıñ getirür

Bir kişi yāre yalvarmayup alsa hicābıñ getirir

İki adeh mey-i cemle hicābın getirür

-194-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Nev civānımla görünce beni hemşireleri

Az oqlān söyler mi hele ebu didiler

-195-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Şeyhi oqlanı ile cām' ide cemā' at başıca

Bire Allahdan utanmaz yüzüne tu didiler

-196-

BEYİT

13'lü Hece Ölçüsü

[63a] An mıdır şu' le viren ezer ruhsârında
Didi ol müpçe-i bâde ferveş endirge

-197-

BEYİT

[FEHİM]

Fehimâ-yı ülfet şabiyana heveskîr olma

İki edirân idemez şağ gavgaya çıkar

-198-

BEYİT

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

Çoyasun bağı hümâmiñ yağılsun manzur cāmı

Alup koyunna cānanı kim da' im eyleyüp 'üryān

-199-

BEYİT

[HATEMİ]

fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün

Erişür menzil-i maqşuduna âheste giden
Tîz-i reftâr olanîñ pâyine dâmen dolâşur

-200-

BEYÎT

fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

Güzelim çevirme yüzüni birden
Biz seniñ gibi yüzüni gördüñ

-201-

BEYÎT

Leb a leb olup yâre niyâz eyleme ber-dak
Erbâb-ı ' arz saña bir kulp tağar elbet

-202-

ÇALBÛ'L-MÛMİN BEYTULLAH

[NESİMİ]

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

1. Çünkü bildiñ müminiñ kalbinde beytullah var

Niçün te' zim itmediñ ki ol evde Allah var

2. Her ne var Ademde var Ademden gel iste Hakkı
Olma iblisden şaki Ademde sırrullah var
3. Gel enel-hak defterinden al sebki ey zat-ı has
Dem be dem batıl taşavvur itme hak Allah var
4. Pehlivandır ol kişi kim nefsinı katl eylese
Hem gerçekler meclisinde aña eyvallah var
5. Ey *Nesimi* sırr-ı hafı kimseye faş eyleme
Çün bildiñ ol oda lim gümrah var
Mim

-203-

BEYİT

Gönül dirse gamıñ çokdan unıtdı hâtrıñ hoş tut

O murğ-ı başka şeyyâd tutdı hâtrıñ hoş tut

-204-

MEBNİ

[RÂĞİB]

[63b] Gör ol sultân 'aşkıñ teşirini *Rağib*

Ki ol sultān ‘ālişana bir gedānıñ pāyen öperdi

-205-

BEYİT

mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün

İçüp mest ü medām olsam ğamım gitmez nedendür bu

Ezelden derd u miñnetle qurulmış bir bendendir bu

-206-

BEYİT

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

Mey-i maħbub ile zevk u şafa her demde hoş amma

Humarı derd hicrān olmasa idi māverāsında

-207-

MÜFRED

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

Ey gönül sevme cihanda gördiğin her tāzeyi

Çün sürsin bayrı su‘ālimde kişi zādeyi

-208-

IT' A

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Merhamet ıl nev-civānım ah u zārımdan aın

Tāze gülsün nāle u bi-itiyārımdan aın

aın ey dilin gnca-yı andanı aın

aqla gl gibi derunında ki esrārı aın

-209-

ENDERUNLU VĀSIF⁵¹³

ARKI

mefā' ilün / mefā' ilün / me' fāi ün / mefā' ilün

1. zlme zülfüne ey dil-rbā dil baqlayanlardan
Kaınma ate-i ' auñla baqlrıñ daqlayanlardan
Der mi ictināb etmek seniñ-n aqlayanlardan
Siriki emimñ baql farkı var mı caqlayanlardan
2. Gelüp vatı bahar ' ālem afā-yı glen etdikde
Nevā-yı bülbülü g-ı gül-i lāle⁵¹⁴ iitdikde
Uyup abāba sen de semet-i⁵¹⁵ Sa' dābada gittikde

⁵¹³ Enderunlu Vāsıf D. (Gürel, 1999: 448-449)

⁵¹⁴ lā' le: ra' na, *Enderunlu Vāsıf D.*

⁵¹⁵ Semet: seyr, *Enderunlu Vāsıf D.*

Eyzan

3. Senüñ bir reng-i zibân var ki gül-berg-i ‘ ızâruñda

Bulunmaz gülsitân-ı ‘ âlemde hem gül-i nev-bahârında⁵¹⁶

Otur iḥrâma ârâm et birâz ḥavzuñ kenârında

Eyzan

4. Hevâ-yı perçemüñle bir başka⁵¹⁷ ḥâlet olur serde

Yeñi başdan mişâl-i *Vâsıf* uḡratdı⁵¹⁸ beni derde

Ġamuñla gerçi ağlarım dilâ amma⁵¹⁹ bugünlerde

Eyzan

-210-

BEYİT

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

Ah ile nâil-i vuslat olamazsın ey dil

Öyle kâlây-ı saña bād-ı hevâ virmezler

-211-

BEYİT

⁵¹⁶ ‘ âlemde hem gül-i nev-bahârında: ‘ âlemün bâg-ı bahârında, *Enderunlu Vâsıf D.*

⁵¹⁷ Bir başka: başka bir, *Enderunlu Vâsıf D.*

⁵¹⁸ Uḡratdı: uḡratdın, *Enderunlu Vâsıf D.*

⁵¹⁹ Gerçi ağlarım dilâ amma: gerçi çoḡdan ağlarım men hep, *Enderunlu Vâsıf D.*

[64a]

Her ārām ğar u nāz-ile bu haṭṭ-ı bir güzel yarmış

Dimem imlāsına bana meş güzel yarmış

-212-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Şayd-ı mümkün olmayan şikāre şāldım yārımı

Dane dökerdim günde ki hümāya ḥaddim bilmem

-213-

BEYİT

[RĀĠİB]

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Şu susuḳ itdirdim hep sāiḳ taḳdirdir

Raġibā yok kimesne destinde 'inām iḥtiyār

-214-

KİT' A

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Yeme dünya ğamını kāse-i sırr-ı sağ olsun

İçme hicrân elimin dide-i ter sağ olsun
Çaldım ayakda deyü ğamıma dünyâdır bu
Bulunur menşub-ı cah elde hüner sağ olsun

-215-

ÇIT' A

[NEDİM]⁵²⁰

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

Nedim bezm-i hâsü'l-ğas ideñ eyyâm-ı ğatemde
Kerem didikleri bî-kes ' acep şimdi ne ' âlemde
Kerem bir murğ-ı dest-i amüz idi eyyâm-ı ğatemde
Uçup şimdi vedâ-yı kafa gitdi yok ' âlemde

-216-

BÂÇİ⁵²¹

fe'îlâtün / fe'îlâtün / fe'îlâtün / fe'îlün

1. Hâl-i ' âlem ezeli böyle perişân ancak
Kimi ğandân kimi giryân kimi nalân ancak
2. Kimi bülbül-i nalân gül-i ' âriz-ı yâr

⁵²⁰ Nedim D.'nında yoktur. (Macit, 2012)

⁵²¹ Bâçi D. (Küçük, 2019: 182)

Kimi pervâne-i şem^ç -i ruḥ-1 cānān ancaḳ

3. Bu cihān kimine ḳaşr-1 ṭarāb u ^ç ayş u şafā

Kiminūñ miḥnet ile başına zindān ancaḳ

4. Pay-māl olmada aḫir sūtür-1 gerdūna

Padşāh ile gedāsı hele yeksān ancaḳ

5. **Baḳiyā** ḥānkah-1 ^ç ālem-i ḥayretde hemān

Her gelen kimse bu esrār ile ḥayrān ancaḳ

Mim mim mim

-217-

[NERGİSİ]

fā^ç ilātün / fā^ç ilātün / fā^ç ilātün / fā^ç ilün

[64b] 1. Ḥüsn-i mirātında ^ç aks-i ahu ḡisū ḳoymuş ad

Kase-i mihre mezāb itmiş güli dev

2. Bıraḳ ruyıyla iki tıḡ siyeh-tābı uyar

İtmiş iki ḡurre-i ruḥşende ebru

3. Dār-1 ceyn ḥiddetli kāfūr vūzu^ç yardı

Hāvın sengin dilde mizac idüp ḥu

4. Eşk-i terden fitne-i hışve kazā seyrāb idiüp
Eylemiş nihl-i mecsim kararluca
5. Hāt çeküp zemāl-i hasen ismin dimiş çebin-i cibir
Dökdiği her nuqteye bir hāl hindu
6. Pence-i ol şuḥ idüp siḥr ile şāḥ-ı yasmin
Kul atınca bāğ ḥasene sīm yāzu
7. Eyle iḥyā şeyve-i 'icāz ḥasene bir nazar
Nergisî güyā idüp çeşm-i siḥatiñü koymuş ad
Mim

-218-

BEYİT

mef'ülü / mefā'îlü / mefā'îlü / fe'ülün

Bülbül gibi her demde olursam nola nalān

Bir taze güli nerden ayırdı beni devrān

-219-

BEYİT

mef'ülü / mefā'îlü / mefā'îlü / fe'ülün

Ağlata beni ister isen gelme ھاٲıñ

Yağdıkca řehā-tiz yetürür sebze-i baran

-220-

BEYİT

Āyīne şıfat kimesneye yüz virmesün ol mäh

Bir bağrı yanık ʿ aşıkıñ uğrar nefesine

-221-

BEYİT

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Zülf-i sevdası ile sacma idüp giriftarı

Suzı ey hāme-i kāmı yeter iderek zincir

-222-

BEYİT

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Devrimdeñ peymāniña peymān-veş titrek müdam

Bī-vefā buldum seni her imtihān itdikce ben

-223-

BEYİT

O tıfl-1 nâz-1 perver gidince hoca meşke
Çıkarılmış sin ile kâfi efendininkini göstermiş

-224-

BEYİT

Nice seniñ felâhun gibi efgân itmeyem benki
Atladık bir babana kimiñ yaşın dökdiñse

-225-

ĞAZEL

[‘AYNİ]⁵²²

fâ‘ilātün / fâ‘ilātün / fâ‘ilātün / fâ‘ilün

[65a] 1. Ol şanem zünnâr-ı deyr-i hüsne gisû koymuş ad⁵²³

Nâr u nûrı şu‘le efrüz eylemiş rû koymuş ad

2. Zeyn idüp nûr-ı siyehle tîğ-ı Mirrihi o mâh⁵²⁴

⁵²² Antepli Aynî D. (Arslan, 2004: 108)

⁵²³ Divanda aynı redifli iki gazel vardır bu gazeller 27. Ve 28. numarada kayıtlıdır. Bu gazelin ilk beyiti 27. beyitin matla beyitidir.

⁵²⁴ Bu beyit 28. gazelin 2. beyitinde kaydedilmiştir.

‘ Arş-ı hüsne eylemiş āvīze ebru

3. Çarh-ı hüsünde hilālî şām-ı kākülinden o māh

Gösterüp engüşt-i müjgān-ile ebru⁵²⁵

4. Kevseri fevvāreden cuş etdirüp ol hür-ı ‘ in

Şaḥ-ı tūbāya şu vermiş ḳadd-i dīlcū

5. Berk-veş almış fetili kızmış ol tersā-peçe

İngiliz bārutına ateş virip ḥu

6. Tābiş-i berḳ-i nigeḥle ḥırmēn-i necmi yaḳup⁵²⁶

Her sevād-ı dānesi-çün ḥāl-i hindū

7. Pūte-i ḥurşīd-i ‘ ālem-tābda ol meh cebīn⁵²⁷

Bir sebike sīm idüp meh-tābı bāzu

8. Cān virip bādāma ‘ *Aynī* ḡamze-i seḥḥāresi⁵²⁸

Fitne ta‘ lim eylemiş çeşm-i sūḥān-gu ḳoymuş ad

Mim

⁵²⁵ Gösterüp engüşt-i müjgān ile ebrū: ‘ āleme engüşt ile göstermiş ebrū ḳoymuş ad, *Aynī D.*

⁵²⁶ Bu beyit 27. Gazelin 6. beyitinde kaydedilmiştir.

⁵²⁷ Bu beyit 27. Gazelin 5. beyitinde kaydedilmiştir.

⁵²⁸ Bu beyit 28. Gazelin makta beyitinde kaydedilmiştir.

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. H̄asta-yı çeşmi gibi cām-ı elemin çok çekdim

Genc-i ebruda kemān sitemin çok çekdim

2. İtdi h̄am meyve-i emel necāl-i qadim

Nev-bahar hūneriñ bar-ğamın çok çekdi

3. Hep mavi görünir bu [...] 'ālem

Ben terazuya vücūd-ı ādemden çok çekdim

4. H̄aşılı rüşte-i maqşude nihāyet yoqdır

Sübha-i tecerriye piş u kemen çok çekdim

5. Medāhān giydir çin-i çibini baña kim

Ah hicrānını ol gonca femin çok çekdim

6. Heves-i perçem destār-ı perişānıyla

Kişver-i 'aşıkda tuğ 'alemin çok çekdim

7. Ğāliba feyz sūhān h̄azret-i menlādandır

Tekye-i fahr-ı muhābbetde demen çok çekdim

Mim

ŞABİH⁵²⁹

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- [65b] 1. Hata eyler düşen sevdā-yı dām-ı zülf-i pür-çine
Olur hāli siyeh murğ-ı dili şayd itmeye⁵³⁰ çine
2. Nihānī buse-çin-i lāl-i yār ol cām-veş ammā
O sırr-ı mübhemi bildirme ağıyar-ı sühan-çine
3. Olur iklim-i fes ceş-i Habeşle ser-te-ser maşşur
Tağıldıkça o müşğın turreler taraf-çine
4. Sevād-ı çeşm-i ahū-yı Hutendür 'uğde-i zülfün
Şebih itmek anı 'aynı haşadur nāfe-i Çine
5. Görenler⁵³¹ fülful-i hālün geçer çin-i cebiniñden
Metā' -i Hindi rağbet eylemez hem⁵³² Çin ü Māçine

⁵²⁹ Sābih D. (Özdingiş, 1998:744)

⁵³⁰ İtmeye: itmege, *Sābih D.*

⁵³¹ Görenler: sevenler, *Sābih D.*

⁵³² Metā' -i Hindi rağbet eylemez hem: Bilen kadr-i meta' -ı Hindi gitmez, *Sābih D.*

6. Hāṭā dirse⁵³³ ne ğam ol ser-tırāş meh-ceb̄in ey dil⁵³⁴
Şeb-i vuşlatda dendānum olurken hem-çü mü-çine
7. İdüp ol şeh-süvār ahūyı ahum Çin sihr-naḥçir⁵³⁵
Geh̄i fitrāk-ı naza bend ider qor gāh ḥurçine
8. Süḥan perver yanında ḥod-fürüşe i' tibār olmaz⁵³⁶
Ṭururken şah-bender bender-i ma' nāda cercine
9. Şikāf-ı beyt olur mışra⁵³⁷ gibi yek-laḥt güyā kim⁵³⁸
Ser-i gülmih-i mezmūnum *Şābiḥa* gelse perçine
Mim mim mim

-228-

ĠAZEL-İ BĀĶĪ TAḤMĪS NEYLĪ⁵³⁹

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

1. Hemān bir sen şanurdum ey gönül zencir-i sevdada
Ne diller var ki düşmüş qalmış o zülf-i semenāda

⁵³³ Derse: verse, *Sābih D.*

⁵³⁴ Bu beyit Divanda yedinci beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵³⁵ Bu beyit Divanda sekizinci beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵³⁶ Bu beyit Divanda altıncı beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵³⁷ Mısrā': mısra' -ı mevzūn, *Sābih D.*

⁵³⁸ güyā kim: *Sābih* divanında yoktur.

⁵³⁹ Neylī D. (Uzun, 1991: 60)

Nigāh ittikçe her dem itdigi efğan u feryāda
Dilā bülbül şanurdum ben hemān gülşende dildāre⁵⁴⁰
Belā bu güllerüñ ruhsārına şebnem de üftāde

2. Olub dīvāne bir şuḡ-ı peri-rüyā dil-i şeydā
Cünūn-ı ʿışkıma ʿışk itdi Qays u Vamık u ʿAzrā
Qıyās idüp yine Qays⁵⁴¹beni ol dilber-i raʿ nā
Disem bir buse vir cānā dir ihsān itdi mi⁵⁴² Leylā
Cemāli bağınuñ şeftālüsünden Qays-ı nā-şāde

3. İdüp taşvīr-i eşya ser-be-ser şām-ı⁵⁴³ dīrīne
Ne şuret virdi seyr it alemuñ gülşen-i sezāyına⁵⁴⁴
Nice hem-reng imiş gör ḡüsn ü ʿışkı biribirine
Nimūne-i ḡonce-i raʿ na leb-i rengini Şīrīne
Nişāne lāle-i şāhra dil-i ḡunīn-i Feryāda⁵⁴⁵

4. Ne denlü vaʿ iz itsüñ rind-i ʿışka vaʿ de-i ferdā
İder elbette meyl-i dilber u şahbā-yı ḡam-fersā
Şiniden-gi būd-ı manendīden ey dil-i şeydā
İşitdik ahiretde ḡür-i kevşer var imiş ammā

⁵⁴⁰ dildāre: üftāde, *Neylī D.*

⁵⁴¹ Qıyās idüp yine Qays: Qıyās-ı Qays idüp yine, *Neylī D.*

⁵⁴² İtdi mi: itmedi, *Neylī D.*

⁵⁴³ şām-ı: ressām-ı, *Neylī D.*

⁵⁴⁴ sezāyına: seririne, *Neylī D.*

⁵⁴⁵ feryāda: ferhada, *Neylī D.*

Nazîr olur mı ey şofî mey-i maḥbûba dünyâda

5. Şadâ-yı dilkeş-i muṭrıp ne deñlü tutsa afâkı

Teselli eylemez *Neylî* dil-i maḥzun u müştâkı

[66b] Kıoyub bir dem nevâ-yı nâle-i pür-süz-ı ʿ uşşâkı

Sözüm diñle muğannî nağmesin güş itme ey *Bâkı*

ʿ Arz-ı saña naşihatdür kulağ tut kavlı-i üstâde

Mim

-229-

SULṬÂN MUŞṬĀFA⁵⁴⁶

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Rıf at isterseñ eger mihr-i cihân-ârâ gibi

Sür yüziñ her gün yere eyle tenezzül mâ gibi

-230-

SULṬÂN MURĀD ŞĀLİŞ KİṬʿA

fâʿilātün / fâʿilātün / fâʿilātün / fâʿilün

Gel bu varlık perdesin kaldır cemâl-i yar gör

Dide-i canı keşâde ile gel didârı gör

⁵⁴⁶ Sultan Mustâfa olarak kayıtlı olan bu şiir Şehzade Mustafa'ya aittir. Şehzade Mustafa bir divan tertip etmemiştir.

Bir Һararet yoğ-ise sende eger gel ey medda‘i

‘Aşık-ı hicrān keşk-i Һalbinde yanan narı gör

-231-

NAZİRE-İ SELİM HAN ŞANİ⁵⁴⁷

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1. Ŧālibā sa‘y it belig kūy-ı yāre var gör

Cānı cānānı virüp terk eyle yoğı varı gör

2. Gūy-ı dilberden gel ey zāhir kemāle Ŧālib ol

Arzu-yı cenneti Һo cehd idüp didārı gör

3. Çeşm-i dilber Һaşimle ‘aşkı Һatil eyler diye

Mürdeler ihyā iden la‘l-i mesih eşārı gör

Mim

-232-

ĞAZEL

[VĀŞIF]⁵⁴⁸

mef‘ülü / mefā‘ilü / mefā‘ilü / fe‘ülün

⁵⁴⁷ II.Selim Divançesi (Kesik, 2012: 28)

⁵⁴⁸ Enderunlu Vāsıf D. (Gürel: 1999: 367-368)

1. Yār ile gönül-kim⁵⁴⁹ bile alkıp bile düşdü
Çok geçmedi ‘ aşk âteşi şahn-ı dile düşdü
2. Gitdi gideli ağlar idim çok yaşasın yār
Çevrile gelüp seyl-i sirişkim sile düşdü
3. Meyl edeli ol tıfl-ı köçek semt-i hevāya
Sāz-ı hevesim gūş-ı şadāyı zile düşdü⁵⁵⁰
4. Bilmezken o meh kimseyi dūn semt-i vefāda⁵⁵¹
Birden beni gördükde ne dersin bile düşdi
5. Olsam nola mum-ḥāne-i ‘ aşkıñda fitili
Gönlüm bu gice bir meh-i gök andīle düşdü
6. Taḫsīm-i kirişme edicek Arpācı-zāde
Aḡyāra yārım cev baña bir ac ile düşdü
7. Tavşān anı şahba ile biñ renge boyanmış
Bu dāma ‘ aceb şofi naşıl al ile düşdü

⁵⁴⁹ Gönül-kim: gönülüm, *Enderunlu Vāsıf D.*

⁵⁵⁰ Sāz-ı hevesim gūş-ı şadāyı zile düşdü: Birden beni gördükde ne dersin bile düşdü, *Enderunlu Vāsıf D.*

⁵⁵¹ Bilmezken o meh kimseyi dūn semt-i vefāda: Meyl edeli ol tıfl-ı köçek semt-i hevāya, *Enderunlu Vāsıf D.*

8. Kaldırmaz o büt el verüp üftâde-i hüsnîñ

Vâşif bu zemîne hevesüñ nâfile düşdü⁵⁵²

Mim

-233-

MERSİYE-Yİ FÂZİL BEG DER HAĞ SULTÂN SELİM ŞEHİD

fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

- [66b] 1. Felegün kıbbe-yi firuzesi virân olsun
‘ Alemün enfüs-i afâkı peişân olsun
2. Felegün çarhı kırılson nefes-i ahımdan
Pâre pâre dökülüp hak-ile yeksân olsun
3. Felegiñ şâbit u setyâreleri ba^c d-1 yevm
Rize rize şaçılup riği beyâbân
4. Felegiñ çâkına atlâs-ı mînâ-fâmı
Lime lime tığılup ‘ âleme rizân olsun

⁵⁵² Bu şiir divanda 9 beyittir. Mecmuada olmayıp divanda olan beyit aşağıdaki gibidir:
Bir kimse gönül nâmını bilmezdi muqaddem
Dil saña düşelden beri zâlim dile düşdü (Gürel, 1999: 367-368)

5. ıogmasun bir dağı ıurşid ile mahı arhuñ
Mah u sālī felegin řām-1 ğaribān olsun
6. ıılmasun devr-i felek bir dağı icrā-yı fuşul
Ne bahār u ne ıurif u ne zemistān olsun
7. Düşmeye şebnem-i ter esmeye hoş bād-1 seğer
Ne gül tāze ne bülbul ne gülistān olsun
8. Hep ‘ağim ola mevālid-i řelāş-1 ‘alem
Ne nebāt ola ne ma‘den ne de ıayvān
9. Ey felek ey felek ey dehr-i sitemkār yeter
Rüz-1 maışer görelim ‘aleme divān olsun
10. ‘Alemin ruđı olan řaha ne kıydın źālim
Nice şimden girü ‘aleme nice devrān olsun
11. Nice mađrur ola iđbāline dūnyāda kiři
Tutalım tağt-1 cihān üzere Süleymān
12. ‘Alemün işte Süleymān Selīm Ğān-1 şehid
Tağt-1 mülki dilerem bağçe-yi rızvān olsun

13. Öyle danā-yı fehīm öyle himemkār-ı Һalīm
Her ma‘arifde kemāliyle ne Һandān olsun
14. Һüsn-i ahlāk ile ol Һüsn-i cemāl-i Һal‘at
Böyle Һabil mi ‘aceb bir daҺı insān olsun
15. Nice Һoyrāt-ı eşer eyledi icād u binā
Һidmet-i nezd-i Һudā mucib ğufrān olsun
16. Kıldı tertīb-i ‘asākir daҺı ta‘līm u cihād
Ĝāziler zümresine şah-ı őehidān olsun
17. Ol Һadar ancak olur ğayret-i dīn ü devlet
Sa‘y-ı meŐkūr-ı Һabul āver-i Yezdān olsun
18. ‘Ākıbet-i zāhir olur vācīb olan Һānuni
Bilenür Һadri ‘abāyı mevsim bāran olsun
19. Giderek kıldı bu tertīb bahāne cühelā
İsterse her birisi rüstem-i aĝrān olsun
20. Der ‘aĝab irdi Ebā Müslim-i vaĝt imdāda
Aferin himmetine dāver-i yezdān olsun

21. H azret-i Muştafa Paşayı medek r-ı ğayur

H aşre dek   aleme devletle nagihb n olsun

[67a] 22. Kaħram n-ı kevkeb ş hib m ye-i faħr 'l-v zer 

C mle a   d ları  o başına  urb n olsun

23.   Ařķ ola ğayretine mihre k s f ayırmış iken

İsted  himmet   el sı ki raħř n olsun

24. O mur d itdi  ader oldu muħ lif amma

Neyles n def i  azaya nice imk n olsun

25. Niyet-i ğayr ola ol Aşaf-ı val  ş n 

D -cih n ire o niyet ile zeyş n olsun

26. Kim bil r taħta bedel ah ola t but-ı fen 

ş h-ı mazlum   adem ilimine sult n olsun

27. On sekiz s l   sekiz mah id ben m ddet-i m lk

Va   de geldikde ne  abil daħi meyd n olsun

28. Allah Allah nice ğurşid-i cih n t b-ı zam n

Bir avu ħ ke gir p siter-i giry n olsun

29. Çar-deh-i mâh oturup gūşe-yi ğamda meclu‘
‘Aķıbet böyle telef girde-yi devrân olsun
30. Bir alay kâfir-i bî-dîn idüp o şaha hücum
Tâ ki ol mehlikâda ‘Adne şitâbân olsun
31. Bir süri kelb-i ‘ķur itdi o şîre ğamle
Her biri nâr-ı cehennem ile büryân olsun
32. La‘net olsun tene ervâğına mel‘unânũñ
Ebedi ğâneleri düdağ-ı nirân olsun
33. Ah ol cism-i laţif ol ten-i pâlũde mişâl
Ne revâ darb edâni eyle lertzân olsun
34. Kimseye of dimemiş iken o nâzende ‘aziz
Ne belâ ğadme-yi ‘adâ ile nâlân olsun
35. Yalıñuz nâle-keşi ümmet-i İslâm degül
Kim umar millet-i musa dağı giryân olsun
36. Ağlasun mağşere dek ğun ile çeşm-i ‘âlem
Heft deryâ-yı cihân ğasret ile ķân olsun

37. Yağdı hep şa' iğalar bad-ı maṭar bir müddet
Mâtemi dehre bu yetmez mi ki burhân olsun

38. Dide merşiyesini ḥaş çerâğı *Fâzıl*
Tâ be maḥşer sebep-i raḥmet-i Ğufrân olsun

39. Çünkü tekrâr ile ḥân olmadı bu fânide
Dilerem dâr-ı beḳa tahtına ḥaḳân olsun
Mim mim mim

-234-

BEYİT

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

Gönlini virmekden ise bî-vefâ bigâneye
Fırşatı kuvvet itme meyrem geçür çingâneye

-235-

NEVZEMİN RÂSİH

mef' ülü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ülün

[67b] 1. Bir kerre tebessümle o hoş baḳıvirdi
Maḥv oldu arâde arâde dil aḳıvirdi

2. Dağ açmış idi s̄inemize merhum iderken

Tekrār gelüp sitemle yakıvirdi

3. Zincir gibi halkalayup zülf-i siyāhı

Divāne deyü bu boynuma birden taķıvirdi

4. Ya da deyü sākı lebni ʿaşka şoyundu

Ķııʿ a itmek içün renc-i humārı çaķıvirdi

5. Rahimde benim cān virecek kim deyü ol şāh

Rāsīh dil-zāei eyler veya çaķıvirdi

Mim

-236-

NAZİRE-İ VĀŞIF MİR⁵⁵³

mefʿülü / mefāʿilü / mefāʿilü / feʿülün

1. Cānım gülerek ateş-i ʿaşka yaķıverdi

Hem sineme dağ açdı o büt hem yaķıverdi

2. Bilmezse nola hāl-i dil-i ʿāşık-ı zārı

Diķķatle nigah etmedi şöyle baķıverdi

⁵⁵³ Enderunlu Vāsıf D. (Gürel, 1999: 367)

3. Ağyāra sözün kesdirip ol şuh bezimde
Cām-ı leb-i la' liñ bize nisbet çaķıverdi
4. Dil maṭlabıñ açmazdı saña çaķmadan ammā
Geldikde yeri şoḥbet-i vaşluñ çāķıverdi
5. Her kimi dilersen aña yār ol dedim ol şuh
Çekdi beni ağyārı geriye çaķıverdi
6. Beñzer mi baña ey peri üftāde-i Etrāk
Ben cānımı ' arz itdim o emrūd çaķıverdi
7. Ol çeşm-i siyāhuñ nigeḥ-i pür gāzabından
Şu gibi eriyip dil-i bitāb aķıverdi
8. Tāķılmıyor evvel ki gibi *Vāsıf*o meh-veş
Zannım beni ağyār aralıkda tākıverdi
Mim

-237-

BİR EY NAZİRE-İ FERİD

mef'ülü / mefā'îlü / mefā'îlü / fe'ülün

1. Bir benim kirişime ile o mihru baķıvirdi
Cūlar gibi ol ser u қadde dil aķıvirdi

2. Devn-i bezm-i mey aşama gelüp yâr nihâmı
Kıt' a-yı dil mestâne için bir çağıvirdi
3. Dil-i selise 'aşkıını endişe iderken
Zülfiñ dolayup gerdan 'aql ıağıvirdi
4. Evvel nigehi yaralanup sinemi şoñra
Dil-i zaħmete raħm itdi açup yağıvirdi
- [68a] 5. Besmelañe 'aşkıñda **Ferid** itmege kurbân
Meys-i dil pâyendeni yâre kağıvirdi
Mim

-238-

mef'ülü / mefâ'îlü / mefâ'îlü / fe'ülün

1. Ol serudân kim gülerekten bağıvirdi
Cûlar gibi pâyına dil-zâr ağıvirdi
2. Zaħm-i gühen sinemize merhum umârken
Naz-ı gam aşkıyla yeniden yağıvirdi
3. Gözden şaķunurken o peri ħâtem-i la'liñ

Çeşm-i terim engişt-i nigaha taķıvirdi

4. Ağyārın ayağını kesüp bizim ‘uşşāk

Şevķ eyleme vuşlatı yārın çaķıvirdi

6. Baķ girdetme silse-i zülfi maħyaťa

Mecnūn deyü ol meyl-i nigāhım ũaķıvirdi

Mim

-239-

TAZMİN

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

Harf-i ‘illetle bu baħt olmadı gitdi selām

Elde hāmım bile hem girye ider hem iñler

Nüşa-ı dānişe der rağbet-i ‘ālem şimdi

Varaķ-ı mihr u vefāyı kim oķur kim diñler

Mim

-240-

AYNĪ⁵⁵⁴

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

⁵⁵⁴ Antep̄li AynĪ D. (Arslan 2004: 108-109)

1. Sünbülü ejder idüp sahr ile gīsū koymuş ad⁵⁵⁵
Reng-i gülden âteş icād eylemiş rû koymuş ad
2. Sāye-i tîğ-ı kazâyı dest-i Naqqaş-ı Kader⁵⁵⁶
Kıl kalemle mihre taşvîr itmiş ebrû koymuş ad
3. Nār-ı qahrîñ şu' lesin tîz-âb-ı hiddetle o şuh⁵⁵⁷
Kāse-i berq-i belâda hall idüp hû koymuş ad
Mim

-241-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Şol-қadr-i arāyım şahid maқşudımı kim

Cü-set cevre talim raşsete meydân-ı nev gence

-242-

BEYİT

10'lu Hece Ölçüsü

⁵⁵⁵ Divanda aynı redifle iki gazel kaydedilmiştir. Bu şiirler 27. ve 28.(s. 108-109) numarada kayıtlı şiirlerdir. Mecmuada bulunan bu şiirin ilk beyiti, divanda 28. Numarada kayıtlı gazelin matla beyitidir.

⁵⁵⁶ Divanda 27. Numarada kayıtlı şiirin ikinci beyiti olarak kaydedilmiştir.

⁵⁵⁷ Divanda 27. Numarada kayıtlı şiirin üçüncü beyiti olarak kaydedilmiştir.

Yüzim bir tabanca urdı ol mağ

Günler naqşını didiler Allah

-243-

BEYİT

Tevbe meyime şebât-i kâdememden şorma

Evrâbı sâkı gel çehreniñ ebrâmı bilür

-244-

ĞAZEL SULTÂN SELİM TAHMİS ZEKİ

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

1. Şanma bu cism-i za' if içre hemân cân ağlar
Nâle-i vah dilim güş eden insân ağlar
Neye var nû' başlardan baña yeksân ağlar
Ruziş didelerim derdiñle kıansa ağlar
Vaķıf olan benim esrârıma her ân ağlar
2. Ah kim ateş-i ğam yaqdı yine cân u teni
Bu hâretle hemân çâk ideyim pireheni
Bî-huzur itmeye mey eyle benim ah seni
Dağ-ı sînem göricek hun ile oluda beni

Raħm idüp ħalime edhār gülistān ağlar

3. Olalı ħasete hicriñ iderdim ah u figān

Derd-i ‘ aşkıñla dolup sinede ğam dide de an

Bunca dem genc elde olur iken nālān

Yine raħm eylemez aşla baña ol afet-i cān

Böyle biçāre görüp ħālime yārān ağlar

4. Şām-ı firatde alup bī-kis u bī-āre ğarip

Vuşlatıñ sübhane dek geri idem şabr u şekīb

Neyleyim sineme urulduğı bir zaħm mihib

Gördi ün derd-i dilim zārımı raħm itdi abīb

Didi ey ħasete hicrān sañā dermān ağlar

5. Düşeli firatine gitdi diliñ arāmı

Señ şehi ħüsni *Zeki* görmeyeli encāmı

a bilür ğuşe-i ğamda ekilen alāmı

Der dil-i ruyıña badıca seniñ ilhāmı

Geri ħandān olur amma cigeri an ağlar

Mim mim mim

-245-

BEYİT

Ṭururken ṭahr-ı yāri öpdün ruḥsārın yine

Lezzetinden çāk çāk oldı [...] şāneniñ

-246-

ḲİṬ' A

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Rafzılar sa' y idüp miḥrāp u ḥās u za' te

Bī-teklif anları iskāt içün ey ḥoşım

Bir işāretdir uçar ebr u terāket bī-şini

Ka'be-i ruyında vaz' itmiş Ḥüdā miḥrāp çār

-247-

ĠAZEL

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

[69a] 1. Ḳul olmak sen meh-i tābāna cān ister mi ister yā

Tefḥir kesip idüp 'aşkıñla şān ister mi ister yā

2. Hiç adām eylemezse gülşen-i ḥüsniinde dil ey meh

Hezār-ı asā dil 'āşık figān ister mi ister yā

3. Bu gün eyyām-ı gamdır sākīyā şun bāde-i zirā

Küdüret def a içün raṭl-ı kerān ister mi ister yā

4. Siḥāb-ı zülfini def ʿ eyle mihūş vecēh yakından
Temāşā-yı cemāliñ ʿ aşıḳān ister mi ister yā
5. Temenni vişāl itmek-çün ol maḥbūb-ı zibādan
Raḳıbden ḥāli bir maḥfī mesān ister mi ister yā
6. Beyān itmeklige nafi ʿ hemān eş ʿ ar ile ʿ aşıḳım
Gönül ṭab ʿ ım muvāfiḳ bir civān ister mi ister yā
7. Şaḳın zannetme ezhār-ı ma ʿ arıdır bu mecmu ʿ am
Gönül murḡı figān-ı gülistān ister mi ister yā
Mim

-248-

BESTE

fā ʿ ilātün / fā ʿ ilātün / fā ʿ ilātün / fā ʿ ilün

1. Açma sineñ yandıḡı diller perişān olmasun
Urma zaḥmıñ sineme ḳān üstüne ḳan olmasun
2. Her cefāya ḳatirim her derde razıdır gönül
Tek hemān yārim varup aḡyāre yār olmasun
Mim

-249-

SELİM HÂN EVVEL

Mükevver ʿ aşk-ı eşk serh virdi zardımı bāyir

Ki ĩndir ʿ aşkı dahli ne dārd-ı derdimi bāyir

-250-

SÜLEYMĀN HĀN ŞĀHĪB KĀNŪN⁵⁵⁸

fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilün

Dīde ez āteş-i dil ğarğa-i ab est me rā

Kār-ı in çeşme zi ser çeşme ħarāb est me rā

-251-

SELİM HĀN ŞĀNĪ

mefāʿ ilün / mefāʿ ilün / mefāʿ ilün / mefāʿ ilün

Nevā-yı neyde ruḥ efzā olur ʿ uşşāka bir dem vār

Dilānı gibi nalān olmada bir avaz kim ʿ ālem var

-252-

⁵⁵⁸ Farsça Divan Sahibi Osmanlı Sultanları ve Divânlarının Nüshaları (Aydın, 2002: 54)

SULṬĀN MURĀD

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Kim ḥaddim degildir buseñi ḳalmaḳ ṭalib

‘ Ārif olan çün bilür anı ne lā dem söylemek

-253-

ŞULṬĀN MURĀD ŞĀLIŞ

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Aña sen dime server kim ola anın başında tāc

Serīr u tācı serden terk idenler bilene serverdir

-254-

[SULTAN MURĀD SANĪ]

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fāilün

‘ Aşḳı asān şanma ey dil ‘ aşıḳa bir hān gerek

İtdi aşḳa ḳadim-i başdıḳda terk-i cān gerek

-255-

EBU'L-FETH SULṬĀN MAḤMŪD ḤĀN

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fāilün

Cigerim päreledi hañcer-i cevri u sütemiñ

Şabrımıñ cāmesini toğradı maqrāş-ı ğamıñ

-256-

VELEHU

[FATİH SULTAN MEHMED]

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Sākiyā mey şun ki bir dem lāle-zār elden gider

Erişür faşl-ı huzān vaqt-i bahār elden gider

Mim

-257-

BEYİT

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Yola bakmağdan ağırdı şanma dide-i ter

Ağla hey gözlerim ağla ne gelür var ne gider

-258-

ĠAZEL-İ ŞERİFİ

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

1. Düşüp hengāme-i ' aşka yine şāhib serir oldum

Muhabbet neydüğün bildüm dil u serden habîr oldum

2. Ma' arif âsitânında ne bir mah-ı münîr oldum

Göñül uşlanmadı gitdi ğanî oldum faķîr oldum

3. Kemend-i kāküli yāre düşüp bende esîr oldum

Mey-i maḥbūbdan el çekmek naşîb olmadı pîr oldım

4. Ne yüzden ' arz-ḥāl itsem ' acep ol şāh-ı ḥubāna

Nice bu derde yanam bu nār-ı hicrāna ḥasretle

5. Güzeller cevri ni çekmek ezelden ' ādet insāna

Sezā illere bu bir gün beni bu luḫ u iḥsāna

Eyzan

6. Sür göñlüm görünce güzelleri ahūda reftāri

Sölemezdi bahı cānā Müslim tarz-ı etvāri

7. Cemāl-i ḥaķķa ey zahid nazār kı l itme inkāri

Cevr-i ' aşķınla rüsvā olan söyler bu güftāri

Eyzan

8. Ḥayāl-i ḥāl-i vaḫt-ile isem zār u figān oldu

Ḳaşı ṫafrası filr-ile elif-i ḳadem kemān oldu

9. Firāķı ateşi Őinem yaķup dilde nihān oldu

Őerīfī^c aŐķ-1 sevdāna dūŐup ĥayali zaman oldu

Mim

-259-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Mācerā var mest-i ĝar-ķab ider eşkim iķerim

Durma ey baĥr-1 siyeh giderim Aķdenize

-260-

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

1. Didede eŐķ-i derūnuĥ nice biĥ yāresi var

Asmān-1 dilmek Őābit u seyyāresi var

2. Sitem-i hind ķekerim ĥuvāra-1 dehri gider kim

EŐkimin ķaķrelerinde ciĝerim pāresi var

3. Mürdüm dide olur maźhar-1 feyz-i envār

Rus peydān amīd ziverimiz ķāresi var

4. Őanma dūnyā derdimle olur aŐĥāb-1 kerim

Māhiyānīñ daḡi ḡayli pulu var pāresi var

5. Serseri çarḡ gibi sersem u ser gerdāndır
Her kimiñ sinede daḡ-ı ḡam mahpāresi var

6. ʿĀlemiñ çeşmi bu dildāre muhammes ez fers
Bana çok kâḡşe dināri zebāre var

7. Nişāne derd-i dil zārdan itdim perseş
Didi bī-çāre ʿaşkıñ nice biñ çāresi var
Mim

-261-

ĠAZEL-İ ĀZERİ

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün

1. Dimiş idin ki belā-keşlerimi şād ideyim
Dil-i virānelerin luḡfla abād ideyim
2. Hicrime şabr ideni vaşlıma muʿtād ideyim
Dir iken ʿaşkımla zār olanı yād ideyim
3. Bunca feryādım işitdiñ dimediñ dād ideyim
Senki dād itmez iseñ ben kime feryād ideyim

4. Nāvek-i ah-ı seher eylemedi hergiz esir
Dil-i senginiñ ‘aceb saht imiş ey gonca ter

5. Saht-ı dil olduğına şahid ‘ādil bu yeter
Ser-i kuyunda figān eyler iken şām u seher

Eyzan

6. Saña hizmet edeniñ her biri ‘aşık deñile
Da‘va-ı ‘aşk ideniñ her biri şādık deñile

7. ‘Āşık olana cefā ‘adle muvāfık deñile
Bir seniñ gibi kerem kânına lāyık deñile

Eyzan

8. Qor-ı lalden beru bu hayme-i zerrini tınāb
Qapunu halka penāh eyledi Rabbil ala rebāb

9. Hālını hep saña ‘arz eyler iken şeyh ile şebāb
Sende inşaf ide ey hasr u seyyāre cenāb

Eyzan

10. ‘Ādetiñ ehl-i dili luṭfla yād itmek iken
Ah işitdikde işin ‘adl ile dād itmek iken

11. Derd-i aşkıñla figān edeni şād itmek iken
Çahrla düşmen-i bed-güyā ' inād itmek iken

Eyzan

12. Azeri veş reh-i ' aşkıñda olup efkende
Seni terk eylemezem niteki cānım tende

13. ' Arz-ı hāl itmek yok ğayrı liyākat bende
Seniñ ihsānına qalmışdır ümidim sende

Eyzan

-262-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

İkisi birdir ' azāb itmekde her dem ādemi

Gu gibi mas' ud dimiş tāl' a menkub duset

-263-

BEYİT

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Muhammed nām-ı Aḥmed liqā maḥbuba kul oldum

Şanasın çâr-yâr olmuşdır raşseninde çâr ebru

-264-

RUBĀ'Ī

Haḫḫa ki o şuḫ birbirime beygîr

Olsun fedâ yoluña canla ser

Bu ḫal' at pâkiyle nazır bazılara

Hem eyleyene der o mâhir u her bir yer

Mim

-265-

Ey duy münîri mâh-ı enver bir bir

Vay a eyleyene şey mihre berâber bir bir

Bir bir saña cân u seri teslim ayırdım beñ

Etsiñ bi-gâne destîni bi bir bir bize

Mim

-266-

GAZEL

[ĀRĪF]

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

[70b] 1. Derde düşmüş beg gibi bir mübtelâ bilmez misin

Oldu ğam-ı meftûn sana ey bî-vefâ bilmez misin

2. Cân fedâ idüp çâk çâk olduklarım

Hep seniñ çü eyledim cümle hebâ bilmez misin

3. A Ateşe düştü efendim bu dili virânemiz

Bağılup yanımdadır şimdi bezm-i devrânımız

4. Dağ dağ olmaz nolur bu sine-i sezânımız

Rahm idüp lütfıyla bari bir dū eylemez misin

5. İtdigin ‘ahd-ı vefâ sürdüğümüz demler kıanı

Şimdi lâyıq mı civânımsın fedâ itdin beni

6. Bilmem ‘acep neyledim neyledimse kendi kendim eyledim

‘*Ārifîñ* çâlına rahm eyle bāri bilmem saña yenildim

O ser sızı ğamzenden ah bir yağısañ hâlimi kıaldı

Mim mim mim

-267-

[RAHMÎ]

fe‘ilâtün / fe‘ilâtün / fe‘ilâtün / fe‘ilün

1. Giryeden rehğüz diyârı rakib itmiş yaş

Bende ezhâr ideyim hun sirişkimmiş yâş

2. Pençe sâlâsın girmiş o mihr u amma

Bu yıl on dördine girdim deyü şaklarmış yaş

3. Meclis-i hevâhişe haşkire gelür meyve-i kenâm

Yâr-ı nihl-i emli kimse kıparmış yâş

4. O bet bâde-i ferus eşkime meyl itse nola

Çünkü ‘aşiretiñde maqbîçâne olmuş yaş

5. Ağlamaya zarlımı olsun rakib ey **Rahmî**

Bende izhâr ideyim hun-ı sirişkimmiş yaş

-268-

ĠAZEL-İ HEVĀYĪ

mef‘ülü / me fâ‘î lü / mefâ‘îlü / fe‘ülün

1. Bir çoğa bi gider ki ‘ayadır dimesünler

Bir şarğıdır ki kıpadır dimesünler

2. Her zülfi delî gönünü bend it mehbân

Vâsuhate dâr şifâ der dimesünler

3. Boya şaķalıñ enha h̄āta ile tākim

Ebnā-yı zamāne s̄āña babadır dimesünler

4. Kaşmirligi terk eyle *Hevāyi* veş ağırlaş

Tā kim saña helāk ehl-i riyādır dimesünler

Mim mim mim

-269-

ŞEYH İDRİS TAŞVİF

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

[72b] 1. İş bu dem irince üç kez toğdım anadan

Bunca yāveri ucurdum niçe aşiyāndan

2. Dert toğurdım ana mı h̄āmil oldu babadan

Babam toķuz ayaķlı egilem efsāneden

3. On dāyeye emzirdim iki yüzli bir çocuk

Kaşa libās gördüm gösterüp kāşāneden

4. Altmış arşun mināre çıkdım anıñ üstine

Yā küfr u ben cihānı doldurdım efsāneden

5. Kāz tağını arķama yüklendim itme 'aceb

Baħr-ı muħı̄ti içdim ƙanmadım ʿummaneden

6. Yüz tenāblı bir çadır seyr eyledim ser için
Aña döndüm yönimi dönmem o kār hāneden
7. Firʿavun ile görüşüp biraz naşihat itdim
Didi sözün tutmazam düşmezem hāmāneden
8. Yedi başlı bir yalan gördüm ki hākım olmuş
Şuret-i hayvan degil bilmedim amāneden
9. Aƙ şaƙallı bir ʿavdet düşdi benim peşim
Zillet itmiş kendüden lüle-i devrāneden
10. Yetmiş iki dillice devriñ aldım çarşudan
Çaldım anıñ şadāsı geçdi asmandan
11. Bir top itdim meşrakdan geldi düşdi mifere
Bu bir rengin rumuzdır añlamı aħvāneden
12. Bir mektebe uğrardım ƙuş dilini okurlar
Süri seniñ ħalife ħocası pervāneden
13. ʿAlāyım el-semā-yı olta idüp şarƙıtdım

Biñ bıyıklı bir balık çıkardım deryāneden

14. Gördüm köçek kimisin girdim anıñ içine

Buldum anda Necātī korqmazım tufandan

15. Seniñ *İdrīs* haqıqat-i bu remuzāt-ı mevzuların

Añladı insan olan bilmedi hayvāndan

Mim

-270-

NAZİRE-İ ŞEYH RASİMĀ

14'lü Hece Ölçüsü

1. Nere turdı bilince üç kerre bir tāv ittim

Bunca findık kaçardım kırarken merdāneden

2. Dert tolum tef bağı hep aqıtdım gövteme

Maret toquzuñ beklerim geçdim baba anadan

Velehu

[73a] 3. On dāneniñ mayışıñ ikiyüz hab eyledim

Bāşur için yemki götürdüm şalhāneden

4. Altmış arşun temeyene şardım bütün başıma

Dallar kesüp donattım muşmula kestāneden

5. K̄âz t̄âğından üç ördek gelüp selâm virdiler

Mecnûn bunu görünce kaçdı faķır-hāneden

6. Yüz tenāblı çerkime saçmış bezm-i bacanaķ

Hiç yanıma gelsün şağdım çingāneden

7. Şeyh İdris bağdı fir' avun ile görüşüb

Hāmān ile el ele çıktılar virāneden

8. Yedi başlı kaķıyup balığı havyār şanup

O setvār yālemledir götürdüm tersāneden

9. Aķ şaķallı bir keçi bir eşki kavramış

Zar zar ider hem kaçar çıkardı bezirhāneden

10. Yetmiş iki bin cüce ellerinde t̄ir-i yetir

Yıldızları sökmege geldi gümüşhāneden

Velehu

11. Meşruķın kum hāvacı mağrubın pāyhādları

Gülleleri düşirüp çaldılar tophāneden

12. Bir tuţam yoķ bucacı siveri seniñ ac keriz

Van kedisi fâl içre geldi kâğıd-hāneden

13. Kız-kulesini bu gün ferune virmiş bütün

Böyle şakamı olur eklim efsāneden

14. Şanma tuş şandığım çıkfı benim çal-kızān

Dokuz tir tir bilmezim ummandan

15. Sen bu rumuzāt-ı gel bir uqde söyleme

Şoñra hevād gişür çıkamaz mum-hāneden

Mim

-271-

ŞARQI-YI ' ACEM ' ĀŞİRĀN

11'li Hece Ölçüsü

- [75b] 1. Bir meclisde ol yār ile bulundum
Ne esrārdır bende bilmem ne oldum
Ne bileyim ah tā çekerdin vuruldum
Kerem ile gel söyletme derdimi
Ben ' aşqım ah itmekdir her demi
Her ne dürlü şakındımsa kendimi

Eyzan

Gelse loğman yok derdimiñ çâresi

Ƙıl terħim cānımıñ cān yāresi

-272-

10'lu Hece Ölçüsü

[76a] 1. Sevdim gene bir āfet gibi yār

Çeşm-i siyāhıñ eyler dile kār

2. Aman aman ben şabr idemem

Raħm eyle bekā ey cilveli yār

3. Darlama baña dil sevdi seni

‘ Aşk ateşidir yağdı bu teni

Eyzan

4. Şarmazsam eger ince belini

Budır ƚalibim hep başıma dār

Eyzan

Hem sevme beni hey iki gözüm

-273-

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

[85a] 1. Ğonca asa açılıp bir sâde dū bir bir ğülü
Seyr idince oldu dil ğülzârı ħüsni bülbüli

2. Ħâli şanmasın anıñ aqlım u ħüsn ü mehveş
Bir ħabeş sulţânıdır ruħsârı üzere fülfuli

-274-

BEYİT

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

Zülfini taşma idüp boĝdı ğönül bâzu seni
Ğamzesi nişter urup ħunım döker fevâde veş

-275-

BEYİT

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

Aşına destinde serim Allah için kes kırtulam
Ser-ter aşım tiz ise ger o saşrıñ ğamzeñ gibi

-276-

BEYİT

mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

Bütün dünya benim olsa ğamım gitmez nedendir bu

Ezelden ğam-ı şerây-ile bana olmuş bedendir bu

-277-

BEYİT

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Bî-şalgam çarna beyit güm güm kendiya başur künhādā

Bî-çavrimı gör gör şud-bad şekm-hārā

-278-

BEYİT

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

[86a] 1. Yāre derdim diyemem bezm-i şarab olmayınca

Cürmüm ikrār idemem mest u çarab olunca

2. Bana bir pîr didigim içme güzel güzel elinden şarab

Her çadeç başına buse ihsān olmayınca

-279-

BEYİT

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Hecrũ'l-asũde imiş ka'y e yũzinde ¼ara beñ

¼acıym sa'y iderim ol hicri ¼pmeęe beñ

Mim

-280-

BEYİT

mef'ũlũ / fã'ılãtũ / mefã'ĩlũ / fã'ılũn

¼ıkmaz beyaza defter-i amãlimiz dağı

Bir sım teniñ ğamıyla ağrıdı řaęãlımız

-281-

¼ĀNİ⁵⁵⁹

Misãfir ise tĩr-i imtikãn⁵⁶⁰ ise *¼ãni*⁷

Benim derũnımu mu buldu ğam mekãn idecek

-282-

¼ĀNİ⁵⁶¹

mefã'ĩlũn / fe'ılãtũn / mefã'ĩlũn / fe'ũlũn

⁵⁵⁹ (254)

⁵⁶⁰ imtikãn: i' tikãf, *¼ãni*⁷ D.

⁵⁶¹ (253)

Laţifedir saña maqsūdu-ı ğam yime ey ğam

Yine qarihā **Ķānī**dir a aşiyān idecek

-283-

KĀNĪ

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Rüzgārīñ buda bir şeyve sider ʿallāma

Çün baħrım kerem boĝdı seni ħurı ikrāma

Mim

-284-

Lā

mef' ūlü / mefā' ĩlün / mef' ūlü / fe' ūlün

Nādir olur fıtrat-ı kāmilde ħuşur

Kim māyeden eyler ne kim eylerse zūhur

-285-

ĦAŞMET

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Akçe yok neyleyim⁵⁶² k̄ise-i z̄ad⁵⁶³ çākimda

Ġazel almaz o perī bende ne yapsam bilmem⁵⁶⁴

-286-

HAŞMET

mef' ūlū / mefā' ilū / mefā' ilū / fā' ilūn

İmkān⁵⁶⁵ bulunur dāmen cānān ele girmez

Dilber⁵⁶⁶ bulunur gūşe-i imkān ele girmez⁵⁶⁷

-287-

Lā

mefā' ilūn / mefā' ilūn / mefā' ilūn / mefā' ilūn

Şitā eyyāmı def olup irişdiñ gül gibi yāze

Hevālar çün kerem oldı ger gider elde yelpāze

-288-

⁵⁶² Neyleyim: nişleyim, *Haşmet D.*

⁵⁶³ Z̄ad: şad, *Haşmet D.*

⁵⁶⁴ Bu beyit Haşmet Divanında “Merhûm u Magfûr Cenâb-ı Magfîret-Âlûd Sultân Mahmûd Hazretlerine Acem Seferleri Resîde-i Ser-Hadd-i Encâm Oldugu Senelerde Sıgâr-ı Sinleri Hengâmında Medrese Talebiyle Fâl-i Kur'ân-ı 'Azîmü's-Şâmî Mutazammın Arz Buyurduklarıkasîde-i Pesendîdedir” başlığı altında 41. Beyit olarak kaydedilmiştir.

⁵⁶⁵ İmkān: ruhsat, *Haşmet D.*

⁵⁶⁶ Dilber: cānān, *Haşmet D.*

⁵⁶⁷ Bu beyit Haşmet Divanında 89. Gazelin ilk beyiti olarak kaydedilmiştir.

Lā

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Eyledim tevciye iç eyledin derd-i dile tımārını

Enderün sineden çıksun çerāğım olsun

-289-

Lā

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Hātırā nesnelər gelür yañlış

İtmesün şalvārı aman fiş fiş

-290-

Lā

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Hayāliñ dideden naqşıñ dil-i bī-gānedən çıkmaz

O bir ma' cir temā taşvirdir eyleyene derim çıkmaz

-291-

10'lu Hece Ölçüsü

[86b]

Şu şāde dillər yā temām yiyemez

Uyuyānıñ naşibi eksikdir

Mim

-292-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Şarmaşub çıqdı der ھاttı   ömrüme mārı ecel

Aşiyān tende yatur bülbül ü cān bī-ħaber

-293-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Gececi oldum bir gece paydim orçası yok

Bedīd Aħmeddir ھاalt itdi içinde güftesi yok

-294-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Gelmedi kendü gibi fikr-i daķık eyler deyü

Her gülān bu esyāb dehre  urmaz o kendür

-295-

VEHBİ

- [87a] 1. Mir' āta kıl bir kez nazār gör kendüñi cānānesin
Yüz-i Yūsufi hayrān ider bir mişli yođ cānānesin
2. İtdüñ meh-i Ken' ānı sen üftāde-i çah-ı zekān
Kimdür naziriñ vār diyen sen hūsn-ile bir dānesin
3. İnşāf kıl hey⁵⁶⁸ bī-vefā cürmüm nedir nitdüm saña
Ağyāra olduñ āşinā benden niçün bīgānesin
4. Ey āfet-i Leylā-nijād Ferhād u Kaysı itme yād
'Uşşāk-ı zārın eyle şād⁵⁶⁹ aña elüñ dīvānesin
5. Dünyāyı zīr-i dest ider hūrşīd-i kadrī⁵⁷⁰ pest ider
Biñ hūş-yārı mest ider bir gözleri mestānesin
6. **Vehbī** yeter zār eyledüñ dünyāyı bīzār eyledüñ
Çok sūziş izhār eyledüñ yıđduñ felek kāşānesin
Mim

⁵⁶⁸ Hey: ey, *Vehbī D.*

⁵⁶⁹ şād: yād, *Vehbī D.*

⁵⁷⁰ Kadrī: kadrin, *Vehbī D.*

-296-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Bölüne olsun fedā ey mah-ı rü cān eyle bāş

Dileriseñ kes serim ey meh dilersen fel-şerāş

-297-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Bende ne şāhım geriñmez buncılayın dertli baş

Saña teslim eyledim kesen yāserim kıabl it tırāş

-298-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Nişter-i müjgānı ile döker 'uşşākım fānin

Ser-ter işden kime etsün 'aşkı biçāre dād

-299-

BEYİT

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Ṭal‘ amdan mı ‘acep buseye nâil olayım
Serter eşk-i naqdi cāñı kıoyşam eylenesene

-300-

BEYİT

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

Gerdanı ‘aşqa zincir-i zülfün bed idüp
Eyledi bir dâr saṭl-veş dökülen göz yâşı

-301-

BEYİT

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

‘Ahdım olsun düşdüm mūye bedel ḥâli raḥn
Şeb u vuşlatda idüp dendânemi cenib şatara

-302-

BEYİT

fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

[87b] Okıyup yazmada hem gerçi mâhir degilüz

Velkin güzel sevmekde câhil degilüz

-303-

RUBĀ'Ī

fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Nedir ol dimiş yāresi sīb-i zenehdānında

Şulı şeftālū yemişler gibi bostānında

Gice ağyāriyla mey içdigüne şahid var

Uyhusuzluk eşeri nergis mestānende

2.4. Mecmuanın MESTAP'a Göre Dökümü

Yer Nu.: İBB Atatürk Kitaplığı Mc_Yz_K_0168							
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezein	Açıklamalar
1b-2a-2b	‘İzzet	Oldı zâhir mu‘ cizât-ı Hâzret-i Peyğamberi Gördiler dünyâda kâfirler ‘ azâb-ı maḥşeri	Şayt-ı iḳbâlñ Hüdâ bir rütbe efzûn itdigim Asmân-ı düşte tıfl itmez o mâh-ı mehteri	Kaside/50 beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	Divanda 54 beyittir.
3a		İtdikçe tefekkür dahi [lekeli] ey mâh Her şubḥ u mesâ çarḥa çıkar devr-i fiğânım		Beyit		--./---./.- -./.-	
3a		Göz dikdim ana eşk u dü çeşmimle [...] Maḥsûs ciger pâredir ol gonca-ı fidânım		Beyit			
3a		Çekemez iken iki ebrûlarımñ ḳahrını dil [Bu mısra mürekkep lekelidir]		Beyit			
3a	‘Âlî	Ehl-i aşḳıñ şanma zâhir muḳassir mecâzdır Dehr-i sâḳîre hemân nûş mey-i peymânedir	Fevt dirilirse reyhânı ‘ <i>Ali</i> ’yâ ayrılmamış Ehl-i ‘aşḳım meskeni elbetde cânândır	Gazel/5 Beyit		-.--/-.-- /-.-	
4a	Fânî	Mâhım yine ‘aşḳları derdâlara şaldıñ Dîdâr-ı raḥıñ ‘ıydunu ferdâlara şaldıñ	Ḳaddıñ iki ḳât oldı niçün meyilli ki <i>Fânî</i> Pos-ı ḳarm-ı ḳamet belâlara şaldıñ	Gazel/7 Beyit		--./---./.- -./.-	

4a	Hâkim	Ey şanem ‘aşık değil ruhsârîna biz yâneyiz Bend olup zincir-i zülfinde henüz divâneyiz	Hâşılı her kânda yansa şem‘-i kâfir Hâkima Hâzırız elbette anda şem‘ine pervâneyiz	Gazel/5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
4b	Fâzıl Beg	Teslimiyet-i bahş-ı dile bir elem Allah kerîm Luţf-ı tebdîl olumcağ bu sitem Allah kerîm	Ne kerîm olduğımı bilürüm ben Allahî Ne bilür hanede ehl-i şekm Allah kerîm	Gazel/17 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
5b	Nâim	Bir dağı cürm-i günâh eylemeyem ‘ahd olsun Heves-i çeşm-i siyâh eylemeyem ‘ahd olsun	Şabit et ‘ahdını Nâim kuluñı eyleme red Bir her cürm-i günâh eylemeyem ‘ahd olsun	Gazel/8 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
5b	Hâfiz	Müşkil ey dil çekmeyen bilmez ne mümkün derdi Güşe-i mihnetde cânâ görmez oldu dideler Her gören hâl-i perîşânım baña inşâf ider İki çeşmim kan döker hasret çeker tâb-ı seher El amân afv eyle cürmüm ey ger mekânım yeter	Kısmetim halk eyleyüp şol yerde dâim derd-i şeb Derdine tımâr için Hâfiz kuluñı kıldım sebep Tıfl-ı bî-çâe eyler lutf-ı ihsânın taleb	Murabba/4 Bend	İlâhî	-.--/-.-- /-.--/-.--	Ayşegül Demir.
6a	‘İzzet	Ehl-i ‘arz eyledi ihsan esâmisiñ yine Seyr eden en‘âm hâkâna merâhım perveri	Refte refte gazveler tebrikini tahtîr eder Yazdı ‘ İzzet bendesi vaşf-ı gaza-yı ekberi	Kaside/7 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	1b’deki kasidenin devamıdır.
7b	Yesârî	Yüz çevirdim etmesün gayrı edâyı istemem Hep ona bahş eyledim zevk-i şafâyı istemem	Etmesem şimden gerü rüy-ı cihâna ta nazâr Ey Yesârî daima ‘âlem-i türâb istemem	Gazel/5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
8a	Rıf‘at	Dil-i leb teşne-i visâline rehâ soluyarak Desti ağuşuna götürdik biz anı kolluyarak	Rıf‘ata duhter bizde afet içre Ab-ı dilcû gibi gırbal mürüvvet içre	Tahmis/ 4 bend		..--/..-- /..--/..--	

		Sarulub dāyesi dāmānına bir yol bularak Şeb-i visālinde bir afet ile alet üst olarak Cāme-i h' ab içre uzandık bu alındık yandık	Hane-i meyhanede fercam meserret içre Görüb ol afet-i bazar muhabbet içre Ruhiya emtia-ı hüsnünü aldık sandık				
8a	Āgehī	Nice taḥrīr edeyim vaşfını derd ü elemün Bağrı yufka kalemin gözleri yaşlu kalemün	Ne bilür nāme ki şerh eyleye Āgehī ḥālün Çıkmaya қара elif қарını yarsın kalemün	Gazel/5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	Bu şiir Ahi Divanı 58. Gazelde bulunmaktadır.
8b	Kilisli Rūhī	Olaydı mihre manzarasındaki ayinesine Ne şuretle virirdi mihri görseñ mah-ı pervine Yemin eyler gören rüyün kitābın ḥaṭṭ-ı müşkine Nesim-i ayāt hüsnün ' arz iderse mülket-i çine Ser-a-ser firqāt-ı ateş oüristān gelür diye	Hemişe ' ādet itmiş Rūhīya cevri itmiş ki ol mäh Bizi bir merd-i şādık eyledi bu nükteden ağāh Nedir seyr ile o mestür olan қadr-i feraḥ cāh Ol şāh-ı hüsnüne tīg-i ğamzeñ olmayadı āh Didi bilmez misin cellād lāzımdır selāṭına	Tahmis/5 Bend		..--/..-- /..--/..--	Başlık: Ğazel-i Abdullāh Paşa Tahmis Ruhī-yi Kilisi
8b	Rūhī	O şūḥuñ naḥl-i қaddin medḥ iden dil-i meyve-i ter yer Sözin taḳlīd iden tūṭī dehen vaşfında sükker yer	Firāqı nıḳmetin ol şāh-ı hüsnün yerse ger aḡyār Vişāli ni' metin Rūhī gibi bir ' abd-ı kemter yer	Gazel/5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	Mecmuada Kilisli Ruhi başlığı altında kaydedilmiştir fakat şiir Bağdatlı Ruhi divanında bulunmaktadır. Mecmuada 5 beyit olan bu şiir divanda 7 beyittir.

9a	Nedīm	‘Aķıbet gönlüm esir ettin o gīsularla sen Hey ne cādūsın ki âteş bađladın mūlarla sen	Bü’l-‘aceb ađyār-ı efsun gersin ey kilik-i Nedīm Çok tabi‘at ser-hoş eylersin bu dārularla sen	Gazel/ Beyit	8	---/--- /---/---	Divanda 9 beyittir.
9a	Kilisli Rūhī	Cebīn fersā olanlar hākiyāya pāye bulunmaz mı Felekde rütbe-i üç semāya māye bulunmaz mı	Mudava-yı dil ğamınıñ için Rūhī seherlerde Varan derd-i ehl dergāh devāya vāye bulunmaz mı	Gazel/ Beyit	5	---/--- /---/---	
9a-9b	Kilisli Rūhī	Dilā ayine-i veş şāf olmayan ‘akis şor virmez Anın-çün şām-ı giysū-yı tebān feyz seher virmez ‘Aceb kim ah ateşnā kim ol şuha esir virmez Baña bād-ı şabā ol serv-i gül-ruhdan haber virmez Açılmaz ğonce-i bahtum ümīdüm naħlī ber virmez	‘Aceb ‘ibret-i nemādır Rūhīya ayine-i devrān Hıred dökünde ‘ācizdir nedenlü eylese im‘ān Görenler kerem u serd rüzgārı böyledir her ān Fuzulī dehrden kām almağ olmaz olmadın giryān Şadef şu olmayınca ebr-ı nisāndan güher virmez	Tahmis/ Bend	7	---/--- /---/---	
10a	Nūrī	Cān nağdi diler ğamze-i dellāli cananuñ Var müşteri vaşl ola gör varsa canun	Çıkmaz dehen-i Nūrī den esrār-ı visālūñ Āun muşhaf ruhsārını var ise kemānuñ	Gazel/ Beyit	5	--/---/--- -./..-	
10a	Nūrī	Oynar yörük terennüm çeng-i çağaneden Raqs-ı aver oldu şevkiyle dilkeş terāneden	Gir Nūrī koynına gir ‘arzın per u bāl eyle Çok yavrılar uçurdu ol pejmürde lāneden	Gazel/ Beiy	5	--/---/--- -./..-	
10a	Aħmed Paşa	‘Ārızıñ ‘arz it güle güleşende zibālanmasun Serve göster kıddini nāz ile ra‘nālanmasun	Bülbül-i küdsi gibi medh ider Aħmed haddüni Lāleler nazüglenüp güller muţarrālanmasun	Gazel/ Beyit	4	---/--- /---/---	Divanda 6 beyittir.

10b	Adem Efendi	Bir peri ruhsāra dil akmış gider şular gibi Cüş gelmiş çeşmim tufān hūbz aqar cūlar gibi	Yayınca şabr itsün <i>Ādem</i> merd-i mān dideler Baş başa çatmış yaqarlar çifte ahūlar gibi	Gazel / 4 Beyit		---/--- /---/---	
10b- 11a	Rūhī	Saḳiyā mey şun bize yār-i Hüdanun ḳaşına Sürelim zevḳ-i Muḫammed Muştafānun ḳaşına İdelim ḳişret ḳAliyyü'l-Murtzānīn ḳaşına Nūş idelim Ḥasan ḫulkü'r-Rızānuñ ḳaşına Cüş idelim şah Ḥüseyn-i Kerbalānuñ ḳaşına	<i>Rūḫī</i> üz biz her nesnenin aşlı biriz kim şeş-i cihāt Tā ezelden hem biz oldıq cemale zerāt-ı z'āt ḳAzam-ı esmā biziz kim bizde bulunur nur-ı zāt Şaḳiyāmı şun bize tā şubḫa dek cām-ı ḫayāt Şaḳiya şun zü'l-celāl-i Kibriyānīn ḳaşına	Muhammes/ 11 Bend		---/--- /---/---	
11b	Saffet	Devr-i evvelden berü gözden o gönül maḳnimdi Bilmezim güldigimi fark idemem nīk didi Ḳalmadı ḡayrı emel-i cān cihānda idi Raḫm idüb ḫāl-i dil-zāde idersin mededi Beni ol yare ilet “Ya raculen ḫuzbiyedī”	Yār için hicr ile çeksem ne ḳadar cevri sitem Ben taḫammülde ḳuşur itmem er oḒı ersem Cana minnet bulana rūḫ-ı revāna virsem Nekriden mültemesem yardır ancaḫ her dem Beni ol yare ilet “Ya raculen ḫuzbiyedī”	Muhammes/ 12 bend	Destur	---/--- /---/---	
12b	Şaib Efendi	Eşir sūz-i dil ḳuşşāḳdan maḳşuḳa ḳāiddir Sırāc eyle anım-çün olsa ḳadd pervāne vāhiddir	Devādır ḫab dendidemi geleñüm ḡam-ı ḳaşḳa Bu ḳula tevbe olmaḳla pişimānı müekkeddir	Gazel/8 Beyit		---/--- /---/---	
12b-	ḳİzzet Paşa	Ḥükmi-i taḳdirde ḫüşyār-ı ḳāḳıl birdir Ḳısmet-i rüz-ı ezel ḳālim cāhil birdir	<i>Ḳızzet</i> a raḫmet ḫaḳ nīk vire yeksāndır YaḒsa barān-ı kerem baḫr ile sāhil birdir	Gazel/ 10 beyit		---/--- /---/---	

13a	‘Ālī	O mihr u baht ‘Āli gibi ğaddār olmak istermiş Vefā semtinden el çekmiş cefākār olmak istermiş Muḥaşşıl zalime meyl itmiş sitemkār olmak istermiş Kırüb ‘ aşıkların cellād-ı hünkār olmak istermiş Yetişünler meded-i üftāde yalvarı görsünler		Kıt’a		.---/.--- /---/.---	
13a		Qavs-i ı kuzah mihr u mah İhmale tārīḥ tāşına Tāc-ı şāhiddir ki Kondı çeşmime sarıñ başına		Kıt’a			
13b		Ben bilmezdim baña noldı Gözlerim yaş ile doldı Benim gönlüm seni buldı Yağma cânım gel gel a cânım gel Ne oldıysa baña oldı Yār saña ne oldı	Ben çekerim ah ı dārı Raḥm ile gel ‘ ömrüm vārı Ben yandım señ yanma bari	Müseddes/ 3 Bend	Şarkı	8’li hece ölçüsü	Trt rep no: 1306
13b	Fuzūlī	Benim yarım gibi yarab cefākār olmasun kimse Benim derdim gibi derde giriftār olmasun kimse		Beyit		.---/.--- /---/.---	

13b		Yari tenhâda bulub püsesin almağ diledim Bir hâbeş beklermiş ben anı hâli şandım		Beyit		..-/.-- /..-/.-	
13b	Âşık Ömer	Mübtelâyım hâtrımdan fikri yâr eksik degil Mâh-ı cemâliñ görmeyeli ahuzâr eksik degil		Beyit		-.--/.-- /-.--/.-	
13b	‘İzzet	Seyr eyleyüb sîm u teniñ Mecburen oldum ben seniñ Şem eyleyüb naziñ beniñ Mecburen oldım ben seniñ	Mâil iken ‘İzzet saña Rağm itmedin asla baña Cevrin nolur ko bir yaña	Murabba/4 Bend	Şarkı	--./--.-	Trt Rep no: 10011
14a		Bir melek-i simâ ey nâzeniñ Şemse bekre-i yüz cemâlin Sırma telidir kâkülün	Çulun olsun saña qurbân ‘Adulara virme amân Merhamet it sende bir ân	Murabba/5 Bend	Şarkı	8’li hece ölçüsü	Trt rep no: 2160
14a		Sevdi cânım şimdi bir nevres fidân Virmedim sır kimseye hayli zaman Pek çabuk halim aña oldı ‘ayân Duydı mecbur olduğımı ney-civân	Düşdi gönlim şimdi bir meh-pâreye Kâfir engel görmek ister âraya Gayrı yok çâre dil-i bi-çâreye	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	-.--/.-- /-.-	TRT rep no: 9785
14b		Bâğ-ı hüsnün dil-rübâsı Yoşmadır gâyet edâsı	Çaddi mevzündür o dilber Ruhiñda açılmış güller	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	8’li hece ölçüsü	Başlık: Şarkı-yı Rast

		Şimdi gönül mübtelâsı Varmıdır bilmem vefâsı	Bende oldım aña bir bir				
14b	Nürî	Beni cevriñ harâb itdi Bî-ğayet gücüme gitdi Dil-i maḥzûnım incitdi Bî-ğayet gücüme gitdi	<i>Nurî</i> ḡuluñ sana bende Mürüvvet itmedin sende Kaşırñ çatdın geçenlerde	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	8'li hece ölçüsü	Başlık: Şarkı-yı Büzürg TRT rep no: 1406
15a	Şemsî	Düşdi gönlim sana şimdi ey peri Alub aqlım itdin ey mâh serseri Yoluna virsem sezâ cân u seri Sevdi cân sen gibi yosma dilberi	Şimdi buldın <i>Şemsî</i> sen cānāneye Gel fedâ itme dil-i divāneye Sen sevendir ‘āşık-ı mestāneye	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	-.--/-.-- /-.-	Başlık: Şarkı-yı rast TRT rep no: 3699
15a	‘İzzet	İtdi eşer ‘aşḡ cānıma Var bir sözim sulṭanıma Maḥfice gelsen yanıma Nakarat Var bir sözüüm sulṭanıma	Ağyāre itmese rağbete Lütf it unutma ‘ <i>İzzeti</i> Ḳorḡma uzatmam şoḡbeti	Murabba/ 4 Bemd	Şarkı	8'li hece ölçüsü	TRT rep no: 3963
15b		Çokdur gönülde daḡ-ı melālim Eyler teḡāfûl ol kanlı zālīm	Ol mest-i nazım bir mey amandır Cevr eylemekde raik batandır	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	---/--.- -	TRT rep no: 3079

		Müşkil olubdır ğayetle ħālim Eyler teğafül ol anlı zālim	Cānım amandır ħālim yamandır				
15b- 16a	‘İzzet	Şu‘ lenüb derd u ğam u ıstırāb İtdi gönül mülkini yeksir ħarāb Ateş-i ‘aş itmedi baĝrım kebāb	‘Aş düşürdiyse seni zillete Bakma ey esrār-ı ğam u mihnete ‘Aşla aır ayrılır ‘ <i>İzzete</i>	Muhammes/ 7 bend	Şarkı	--/--/-- -	
16a		Bülbül asa rüz-ı şeb arım nevā Mübtelāyım mübtelāyım mübtelā ah ben saña Söylesün ey gel saña bad-ı şaba Mübtelāyım mübtelāyım mübtelā ah ben saña	Ateşim parlar oldu ey nev-civān İnledi ahımdan üç asmān Eylerim bülbül ğibi ah u figān	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	--/--/-- /--	TRT rep no: 2641
16b- 17a	Şeyh Galip	Sulān-ı rüsul şah mümeccedin efendim Bi-ārelere devlet-i sermedsin efendim Divān-ı ilāhide ser-āmedsin efendim Menşur la‘ hir gele müeyyidsin efendim Sen Ahmed ü Maħmud u Muħammedsin efendim Hadan bize sulan müeyyidsin efendim	Biāredir ümmetlerin ‘isyānına bakmaya Dest-i red urup ħasret ile dūzaha yama Rahm eyle amān ateş-i bi-āreniñ yama Ez cümle uluñ Gālib-i pür cürmü brama Sen Aħmed ü Maħmud u Muħammedsin efendim Hadan bize sulan müeyyedsin efendim	Müseddes/ 8 Bend	İlahi	--/--/-- /--/--/--	
17a		Seyr-i gülşen idelim ey sivekār Nev-nihālim aman geldi eyyām-ı bahār	Dilferibim geldi eyyām-ı safā Gel kerem ıl ħüsniye itme cefā	Şarkı/3 Bend	Şarkı	--/--/-- /--	Başlık: Hicaz TRT rep no: 10015

		Açdı güller bülbül eyler ah u zâr	Qalmadı ğayrı şekibim dilberâ				
18a- 18b	Şemsî	İzîrabı terk it ey dil haqqı dâim eyle yâd Şaқınup ihsân-ı ‘abdi ‘aciz eyle olma şâd Erişüp luţf-ı Hüdâ bir gün olursun bermurâd Geldi bir pîr-i Hüdâ bu beyti kıldı gûşe-i yâd Bir қаpuyı bend ederse biñ қаpu eyler küşâd Hazret-i Allâh efendi fâtiḥü’l-ebvâbdır	Rızq içün efkâra düşüp <i>Şemsiyâ</i> itme telâş Çün muқadderden ziyâde olamaz itme şavâş Sâ‘y ile mümkün degildir ḥâsılı ‘aql-ı me‘âş Sen tevekkül ile ḥaққа bâb-ı teslim ile bâş Bir қаpuyı bend iderse biñ қаpu eyler küşâd Hazret-i Allah efendi fâtiḥü’l ebvâbdır	Müseddes/ 9 Bend	Nutk	-.--/-.-- /-.--/-.--	Başlık: Azizim efendim hazretlerinin nutk-ı şerifleridir
18b		Ey mâh-ı evc-i ḥüsni u ân Olsun ruḥuñ pertev-feşân ‘Aşıklarıñ kıl şadımân Mehtâba çık zevk it hemân	Şeb tashir-i meh sū-be-sū Eyler қorumak ceset-cū Görsün rûḳ ey mâh-ı rû	Murabba/ 6 Bend	Şarkı	--./--.-	
18b		Nigâha ruḥşat olmuş neyleyim ol afitâbımdan Temâşâ-yi cemâl itmek degil mümkün hicâbımdan	Tâ dir tendir tendir tendir dir ten dir teniñ Tene nâ dir nî neyleyim ol âfitâbımdan	Gazel/ 3 Bend	Şarkı	.---/.--- /---/.---	Başlık: Beste-i Hüseyni TRT Rep. No: 8331
19a	Eşref	Ey vird-i gülizâr cemâl Yoқ mı ‘aceb bûy-ı visâl Çekdirme ‘uşşâқа melâl Luţf eyle gel dostdım maḥâl	Gör <i>Eşref</i> ol ğonca dehan Etmez nigâh bilemem neden Yıқılmadan iqlim u ten	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	--./--.-	Başlık: Şarkı-yı Şehnaz Buselik

19a	Yahyā Nazım Efendi	Ġayrıdan bulmaz teselli sevdiğim Sendedir divâne gönlüm sendedir ‘Āşıkım ile tecelli sevdiğim Sendedir divâne gönlüm sendedir	Bırak ruhsarın evvelden dil-febrüz Cânla oldum yolunda sine-i süz ‘Āşıkım ‘āşık nazım asâ henüz	Murabba/ 3 Bend	Şarkı	-.--/-.-- /-.-	TRT Rep no: 4546
19b		Hağ seni güzel yaratmış Uyandıqça pertev almış Reftârına reftâr uymaz Meydân sitârede ħalmış Şaydı meşğul ah ne çâre Adı dillerde sitâre	Şayd eylesem görmez eyle Rezzâbı şâl ince bele Nazıyla gelse meclise Virir meydâna velevle	Müseddes/ 4 Bend	Şarkı	8’li hece ölçüsü	Başlık: Der makam-ı Hüzzam
19b		Gönül verdim ol dildâra Yandım ‘aşkın ile nâra Gececi bülbül misali Başladı feyâd u zâra Düşdi gönlüm ah ne çâre Kim ħapılmaz fedâkâra	Nazük şâlm şar belini Aşlını zülfin teline Her rüz-ı şeb ħân ağlar Rağm eyle çeşmim seline	Müseddes/ 4 Bend	Şarkı	8’li hece ölçüsü	Başlık: Der makam-ı Hüzzam TRT Rep no: 5269

20a	Vāsıf	Kim görse ol lâ'î-i müli Olur esir-i kâküli Görsem sezâdır bülbüli Açıldı bir sâkıız güli Gel gel aman sâkıız güli	Gül-i gülistanda Vāsıfa Bülbül haber virirdi bize Şimden-gerü müjde size	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	--./--.-	Başlık: Hümayun TRT rep no: 7215
20a	Vāsıf	Ey gönca-yı bağ-ı cefâ Yok sende hiç buy-ı vefâ Lâyık mı uşşaka cefâ İnsafa gel ey buy-ı vefâ	Aşkınla ey mah dem be dem Çekmekdeyim derd elem Yokmı bize lütf u kerem	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	--./--.-	Başlık: Evc-ara
20a		Gördüm o şuh mehveşi Bağdım kıdd-ı bālāsına Kâfir sevinmez ateşi Urdı gönül sahrasına	Canandır bu gec nigâh Ayânedir bu gec külâh Heb kârım oldu ah vah Düşdi gönül gavğasına	Murabba/ 5 Bend	Şarkı	8'li hece ölçüsü	Başlık: Tahir
20b	Vāsıf	Hâlimi biñ kerre taqrîr eylesem sulţânıma Güş idüp rahm eylemezsiñ nâle-i efğânıma Nice feryâd etmeyim yâr gel-işde yanıma Sen benim ey bî-vefâ âteş bırağdın cânıma	Başıma haşır yaqub ey şâh aqlım cemâli Segâhil nâmında itdim bir yanıkdan ' arz-ı hâl Ben daği derdim yanub yaqalumda Vāsıf -ı misâl	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	-.-./-.- /-.-./-.-	Başlık: Şarkı-yı hüzzam TRT rep no: 5955

20b	Edhem	<p>Derdiñle dil eyler figān</p> <p>Rahmıyla gel ey nev-civān</p> <p>Zirā ki hālīm pek yamān</p> <p>Yazıķ baña inşāfa gel</p>	<p>Edhem ider derdiñle ah</p> <p>İtme beñim hālīñ şebāh</p> <p>Gel nāz eyleme eyle nigāh</p>	Murabba/ 5 Bend	Şarkı	--./--.-	
21a		<p>Cana gönül virdim saña</p> <p>Cevr itme yazıķdır baña</p> <p>İnşāfa gel n'itdim saña</p> <p>İnşāfa gel ey bī-vefā</p>	<p>Derdiñle sinem dağlarım</p> <p>Sinemde yara bağlarım</p> <p>Kendime kendim ağlarım</p>	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	--./--.-	
21a	Vāsıf	<p>Bir yoşma şuhı nevādā</p> <p>Seyr idüb oldım mübtelā</p> <p>Her nazına biñ cān fedā</p> <p>Nakarat</p> <p>Her bir edası cān-ķazā</p>	<p>Bak Vāsıf ol nevr-es-i güle</p> <p>Oķu muķayyer sen-ile</p> <p>Ėayret fezādır bülbüle</p>	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	--./--.-	
21b		<p>Ey devā-yı derd-i pinhān ey deli aşifte hāli</p> <p>Eyleyüb ol vefāyı ahd eyle ' arz-ı cemāli</p> <p>Şimdi bulsun bu tegāfil ile bu Ėaşım celāl</p> <p>Zālīmī bī-dād itmişñ böyle bilmezdim seni</p>	<p>Gerçi itdikleriñ elbet bulursun mū-be-bū</p> <p>Neyleyim ta' mir olunmaz mülk-i dil şimden-gerü</p> <p>Ėaşılı senden o ķızdım ben bunu et fitnecü</p>	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	-.--/-.-- /-.--/-.--	Başlık: der makam-ı acem aşıyan

21b		Bir peri peyker beni divâne itdi na-kühân Cilve-i kâhî hüsüne zincire bend itdi hemân Gelmemiş mişâli cihana bir dilârama cebîn Mahı ken'ân u zamân u padişâhî dilberân	Vaşf-ı hüsniñ her ne denlü vaşf idersiñ demezyâ Göze dir güyâ bağardan zerreveş oldı beyân	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	---/--- /---/---	Başlık: der makam-ı acem aşıyan
22a	Vâsıf	O gül endâm bir al şâle bürünsün yürüsüm Gel gel gel aşka bazım gel gel gel çâre-sâzım	Şarân ol serv-ğaddi Vâsıf ögünsün yürüsün Gel gel gel aşka bazım gel gel gel çâre-sâzım	Gazel/ Beyit	Şarkı	---/--- /---/---	TRT rep no: 8400
22a	İzzet	Ey nür-ı seyre gel baña Vir neşe-i şunub mel baña Reşk eylesün bülbül baña Ben ağlayum sen gel baña	‘Aşkıñla ey nâ mihribân ‘ İzzet ider ah u figân Tâkat gel ü mi her zamân	Murabba/ 5 Bend	Şarkı	---/--- /---/---	
22b		Bir fedâkarı gamı kaldı giryân- ‘âleme Hun ider gözden nemi yokdur olmuş hürremi ‘Aşık-zârım beñ bî-ğarârım yarâmdan Ne murâdımda aman aman ah beli şâhımın	Derdiniñ en ehveni yağma der cân u teni Dağ dağ itdivbeni zağmetiñ yoğ merhumı	Murabba/ 5 Bend	Şarkı	---/--- /---/---	Başlık: Der makam-ı rast
22b		Eline beline bi-ğaçcuguma câl keseri Al şeftâli geriñse baña cânım kayısı		Ferd		---/--- /---/---	

22b		Nāvek-i ğamzen ki her dem baġrımı pür-ġun ider Bir ʔarafdan zülfiñ ‘ aqlım daġıdub mecnūn ider Cānım ‘ ömrüm amān baġrımı pür-ġūn ider dāy	Kākūliñ bend eylemişken ... deyü anayı Dāimā çeşmimiñ yine bilmem niçün efzūn ider	Şarkı/ Bend	2	Şarkı	--./-- /-.--/-.--	Başlık: Der makam-ı rast cedid TRT rep no: 7901
23a	Antepli Nūri	Oynar yörük terennümü çengü çaġanedan vay Raşadır oldu şavkıyla dil geç bahāneden vay	Def u ğamı ġumār şafāyı şabāġ için vāy Sāki baġiyye yok mı bize şarāb-ı şabāndan vāy	Gazel		Şarkı	--./--./-- -./--	Başlık: Semai Rast
23a		Keder bizi mani‘ eyleyecek bāġ-ı canāndan Mürüvvet-i pederdir gireriz ġāne bizimdir		Beyit			--./--./-- -./--	
23a		Aġlatma beni incitme beni Divāne dili ġāl oldu yine Netdim saña ben ey қаşı kemānım Böyle cefāniñ yoġdır şafāsı	Bu bābda benim gel elime ahım Şuc bende degil bi-ġattı teyāhım Faġfur u dili şān eyle şāhım Қaldı bu kesvet çıkmaz şadāsı	Murabba/ Bend	3	Şarkı	10’lu hece ölçüsü	TRT rep no: 146
23a		Düġter-i pāk sürseñ meyl-i emred eyleme Līk emred leblerim em dirse emred eyleme		Beyit			--./-- /-.--/-.--	
23b		Ey ġamzesi fettān hem ġiysüsi kemendim Ol yoşma kıyāfet ... endāmı begendim Cevr itme yeter bendene ey zülfi kemendim Aldı bu revişler beni ey serv-i belendim	ġülmez mi ‘ aceb yārine elʔaf keremler Tāġ itdi benim tākātimi cevri sitemler Bu ġüzniyle geldi gideyor bir nice demler	Muhammes/ 4 Bend		Şarkı	--./--./-- -./--	Başlık: Şarkı-yı Beyati TRT rep no: 4083

		Ḳurbānîñ olam ḳıyma kerem kâni efendim					
23b		Ben benim bir bağrı yanuḳ saña ey şuḫ ‘ âlem ‘ âşıḳ Dîl-i enîsiñ olsa lâyıḳ	Meclis-i işve şafâda ‘ âdetiñdir nûş-ı bâde Var sañz meyilim ziyâde	Mütezad/ 4 Bend	Şarkı		Başlık: der makam-ı beyati
24a		‘ Aşḳıñla mecnûn oldu bu gönüm Cevriñle maḫzûn oldu bu gönüm Gel serv-i revân gel ince meyân gel Ḳaşı kemân gel	Ateşi ḫasret yaḳdı bu gönüm Sinemde dağ-dâr gel gülşenim ḫâr Bülbül gibi zâr olsı bu gönüm	Murabba/ 2 Bend	Şarkı	--/--.-	Başlık: Şarkı-yı ReHAVİ
24a	Fuzûlî	Nice bir şabr ideyim şabr ile Eyüb’im Nice bir ḳân ağlayım hicr ile Ya‘ ḳub’ım	Eyledi ḡonca Füzûlî nice ḳân ağlamasun Rast-ı cevriñle bükersiñ belimi meknûbım	Gazel/ 5 Bend		..--/..-- /..--/..--	
24a		Efendim ḳadrini bildim Emriñle ‘ inâyet ḳaldım Bu iḫsândır ḡâyet bize Cürmüm ‘ afv oldu ḡan bildim Cürmüme tevbeler olsun Hemân efendim şağ olsun	‘ İnâyetdir şanı ḡizden Ġam virmesün size yezdân Niyâzım vâr efendime Amân geçme ḳuluñuzdan	Müseddes/ 3 Bend		8’li hece ölçüsü	TRT rep no: 3761
24b	Vâsıf	Nişledi ḡör bana o mâhı mehi Ṭaġa düşürdi bu dil vallâhi	Düşdi gönül Vâsıf o meh tal’ ata Teşleyim ebrumız elem-i vuşlata	Tesmin/ 13 Bend	Şarkı	-.--/-.-- /-.-	Divanda 16 benddir.

		Geřt ederim ‘aşk-ile deřt-i tehi Ah ile148 efgānımı şanma tehi Ah min’el ‘aşk u hālātihi Ahraqa şalbi bī-ħarāratihī Mā- nazarū’l-‘aynı li-ğayrıküm Uķsumu billāhü āyātihi	Şabr olunur mı bu kadar ĥasrete Felek dili şaldı yine fırķate				
25a	İsmail Dede Efendi	Dil bir güzele Meyl itdi hele Fāş itme ele Sevdim ben seni Gel gel dil sevdi seni amān Rüyında beni amman ol-sīm gerdeni Yağdı bendeni	Raķib eyle gezme bağrımı ezme Gel beni üzme sevdim beñ seni	Muhammes/ 3 Bend	Şarkı	10’lu Hece Ölçüsü	TRT rep no: 3359
25a		Cām-ı lā’ liñ şun beyābı ĥātrı mestāne yāb Bir řadeĥ sākıyā gel b.ñ yıķık virāne yāb Eylesün vaşlıñ ĥarābāt ehlini ma‘mur şavķ Gel kenār-ı sine-i ‘aşka ‘işret-i ĥāne bāb		Kıta	Şarkı	---/--- /---/---	Başlık: Beste-i Beyāti TRT rep no: 2708
25a		Ben gönlimi virdim saña Raħm eyle ey mihr ü baña	Қабул деғил дил вирмемек Мүмкін деғил терк еylemek	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	--/--.-	Başlık: Şarkı-yı Mahur

		Ben ağlayub geldim saña Raḥm eyle ey mihr ü baña	Lāyıkımdır cevri eylemek				
25b	Vāsıf	Bir siyāh çerde civāndır Ḥüsni mümtāz-ı cihāndır ‘Aşkı gönülümde nihāndır Bunca dem bunca zamandır	Hicr-i nigāhı bī-imāna Bir belāya nāgehāna Vāsıf ol ruḥı revāne Görürsim amma kim cāndır	Murabba/ 6 Bend	Şarkı	-.--/-.--	Başlık: der makam-ı nişabur
25b	Adlī	Açıldı ser-te-ser güller Cihān pür berk yār oldu Niçün şād olmasun diller Yine evvel bahar oldu	Bize şun sāgarı sāki [...]da qalmasun baqi Feraḥnāk ile ‘uşşākı Çimenler dil-şikār oldu	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	.---/-.---	TRT rep no: 41
26a	Zihnī	Meclise gel dilrubāyız bezmimize vir ziyā Yanmadayım ḥāliyā ‘aқиñla dilrübā	Zihniye itme edā yoluna cānım fedā Eyler isem ah vah	Müstezad/ 4 Bend		-.--/-.-- /-.--/-.--	Başlık: der makam-ı sazkar TRT rep no: 7518
26a	Vāsıf	Sen gibi bir sīmin-bilek Görmiş degil çeşm-i felek Sana fedādır mā-melek	Gönülüm saña meyl itdi yek Vāsıfda ḥatt itmek gerek Çek ‘ayrırlardan el eniñ Naqarat Ağyār ile yār olma tek	Murabba/ 5 Bend		--./--.-	Divanda 4 benddir.

26b	Fitnat Hanım	Neşve-i cām-ı muḥabbetle gönül nüş eyler Çekilen derd ü ğamı cümle ferāmuş eyler	Sen hem gülşen-i ḥüsnünde figān et cū hezār Fiḥnata derd-i dilin belki o gül gūş eyler	Gazel/5 Beyit		---/--- /---/---	
26b	Rezmī	Şebve-i berc leḫāfetde o meh nāz eyler Zühre-veş oc u nezāketde o pervāz eyler	Çekilen çile-i ‘aşk ki olur şanma hebā Rezmi bir gün olur kim seni hemrāz eyler	Gazel/5 Beyit		---/--- /---/---	
26b	Nahifī	Ḳande varsa ‘āşık bī-çāre cānānıñ arar Derd-ile bīmār olan elbette dermānıñ arar Şanma raḫminde ... destini dil-i bīmārımız ol Ol mekān ebrū ... tiğ-i müjgānıñ arar		Kıt’a		---/--- /---/---	
27a	Eşref	Görenler ḫāl diger günümü divāne derlermiş Düşer bir gün buda mecnūn gibi yābāme derlermiş	Ne bilsün ḫālını ehl-i ğamıñ bī-ğam olañ <i>Eşref</i> Şarab-ı ‘aşkla rüsvā gezer mestāne derlermiş	Gazel/5 Beyit		---/--- /---/---	
27a		Efendim ḫāne-i dilde bu cānım olmasun sensiz Vücūdumda benim nām u nişānım olmasun sensiz Eger cennet olursa mekānım olmasun sensiz Muḫassıl bir nefes cānım olmasun sensiz		Kıt’a		---/--- /---/---	
27a		Bu dil seni pek beğendi Kim sevmez seni işitdi Bu kadar ālemde mendendi	Aşıkça bī ḥümmetā güzel Meşrebce nāzın bī-bedel Siyāhdır çeşm-i dilber el	Murabba/ 4 Bend		8’li hece ölçüsü	Başlık: Acem Buselik

		Kim sevmez dil işitdi					
27b- 31a	Antepli Aynî Efendi	<p>‘ Aksine devr eylesün şimden-girü çarh-ı ‘ anîd</p> <p>Asumân geçsün zemîne encüm olsun nâ-bedîd</p> <p>Ebr-i zulmetde kâlıp gün görmesün eyyâm-ı ‘ îd</p> <p>Mâtem itsün qaralar geysün şeb-i kadr-i sa‘ id</p> <p>Mâh-ı tâbân olmasun mihr-i felekden müstefîd</p> <p>Bulmasun fer âfitâb-ı maṭla‘ -ı şubḥ-ı ümîd</p> <p>Qalb ola düd-ı siyâha pertev-i nür-ı sefîd</p> <p>Aṭlas-ı çarh-ı kühen-sâl olmasun aṣlâ cedîd</p> <p>Ceyb ü dâmân-ı şafaḫ pür-ḥün olup ‘ ahd-i medîd</p> <p>Dem-be-dem kân ağlasa ‘ âlem degül emr-i ba‘ id</p> <p>Kerbelâ’ya döndürüp İstânbol’ı hıṣm-ı belîd</p> <p>Ḥân-ı Selîm bir âlâ-yı kavm-i Yezîd itdi şehîd</p>	<p>Ḥaḫ Ta‘ âla ‘ ömr ü dîn ü şevketiñ mizdâd ide</p> <p>Qalbiñi mesrûr idüp düşmenleriñ Nâ-şâd ide</p> <p>Devlet-i ser-keşleri fermanıña münkâd ide</p> <p>Leşkeriñ manşûr idüp iqlimini âbâd ide</p> <p>Berḫ-i qahrîñ mülk-i ‘ âdâ-yı yâḫub ber-bâd ide</p> <p>Sen ğazâ itdükçe cünd-i ḫudsiyân emdâd ide</p> <p>Bîm-i tiĝ-ı cân-sitâniñdan ‘ adû feryâd ide</p> <p>Qanda ‘ azm itseñ seni Ḥızrı nebî irşâd ide</p> <p>Tiĝiñi her demde nabz-ı devlete feşşâd ide</p> <p>Kör olup ehl-i şekâ sâ‘ illiñi mu‘ tâd ide</p> <p>Kerbelâya döndürüp İstânbol’ı hıṣm-ı belîd</p> <p>Ḥân-ı Selîm bir âlâ-yı kavm-i Yezîd itdi şehîd</p>	Terkîb-i Bend/ 21 Bend	Mersiye	-.--/-.-- /-.--/-.--	Divanda 22 bend 132 beyittir.
31b	Numân Aĝa	<p>Ey şeh-i mümtâz-i milk-i hüsn ü an</p> <p>Sâye-i lüṭfunfa zevḫ etsin cihân</p> <p>Sen otur қаşr-ı şafâda gül hemân</p>	<p>Neşe-i yâb ol çaldırub kâh ince-sâz</p> <p>Nây-ı ṭanpur u kemân deñile birâz</p> <p>Derdine sesiñ cihâniñ çâre-sâz</p>	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	-.--/-.-- /-.--	TRT rep no: 4272 Başlık: Şarkı Hüseyini Aşiran

			Naġarāt Sāye-i luġfında zevġ itsün cihān				
31b	Vāsıf	Nev-bahār eyyāmı geldi ey gül-i baġ-ı merām Ĥaġrım-çün eyle gülşenden baña ‘aġfü’l-cām Hem temāşāya-yı şhelān oldı şaf beste-i kıyām Seyre çık gülizāra serviler gibi eyle ħarām	Gisuvānıñ ziver-düş ile şebbūlar gibi ‘Āşıġa rām ol remide olma ahūlar gibi Pāyına efsūn-ı dil <i>Vāsıf</i> daġı cūlar gibi	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	---/--- /---/---	Başlık: Şarkı-yı Serheng Abdullah Enha Der Makam-ı Asfihanın
32a		Bulunmaz bu derdiñ çāresi Bī-çāre gönülüm neylesün Ulaşdı ‘aşkıñ cānıma Avāre gönülüm neylesün	Terk itdi cemle pişesün Artdı ġam-ı endişesün Şandırdı nuri şışesün Şad-bāre gönülüm neylesün	Murabba/ 4 Bend	İlahi	8’li hece ölçüsü	
32a		Bırakdım ‘aşkıñla nām-ı ‘ārım yā Resullāh Unutırım şavġıñla cümle ġarım yā Resulullāh	Bu maġya bende ne raġm it firākıñ nārına düşmüş Ĥatī ħayāli zamān oldı yanarım yā Resullāh	Gazel/ Beyit	4 İlahi	---/--- /---/---	Başlık: İlahi Mahya Mahya
32b	Aziz Mahmūd Hüdāyī	Olmayacak senden ‘aġā Ĥul neylesün yā Rabbenā Dāim işi sehv u ħaġā	Uçsa ġafesden ‘andelīb Ĥoma Hüdāyi-yi ġarīb Et gülşen-i vaşlıñ naşīb Ĥul neylesün yā Rabbenā	Murabba/ 7 Bend	Nutk	---/----	Başlık: İlahi Hüdā-yi Seyyid Mahmud Efendi K

33a	Numân Ağa	<p>Ṭutdı cihāmı şöhretim</p> <p>Ben mişli yoğ bırağtıım</p> <p>Ağyâr ile yoğ ülfetim</p>	<p>Ḥađđı gibi bir bir şadığım</p> <p>Olsa ‘acemi ‘aşıkım</p> <p>Ḥübâna elbet fâikim</p>	Muhammes/ 4 Bend	Şarkı	8’li hece ölçüsü	TRT rep no: 10725
33a	Adlî	<p>Gönlüm o şuhı gül-izâr</p> <p>‘Aşkıñla itdi çün hezâr</p> <p>Olmaz cihânda böyle yâr</p>	<p>Ağuşa lâyığ bir meyân</p> <p>Nola şarılsam her zamân</p> <p>Dev‘arisi ol selvi revân</p>	Muhammes/ 4 Bend	Şarkı	--./--.-	
33b		<p>Kerem kı1 bu dili zâr</p> <p>Oldım ‘aşkıñla avâre</p> <p>Gönlüm sizde nedir cäre</p> <p>Oldım ‘aşkıñla avâre</p>	<p>Derûnım böyle yânsun mı</p> <p>Şarâb-ı ‘aşğa kıansun mı</p> <p>Bu ḥasrete de yansun mı</p>	Murabba/ 3 Bend	Şarkı	8’li hece	TRT rep no: 7122
34a		<p>Devletlü ‘inâyetlü meveddetlü şevketlü ‘azizim</p> <p>sulṭânım ḥazretlerine</p> <p>Selâm olunur mübârek ḥatrı şerifleri sual olunur benim</p> <p>derdim ‘oşmân ağâya</p> <p>Selâmlar olunur mübârek ḥatrı şerifleri sual olunur</p> <p>benim bir dedim Aḥmed Ağaya</p> <p>Selâmlar olunur mübârek ḥatrı şerifleri sual olunur</p> <p>benim derdim Ḥasan Ağaya</p>					

		Selâmlar olunur mübârek hâtrı şerîfleri sual olunur efendim					
34b-35a		Nâr-ı ğamiñla yandı baĝrı es‘ ad-ı dildâreniñ Şerbet-ı vaşfiñ içerse nola balcı-zâreniñ	Nağd ü şây niçeler yüzmiş iki tenhâda Şaymaz ‘uşşâkıñı bir aqçeye şarraf-zâde	Gazel/ 20 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	Başlık: zadegan
35b	Pertev	Ey gül tebsüm bilmez misin sen Ey büt tekellüm bilmez misin sen Tarzi teraḥḥüm bilmez misin sen Raḥmüñ mı yoĝ inşafın mı yoĝdır	Ey bî ḥaḳîḳat ey bî-mürüvvet Hep Perteve cevriñ itdik ‘âdet Aĝyâre amma ey bî-fütün	Murabba/ 4 Bend	Şarkı	--/--/--- -	TRT rep no: 4125 Başlık: Şarkı-yı suzi dilara
35b	Baĝdatl 1 Esad Efendi	Çin-i ğisûsuna zencir-i teselsül didiler Döndiler şoñra ḥaḫadır diyü kâkül didiler Beli yarım beli mirim beli şâh men aman Aman aman ah didiler		Kıt’a		..--/..-- /..--/..--	TRT rep no: 3052 Başlık: Ḥafif Beste-i Sûz-i Dilâra Uşulveş
35b	Sâbit	A gönül curâ-ı eşâr-ı penâh eyleyelim Kurş-ı ayinemizi ḥâle-i mâh eyleyelim Sineye bari ḥayaliñ çekelim dil-dârñ Aman tânâdır tenenni tenenni tenen Tenenen tenenen tenenendir dir tenenen ah aman		Kıt’a		..--/..-- /..--/..--	

		Ah eyleyelim						
36a	Bağdatlı Esad Efendi	Ab-ı táb ile bu şeb cânım cânân geliyor Hâlvat-i ülfete bir şem‘i şebistân gelür	Feryâd iderim şekvâ iderim Senden balâya amân amân Amân ah geliyor	Gazel/ Beyit	4	Şarkı	..-/.-- /..-/.-	Başlık: Yörük
36a		Pâdişâhım lütf idüp mesrûr şâd eyle beni Nâ-murâdım bir nazâr kııl ber-murâd eyle beni	Hâtrımdan bir nefes gitmez da‘y devletiñ Sende ey kâni kerem luţfiñla yâd eyle beni ‘Ömrim cânım amân mesrûr u şâd eyle beni			Şarkı	..-/.-- /..-/.-	Başlık: Beste-i Beyati Uryan Ol veş Çenber
36a		Kerem ey mâh-ı ezâ açılmadır bence baña Teselliyet ah u sihr kâhdadır bence baña Söz budır bencesi sen sence seni fikr ile Raızım rencu ben eşkincedir eyleyince baña		Kıta			..-/.-- /..-/.-	
36b		Güş ile gül bülbülleri Nûş ile câm milelleri Ruhsâra sâc sünbülleri Açsun kırumañ gülleri	Sâc-ı perçem şebûlarıñ Ac ‘arz-ı vird terk Göster gül-i nesrîñ berk	Murabba/4 Bend		Şarkı	8’li hece ölçüsü	Başlık: Saba

37b	Hasan Kenzi Efendi	Mefatihü'l Hüda oldu hilâliñ yâ Resüllâh Mesâbi hü'd-dücâ nür-ı cemâliñ yâ Resüllâh	Ĥabîba nâr-ı firqatle kuluñ Kenzi ĥarâb oldu ‘İmâret eyledi ‘ıyd-ı vişâliñ yâ Resüllâh	Gazel/4 Beyit	İlahi	.---/--- /---/---	TRT rep no: 14297
37b	Sıdkı Baba	Nûri cemâli Ĥaĥķıñ vişâli Eyler tecelli dîl olsa ĥâli Vaĥid vâĥid vâĥid ĥay	Gönülde şadıķı yâĥ nâr-ı ‘aşķı Zıkr eyle ĥaĥķı rûzı liyâli	Gazel/5 Beyit	İlahi	--/--/- -	
38a		Yânup derdi elemelerde Aĥlama gönül aĥlama Gelir geçer bu günlerde Aĥlama gönül aĥlama	Ĥaĥķı denûn eylediñ Ciger beni ĥûn eylediñ Bâşını ceyĥûn eylediñ	Murabba/4 Beyit	Destur	8’li hece ölçüsü	
38a	Sezâyi	Cemâliñ nûrına nisbet-i güneş bî-nür-ı bî-ferdir Güneş sensiñki zerrâtiñ nebîlerle velîlerdir	Eyâ şah-ı rûsul raĥm it Sezâyi derdmendeñdir Ĥapuñ bekler ĥadimi ĥizmetiñde pîr-i perverdir	Gazel/6 Beyit		.---/--- /---/---	
38b	Hamî-i Âmîdi	Ehl-i dil arâm ider her ĥande kim raĥbetlenür Gâĥ olur ĥurbet vaĥan kâĥı vaĥan ĥurbetlenür	Râĥıb olsun iltifât itsünde bir ‘âli himem Şi‘ r pâ kim görince şâiblenür şevketlenür	Gazel/5 Beyit		-./-/- /---/---	
39a	Niyâzi Mısri	Sevdim seni hep vârim yağmadır alan alsun Gördim seni efķarım yağmadır alan alsun	Mısriye vücut imkân bir oldu ĥamu ‘ayân Tâ‘at ile ezķarım yağmadır alan alsun	Gazel/6 Beyit	İlahi	--./---/- -./---	Başlık: Makam-ı Uşşaka

40a	Eşrefoğ lu Rūmī	Düşeli bu ‘aşkıñ cānım eline Beni düşürdi bu halkıñ diline	Çalmadı nam-ı nişānım zerrece Ėarğa velūdı [...] ‘aşkıñ seline	Gazel/8 Beyit	Şarkı	..-/.-- /..-/.-	TRT rep no: 14128
42a	Rūhī	Halka kin eyleme var ise belāgat sende Seni zem edeni sen medhle kıl şermende	Halka kin eyleme var ise belāgat sende Seni zem edeni sen medhle kıl şermende	Gazel/4 Beyit		..-/.-- /..-/.-	Bu şiir divanda beş beyittir.
42b	Şāhin Giray	Yār gelüp ‘āşığıñ menzilini kılsa cāy Etmeye mi gün yüzüñ didesini rüşenāy	Yāra ider ehl-i ‘ışk durmayup ‘arz hūner Nevbet-i ‘arz hūner sende mi Şāhin Girāy	Gazel/13 Beyit		-.-/-.-- /-.-/-.-	
42b		Yüri deryā-yı dil olup eyle taħammül yoħsa Rüzgārıñ öñine düşmeyen adem yorulur		Beyit		..-/.-- /..-/.-	
43a		İtmeksede kaçdıñ o kaçābıñ kızusın Yine şahım yakın ol daħi sende kızusın		Beyit		..-/.-- /..-/.-	
43a		Ateş-i atlās giyinmiş olma ateş-i mizāc Allāh Allāh penbe ile ateş imiş imtizāc		Beyit		-.-/-.-- /-.-/-.-	

43a		<p>Şad ah onu zühur cānım seferlidir</p> <p>Şabā-yı hançer rec kişver cānım seferlidir</p> <p>Cāna hastayım kalem-i dānenden dil alma</p> <p>Devrimiz burc-1 bedende ruḥ-1 revānım seferlidir</p>		Kıta		.---/--- /---/---	
43a	Enderu nlu Vāsıf	<p>Dil ḥarāb-1 ‘aşkımm sensin sebep berbādıma</p> <p>Bir teselli ver gelip bāri dil-i nāşādıma</p> <p>Taşmıdır bağırıñ ki gelmez misin benim imdādıma</p> <p>Dini ayrı kāfir olsa rahmeder odıma</p>	<p>Halimi hic sorma sensiz ey meh ḥatr-1 şikem</p> <p>Nār-1 hicrānıñla suzāna oldu aklım idem</p> <p>‘Aşq derler bir sönmez ateşe düşdüm ki idem</p>	Murabba/4 Bend		-.--/-.-- /-.--/-.--	Bu şiir divanda 5 benddir.
43b	Kānī Efendī	<p>Reşk-i füzūn ile geliyor cāñum ağıza</p> <p>Virdükçe sen raḳīb ile hep ağız ağıza</p>	<p>Ḳani ‘amel şaḫifesiñ görse bir yüzün</p> <p>Lā-büd demek gerek hele bir yüzü ağıza</p>	Gazel/5 Beyit		--./-.--/-.-- -./-.--	
43b	Ahmed Dede (Köse) (Nev’i)	<p>Zannetme beñim gibi saña bende bulursun</p> <p>Amma ki ḥaḳīḳatde ararsañ bende bulursun</p> <p>Bil ḳadrini üftādelerin ḫaline raḫm-et</p> <p>Ey şuḫ-1 peri-zāt şaḫın şaḫın sende bulursun</p>		Kıta Beste		--./-.--/-.-- -./-.--	TRT rep no: 11650

43b	Avnî	Te'ehhül kaçdıñ itdüm ey dirigâ telh-i kâm oldum Tağıldı bunca toz toprası rüsvâ-yı 'âm oldum	Cenâbetten kaçardım her kaçır kim ihtilâm olsam Cünübler zümresinde 'Avnî'ya şimdi imâm olsam	Gazel/4 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
44a	Beliğ Mehmed Efendi	Çadd-i ra'nâ ile ey nihl-i revân cilveler et Bağda kaçşerlik idüp serv ü çinârı incit	Tütî-i tab' Beliğ olamazsın pîrû Durma bu bağda ey bülbül-i şeydâ ona git	Gazel/10 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
44a	Eşref	Tercümân-ı 'âlem ma' nâmız yanımadır benim Güher-i afet-i hüner genc-i d'ânımdır benim	İki şişe bade-i gül günâh u çeşmim Eşrefa Meclis-i rindâne 'aşka armağânımdır benim	Gazel/5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
44b	Beliğ Mehmed Efendi	Çulağ tut bağbân-ı 'aşka ey gül dinlemeklik yap Şüküfte dağlarla sinemi ra' nâ çiçeklik yap	Beliğ -i zârîna ey nağl-i işve bağ-ı hüsnünde Eger şeftâli virmezsen de bâri bir vereklik yap	Gazel/8 Beyit		..--/..-- /..--/..--	Pınar Efe
44b	Âtâ	Baňa zulm itme meded cürmümi af' eyle benim Sitem-i cevriñ ile yağma dil beytü'l-hazayım	Câme-i tebdîl edeli buldu cemâliñ ziver Oğur 'uşşâka 'Ağâ zikr-i cemâliñ ezber	Müseddes/ 4 Bend		..--/..-- /..--/..--	Arife Y.l tezinde yok.
45a	Neşet	Bezm-i vuşlatda 'aceb hicr-keş-i yâr oldum	Ğaliba mâil o şeh nale vü efgânıma	Muhammes/ 4 Bend		..--/..-- /..--/..--	Divanda 5 benddir.

		Düşüp ol-şâhı gülün dâmenine hâr oldum Nûş-ı dârü-yı şifâ-bağ ile bimâr oldum Goncâme jâle gibi neyleyim bâr oldum Şabrı güç çâresi yok derde giriftâr oldum	Teşnedir gâmze-i hûn-hârı hemâñ kıanımıza Yoğsa bilmem ‘aceba kaçdı mı vâr cânımıza Nice zâlim dimeyim hâzret-i sulţânımıza <i>Neşeta</i> cân u cihândan hele bîzâr oldum				
45a	Şem‘î	Râzıyım her ne iderse baña serv ü semenüm Tîğ-ı cevri ile şad-pâre kıluşsa bedenim	Şem‘im kûşe-i virâneyi virmem felege Gülşen-i bağ-ı canândan baña yigdir vaţanım	Gazel/7 Beyit		..-/-... /..-/-..	Cüneyt Avcı
45b		Yağdı beni çün ateş-i hicrân yanığı Bir ah ideyim bende oda şöyle yanığı	Meryem Ananın başı için ey bet tersâ Gül ü “...”olma sebab mevt-i helâki	Gazel/6 Beyit		--./.../- -./--	
45b	Fâzlı	Tevbe Ya Rabbi günâh eylemeyem ‘ahd olsun Hos zülf-i siyâh eylemeyem ‘ahd olsun	Fâzlı ‘ahdine şâbit yine sensin edecek Tevbe Yâ Rabbi günâh eylemeyem ‘ahd olsun	Gazel/7 Beyit		-.-/-.-- /-.-/-.--	
46a	Hâyretî	Bîgâne gibi kaçma gel kıardaşçığımsın señ benim Kıo her ne dirmese disün el kıardaşçığımsın señ benim	Bu <i>Hâyretî</i> -yi bülbülü ağlatma ey cennet güli Câğ-ı cân gibi bir su güli kıardaşçığımsın señ benim	Gazel/5 Beyit		--./...- /...-/...-	
46a		Pâsbân-ı genc-i rüyün mâr giysûlarmıdır Ġam-ı Ġam şâhib-i [...] o ebrûlar mıdır	Bend edersin benim nigâhınla hezârâsın dilleri Bu günâh ‘işvede o sitâma dek âhûlar mıdır	Gazel/4 Beyit	Naks	-.-/-.-- /-.-/-.--	

46a	Eşref	Hüb-ı çok ʿ âlemde amma hiç o yâre beñzemez Gül ferāvândır veliñ ol gülʿ zâde beñzemez	Naẓm-ı güftârda humâra geliñ erbâb-ı sühân Hâme-i Eşref gibi güher-i Neşâde benzemez	Gazel/9 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
46b	Eşref	Bâde-i vaşlıñ yeter meyhâne olmuş olmamış Besdirir laʿ l-i lebiñ peymâne olmuş olmamış	Eşrefa [...] etdi cismimi sūz-i firâk Ab u lütfunuñ bu dil-i sūzana olmuş olmamış	Gazel/5 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
46b		Çün gönca-yı hoşbuyset? bir ʿâr zat ey gül-rû Kim bûy-ı dilâ-yı veziş mest gerd hem ʿ âlâm râ		Beyit			
46b	Eşref	Nedendir ey şanem cevri u cefâlar artdı gitdikce Ġamıñla çekdigim derd-i vâzlar artdı gitdikce	Bize hâssâd eyle şulh olma mümkün oldu Eşref Damâdım beyenmez de macerâlar artdı gitdikce	Gazel/5 Beyit		.---/.--- /---/---	
46b	Eşref	Görenler zülfikâr-ı ebru anıñ haydarilenmiş İçenler bade-i câm-ı vişâliñ serserilenmiş	Gönül o rengiñi feth etmek için ğamzesi Eşref Serâpa hayl-i müjgânda düzüp çeşm-i çerilenmiş	Gazel/5 Beyit		.---/.--- /---/---	
46b	Eşref	Çeh-i ğam ez tʿ an-ı aʿ dabı Eşref ahvâl-i ʿ irfâna Kimsiñ kişve mihver-i ayıb niyâm baħr-ı ʿ asmana		Beyit			
47b		Maʿ na-yı ayine-i ruhsârını taķrîr idelim Şuret-i meseleyi gün gibi tenvîr idelim	Geçdi eyyâm-ı ğam firķati şimden-şoñra Müjde-yi vişalle ʿ ... ʿ seni tebeşşir edelim	Gazel/7 Beyit		..--/..-- /..--/..--	

47b	Rākım	‘Alākam bā‘ iş tekdır olurmuş yāre bilmezdim Gerd virmiş aynı vāhim ol-dıldāre bilmezdim	Beni irşād itdi Rākımā Nuşret bu mışra‘ ile ‘Alākam bā‘ iş-i tekdır olurmuş yāre bilmezdim	Tahmis/5 Bend		.---/.--- /---/.---	
47b		Yā Rab kime feyād ideyim yārin elinden Ben kimlere k̄ān ağlayım ağyārīñ elinden Eylerse nola hālını bülbül gibi efgān Ġoncām seni kırtaramadım hārīñ elinden Dideler giryān çekerim büryān hālīm pek yamān ‘aşkıñ elinden		Kıt’a		--/.---/.- -./.-	
48a	Pertev ve Ārifin	Benim kim bezm-i vahdet içre küfr ü dini nūr itdim Ziyā-yı şems-veş her cām-ı devrinden zühūr itdim	Virir aḥbāba Pertev haylice cem‘ iyyet-i hātır Bu şi‘ r-i pāk ḥāssādı ‘ Ārif bi-şu‘ ur itdim	Müşterek Gazel/7 Beyit		.---/.--- /---/.---	
48a		Beni ‘afv eyle görüp gün yüziñ ah itdim ise Ahımı perdekeş çehre-i māh itdim ise	Ebr-i sevdā ağıdup eşk-i firāvün itmezi İtdi girdāp belā dide-i giryānımızı	Gazel/8 Beyit		..-/.-- /..-/.-	
48b	Fehīm	Heves-i zülfün ile rīb-i rebādan geçdim Ḥayli sevdāya düşüp ‘ayş şafādan geçdim Ġayrı ey mah raḥm ile hevādan geçdim Fikr-i vaşlın bir aḡup lütf ‘aṭādan geçdim	Maṭla‘-ı naẓm-ı Fehīm nüşḥa-ı cānımdır bu Ya‘ ni esrār dile şerḥ u beyānımdır bu O hem gelmege fikrimde ‘inānımdır bu Rasiḥ endişe dil-i vird zebānımdır bu	Müseddes/5 Bend		..-/.-- /..-/.-	

		Cevr it ey şuh cefâ-pişe vefâdan geçdim Derdimi yari füzûn eyle devâdan geçdim				
48b-49a	Rasih	<p>Çâmet-i nihl-i gül-endâmına maşallâh</p> <p>Şeyve-i dide-i bad-amine maşallâh</p> <p>Nâz ile lütfumî ihâmına maşallâh</p> <p>Ne ki raħm ile eger amine maşallâh</p> <p>Zîb-i ruhsâr-ı dil aramına maşallâh</p> <p>Dâne-i hâl siye kâmete maşallâh</p>	<p>İşte bu beyit girin maṭla‘ isnâd mıdır</p> <p>Ceyş-i nazm-ı sühân ṭab‘ ıma imdâd mıdır</p> <p>Hâşılı neşede hâṭr-ı nâşâd mıdır</p> <p>Rasih ol şuha bunu söyleme mi‘ tād mıdır</p>	Müseddes/6 Bend		<p>---/---</p> <p>/---/---</p>
49a	Nahifî	<p>Seni her lahza ğam-ı ‘aşk ile giryân göreyim</p> <p>Hâṭrın bencileyin böyle perişân göreyim</p>	<p>Sen Nahifîye cefâ-yı kader eyler isen</p> <p>Ol kaderinde anı hürrem u şâdân göreyim</p>	Gazel/7 Beyit		<p>..-/-..-</p> <p>/.../..-</p>
49a	Fethî	<p>Şadr-ı leyişte-i çârmıḡ-ı ğâzab yâr terinça</p> <p>Sancâġına vir dide-i ṭufân baba-yı feniça</p>	<p>Fethîşa‘ râb u ğazeli itmede tenzîr</p> <p>Nev kâfiye-yi tengi çeküp cümlesi zença</p>	Gazel/7 Beyit		<p>--/.../..-</p> <p>-./..-</p>
49b	Rasih	<p>Ne fûsun eyledi bilmem ne ki ‘işve geriñ</p> <p>Oldım ey mâh ğamıñla daḡı yok mı haberiñ</p> <p>Göster ‘âine gibi ‘âşıkına sim-i berk</p> <p>Söyle ey şuh cefâ pişe nedendir hâzarıñ</p> <p>Ġonca içre nihân eyleme gül-berk-i terk</p>	<p>Meclis-i ğamda birağma kerem it ‘uşşâkı</p> <p>Bade-i lüṭfla mest eyle dil-i müştâkı</p> <p>Cân baġısla dil-i peymâre aman ey sâkı</p> <p>Rasihâ derd-i zebân oldu bu beyit-i Baķı</p> <p>Gonca içre nihân eyleme gül-berk-i terk</p>	Müseddes/5 Bend		<p>..-/-...-</p> <p>/.../..-</p>

		Ya'ni seyr eyleyelim sineñi çözü düz dügmeleriñ	Ya'ni seyr eyleyelim sineñi çözü düz dügmeleriñ				
49b-50a	Hoca Efendi	Yağdı küre-i çarhı şerâr nefis u tâbîñ Şühân diline şerm ile dağ açdı şehâbîñ Sîl ağıdı gözünden ğam-ı sūzişle sehâbîñ Ey ah cihân sözindir böyle şehâbîñ Tutmuş gidiyor bırak cihân-tâb regâbîñ	Ṭoldurdı zaḥm ile gencine döndi Her birisi rasih tolu cām-ı meye döndi Ḥun çekerim girye-yi der döndü Dağ-ı elem 'aşkla şâkirine döndi Şormaz mısın ey mâh anıñ hâl-i ḥarabîñ	Tahmis/5 Bend		--./---./.- -./-.-	
50a	Râsîh	Bir zamân bezgin nigâh-ı iltifâtüñ ḥaramı Bezm-i ḥâş lütfunîñ şimdi 'adular maḥremi Yağdı yandırdı vücudum ateş-i hier u ğamı Tek öleydimde nolaydı görmeseydim bu demi	Eski ülfetler bu ğam-ḥavâre ḥayâl oldu ḥayâl Ter-i müşkil şabrı güc şoḥbet daḥi maḥal Râsiḥzâde bu mısrâ' oldu aḥir ḥesab hâl Tek öleydimde nolaydı görmeseydim bu demi	Muhammes/ 4 Bend		---./--- /---./---	
50b	Râsîh	İtdi hicrâna raḥn-ı eşk dü çeşmim ḥunâb Mürdüm dide-i serkeşiñ ğam ile 'ayn senḥâb Seyl-i barân humûm itmede her demde şitâb Müjeler girye-yi aḥirânıma güyâ meyzâb Düşdüm 'ummân-ı ğama semt-i mürüvvet-i nâyâb Zevrâk-ı dil ise girdâb elimde bitâb	Râsiḥ engin cefâda nice demler yatarak Düşmenân güle-i sengi ta'rz itrak 'Aqla yelken ederek hier u belâya batarak Gâh ursa yoḥsa seniñ fezâya çatarak	Müseddes/6 Bend		---./--- /---./---	

50b-51a	Pertev	Ahım cūd-ı tākate dehrin degilmidir albim zebūn pene-i dūmen degilmidir Sinemde vird-i dađ ile gūlen degilmidir Gōnlūm hāyāl u dilbere mesken degilmidir emim o cāy dilkiede vezin degilmidir	Rasi o u her ne adar eylese cefā em-i vūcuda rah  adem olsa revanıma Virmem ğubarını na m-ı era vā ā Cevr-i cefāyı yār sitemkār Perteva Luf-ı sipher dōndūn ehven degilmidir	Tahmis/6 Bend		--./---./.- --./--	
51a	Rasih	Yeter h... ğamıñ kār itdi ey meh-ı cānıma Bamadıñ alā terhhūm eyleyūp efgānıma Ben helāk-ı kicriñ oldum gelmedin hi yanıma  Aıbet-i girdiñ benim ey anlı zālim ānıma	 Ahd-ı peymānı anup ey merametsiz bir baa El sōziyle Rāsih terk eylediñ yazı saa Sinemi pen-bāl-ı hicriñle aldıñ aınā	Murabba/5 Bend		---/-.-- /-.--/-.-	
51a-51b		ayd eyledi dil-i murđunu bir u-ı semen ber Rengi dahi bir tāze aılmı gūle bezer Reftārı gūzel nāzı gūzel eyvesi dilber Kim gōrse anı cismine cān eylemek ister	Her cilvesi  uaına bir dūrlū efādır Cān virse yolunda anıñ ūftāde sezādır Ta rif edemem mūcid adnān edādır	Murabba/5 Bend		--./---./.- -/..--	
51b	Rāsih	Sūz-ı hicrānıñ geup dilden vir ey cānıma Ber-ve ate bıradı hūrmeti samanıma ormađa hāl-i dili per-sūzı gel yanıma Yane yane bende tarīr eyleyim sulanıma	Ser-te-ser ate kesildim ate oldı cism u cān Olsa efgānım  aceb mi ara dek u le-i figān Vir icāzet Rāsih hālīm muayyāt-ı asa hemān	Murabba/6 Bend		---/-.-- /-.--/-.-	

51b	Râsîh	Mühtebâ mı çıkmış ‘aceb ol afet-i devrân Cân itdi şabâha şâşırup mihrdir hışân	Ġam çekmez idi oldu gene Râsîh ġam-keş Olsa ydı eger bir gece aġuşıma mihmân	Gazel/5 Beyit		--./---./.- -./--	
52a	Râsîh	Kâkil mü disem zülfine yâ sünbül hoş-bu yâ turre-i şebu Ķayd-ı dili üftâde olan gerçi bu giysü biñ ‘âşuġa bir mu	Sertâba ġadem kişte-i tiġ u nighidir Râsîh gibi ‘âlem Dirlerdi ki afet gibi ol dide-i ahu var ise budur bu	Müstezat/10 Beyit		--./---./.- -./--	
52a	Vehbî	Düşmüş muġabbete daġi nevres-i civân iken Olmuş esîr-i pâdişâha ġüsn u ân iken	Meftûnı olmuş ol daġi Vehbî bir afetün Aşub dehr-i reftene aġir zamân iken	Gazel/6 Beyit		--./ -.-. / .---. / -.-	Bu gazel Divamda 9 beyittir.
52b- 53a	Fehm-i Kadîm	Ey nigâhı ġazabı mest-i mey naġvet-i nâz Ġamzesi sâġi-i câm u ecel-i ehl-i niyâz Ey fûruġ-ı rûġ-ı ġüy-gerdesi ġürşid-ġudâz Ey leb-i nâdir ġül-bergiñ ġül ü ġülşen-i nâz Ķoġaram râzumı fâş ide o çeşm-i ġammâz Âşinâ oldı dile ġamze-i peykâne-nevâz Şeb-i hicr-i ġam-ı zülf ü dil-i sevdâ-pervâz İhtiyâcım degül âh eyler isem tûl u dirâz Ah idersem nola sevdân ile tölmiş ġönlüm	ġüsünü görse eger Yûsuf olur bende saña ġayl-i ‘uşşâġ nice olmasun efgende saña ‘Aşık olur idin eger görse idün sende saña Ba‘ dezîn bendeyem ey şûġ-ı cihân bende saña Ĥande it aġlasa ġâlin dil-i nâlende saña Böyledür ġismet-i Ĥaġ girye baña ġande saña Bir naşihatdir ider ‘âşık-ı şermende saña Ķoġaram yâr ola aġyâr-ı meziyetde saña Girde-bâlîn ġülâ benden idüp yute-i ġâr	Terkib-i Bent/7 Bend		..-./..-- /..-./..-	

		Haberüñ yok ki senüñ ‘âşıkun olmuş gönlüm	Derd-i hayretle helâk oldu <i>Fehîm</i> bîmâr				
53a- 53b	Ġâlib	Ah kim düşdi gönül bir şeh-i ‘âli-câha Kim hayâliyle verir lerze-i dehşet mâha Reh-nümâ her keremi biñ elem-i cân-gâha Ĥâr hâr-ı ğam ile kaldı işim Allâha Söylenilmez bu ne hemrâza neĥûd hemrâha Furşatım yok ki diyem süz-ı dilim ol şâha Derd ü hasretle neler çekdigimi ben bilirim Yâreme şimdi ne zehr ekdigimi ben bilirim	Leb-i lâ’ linde bulur Ĥızır-ı suĥân âb-ı hayât Âşık-ı dil-şüde hasretle urmu heyhât Ĥâtilim dersem eger ben sañâ ruz-ı ‘Araşât Ĥanlı gömlekle eder pirâhen ü ten işbât ‘Aķıbet-i ğamze-i cellâdını eyler iskât Raĥm kıl raĥmıña ey pesendîde-şifât <i>Ġalib</i> ölmekle seniñ çeşmine şıĥhat gelmez Baña bu derden ölsem de ferâğat gelmez	Terkib-i Bent/6 Bend		..-../..- /..-../..-	
53b- 54a	Ref’î	Ey benim ba’ iş-i teşkin-i dil-i sızânım Dil-pesendim güzelim pâdişeh e ĥubânım Pertev-i mihr daĥi çeşm-i çerağı cânım Ĥadd-i sâzendesi aşub-ı cihân fettânım Luĥf idip diñle benim hasretle efğanım Tâ-be-key kân aķıda dide-i ĥun efşânım El-aman luĥfuña muĥtâcım aman sultânım	Beni cevri ile ider terk-i maĥabbet şanma Lîk var bende daĥi çekmege tākāt şanma Braķ vah dilimi bir ĥoş ‘alâmet şanma Bu sitemķarlığı ĥayra delâlet şanma Sonı ğaddar olanıñ dünyede râĥat şanma Diñle aĥvâlimi ey mah ĥikâyet şanma Daima böyle ĥalur ĥüsn-i leĥâfet şanma	Terkib-i Bent/5 Bend		..-../..- /..-../..-	

		<p>Gayrı inşafa gel ey şâh-ı kerem ‘üvânım</p> <p>Ben seniñ-çün hedef-i nâvek-i bî-dâd olayım</p> <p>Bu revâ mı ki yine derd ile nâ-şâd olayım</p>	<p>Sen daħi çekmegecin derd-i ceħâlet şanma</p> <p>Gün olup bir güzele ‘âşık-ı ħayrân olasın</p> <p>Bana itdiklerie cümle pişmân olasın</p>				
54a	Rıf’at	<p>Bu dem zincir-i giysular bâğ olsun</p> <p>O ħun-ı ğamze dil şuhım se-inem dağ dağ olsun</p> <p>Yekm ‘alemde şağ olsun</p>	<p>Bu ħâfızlığa lâyıkdır yañae ‘aşkıñla ‘âşıkdır</p> <p>Yâ saña muvâfiğdir nazar eyle çerağ olsun</p>	Şarkı/ 4 bend		<p>---/---</p> <p>/---/---</p>	
54a		<p>Düşmende ħasta cân-ı çeşm-i bidâr olmasun</p> <p>Kimseler ya Rab esir-i çeşm-i cellâd olmasun</p> <p>Vaşıla terciħ eyleyen hicriñ murâda irmesün</p> <p>Bilmeyen lütf-ı ğamıñ bir laħza dilşâd olmasun</p>		Rubai		<p>---/---</p> <p>/---/---</p>	
54b	Äzeri	<p>İtme virâne meded zulmle beytü’l-ħüzünüm</p> <p>Ĥâtırum yıkar ħarap eyleme iklim-i benim</p> <p>Baña zulm itmege kâfirdür o gül-pirehenim</p> <p>Beni öldürmege yetmez mi o navek figenim</p> <p>Gel ey tıb felek sineme toğunma benim</p>	<p>Cân u dilden o şuhıñ yanında iken</p> <p>Sinede elem-i ‘aşkla tabında iken</p> <p>Gice gündüz ğam-ı zülfüyle seyr efkende iken</p> <p>Bu cihânıñ kevşeri ğuşşaları bende iken</p>	Müseddes/5 Bend		<p>..-/..-</p> <p>/..-/..-</p>	Halime Akdağ

		Taş mı şandıñ yüregim kal' a mı şandıñ bedenim					
54b		Rikâb-ı asâ o şuhûñ pâyına yüz sürmek istersin Yolunda irtikâb eyle a şalmağı ya şalmağı		Beyit			
54b	Nedim	Sâkiyâ meclise gel cismime cânım gelsün ‘Ahdlar tevbeler ol sâğara kırbân olsun	Hamdır mive-i vaşlım saña olmaz dersen Olsun ey tâze-i nihâl-i çemen cân olsun	Gazel/6 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
55a	Mir Fâzıl	Rahm ider yok baña hiç nâlelerimden ğayrı Hiçbir ağlar bulamam çeşm-i terümden ğayrı h... yok dağı ah u şererümden ğayrı Beni yoğlar bulunır mı kederimden ğayrı Bir yañar yok benim içün cigerimden ğayrı Bir acır mı bulunur yarelerimden ğayrı	Ne arar var ne şorâr hâl-i dil nâşadı Şimdi herkesde vefâsızlık olup hağğadı Kimseye Fâzıl işitdiremedem feryadı Kaldı dünyâda hemân merhametün bir adı	Müseddes/4 Bend		..--/..-- /..--/..--	Emine Karakurt 179.sy
55a	Şevket	Yar baña ‘aşık-ı bi-çâre düşmüş sözde budur Derd-i ‘aşkım ile avare düşmüş sözde budur	Her kimi sevse aña hiç şefkati yok Şevketiñ bahtı ne yek kâre dimiş sözde budur	Gazel/7 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
55b	Edhem	Beni firkatde koyup ruğ-ı revânım gitdi Teñ u tenhâ birâğup şuh-ı cihânım gitdi	Bir gidişdir gitdiğim manend şaba cânanım gitdi Şandım Edhem ki benim tendeli cânım gitdi	Gazel/5 Beyit		..--/..-- /..--/..--	

55b	Sābit	Ol haṭṭıñna kendüyi ruḥ-ı dilberde göster Bir hâle şeklin meh enverde göster	Seyr it semen tırâzı terklik <i>Sābit</i> İ' câz-ı nazmı bir gâzel serde göster	Gazel/4 Beyit		--./--./.- -./.-	Divanda beş beyittir.
55b		Gördürdi mi kim bîdel olan böyle olur Dağ-ı ğamla ḥaşıl olan böyle olur ‘ Aşkıyla helâl olmada der cism-i nazârım Meh-pârelere mâil olan böyle olur		Rubai		--./--./.- -./.-	
56a	Nāim	Uşlu ṭur ey şuḡ aşub cihân-ı çimdikleme Fiskeler efserde itdi her zaman çimdikleme	Pek şaqsırıldım <i>Nā'im</i> bî-tâb olunca şubḥa dek Sendedir aġuş idüp an be an çimdikleme	Gazel/7 Beyit		---./--- /---./---	
56a	Ālî Efendi	Nigâh-ı iltifâtınla beni itmez iken memnun Hemişe ğamzeñ eyler daġlarla sînemi perşun	Merasıñ pâr-i ‘ arz eyler ser a ser	Gazel/5 Beyit		---./--- /---./---	
56b- 57a	Surûrî	Ma' id-i ḥicre miḥnet-i belâkeş ṭâlib-i vuşlat Geh oldur cezbe baḥtın mâ-ḥazîn oquyânımla	Siyâh ebr-i raḥmet eyleye süzidilin eṭfâ Muḥabbet-i nârına el-ḥaḡ yanup maḥv-oldu yanımla	Gazel/17 Beyit		---./--- /---./---	

57a-	Surūrī	Diriġa itdi maḥlum ebr-i mātēm ‘ālem ‘aşkı Meş‘şa‘ biraḫ nur-efşān iken maḥv oldu yanımıla	Surūrī suhteġāndan şöyle taḫşil itdi tāriḫin Serāpa ‘aşkla suzān iken maḥvoldu yanımıla	Gazel/7 Beyit		.---/.--- /---/---	
57a		Yoġırınca şuhunıñ gör sözim sende Hoş geldi baña çalıḫması		Beyit			
57a		Heves-i ḳalb-i ester bu dil virānemiz yoḫsa Lisānıñ itdigi ‘arz-ı vefāyı mihr-i kim diñler	Şol-ḳadir tāsir eyledi zaḫm-ı zebānım kim İşidüp seninki mezārım ah idüp iñler	Mebni/2 Beyit		.---/.--- /---/---	
57b	Surūrī	Şefil ‘ad eyleyüp zincir-i firāġ-ı daş ‘aḫlı İden cizyeyle ma‘ nide uşul şufiyānıma	İde feyzāb miġ-i raḫmet men ateş-i iḫmāl Dinledikce şirār-ı ‘aşḫa yandı gitdi yanımıla	Gazel/2 Beyit		.---/.--- /---/---	56 b Surui’nin devamı
57b	Fitnat Hanım	Güller kızarır şerm ile ol ġonca gülünce Sünbül ḫam olur reşk ile kākül bükülünce	Can virmek ise ḫaşdıñ eger ‘aşḫla Fitnat Ḫāk-ı der-i dildārdan ayrılma ölünce	Gazel/5 Beyit		--./---./- -./--	
58a	Surūrī	Ḫafız-ı Ḳuran vezirim şeym-i kim mihr için Geçdi divān-ḫāne tersāneden İstanbula	Aldı mihr-i şeh Selimi dāver ḫalzem nevāle Şadr İsmā‘il Paşanıñ ḫudumi sa’d ola	Gazel/7 Beyit	Tarih	---/--- /---/---	
59b	Niyāzī Mısırī	Ey bülbül-i şeydā yine eḫġāna mı geldiñ ‘Azm-i gül idüp zār ile giryāna mı geldiñ	Yoḫsa Niyāziye şifā virmez ne idersin Derde düşeniñ derdine dermana m geldiñ	Gazel/5 Beyit	İlahi	--./---./- -./--	
60a		Zülfünün tār-ı şu‘ā-ı başıramdır şanesi Ol hümā-yı ġamzeniñ cismim sa‘adet-ḫānesi Ateş-i ruḫsāre yandı murġ-ı cānım lālesi	Semt-i ‘uşşāḫa yürü ey ma-ı peyker cayḫa Neşe-i bulsun çeşm-i müstekren seniñ bir dem Şişe-i fānuşā döndi cism-i zarım dilberā	Murabba/5 Bend	Şarkı	---/--- /---/---	

		Naqarat Şem‘-i hüsniñ ey peri dilidir bu şeb pervānesi				
60b- 61a	Safvet	Beglik gemiye düşdi qazā ile bir afet Pek yoşma kıyāfet Şaşırdı bütün puşulayı erbāb-ı muḥabbet Hāq vire selāmet	Ecnādına İlyās beni menkıdāş olsun Hāzır arqadaş olsun Zāten idesin aşına budur ‘ avt <i>Şafvet</i> Nuşret ile ‘ avdet	Müstezat/17 Beyit		--./---./.- -./--
62a	Kilisi Rūhī	Perişan oldı ḥālīm neyleyim kim bī-n.zām oldum Düşüp kayd ‘ıyāl ile ğarīḳ baḥr-ı vām oldum Siñenden baĝlu bir dir divāne-veş zencīr-i ām oldum Tezuḥ-ı qaşdıñ itdim ey dirīĝa şad-kām oldum Taḳıldı boynuma tuz torbası rüsvā-yı ĝam oldum	Tecerrüdlükde <i>Ruḥi</i> bŷy-ı raḥat pīr-şāl olsam Te‘ ehhŷl eyleyŷp şah olmadın kemter ĝulām olsam Felekde er gibi erken gezŷp nāil mezām olsam Cenābetden qaçup ĝamlar çekerdim iḥtilām olsam Cünŷnlar zŷmresine ‘ Avniyā şimdi imām oldum	Tahmis/5 Bend		.---./--- /---./---
62b		Ben ‘ aşıḳ zārına ‘ aceb cānım unuttım Ferdāya şālup bu dil-i virānem unuttım Ma‘ lumiñ iken şanıña lāyıḳ mı efendim Bilmezlenŷp aḥvāl-i perişānım unuttım		Kıta		--./---./.- -./..-

62b	Ben ʿ aşık-ı maḥsun perişān unıtma Ben ḥasete miḥnet-keş u hicrān unıtma Her dem dir idim ben saña kim ğayra ne minnet Öldümleri yād ile o devrān unıtma		Kıta		--./--./.- -./.-	
62b	Vesile-i cūy fırsat oldığım yāre tıyurmuşlar Nafaḳā itmişler amma maʿ nevi himmet buyurmuşlar		Beyit		.---/--- /---/---	
62b	Şanma iḳlim-i tene ḥākim olan cānımdır Sinede tebriğim ğamze-i cānānımdır Ḥub-ı ğafletde yātur baḥt-ı siyāhım amma Gice ʿ ālemi bī-dād idim efġānımdır		Kıta		-.-/-. /-.-/-.	
62b	Nev-ḥarāmım saña meyl eyledi cān-ı bir dil iki Ḥaşılı çare ne oldı bir iki müşkil iki Gözlerin cāna kıyar mürdim çeşm-i ḥunilerdir Gerçi meftūn bir amma güzelim ḳātil iki		Beyit		-.-/-. /-.-/-.	
62b	Ya Rab murādım saña zāhir mi degil Ya ḥafretiñ ol dir güyā ḳādir mi degil Maʿ ni mi var iḥsānına teʿ aḥire sebeb ne		Kıta			

		Yoḥsa feryādım saña mair mi degil				
62b		Dürredir bād-ı şabā zülf-i penāş getirir Bülbülde aşüftelenür hicābıñ getirür Bir kişi yāre yalvarmayup ḳalsa hicābıñ getirir İki ḳadeh mey-i cemle hicābın getirür		Kıta		14'li Hece Ölçüsü
62b		Nev civānımla görünce beni hemşireleri Aḳz oḅlān söyler mi hele ebu didiler		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--
62b		Şebḫi oḅlanı ile cām' ide cemā' at yā şıcaḳ Bire Allahdan utanmaz yüzüne tu didiler		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--
63a		An mıdır şu' le viren ezer ruḥsārında Didi ol müpçe-i bāde ferveş endirge		Beyit		13'lü Hece Ölçüsü
63a	Fehim	Fehimā -yı ülfet şabiyana heveskır olma İki edirāñ idemez şaḳ ḡavḡaya çıkar		Beyit		
63a		Ḳuyānun baḡrı ḫumāmıñ yaḳılsun manzur cāmı Alup ḳoynuna cānanı kim da' im eyleyüp 'üryān		Beyit		.---/.--- /---/.---
63a	Hātemi	Erişür menzil-i maḳşuduna āheste giden Tiz-i reftār olanıñ pāyine dāmen dolāşur		Beyit		..--/..-- /..--/..--
						Hatemi Edirneli İbrahim

63a		Güzelim çevirme yüzünü birden Biz seniñ gibi yüzünü gördün		Beyit		..-/.-- /..-	
63a		Leb a leb olup yâre niyâz eyleme ber-dağ Erbâb-ı ‘ arz saña bir kulp taşar elbet		Beyit			
63a	Nesîmî	Çünkü bildiñ müminiñ kalbinde beytullah var Niçün te‘ zim itmediñ ki ol evde Allah var	Ey <i>Nesîmî</i> sırr-ı hafî kimseye fâş eyleme Çün bildiñ ol oda lim gümrah var	Gazel/5 Beyit		-.-/-.-- /-.--/-.-	
63a		Gönül dirse ğamıñ çokdan unuttı hâtrıñ hoş tüt O murğ-ı başka şeyyâd tütüdü hâtrıñ hoş tüt		Beyit		..-/.-- /..-	
63b	Râgıp	Gör ol sulţân ‘ aşkıñ teşirini <i>Rağîb</i> Ki ol sulţân ‘ âlişana bir gedâniñ pâyen öperdi		Mebni			
63b		İçüp mest ü medâm olsam ğamım gitmez nedendür bu Ezelden derd u miñnetle kurulmuş bir bendendir bu		Beyit		..-/.-- /..-	
63b		Mey-i maħbub ile zevk u şafa her demde hoş amma Hûmârı derd hicrân olmasa idi mâverâsında		Beyit		..-/.-- /..-	
63b		Ey gönül sevme cihanda gördigin her tâzeyi Çün sürsin bayrı su‘ âlimde kişi zâdeyi		Müfred		..-/.-- /..-	

63b		Merhamet kııl nev-civânım ah u zârımdan şaķın Tâze gülsün nâle u bi-ihtiyârımdan şaķın Şaķın ey dilin ğonca-yı ħandanı şaķın Şaķla gül gibi derunında ki esrârı şaķın		Kıta		-.--/-.-- /-.--/-.--	
63b	Enderu nlu Vâsıf	Çözülme zülfüne ey dilrubâ dil bağlayanlardan Kaçınma ateş-i ‘aşkıñla baĝrıñ daĝlayanlardan Düşer mi ictinâb itmek seniñ-çün ağlayanlardan Sirişki çeşmimin baķ farkı var mı çağlayanlardan	Hevâ-yı perçeminle bir başka ħâlet olur serde Yeni başdan mişâl-i Vasıf uğratdı beni derde Ĝamiñla gerçi ağlarım dilâ amma bu günlerde	Murabba/4 Bend	Şarkı	---/--- /---/---	
63b		Ah ile nâil-i vuslat olamazsın ey dil Öyle kâlây-ı saña bād-ı hevâ virmezler		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
64a		Her aram ĝar u nâz-ile bu ħaţ-ı bir güzel yarmış Dimem imlâsına bana meş güzel yarmış		Beyit			
64a		Şayd-ı mümkün olmayan şikâre şâldım yarimi Dane dökerdim günde ki hümâya ħaddim bilmem		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
64a	Râĝıp	Şu susuķ itdirdim hep sâiķ taķdirdir Raĝıbâ yoķ kimesne destinde ‘inâm ihtiyâr		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	

64a		Yeme dünya ğamını kâse-i sırr-ı sağ olsun İçme hicrân elimin dide-i ter sağ olsun Kaldım ayakda deyü ğamıma dünyâdır bu Bulunur menşub-ı cah elde hüner sağ olsun		Kıta		..-/.-- /..-/.-	
64a	Nedîm	Nedîm bezm-i hâsü'l-ahas ideñ eyyâm-ı hâtemde Kerem didikleri bî-kes 'acep şimdi ne 'âlemde Kerem bir murğ-ı dest-i amûz idi eyyâm-ı hâtemde Uçup şimdi vedâ-yı kafa gitdi yok 'âlemde		Kıta		---/--- /---/---	
64a	Bâkî	Hâl-i 'âlem ezeli böyle perişân ancak Kimi hândan kimi giryân kimi nalân ancak	Bakîya hânkah-ı 'âlem-i hayretde hemân Her gelen kimse bu esrâr ile hayrân ancak	Gazel/5 Beyit		..-/.-- /..-/.-	
64b	Nergisî	Hüsn-i mirâtında 'aks-i ahu gîsü koymuş ad Kase-i mihre mezâb itmiş güli dev	Eyle ihyâ şeyve-i 'icâz hasene bir nazâr Nergisî güyâ idüp çeşm-i sihâtiñü koymuş ad	Gazel/7 Beyit		-.-/-. /-.-/-.	
64b		Bülbül gibi her demde olursam nola nalân Bir taze güli nerden ayırdı beni devrân		Beyit		--/---/-. -./.-	
64b		Ağlata beni ister isen gelme hâttîñ Yağdıka şehâ-tiz yetürür sebze-i baran		Beyit		--/---/-. -./.-	
64b		Ayine-i şıfat kimesneye yüz virmesün ol mâh		Beyit			

		Bir bağrı yanık ‘āşıkñ uğrar nefisine					
64b		Zülf-i sevdāsı ile sacıma idüp giriftarı Suzı ey hāme-i kāmı yeter iderek zincir		Beyit		..-./... /.../..-	
64b		Devrimdeñ peymāniña peymān-veş titreğ müdām Bī-vefā buldum seni her imtihān itdikce ben		Beyit		..-./... /.../..-	
64b		O tıfl-ı nāz perver gidince hoca meşke Çıkarılmış sin ile kāfi efendininkini göstermiş		Beyit			
64b		Nice seniñ felāhün gibi efgān itmeyem benki Atladık bir babana kimiñ yaşm dökdünse		Beyit			
65a	Aynī	Ol şanem zünnār-ı deyr-i hüsne gisū koymuş ad Nār u nūrı şu‘ le efrūz eylemiş rü koymuş ad	Cān virip bādāma ‘ Aynī ğamze-i sehğāresi Fitne ta‘ lim eylemiş çeşm-i sūhān-gu koymuş ad	Gazel/8 Beyit		..-./... /.../..-	Şeyma Kaya
65a		Hasta-yı çeşmi gibi cām-ı elemin çok çekdim Genc-i ebruda kemān sitemin çok çekdim	Ġālība feyz sūhān hāzret-i menlādandır Tekye-i fahr-ı muhābbetde demen çok çekdim	Gazel/7 Beyit		..-./... /.../..-	
65b	Sābih	Hāta eyler düşen sevdā-yı dām-ı zülf-i pür-çine Olur hāli siyeh murğı dili şayd itmeye çine	Şikāf-ı beyt olur mışra‘ gibi yek-laht güyā kim Ser-i gülmiñ-i mezmūnum Şabiha gelse perçine	Gazel/9 Beyit		.../... /.../...-	
65b- 66a	Neylī	Hemān bir sen şanurdum ey gönül zencir-i sevdana Ne diller var ki düşmiş kalmış o zülf-i semenada	Şadā-yı dilkeş-i muṭrip ne denlü tutsa afākı Teselli eylemez Neylī dil-i maḥzun u müştākı	Tahmis/5 Bend		.../... /.../...-	

		Nigāh ittikçe her dem itdigi efğan u feryāda Dilā bülbül şanurdım ben hemān gülşende dildāre Belā bu güllerin ruhsārına şebnemde üftāde	Çoyup bir dem nevā-yı nāle-i pür-süz-ı ‘uşşāk Sözüm diñle muğanni nağmesin güş itme ey Bākī ‘Arz-ı saña naşihatdir kulağ tıt kavlı-i üstāde				
66a	Sulţān Muştāf a	Rıf at isterseñ eger mihr-i cihān-ara gibi Sever yüziñ her gün biri ile tenzīl mā gibi		Beyit		..-/.-- /..-/.-	
66a	Sultan Murād	Gel bu varlık perdesin kaldır cemāl-i yar gör Dide-i canı keşāde ile gel didāri gör Bir Һararet yoğ-ise sende eger gel ey medda‘ i ‘Aşık-ı hicrān keşk-i Һalbinde yanan narı gör		Kıt‘a		-.-/-.-- /-.--/-.-	
66a	3.Selim	Ŧālibā sa‘ y it kūy-ı yāre var gör Cānı cānānı virüp terk eyle yoğı varı gör	Çeşm-i dilber Һaşimle ‘aşkı Һatil eyler diye Mürdeler ihyā iden la‘ l-i mesih eşāri gör	Gazel/3 Beyit		-.-/-.-- /-.--/-.-	
66a	Enderu nlu Vāsıf	Yār ile gönül-kim bile Һalkup bile düşdü Çok geçmedi ‘aşk ateşi şāhn-ı dile düşdü	Çaldırmaz o büt el verüp üftāde-i hüsniñ Vāsıf bu zemine hevesün nāfile düşdi	Gazel/8 Beyit		-./-.--/-. -./-.--	Divanda 9 beyittir.
66b- 67a	Fāzıl	Felegün Һubbe-yi firuzesi virān olsun ‘Alemün enfüs-i afākı peişān olsun	Çünkü tekrār ile Һān olmadı bu fānide Dilerem dār-ı beka tahtına Һākān olsun	Gazel/39 Beyit	Mersiye	..-/.--- /..-/.-	

67a		Gönlünü virmekden ise bî-vefâ bigâneye Fırşatı kuvvet itme meyrem geçür çingâneye		Beyit		--/-/-- /-/--/-	
67b	Rasih	Bir kerre tebessümle o hoş bakıvirdi Maḥv oldu arâde arâde dil aķıvirdi	Rahimde benim cân virecek kim deyü ol şâh Rasih dil-zâeı eyler veya kaçıvirdi	Gazel/5 Beyit		--/---/.- -./.-	
67b	Vâsıf	Cânım gülerек ateşi ‘aşka yaķıvirdi Hem sineme dağ açdı o bet hem yaķıvirdi	Ŧaķılmıyor evvel ki gibi Vâsıf o meh-veş Zannım beni ağyâr aralıķda Ŧaķıvirdi	Gazel/3 Beyit		--/---/.- -./.-	
67b- 68a	Ferid	Bir benim kirişime ile o mihrü bakıvirdi Cûlar gibi ol ser u ķadde dil aķıvirdi	Besmeleñe ‘aşkıñda Ferid itmege ķurbân Meş-i dil pâyendeni yâre kaçıvirdi	Gazel/5 Beyit		--/---/.- -./.-	
68a		Ol serudân kim gülerекden bakıvirdi Cûlar gibipâyına dil-zâr aķıvirdi	Bağ girdetme silse-i zülfi maḥyaḥa Mecnûn deyü ol meyl-i nigâhım Ŧaķıvirdi	Gazel/5 Beyit		--/---/.- -./.-	
68a		Ħarf-i ‘illetle bu baḥt olmadı gitdi selâm Elde ḥâmım bile hem girye ider hem iñler Nüşa-ı dânişe der rağbet-i ‘âlem şimdi Varağ-ı mihr u vefâyı kim oğur kim diñler		Tazmîn/5 mısra		--/-/-- /-/--/-	
68a	Aynî	Sünbülü ejder iderüp saḥr ile giysu ķoymuş ad Reng-i gülden ateş-i icâr eylemiş ruķu imiş ad	Nâr-ı ķahrıñ şu‘lesin tiz âb ḥiddetle o şuḥ Kâse-i berğ-i belâda ḥal idüp ḥu ķoymuş ad	Gazel/3 Beyit		--/-/-- /-/--/-	Diğeri aynı gazelinin devamı

68a		Şol-қadr-i arāyim şāhid maқsudımı kim Cū-set cevre ғalīm raқsete meydān-ı nev gence		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
68a		Yüzim bir ғabanca urdı ol mağ Günler naқşını didiler Allah		Beyit			
68a		Tevbe meyme sebāt-i қadememden şorma Evrābı sākı gel çehreniñ ebrāmı bilür		Beyit			
68b	Zekī	Şanma bu cism-i za'if içre hemān cān aғlar Nāle-i vah dilim gūş eden insān aғlar Neye var nū' başlardan baña yeksān aғlar Ruziş didelerim derdiñle қansa aғlar Vaқıf olan benim esrārıma her ān aғlar	Düşeli firқatine gitdi diliñ arāmı Señ şehi hüsni <i>Zekī</i> görmeyeli encāmı Hāq bilür gūşe-i ғamda çekilen alāmı Der dil-i ruyıña baқdıқca seniñ ilhāmı Gerçi һandān olur amma cigeri қan aғlar	Tahmis/5 Bend		-.--/-.-- /-.--/-.--	
68b		Тururken ғahr-i yāri öpdün һisārıñ yine Lezzetinden çāk çāk oldı [...] şāneniñ		Beyit			
68b		Rafzılar sa'y idüp mihrāp u һās u za' te Bī-teklif anları iskāt için ey hoşım Bir işāretdir uçar ebr u terāket bī-şini Ka'be-i ruyında vaz' itmiş Hüdā mihrāp çār		Kıt'a		-.--/-.-- /-.--/-.--	

69a		<p>Ꞑul olmak sen meh-i t�b�na c�n ister mi ister y�</p> <p>Tefh�r kesip idüp � aŐk�nlaŐan ister mi ister y�</p>	<p>ŐaŐın zannetme ezh�r-1 ma�arifdir bu mecmu� am</p> <p>Gönül murġi fig�n-1 g�list�n ister mi ister y�</p>	<p>Gazel/7</p> <p>Beyit</p>		<p>.---/---</p> <p>/---/---</p>	
69a		<p>A�ma sine�n yandığı diller perişan olmasun</p> <p>Urma zaŐm�n� sineme �n �st�ne �an olmasun</p>	<p>Her cef�ya �atirim her derde razıdır g�n�l</p> <p>Tek hem�n y�rim varup aġy�re y�r olmasun</p>	<p>Kit'a</p>		<p>---/---</p> <p>/---/---</p>	
69a	<p>Sel�m</p> <p>H�n</p>	<p>M�kevv�r � aşk-1 eşk serh virdi zardımı b�yir</p> <p>Ki �indir � aŐk� dahil ne d�rd-1 derdimi b�yir</p>		<p>Beyit</p>			
69a	<p>Kan�n�</p> <p>Sult�n</p> <p>S�leyym</p> <p>�n</p>	<p>D�de ez �teŐ-i dil ġar�a-i ab est me r�</p> <p>K�r-1 in �eŐme zi ser �eŐme �ar�b est me r�</p>		<p>Beyit</p>		<p>---/---</p> <p>/---/---</p>	
69a	<p>3.Sel�m</p>	<p>Nev�-y1 neyde ruh efz� olur � uŐŐ�ka bir dem v�r</p> <p>Dil�nı gibi nal�n olmada bir avaz kim � �lem var</p>		<p>Beyit</p>		<p>.---/---</p> <p>/---/---</p>	
69a	<p>Sult�n</p> <p>Mur�d</p>	<p>Kim �addim degildir buse�ni �almaq �alib</p> <p>� �rif olan ��n bil�r anı ne l� dem s�ylemek</p>		<p>Beyit</p>		<p>---/---</p> <p>/---/---</p>	
69a	<p>Sult�n</p> <p>Sal�s</p> <p>Mur�d</p>	<p>A�a sen dime server kim ola anın başında t�c</p> <p>Ser�r u t�c1 serden terk idenler bilene serverdir</p>		<p>Beyit</p>		<p>.---/---</p> <p>/---/---</p>	

69a	Sultân Salīs Murād	‘Aşkı asân şanma ey dil ‘aşıka bir hân gerek İtdi aşka qadim-i başdıkdā terk-i cān gerek		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
69a	Fātih Sultân Mehme d	Çigerim pāreledi hañçer-i cevri u sūtemiñ Şabrımıñ cāmesini toğradı maqrāş-ı ğamıñ		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
69a	Fātih Sultân Mehme d	Sākiyā mey şun ki bir dem lāle-zār elden gider Erişür faşl-ı hāzān vaqt-i bahār elden gider		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
69a		Yola baqmaqdan ağırdı şanma dide-i ter Ağla hey gözlerim ağla ne gelür var ne gider		Beyit		..--/..-- /..--/..--	
69b	Şerifī	Düşüp hengāme-i ‘aşka yine şāhib-i serir oldum Muḥabbet yendigin bildigim dil u serden ḥabir oldum	Firākı ateşi şsinem yaqup dilde nihān oldu <i>Şerifī</i> ‘aşk-ı sevdāna düşüp ḥayali zaman oldu	Gazel/4 Beyit		..--/..-- /..--/..--	
69b		Mācerā var mest-i ğar-ḳab ider eşkim içerim Durma ey baḥr-ı siyeh giderim Aqdenize		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
69b		Didede eşk-i derünüñ nice biñ yāresi var Asmān-ı dilmek şābit u seyyāresi var	Nişāne derd-i dil zārdan itdim perseş Didi bī-çāre ‘aşkıñ nice biñ çāresi var	Gazel/7 Beyit		..--/..-- /..--/..--	

70a	Äzerî	<p>Dimiş idin ki belâ-keşlerimi şâd ideyim</p> <p>Dil-i virânelerin luşfla abâd ideyim</p> <p>Hicrime şabr ideni vaşlıma mu‘ tâd ideyim</p> <p>Dir iken ‘ aşkımla zâr olanı yâd ideyim</p> <p>Bunca feryâdım iřitdiñ dimediñ dâd ideyim</p> <p>Senki dâd itmez iseñ ben kime feryâd ideyim</p>	<p><i>Azerî</i> veş reh-i ‘ aşkında olup efkende</p> <p>Seni terk eylemezem niteki cânım tende</p> <p>‘ Arz-ı hâl itmek yok ğayrı liyâķat bende</p> <p>Seniñ işsâmına ķalmıřdır ümidim sende</p>	Müseddes/6 Beyit		<p>-.--/-.--</p> <p>/-.--/-.--</p>	
70a		<p>İkisi birdir ‘ azâb itmekte her dem ademi</p> <p>Gu ğibi mas‘ ud dimiş şâl‘ a menkub duset</p>		Beyit		<p>-.--/-.--</p> <p>/-.--/-.--</p>	
70a		<p>Muşammed nâm-ı Aĥed liķâ maĥbuba ķul oldum</p> <p>şanasın çâr-yâr olmişdır raĥseninde çâr ebru</p>		Beyit		<p>.---/.---</p> <p>/---/---</p>	
70a		<p>Ĥaķķa ki o řuĥ birbirime beyĝir</p> <p>Olsun fedâ yoluña canla ser</p> <p>Bu şâl‘ at pâkiyle nazır bazılara</p> <p>Hem eyleyene der o mâhir u her bir yer</p>		Rubai			
70a		<p>Ey duy müniri maĥ-ı enver bir bir</p> <p>Vay a eyleyene şey mihre berâber bir bir</p> <p>Bir bir saña cân u seri teslim ayırdım beñ</p>		Rubai			

		Etsiñ bi-gâne destîni bi bir bir bize					
70b	Ārif	Derde düşmüş beg gibi bir mübtelâ bilmez misin Oldu ğam-ı meftûn sana ey bî-vefâ bilmez misin	‘Ārifîñ çâlına raħm eyle bâri bilmem saña yenildim O ser sız1 ğamzenden ah bir yaķısañ hâlimi ğaldı	Gazel/7 Beyit		-.--/--. /--./--.	
70b	Rahmî	Giryeden rehğüz diyârı raķib itmiş yaş Bende ezhâr ideyim ğun sirişkimmiş yâş	Ağlamaya zarlımı olsun raķib ey Rahmî Bende izhâr ideyim ğun-ı sirişkimmiş yaş	Gazel/5 Beyit		-.--/--. /--./--.	
70b	Hevâyi	Bir çoķa bi gider ki ‘ ayadır dimesünler Bir şarğıdır ki ğopadır dimesünler	Ķaşmırlığı terk eyle Hevâyi veş ağırlaş Tâ kim saña ħelâķ ehl-i riyâdır dimesünler	Gazel/4 Beyit		--./--./--. --./--.	
72b	Şeyh İdris	İş bu dem irince üç kez toğdım anadan Bunca yâveri ucurdum niçe aşiyândan	Seniñ İdris ħaķiķat-i bu remuzât-ı mevzuların Añladı insan olan bilmedi ħayvândan	Gazel/15 Beyit		-.--/--. /--./--.	
72b	Şeyh Râsim	Nere tırdı bilince üç kerre bir tâv ittim Bunca fındıķ ħaçardım ħırarken merdânenen	Dert tulum tef baĝnı hep aķıtdım gövteme Maret toķuzuñ beklerim geçdim baba anadan	Gazel/15 Beyit		14’lü Hece Ölçüsü	
75b		Bir meclisde ol yâr ile bulundum Ne esrârdır bende bilmem ne oldum	Gelse loķman yoķ derdimiñ çâresi Ķıl terħim cânımıñ cân yâresi	Şarkı/3 Bend		11’li Hece Ölçüsü	
76a		Sevdim gene bir afet gibi yâr Çeşm-i siyâħıñ eyler dile kâr	Şarmazsam eger ince belini Budır talıbim hep başıma dâr	Gazel/5 Beyit	Şarkı	10’lü Hece Ölçüsü	

85a		Gonca asa açılıp bir sâde dū bir bir güli Seyr idince oldu dil gülzârı hüsni bülbüli Hâli şanmasın anıñ aqlım u hüsn ü mehveş Bir hıbeş sultânıdır ruhsârı üzere fülfüli		Kıt'a		-.--/-.-- /-.--/-.--	
85a		Zülfini taşma idüp boğdı gönül bâzu seni Ġamzesi nişter urup hunım döker fevâde veş		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
85a		Aşına destinde serim Allah için kes kırtulam Ser-ter aşım tîz ise ger o satırñ Ġamzeñ gibi		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
85a		Bütün dünya benim olsa Ġamım gitmez nedendir bu Ezelden Ġam-ı şerây-ile bana olmuş bedendir bu		Beyit		.---/.--- /---/.---	
85a		Bî-şalgam kıarna beyit güm güm kendiya başur künhâda Bî-ıavrımı gör gör şud-bad şekimhara		Beyit		.---/.--- /---/.---	
86a		Yâre derdim diyemem bezm-i şarab olmayınca Cürmüm ikrâe idemem mest u harab olunca	Bana bir pîr didigim içme güzel güzel elinden şarab Her kıadeh başına buse ihsân olmayınca	Beyit		..--/..-- /..--/..--	
86a		Hecrü'l-asûde imiş ka' ye yüzinde kıara beñ		Beyit		..--/..-- /..--/..--	

		Hacıyım sa' y iderim ol hicri öpmeğe beñ					
86a		Çıkmaz beyaza defter-i amâlimiz dañı Bir sîm teniñ ğamıyla ağırdı şağalımız		Beyit		--./-./.- -./.-	
86a	Kānī	Misāfir ise tîr-i imtikān ise Kānī Benim derūnımu mu buldu ğam mekân idecek		Beyit			
86a	Kānī	Lañifedir saña mañsūdu-ı ğam yime ey ğam Yine ğariha Ķānī dir a aşiyān idecek		Beyit		.---/..-- /..---/..--	
86a	Kānī	Rūzgārıñ buda bir şeyve sider ' allāma Çün bañrım kerem boğdı seni qurı eger amma		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
86a	Lā	Nādir olur fıtrat-ı kāmilde kuşur Kim māyeden eyler ne kim eylerse zuhur		Beyit		--./.../-- ./..--	
86a	Hāşmet	Ağçe yoğ neyleyim kise-i zağ çākımda Ġazel-i almaz o peri bende ne yapsam bilmem		Beyit		..--/...-- /...--/..--	Bu beyit Divanda 6. Kaside 41. Beyittir.
86a	Hāşmet	İmkān bulunur dāmen cānān ele girmez Dilber bulunur ğuşe-i imkān ele girmez		Beyit		--./..../.- -./.-	Divanda 89. Gazelin ilk beyitidir.
86a	Lā	Şitā eyyāmı def' olup irişdiñ ğül gibi yāze Hevālar çün kerem oldı ger gider elde yelpāze		Beyit		.---/...-- /...--/...--	

86a	Lā	Eyledim tevciye iç eyledin derd-i dile tımārını Enderün sineden çıksun çerâgım olsun		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
86a	Lā	Hâtırâ nesnelâ gelür yañılış İtmesün şalvârı aman fiş fiş		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
86a	Lā	Hâyâlîñ dideden nağşın dil-i bî-gāneden çıkmaz O bir ma'cir temâ taşvîrdir eyleyene derim çıkmaz		Beyit		.---/.--- /---/.---	
86b		Şu şâde dil-rübâ temâm yinemiz Uyânın naşibi eksikdir		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
86b		Şarmaşub çıkdı der hattı 'ömrüme mārı ecel Aşiyân tende yatur bülbül ü cān bî-ħaber		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
86b		Gececi oldumbir geve paydım ortası yoğ Bir bir Aħmed bir ħalt itdi içinde güftesi yoğ		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
86b		Gelmedi kendü gibi fikr-i dağık eyler deyü Her gülân bu esyâb dehre tırmaz o kendür		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
87a	Vehbî	Mirâta kı̄l bir kez nazâr gör kendüñi cānānesin Yüz-i Yusufi ħayrân ider bir mişli yoğ cānānesin	Vehbî iz zâr eyledin dünyâyı bizâr eyledin Çoğ suriş-i ezhâr eyledin bağdın felek kâşānesin	Gazel/6 Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	

87a	Bölüne olsun fedâ ey mah-ı rû cân eyle bâş Dileriseñ kes serim ey meh dilersen fel-şerâş		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
87a	Bende ne şâhım geriñmez buncılayın dertli baş Saña teslim eyledim kesen yâserim kıabl it tırâş		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
87a	Nişter-i müjgâni ile döker ‘uşşâkıñ fânin Ser-ter işden kime etsün ‘aşkı biçâre dâ		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
87a	Ťal‘ amdan mı ‘acep buseye nâil olayım Serter eşk-i nađdicâñı kıoyşam eylenesene		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
87a	Gerdanı ‘aşka zincir-i zülfüñ bed idüp Eyledi bir dâr sađl-veş dökülen göz başıd		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
87a	‘Ahdım olsun düşdüm müye bedel hâli rağn Şeb u vuşlatda idüp dendânemi cenib şağara		Beyit		-.--/-.-- /-.--/-.--	
87b	Okıyup yazmada hem gerçi mâhir degilüz Velkin güzel sevmekde câhil degilüz		Beyit		..--/..-- /..--/..--	
87b	Nedir ol dimiş yâresi sebep zen-ğüdânında Şulı şeftâlü yemişler gibi bostânında Gice ağyârıyla mey içdigüne şâhid var		Ruba‘i		..--/..-- /..--/..--	

		Uyhusuzluk eŒeri nergis mestānede					
--	--	-----------------------------------	--	--	--	--	--

SONUÇ

Çalışmamızın konusu İBB Atatürk Kitaplığı MC_Yz_K0168 numarada kayıtlı bulunan şiir mecmuasının transkripsiyonlu metni ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) göre tasnifidir.

Telif-müstakil eserler kadar ehemmiyet teşkil eden mecmualar, daha önce kullanımına rastlanılmayan aruz vezninleri ve nazım şekillerinin, şairlerin divanlarında yer almayan şiirlerinin, kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin gün yüzüne çıkmasına vesile olmaktadır. Bu bağlamda mecmular özellikle edebî ve biyografik açıdan edebiyat tarihimizdeki boşlukların doldurulmasında elzem bir kaynak görevi üstlenmektedir.

Çalışmamıza konu olan İBB Atatürk Kitaplığı Mc_Yz_K_0168 numarada kayıtlı bulunan şiir mecmuasının derleyicisine ve derlenme tarihine ait herhangi bir bilgi mevcut değildir. Ancak mecmuanın son varağında bulunan fevaid kaydı ve bünyesinde barındırdığı şairlerin yaşadıkları yüzyıllar göz önüne alındığında, mecmuanın 19 yüzyılın ilk çeyreğinde yazıldığını söylemek mümkündür.

Mecmuada en erken 15. yüzyıl en geç 19. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış olan şairlerin şiirleri yer almaktadır. Bu zaman aralığında en fazla 18.yy'da yaşamış olan şairlerin şiirleri mevcuttur. Mecmuada bulunan 303 şiirin 162'sinin şairi tespit edilmiş 141'inin ise tespit edilememiştir. Şairi tespit edilemeyen şiirlerden 60 şiir "beyit" nazım şekli ile yazılmış şiirlerdir. Mecmuada yer alan şairlerin büyük çoğunluğu Kilisli Ruhi, Malatyalı Şem'i, Antepli Aynî gibi Doğu Anadolu bölgesinde yaşamış olan şairlerdir.

Mecmuada yer alan 303 şiirin 245'i aruz ölçüsü ile yazılmıştır. Aruz ölçüsü ile yazılmış bu şiirlerde en fazla 91 şiirde *fâ i lâ tün /fâ i lâ tün/ fâ i lâ tün/ fâ i lün* vezni kullanılmıştır. Hece ölçüsü ise 303 şiirin yalnızca 17'sinde kullanılmıştır. Hece ölçüsü ile yazılan bu 17 şiirin 15'i 8'li *hece ölçüsü* ile kaleme alınmıştır. Mecmuadaki şiirler en fazla gazel nazım biçimiyle yazılmıştır. Mecmuada gazel nazım biçimiyle yazılmış 91 şiir bulunmaktadır.

Çalışmış olduğumuz mecmuada, henüz divanına ulaşılamayan Kilisli Rûhî'ye ai 6 şiir, Nergisî'ye ait 1 gazel ve Nedîm'in divanında bulunmayan 1 gazel tespit edilmiştir. Hem dinî hem de edebî birer vesika olan bu şiirler ve çalışmamızın temelini oluşturan mecmua edebiyat tarihimize katkıda bulunmak amacıyla gün yüzüne çıkarılmıştır. Bu çalışmada

verdiğimiz tüm bilgilerin Eski Türk Edebiyatı alanında yapılmış ve yapılmakta olan çalışmalara katkıda bulunmasını ümit ediyoruz.

KAYNAKÇA

A) Mecmuada Yer Alan Şiirlerle İlgili Kaynaklar

- Açıköz, A. (1994). *Beliğ Divanı Metin-İndeks* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Ak, C. (2001). *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin I*. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Arslan, M. (2004). *Antepli Aynî Divânı*. İstanbul: Kitabevi.
- Arslan, M., Aksoyak, İ.H. (2018). *Haşmet Divânı*. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Aydemir, İ. A. (1989). *Refî' Âmidî Divânı (Edisyon Kritik)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Aypay, A. Ğ. (1992). *Nahîfî Süleymân Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni*. (Cilt: 1-2). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bektaş, E. (2017). *Muvakkit-zâde Muhammed Pertev Divânı*. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Ceylan, Ö., Yılmaz, O. (2005). *Hazâna Sürgün Bahâr Keçecizâde İzzet Molla ve Divân-ı Bahâr-ı Efkâr*. İstanbul: Sahhaflar Kitap Sarayı.
- Çavuşoğlu, M.-Tanyeri, M. A. (1981). *Hayretî Dîvan Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Çeçeni H. (1996). *Fitnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Divanı İnceleme Metni*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Dikmen, H. (1991) *Seyyid Vehbi ve Divânının Karşılaştırılmalı Metni*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Felek, Ö. (2007). *Fehîm-i Kadim Dîvânının Tahlîli*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Gürel, R. (2007). *Enderunlu Vâsıf Dîvânı*. İstanbul: Kitabevi.
- Karacan, T. (1981). *XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Ediksiyon Kritikli Dîvân Metni*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Karacan, T. (1981). *XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Ediksiyon Kritikli Divân Metni*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Küçük, S. (1994). *Bâkî Dîvânı Tenkitli Basım*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

Macit, M. (2012). *Nedîm Divânı*. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

Özdingiş, V. (1998). *Sabîh Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Sungur, N. (1994). *Âhî Divânı (İnceleme-Metin)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi.

Tarlan, A. N. (1966). *Ahmed Paşa Dîvânı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.

Uzun, A. (1991) *Neyli Divânı Tenkidli Metin*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

B) Diğer Kaynaklar

Babaarslan, G. (2018). *Koç Üniversitesi El Yazmaları Koleksiyonunda bulunan İlahi Mecmuasının (Mecmû'a-i İlâhiyyât) Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

Devellioğlu, F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi.

Dilçin, C. (1983). *Örneklerle Türk Şiiri Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

Dilçin, C. (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

Diyanet Hadislerle İslam (2020). (Ed. Mehmet Emin Özafşar, İsmail Hakkı Ünal, Yavuz Ünal, Bünyamin Erul, Huriye Martı, Mahmut Demir). İstanbul: T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı.

Ece, S. (2015). *Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri I-II*. Erzurum: Eser Basım.

Gürbüz, M. (2011). Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmuaları, *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyum (Nevşehir, 6-8 Mayıs 2010) Bildirileri*, Ankara: AKM, 315-328.

- Gürbüz, M. (2012). “Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. (Haz. Hatice Aynur, Müjgân Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru, Ali Emre Özyıldırım). İstanbul: Turkuaz, İstanbul, s. 97-113.
- İBB Atatürk Kitaplığı MC_Yz_K_0168 numaralı mecmua, v. 1-110.
- İbn-i Manzur. (1999). *Lisânü'l-Arab*. Beyrut: Daru İhy'a'î Turasi'-l Arabî.
- İsfahanî, Ragıb-el İsfahani. Müfredât (Çev. A. Güneş, M. Yolcu) Müfredât Kur'an Kavramları Sözlüğü, Çıra Yayınları, İstanbul, 2012.
- Kılıç, A. (2004). “Günümüzde Metin Neşri ve Problemleri Üzerine Düşünceler”. *I. Kırşehir Kültür Araştırmaları Bilgi Şöleni (Kırşehir, 8-10 Ekim 2003) Bildirileri*. s. 8-10.
- Kılıç, A. (2012). “Mecmûa Tasnifine Dâir”. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. (Haz. Hatice Aynur, Müjgân Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru, Ali Emre Özyıldırım). İstanbul: Turkuaz.
- Kilisli Kadrî (1932). *Kilis Tarihi*. İstanbul: Burhaneddin Matbaası.
- Korkmaz, S. (2001). *Şâir Nabî'nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi*. Sefine Yayınları. İstanbul.
- Korkmaz, S. (2004). *Tokatlı İshak b. Hasan Nazmü'l Leâlî İnceleme Tenkitli Metin Sözlük*. Erciyes Üniversitesi. Kayseri.
- Korkmaz, S. (2008). *Türkçe ve Arapçada Telaffuzları Aynı, Anlamları Farklılaşmış Bazı Sözler Üzerine Bir Araştırma*. 38 ICANAS Maddi Kültür Bildiriler. Ankara.
- Köksal, M. F. (2005). *Sana Benzer Güzel Olmaz Divan Şiirinde Nazire*. Ankara: Akçağ.
- Köksal, M. F. (2008). Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler). *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 169-190.
- Köksal, M. F. (2011). “Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve Kastamonulu İshâkzâde Fevzî Mecmuası”, *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyum (Nevşehir, 6-8 Mayıs 2010) Bildirileri*, Ankara: AKM, 449-467.
- Köksal, M. F. (2012). *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, İstanbul: Kesit.
- Kut, G. (1986). “Mecmû'a”. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler)*. C. 6. İstanbul: Dergâh, 170-172

- Levend, A. S. (2008). *Türk Edebiyatı Tarihi Giriş I*. Cilt (5. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Redhouse, S. J. (2011). *Redhouse Sözlüğü Türkçe / Osmanlıca-İngilizce*. İstanbul: SEV.
- Şemseddin Sami. (2010). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı.
- Şenödeyici, Ö.-Akdağ, A. (2016). *Mecmualar ve Cönkler. Özer Şenödeyici (ed.). Osmanlı Edebî Metinlerini Anlama Klavuzu (367-388)*. İstanbul: Kesit.
- Şentürk, A. A.- Kartal Ahmet. (2010). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh.
- Tanyıldız, A. (2012). Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(21), 224-239.
- Tulum, M. (2013). *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*. İstanbul: Kapı.
- Uzun, M. (2003). Mecmua. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. (C. 28, s. 265-268). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Ünver, İ. (2008). Çeviri yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler. *Turkish Studies*, 3(6), 1-46.

SÖZLÜK

Bu sözlük incelediğimiz mecmuada geçen anlamları yaygın olarak bilinmeyen kelimelerle ilgilidir.

Abd (Ar.):	Kul, köle, (Allah'ın kulu olması sebebiyle) insan.
Âlûde (Far.):	Bulaşmış, bulaşan.
Âmâde (Far.):	Hazır.
Anâsır (Ar.):	Unsurlar, bir bütünü meydana getiren parçalar.
Azâde (Far.):	Her türlü bağdan kurtulmuş, yakasını sıyırmış, kayıt altında olmayan.
Bakiyye (Ar.):	Geriye kalan, artan kısım, artık.
Cebîn (Ar.):	Korkak, yüreksiz.
Cevr (Ar.):	Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
Cudam-Cüdam (Ar.):	Cüzam hastalığı.
Cur'a (Ar.):	Yudum, bir yudum.
Çengâl (Far.):	Yırtıcı kuş.
Çîn (Far.):	Kıvrım, büklüm.
Dârû (Far.):	İlaç.
Der-akeb (Far.):	Hemen, hemen arkasından, arkası sıra, akabinde.
Dirâz (Far.):	Uzun.
Diriğ (Far.):	Esirgemek, kıyamamak.
Dûd (Far.):	Duman.
Dûn (Ar.):	Alçak, soysuz, aşağı.
Ebvâb (Ar.):	Kapılar, bölümler, kısımlar.
Ef'al (Ar.):	Fiiller, yapılan işler, eylemler.
Ehven (Ar.):	Daha zararsız, daha az kötü, daha hafif, ucuz, hesaplı.
Eltâf (Ar.):	Lutufklar.

Enbâr (Ar.):	Ambar sözünün eski metinlerde geçen şekli.
Etvar (Ar.):	Tavırlar, davranışlar, haller, tarzlar.
Eyyâm (Ar.):	Günler, zaman, devir.
Fağfur (Far.):	Eskiden Çin İmparatorlarına verilen unvan.
Fâş (Ar.):	Meydana çıkmış açığa vurulmuş, duyulmuş.
Ferâz (Far.):	Yokuş, yükseklik, çıkış.
Fercâm (Far.)	Son, âkıbet, encam.
Garik (Ar.):	Suya batmış, suda boğulmuş.
Gedâ (Far.):	Dilenci, yoksul, fakir.
Gırbal (Ar.):	Kalbur.
Güruh (Far.):	Topluluk, cemâat, bölük.
Hâkî (Far.):	Topraktan yaratılmış olan âdemoğlu, insan.
Hammâr (Ar.):	İlâhî aşk şarabının sunucusu olması dolayısıyla mürşit.
Hâr (Far.):	Diken.
Hayvan (Ar.):	Canlı, yaratık.
Hazer (Ar.):	Sakinme, çekinme.
Hercâyî (Far.):	Bir şey üzerinde sürekli durmayan, sözünden, kararlarından dönüveren, sebatsız, kararsız.
Huddam (Ar.):	Hizmet edenler, hizmetçiler, uşaklar.
Hulf (Ar.):	Verdiği sözü tutmama.
Hürrem (Far.):	Sevinçli, şen, gönül açıcı.
Hüşyâr (Far.):	Aklı başında olan, sarhoş olmayan (kimse), akıllı, uyanık.
Iyal (Ar.):	Bir kişinin bakmakla mükellef olduğu kimseler. Aile.
İmtizâc (Ar.):	İyi geçinme, uyuşma, anlaşma.
Kâm (Far.):	Arzu, meram, maksat.
Kesb (Ar.):	Kazanma, çalışarak kazanma.

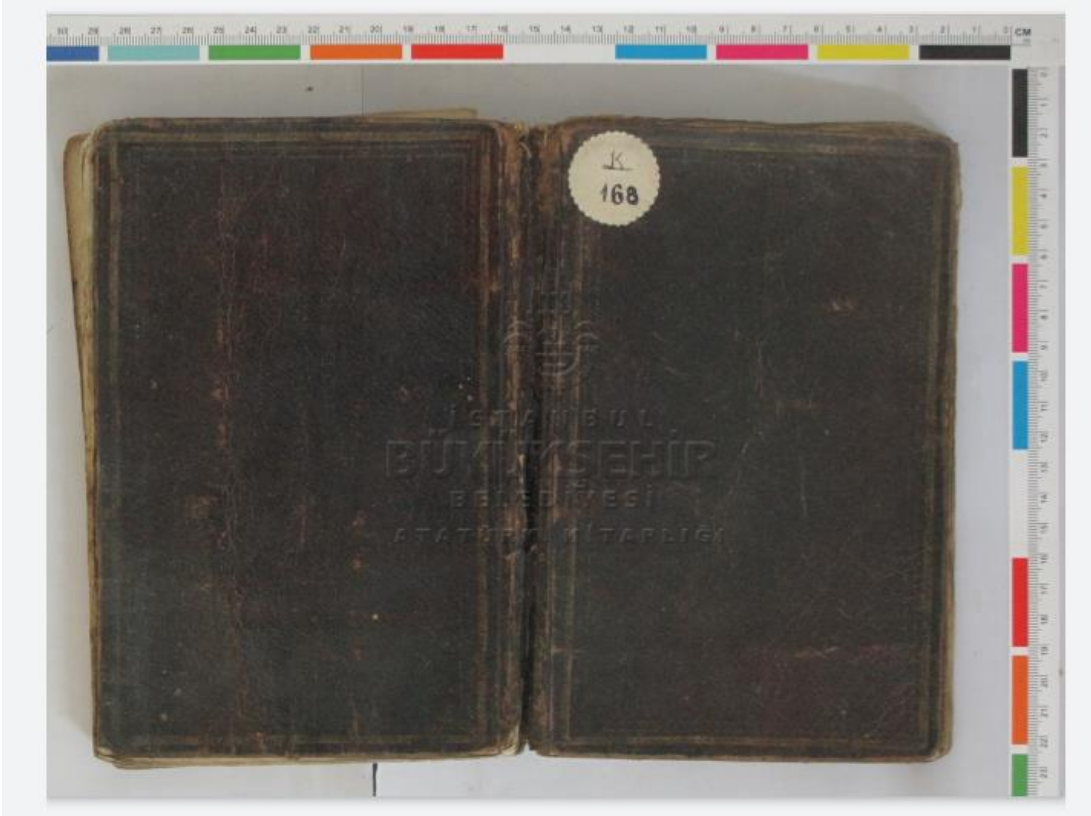
Küşâd (Far.):	Açılış, açma.
Lâne (Far.):	Kuş yuvası.
Manend (Far.):	Benzer, eş, misil, nazir.
Matbah (Ar.):	Mevlevî tekkelerinde hem yemek pişirilen hem de tarîkata yeni girmiş olanlara ilk dergâh terbiyesinin verildiği yer.
Matlub (Ar.):	İstenen, arzu edilen şey, Allah.
Mâverâ (Ar.):	Görülen âlemin ötesi.
Mâye (Far.)	Maya, öz, asıl, cevher, yaratılış.
Meniş (Far.)	Huy, tabiat, karakter.
Menşûr (Ar.):	Yayılmış, dağılmış.
Meram (Ar.):	İstek, niyet, maksat.
Mergub (Ar.):	İstenilen, arzu edilen, rağbet gösterilen.
Mestâne (Far.):	Sarhoşluk, Ma'sukun cemâlini görmek için, yüzü döndürmek.
Meşam (Far.):	Koku alma organı, burun, koku alma yeri.
Mev'ud (Ar.):	Söz verilmiş, vadedilmiş, vakti zamanı belli, vâdeli.
Mevâni (Ar.):	Bir şeyin olmasını veya yapılmasını önleyen şeyler, engeller, mâniler.
Mevc (Ar.):	Dalga.
Mey (Far.):	Kuvvetli aşk ve bunun verdiği şevk, cevher-i can, sûfiler bu durumda iken amellerinde kusur yapmazlar.
Mihnet (Ar.):	Sıkıntı, zorluk, dert, elem.
Muhayyer (Ar.):	İstedliğini seçmekte, dilediği gibi davranmakta, herhangi bir şeyi kabul edip etmemekte serbest olan.
Mukadder (Ar.):	Allah tarafından ezelde belirlenip takdir edilen, alın yazısında bulunan şey.
Mûy (Far.):	Tüy, kıl, saç teli.
Mübtelâ (Ar.):	Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün.

Müdâvâ (Ar.):	Hastayı tedâvi etme, bakıp ilâç vermek.
Müekked (Ar.):	Hz. Muhammed tarafından sürekli olarak yapılıp belli mecburiyetler dışında hiç terkedilmeyen ve yapılması gerekli görülen (sünnet).
Müeyyed (Ar.):	Yardım gören, Allah'ın yardımına mazhar olan.
Müheyyâ (Ar.):	Hazır, âmâde.
Mühmel-i cüdam (Ar.):	Cüzzam hastalığından dolayı kendi haline bırakılmış, dışlanılmış.
Mümecced (Ar.):	Yüceltilmiş, ululanmış.
Mümeyyiz (Ar.):	İyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayıran, ayırt eden, temyiz yeteneğine sâhip olan.
Müntehab (Ar.):	Seçilmiş, seçkin, seçe, güzide.
Müstevcib (Ar.):	Gerektiren, icap ettiren şey.
Müşkin (Far.):	Misk kokulu.
Nâil (Ar.):	İsteddiği şeye erişen, arzu ettiğini ele geçiren, murâdına eren.
Nakd (Ar.):	Kusurlu sözle kusursuz sözü ayırt etme, tenkit.
Nâlân (Far.):	İnleyen.
Nâvek (Far.):	Ok, tîr.
Nesîm (Ar.):	Hafif hafif esen hoş ve latif rüzgâr.
Nevâ (Far.):	Nağme, âhenk, ses.
Nevres (Far.):	Yeni yetişen, yeni biten.
Nikâb (Ar.):	Yüz örtüsü, peçe.
Nîm (Far.):	Yarı, yarım.
Nukre (Ar.):	Külçe halinde gümüş, gümüş para.
Nûş (Far.):	İçme, içiş.
Nüşur (Ar.):	Öldükten sonra dirilme.
Pejmürde (Far.):	Eski püskü, pis, yıpranmış, dağınık, perişan.

Pertev-feşân (Far.):	Işık saçan.
Pervîn (Far.):	Ülker takımyıldızı, Süreyyâ.
Peydâ (Far.):	Açıkta ve meydanda olan, aşikâr.
Peymâne (Far.):	İçki kadehi.
Pûte (Far.):	İçinde mâden eritilen kap.
Râz (Far.):	Gizlenen şey, sır.
Reviş (Far.):	Yürüyüş, gidiş, tutum, üslup, yol
Rikâb (Ar.):	Büyük bir kimsenin huzuru.
Sabâ (Ar.):	Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.
Sâkî: (Ar.):	Su ikram eden. Mürşid (doğru yolu gösteren).
Sehâvet (Ar.):	Cömertlik, el açıklığı.
Sehv (Ar.):	Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış.
Ser-âmed (Far.):	Başta bulunan, başta gelen, ileri gelen kimse.
Sermed (Ar.):	Evveli ve ahiri olmayan, Sermedîlik Allahü Teâla sıfatıdır.
Setr (Ar.):	Kul ile Allah arasında hicap bulunması, tecellinin vâki olmaması hâli.
Sezâvar (Far.):	Lâyık olan, lâyık, sezâ.
Sîh (Far.):	Demir şiş.
Süvâr (Far.):	Bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse.
Şadîman (Far.):	Sevinçli, şad, mesrur.
Şarab-şarap (Ar.):	Aşk ve muhabbet. Allah'ı sevmekten kaynaklanan zevkin sonucu olarak ortaya çıkan bir tür mestlik, melankoli hâli.
Şivekâr (Far.):	Nazlı, cilveli, edâlı.
Tahallüf (Ar.):	Doğru yoldan sapma.
Tarab (Ar.):	Sevinmekten gelen coşkunluk ve şenlik.
Tavâli' (Ar.):	Tulû eden, doğan şey.

Te'ehhül (Ar.):	Evlenmek.
Teessüf (Ar.):	Üzülme, esef etme.
Tegaffül (Ar.):	Gafil davranma, gaflet gösterme.
Tevakkuf (Ar.):	Bekleme, durma.
Tevzi' (Ar.):	Dağıtma, herkese payını verme.
Tîr (Far.):	Ok.
Turfe (Ar.):	Görülmemiş, nadir.
Üftâde (Ar.):	Düşmüş, düşkün, biçare, âşık.
Ülfet (Ar.):	Uygun kimselerle güzel bir şekilde görüşüp konuşma, birlikte bulunup ahbablık etme.
Ümmü'l-Kitâb (Ar.):	Bütün nesne ve olaylara ilişkin ilâhî ilim ve takdirin kayıtlı bulunduğu kitap.
Vehm (Ar.):	Gerçekte olmayan fakat var olduğu sanılan, varmış gibi tasarlanan düşünce, zan, vesvese.
Vesme (Ar.)	Vücuda vurulan damga.
Zâhir (Ar.):	Görünen âlem.
Zebâd (Ar.):	Kalemis yağı.
Zebun olmak (Far.):	Zayıf ve düşkün duruma gelmek.
Zen (Far.)	Kadın.
Zerrin (Far.):	Altından yapılmış, altın gibi sarı ve parlak olan.
Zevrâk (Ar.):	Kayık, Mekke'de yapılan zezem koymaya mahsus sırça kap.

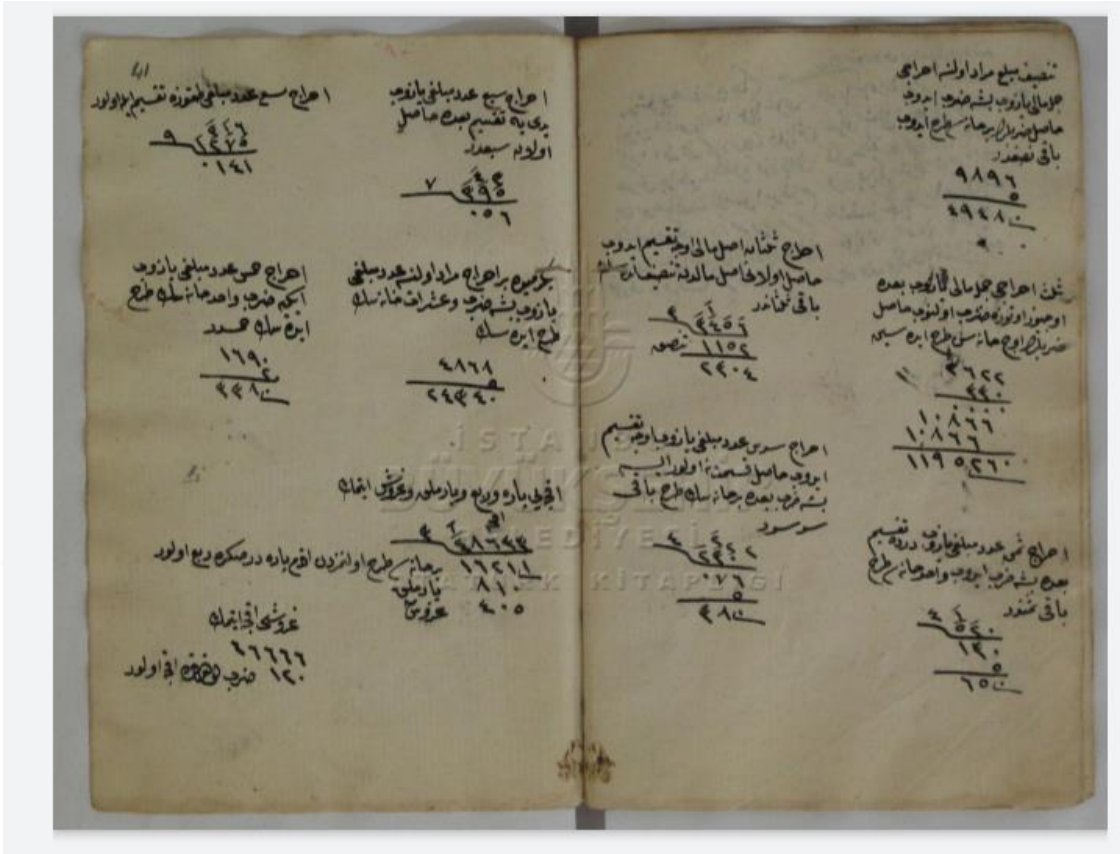
EKLER

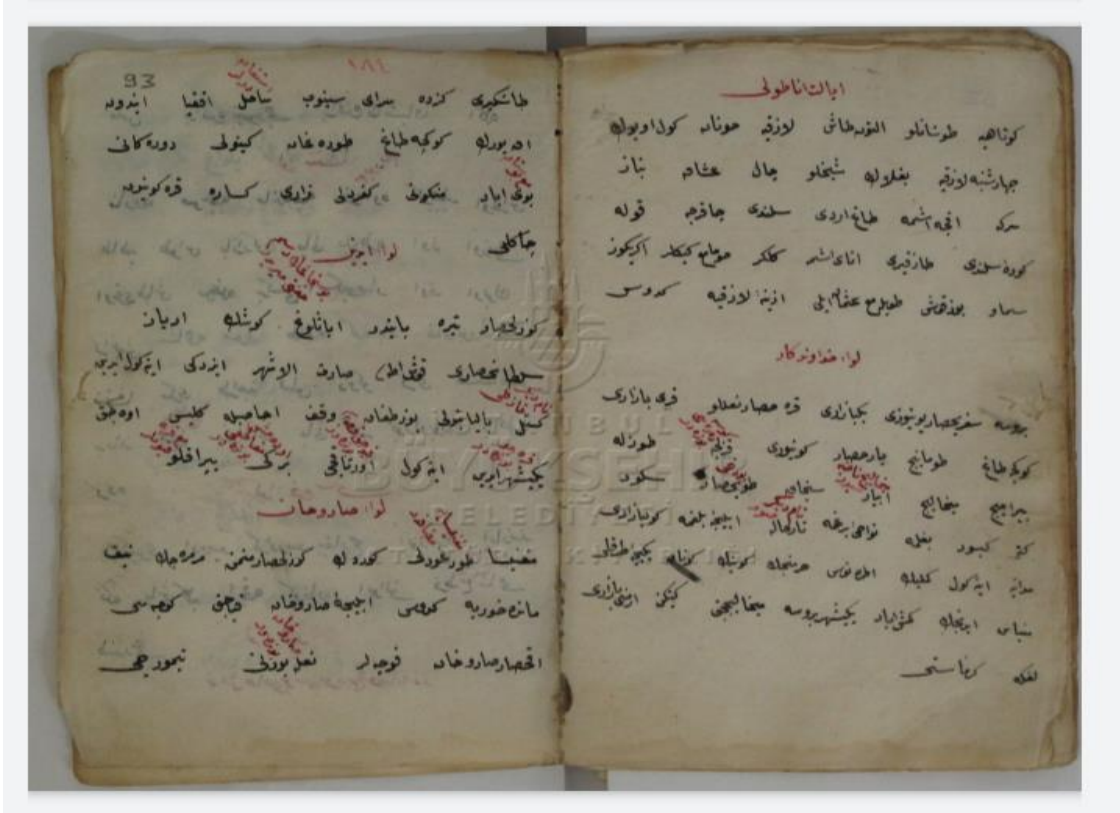
Ek 1. Mecmuanın arka ve ön kapakları.

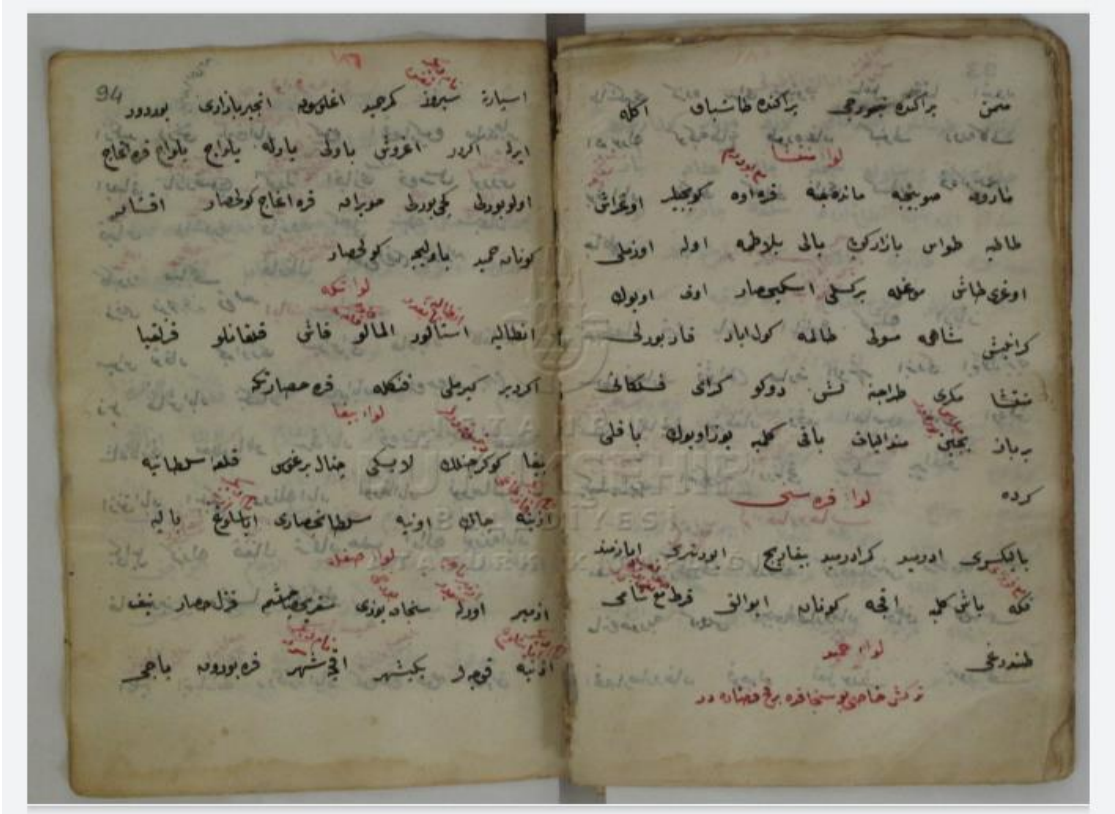
Ek 2. Mecmuanın ilk sayfaları.

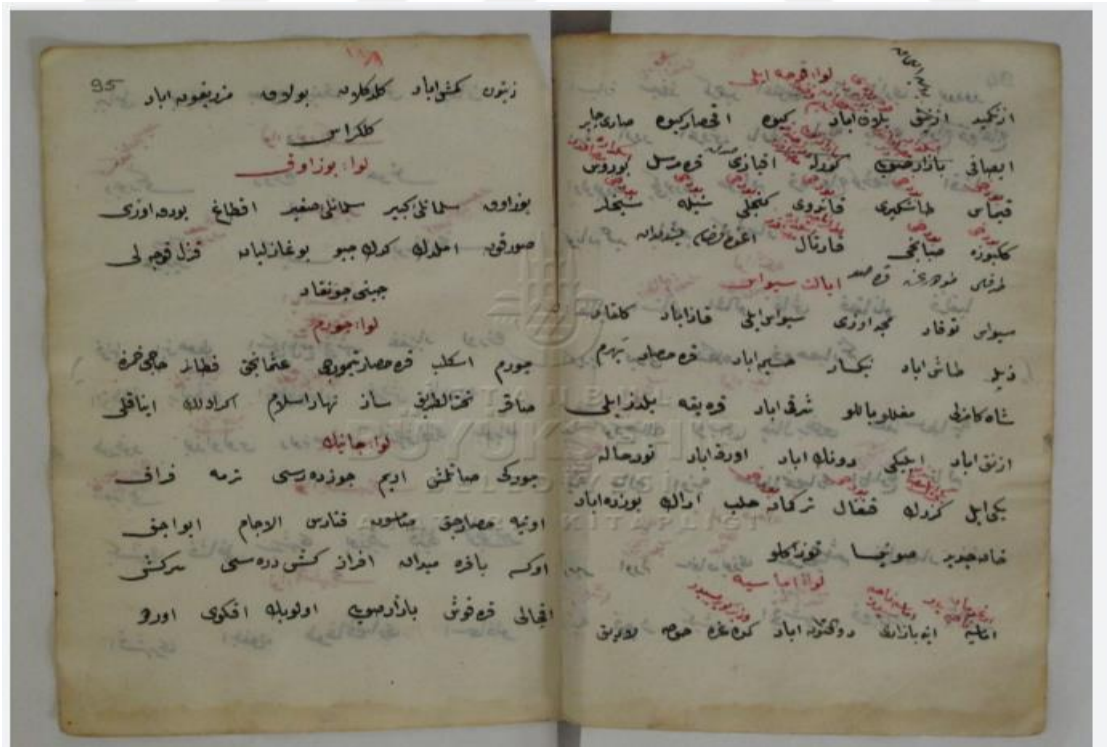
Ek 3. Mecmuanın 40b-41a varaklarındaki çeşitli hesaplamalar.

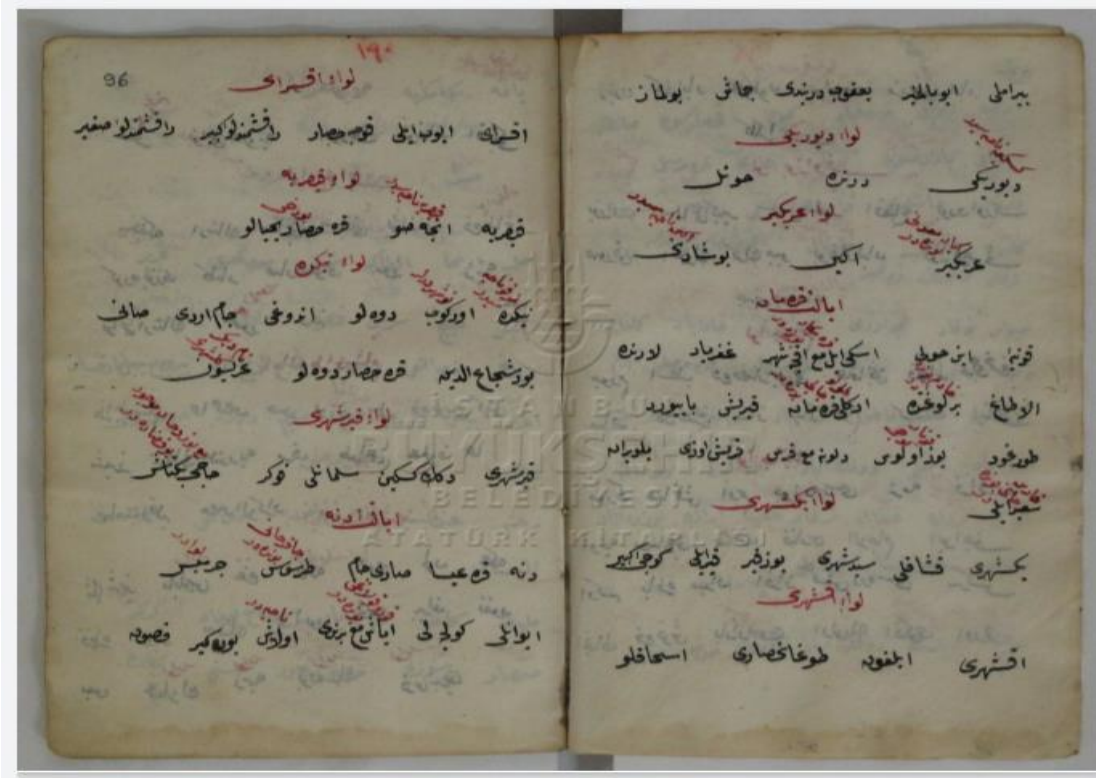
Ek 4. Mecmuada yer alan Eyâlet-i Anadolu Livaları Listesi 92b-93a varakları.

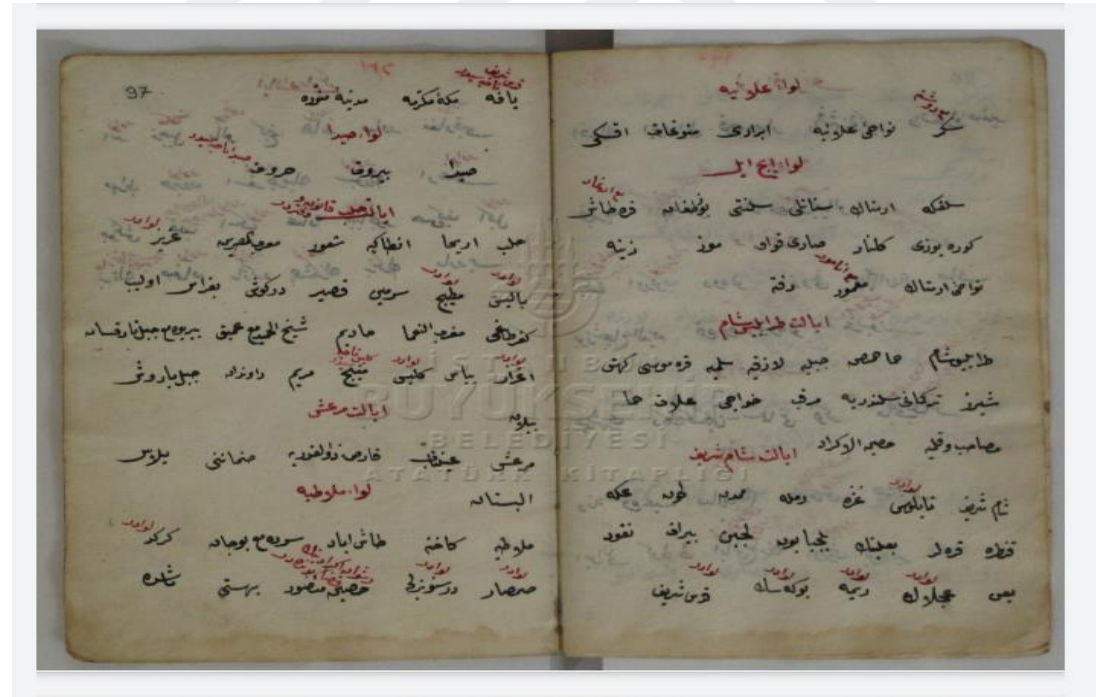
Ek 5. Mecmuada yer alan Eyâlet-i Anadolu Livaları Listesi 93b-94a varakları.

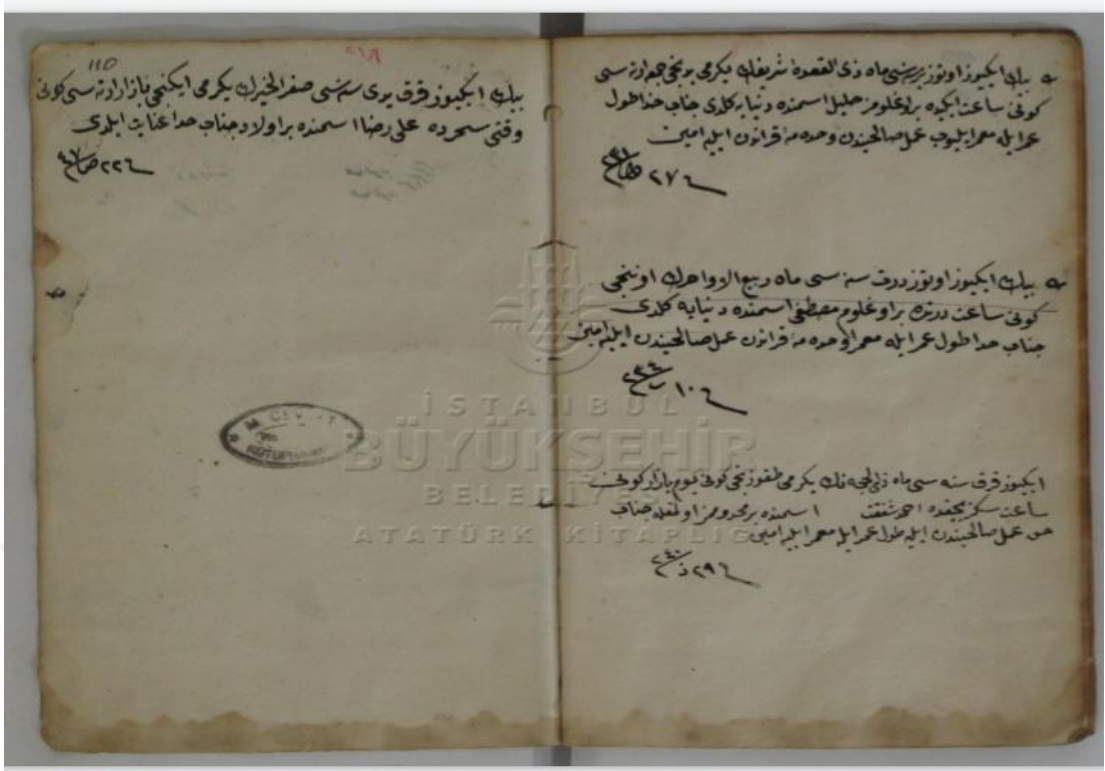
Ek 6. Mecmuada yer alan Eyâlet-i Anadolu Livaları Listesi 94b-95a varakları.

Ek 7. Mecmuada yer alan Eyâlet-i Anadolu Livaları Listesi 95b-96a varakları.

Ek 8. Mecmuada yer alan Eyâlet-i Anadolu Livaları Listesi 96b-97a varakları.

Ek 11. Mecmuada yer alan fevâid kayıtları.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Ad Soyad

Sevilay Buse GÖK

EĞİTİM BİLGİLERİ

2018-

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans.

2017-2018

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Formasyon Eğitimi.

2014-2018

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.